

5 RELIGIA

PORADNIK METODYCZNY
PIĄTA KLASA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

BÓG SZUKA
CZŁOWIEKA

Święty Wojciech
wydawnictwo

BÓG SZUKA CZŁOWIEKA

**PORADNIK METODYCZNY
PIĄTA KLASA SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

pod redakcją

Beaty Zawiślak USJK i ks. Marcina Wojtasika

Święty Wojciech
wydawnictwo

Autorzy katechez

Magdalena Gąsiorek
Jerzy Jabłoński
Dorota Maziarz-Świerzevska
ks. Roman Sękałski
Joanna Szcześniak USJK
Małgorzata Szewczyk
Dorota Thom
Irena Wolska
Danuta Wróbel
Beata Zawiślak USJK

Koordinator zespołu autorskiego

Beata Zawiślak USJK

Koordinator projektu Nowe Podręczniki

ks. dr Marcin Wojtasik

Poradnik metodyczny do nauczania religii rzymskokatolickiej według podręcznika nr AZ-21-01/18-PO-2/20, zgodnego z programem nauczania nr AZ-2-01/18.

Recenzenci

ks. prof. KUL dr hab. Paweł Mąkosza
ks. dr Albert Wołkiewicz

NIHIL OBSTAT

Poznań, 27 lutego 2020 roku
ks. dr Adam Adamski CO, Cenzor

IMPRIMATUR

Poznań, 28 lutego 2020 roku
N. 640/2020
bp Damian Bryl, Wikariusz Generalny
ks. prałat dr Ireneusz Dosz, Kanclerz Kurii

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ 1. CZEGO PRAGNĘ?

1. Źródła ludzkiego szczęścia	10
2. Wiara, nadzieja i miłość	14
3. Miejsca, w których żyjemy	18
4. Zadania wobec rodziny, grupy rówieśniczej, narodu, Kościoła	22

ROZDZIAŁ 2. ODKRYWAM BOGA W BIBLII

5. Wiara jako łaska i zadanie	31
6. Objawienie Boże. Przymioty Boga	38
7. Kto jest autorem Pisma Świętego?	42
8. Podział Pisma Świętego	46
9. Jak czytać Pismo Święte?	52
10. Biblia księgą wiary	59
11. Relacje wiary i rozumu	66

ROZDZIAŁ 3. ODKRYWAM BOGA W ŚWIECIE

12. Stworzenie świata i człowieka	69
13. Modlitwa uwielbienia i dziękczynienia	73
14. Istnienie i przyczyny zła	78
15. Zazdrość przyczyną cierpienia	84
16. Bóg ocala	88
17. Skutki pychy	92

ROZDZIAŁ 4. BOŻE OBIETNICE

18. Dzieje Abrahama – wiara i wierność	97
19. Próba wiary Abrahama i przymierze z Bogiem	102
20. Dzieje Izaaka i Jakuba	108

21. Historia Józefa – opatrzność Boża	112
22. Historia Jonasza – Bóg miłosierny	117
23. Niewola egipska i powołanie Mojżesza	121
24. Bóg prowadzi swój lud i opiekuje się nim	127
25. Trudności na drodze wiary	132
26. Przymierze – Dekalog wyrazem troski Boga o dobro człowieka	139
27. Obraz Boga w chrześcijaństwie	142
28. Modlitwa: zaufania, przebłagania i prośby	148
ROK LITURGICZNY	
29. Święty Stanisław Kostka	153
30. Różaniec – bliskość Matki	159
31. Advent – czas oczekiwania	163
32. Bóg rodzi się w sercu każdego człowieka	169
ROZDZIAŁ 5. JEZUS TO OBIECANY MESJASZ	
33. W co wierzymy?	173
34. Przymierze – Pascha Jezusa Chrystusa	178
35. Maryja – Nowa Ewa	182
36. Obietnica Boża spełnia się w Jezusie Chrystusie	188
37. Królestwo Boże	192
38. Bóg miłosierny	196
ROZDZIAŁ 6. KOŚCIÓŁ JEZUSA CHRYSYTA	
39. Kościół – dzieło Jezusa Chrystusa	202
40. Przymioty Kościoła	206
41. Misyjność Kościoła	211
42. Struktura i ustrój Kościoła	216
43. Biblijne obrazy Kościoła	222
44. Wiarygodność Kościoła	228
45. Przykazania kościelne	232
46. Jestem w Kościele	239
ROZDZIAŁ 7. JAK ROZWIJAŁ SIĘ KOŚCIÓŁ	
47. Pierwsi chrześcijanie: od radości do prześladowań	245
48. Rozwój chrześcijaństwa – działalność zakonów	250
49. Smutne karty historii Kościoła: podziały i wojny krzyżowe	255

50. Polska przyjmuje chrześcijaństwo	259
51. Odpowiedzialność władzy i wierność Ewangelii – Święty Stanisław	265
52. Święta władczyni w służbie ludziom – Święta Jadwiga Królowa	272
53. Nasze apostołstwo	277

ROK LITURGICZNY

54. Wielki Post czasem zatrzymania	283
55. Triduum Paschalne	287
56. Zesłanie Ducha Świętego	292
57. Boże Ciało – doświadczenie Boga wśród nas	297
58. Obietnice Najświętszego Serca Pana Jezusa	301

Drodzy Katecheci,

pakiet edukacyjny do nauczania religii w piątej klasie szkoły podstawowej, zatytułowany *Bóg szuka człowieka*, uwzględnia wymogi zawarte w podstawie programowej z 9 czerwca 2018 roku i jest zgodny z programem nauczania nr AZ-2-01/18.

W skład pakietu wchodzi podręcznik z ćwiczeniami oraz poradnik metodyczny z dołączoną do niego płytą CD, zawierającą materiały dodatkowe (dla tych, którzy preferują wydania elektroniczne, przygotowaliśmy alternatywne rozwiązanie: poradnik metodyczny wraz z kompletem materiałów w postaci zamieszczonych w tekście linków lub paczki plików do pobrania). Zestaw ten stanowi ciekawą oraz urozmaiconą propozycję pracy z uczniem, spójną, skorelowaną z innymi podręcznikami i uzupełnioną o szeroką gamę form i metod pracy.

Każda katecheza składa się z części oznaczonych symbolami widocznymi w podręczniku ucznia. Odpowiadają one etapom lekcji: „Odkrywam”, „Spotykam”, „Poznaję”, „Odpowiadam”, „Utrwalam” oraz „Modłę się”. Konspekty katechez zawarte w poradniku metodycznym uwzględniają tę strukturę – nawiązują do wszystkich wspomnianych części. Zostały one ułożone w ten sposób, by ułatwić Wam przeprowadzenie ciekawej lekcji, która zainteresuje uczniów.

Każda katecheza została też wzbogacona o dodatkowe treści zamieszczone w kodach QR. Odsyłają one do memów i cytatów biblijnych powiązanych z tematem lekcji. Warto regularnie zachęcać uczniów, by zapoznawali się z zawartością kodów QR. Do ich odczytania wystarczy czytnik kodów, który znajduje się w większości telefonów komórkowych, lub specjalna aplikacja na telefon. Można ją bezpłatnie pobrać. Każdy rozdział kończy się testem podsumowującym zdobytą wiedzę – by go rozwiązać, wystarczy odczytać specjalnie oznaczony kod QR. Można go znaleźć w części „Moje notatki” po każdym rozdziale.

Materiały dodatkowe dostępne w linkach (wystarczy kliknąć w podświetlony tekst) to bogaty materiał uzupełniający, przydatny podczas lekcji: prezentacje (w formie pokazów), różnorodne materiały do wydrukowania (ilustracje, karty pracy, propozycje ćwiczeń plastycznych i wiele innych) oraz zadania elektroniczne, przygotowane na platformie LearningApps (do ich uruchomienia wystarczy połączenie z internetem). W konspektach

katechez znajdziecie podpowiedzi, jak wykorzystać poszczególne pliki podczas lekcji. Cały materiał jest przejrzysto uporządkowany.

Mamy nadzieję, że praca z podręcznikiem *Bóg szuka człowieka* oraz poradnikiem metodycznym będzie dla Was i Waszych uczniów prawdziwą przygodą.

Autorzy

LEGENDA

Ikonka zawczasu sygnalizuje moment, w którym odczytywane jest słowo Boże. Dzięki temu możesz przygotować do tego uczniów i zadbać o ich prawidłową postawę. Cytaty umieszczone są w podręczniku lub na kartach do wydrukowania. Czasami warto odczytywać je z Pisma Świętego, do czego serdecznie zachęcamy.

W tym miejscu możesz zaprezentować uczniom filmiki i różne materiały, korzystając z zasobów internetowych.

Ta ikona sygnalizuje, że w tym miejscu proponujemy skorzystać z materiałów zamieszczonych w linkach. Wystarczy kliknąć w podświetlony tekst i pobrać lub od razu otworzyć plik.

ROZWINIĘCIA SKRÓTÓW

Pismo Święte = *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu (Biblia Tysiąclecia)*, wyd. V, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 2014.

KKK = *Katechizm Kościoła katolickiego*, Pallottinum, Poznań 2002.

Youcat – *Youcat polski. Katechizm Kościoła katolickiego dla młodych*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2011.

Youcat dla dzieci – *Youcat dla dzieci. Katolicki katechizm dla dzieci i rodziców*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2019.

ŹRÓDŁA LUDZKIEGO SZCZĘŚCIA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że najpewniejszym źródłem ludzkiego szczęścia jest Bóg.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wie, że Bóg jest gwarantem ludzkiego szczęścia;
- poznaje fragment biblijny mówiący o szczęściu;
- podaje Świętą Urszulę Ledóchowską jako przykład osoby szczęśliwej.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, praca indywidualna, film, test czujności.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, załączniki 1 i 2 (wezwania oraz kartki z poleceniami należy rozciąć), film *Święta Urszula Ledóchowska**, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Przywitaj wszystkich po wakacjach i zaproponuj krótką spontaniczną modlitwę, w której uczniowie podziękują Bogu za czas wypoczynku i poproszą o potrzebne łaski na nowy rok szkolny. Przygotuj kartki z krótkimi wezwaniami i rozdaj je wybranym uczniom do przeczytania (załącznik 1):

Dziękujemy Ci, Boże, za wakacje | Dziękujemy Ci, Boże, za każdą spotkaną osobę | Dziękujemy Ci, Boże, za piękną pogodę | Dziękujemy

* Dostępny online na TVP VoD (film trwa 25 minut, warto przygotować fragmenty przed katechazą, by uniknąć wyświetlania reklam podczas lekcji).

Ci, Boże, za ciekawe miejsca | Dziękujemy Ci, Boże, za wspaniałych przyjaciół | Prosimy Cię, Boże, o dobry czas nauki | Prosimy Cię, Boże, o dary Ducha Świętego | Prosimy Cię, Boże, o cierpliwość dla rodziców i nauczycieli | Prosimy Cię, Boże, o zapał do pracy | Prosimy Cię, Boże, o wiarę, nadzieję i miłość.

2. Porozmawiaj z uczniami o wakacjach. Zachęć ich, by opowiedzieli, gdzie byli i co zobaczyli. Powiedz, że to był dobry czas, a dzisiaj zaczyna się kolejny rok nauki. Podsumuj: *Stajemy przed ważnymi zadaniami, nowymi wiadomościami. Wiem, że czeka nas dużo pracy, dlatego tak ważne jest, by ten czas dobrze przeżyć.*
3. Zaproponuj ćwiczenie 2 w podręczniku. Uczniowie mają wpisać w kontur głowy, co zajmuje ich myśli. Poproś, by wybrani uczniowie przeczytali swoje odpowiedzi na głos.
4. Podsumuj pracę. Możesz powiedzieć: *Zobaczcie, każdego dnia nasze głowy są pełne pomysłów i różnych spraw, które nas zajmują. Czasami są one bardzo przyjemne, a czasami niemiłe. Na początku roku szkolnego chcę wam przypomnieć, że każdy z nas został stworzony przez Boga i powołany do szczęścia.*
  - Zaznacz, że wakacje kojarzą się z poczuciem szczęścia.
  - Powiedz: *Człowiek chce, by szczęście trwało cały czas, a nie tylko przez kilka tygodni.*
  - Spytaj: *Gdzie go szukać?* (spędzając czas z rodziną, przebywając z przyjaciółmi, słuchając muzyki, pomagając babci, czytając ulubioną książkę)
5. Przejdźcie do tekstu biblijnego (fragment Psalmu 84). Możesz poprosić o przeczytanie jednego z uczniów.

*Szczęśliwi, którzy mieszkają w domu Twoim, Panie,
nieustannie Cię wychwalają.
Szczęśliwi, których moc jest w Tobie,
a Twoje ścieżki są w ich sercu.
(...) Zaiste, jeden dzień w przybytkach Twoich
lepszy jest niż innych tysięcy;
wolę stać w progu domu mojego Boga,
niż mieszkać w namiotach grzeszników.*

*Bo Pan Bóg jest słońcem i tarczą:
Pan hojnie darzy łaską i chwałą,
nie odmawia dobrodziejstw
postępującym nienagannie.
Panie Zastępów,
szczęśliwy człowiek, który ufa Tobie!
(Ps 84,5–6.11–13)*

6. Rozpocznij rozmowę kierowaną. Spytaj: *Kto według tego tekstu biblijnego będzie szczęśliwy?*

Szczęśliwi będą ci, którzy:

- ufają Panu (czyli pokładają nadzieję w Bogu, bo wiedzą, że On nigdy nie zawodzi; nawet jeśli nie wysłuchuje naszych modlitw tak, jak byśmy chcieli, zawsze pragnie naszego dobra, wie, co jest dla nas najlepsze)
- mieszkają w „domu” Boga (to znaczy, że są blisko Niego; dopiero w dalszej perspektywie chodzi o Niebo, czyli stan wiecznego szczęścia)
- mają moc w Bogu (pokładając w Nim nadzieję, wiedzą, że nie są pozostawieni sami sobie, bo Bóg ich wspomaga).

Podkreśl, że Bóg jest pewnym gwarantem ludzkiego szczęścia i ci, którzy pokładają w Nim nadzieję, na pewno się nie zawiodą.

7. Poproś uczniów, by zerknęli na zdjęcie Urszuli Ledóchowskiej. Powiedz, że w dniu swego jubileuszu życia zakonnego zapisała ona takie słowa: „W pięćdziesięciu latach mego życia zakonnego nie było ani chwili, w której nie byłabym szczęśliwa. Pięćdziesiąt lat wielkiego szczęścia!”. Podkreśl, że warto zatrzymać się nad jej życiem, by odkryć, jak osiągnęła ona szczęście. Powiedz kilka słów o Świętej:

Julia (bo takie imię otrzymała na chrzcie świętym) urodziła się w Austrii w poniedziałek wielkanocny (17 kwietnia 1865 roku). Jej mama Józefina była Szwajcarką, a tata Antoni – Polakiem. Rodzina Julii była bardzo szczęśliwa. Dziewczynka miała rodzeństwo, z którym łączyła ją ogromna miłość. Julia bardzo chętnie chodziła do szkoły, uczyła się języków obcych i miała wiele talentów. Była żywa, radosna, miała wesole usposobienie i uroczy uśmiech, dlatego nazywano ją Promykem Słonecznym. Osiemnaste urodziny Julia obchodziła już w Polsce, w Lipnicy Murowa-

nej koło Krakowa, gdzie państwo Ledóchowscy zakupili dwór. Gdy miała 21 lat, wstąpiła do klasztoru, aby dawać innym Boga. Tam otrzymała imię – Urszula. Była bardzo dobrą siostrą, wspaniałą nauczycielką i kochaną wychowawczynią. Po 21 latach życia w krakowskim klasztorze wyjechała do Petersburga, skąd po wybuchu I wojny światowej musiała uciec do krajów skandynawskich. W 1920 roku Matka Urszula wróciła do odradzającej się Polski. W nowym kraju i w nowym domu w Pniewach koło Poznania zaczęła się historia nowego zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK, które zajmuje się dziećmi i młodzieżą. Matka Urszula zmarła w Rzymie 29 maja 1939 roku. W 2003 roku papież Jan Paweł II ogłosił ją świętą. Bardzo często nazywana jest świętą uśmiechniętą.

8. Jeśli masz taką możliwość, możesz zaproponować obejrzenie fragmentu programu „Ziarno” poświęconego Urszuli Ledóchowskiej.
9. Poproś uczniów o rozwiązanie rebusu z ćwiczenia 1 (hasło to jedno z ulubionych powiedzonek Świętej Urszuli: KAĆIKI UST DO GÓRY).
10. Na koniec zaproponuj test czujności (załącznik 2).

Uczniowie siedzą w kręgu. Każde dziecko losuje jedną karteczkę i czyta po cichu polecenie, które jest na niej wypisane. Nie zdradza go pozostałym. Nauczyciel rozpoczyna zabawę, mówiąc „START”. Dziecko, które otrzymało kartkę z poleceniem nr 1, odczytuje odpowiedź ze swojej kartki. Potem do zabawy włączają się pozostali uczniowie – zgodnie z poleceniem wynotowanym na otrzymanej kartce.

Podsumuj: *To bardzo ważne, by dostrzegać, że szczęście jest blisko nas. Codziennie musimy otwierać szeroko oczy, by je zauważyć.*

11. Ćwiczenie 3 można zadać do wykonania w domu (Zaprojektuj znak graficzny, który będzie ci przypominał przez cały rok, że źródłem szczęścia jest Bóg!).
12. Zaproś uczniów do modlitwy: *Święta Urszulo, która z uśmiechem i radością szłaś przez całe swe życie – módl się za nami!*

WIARA, NADZIEJA I MIŁOŚĆ

CEL GŁÓWNY: Ukazanie znaczenia cnót boskich w życiu człowieka.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- odkrywa działanie cnót boskich w życiu Wandy Błęńskiej;
- charakteryzuje poszczególne cnoty, wskazując ich znaczenie w swoim życiu.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, praca indywidualna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, załącznik 1 (karty pracy do wydrukowania dla każdego ucznia), ew. książka *Dokta. Opowieść o Wandzie Błęńskiej* Elizy Piotrowskiej (Wydawnictwo Świętego Wojciecha, Poznań 2019).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Nawiąż krótko do ostatniej katechezy (*Źródła ludzkiego szczęścia*). Rozdaj uczniom karty pracy (załącznik 1) z zadaniem do rozwiązania (rozszyfrowanie hasła). Rozwiązanie brzmi: DO WYŻSZYCH RZECZY JESTEM STWORZONY I DLA NICH PRAGNĘ ŻYĆ.
3. Spytaj, co uczniowie rozumieją pod pojęciem „wyższe rzeczy” (pogadanka). Spróbuj pokierować rozmową w ten sposób, by padły odpowiedzi związane z religią i wiarą. W podsumowaniu podkreśl, że celem naszego życia na ziemi jest osiągnięcie życia wiecznego w niebie („wyższe rzeczy”).

4. Powiedz, że na dzisiejszej katechezie uczniowie poznają wyjątkową postać – Wandę Błęńską, jedną z największych misjonek, która urodziła się w 1911 roku w Poznaniu i zmarła w 2014 roku. Możesz wykorzystać tekst z podręcznika:

Była lekarką, która miała w sobie mnóstwo odwagi. Już jako mała dziewczynka chciała wyjechać na misję do Afryki, by nieść pomoc lekarską chorym na trąd. W końcu skierowano ją do Ugandy, gdzie ponad czterdzieści lat pomagała potrzebującym, a nawet doprowadziła do wybudowania tam szpitala. Trzeba mieć dużo wiary, nadziei i miłości do drugiego człowieka, by żyć tak jak Wanda Błęńska. Mówiła ona, że wszyscy potrzebujemy przede wszystkim witaminy M, czyli... miłości. W swoim pamiętniku zapisała: „Prócz fizycznego zmęczenia mam pokój w sercu i jakąś cichą, spokojną radość – jestem właściwie zupełnie szczęśliwa – jako nic niemająca, a posiadająca wszystko”.

5. W tym momencie możesz wykorzystać książkę Dokta. Opowieść o Wandzie Błęńskiej Elizy Piotrowskiej. Możesz przeczytać uczniom wybrany fragment i pokazać piękne ilustracje.
6. Jako podsumowanie rozmowy o Wandzie Błęńskiej poproś uczniów o wykonanie ćwiczenia 2 (Napisz w kilku słowach, dlaczego Wanda Błęńska była świadkiem wiary, nadziei i miłości). Wybrani uczniowie mogą odczytać swoje odpowiedzi.

Proponowana odpowiedź:

Wanda Błęńska była świadkiem wiary, nadziei i miłości, ponieważ zawsze chciała pomagać innym. Była bardzo odważna i wyjechała do Afryki, gdzie leczyła chorych na trąd. Dzięki niej wybudowano tam szpital.

7. Nawiązując do postaci Wandy Błęńskiej, zacznij rozmowę na temat cnót. Możesz zapytać, co to znaczy: wierzyć w coś, pokładać w czymś nadzieję, kochać.
8. Przeczytaj fragmenty biblijne z podręcznika.

Łaską bowiem jesteśmy zbawieni przez wiarę. A to pochodzi nie od was, lecz jest darem Boga: nie z uczynków, aby się nikt nie chlubił. (Ef 2,8–9)

A nadzieja zawieść nie może, ponieważ miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który został nam dany. (Rz 5,5)

Tak więc trwają wiara, nadzieja i miłość – te trzy: największa z nich [jednak] jest miłość. (1 Kor 13,13)

9. Poproś ucznia o odczytanie definicji wiary (znajduje się ona w podręczniku w części „Odpowiadam”).

WIARA – *To droga w prawdzie, którą prowadzi nas Bóg. Nie wystarczy jednak uwierzyć, ale trzeba o tę wiarę dbać, pozostając w zgodzie z Bogiem w sercu i umyśle. Jako chrześcijanie powinniśmy dawać świadectwo wiary, nawet jeśli jest to trudne i mogłoby spotkać się z niezrozumieniem ze strony innych osób.*

Skomentuj: *Święty Paweł w Liście do Efezjan nauczał, że wiara jest darem Boga i pochodzi od Stwórcy, jest dla nas podarunkiem. Dlatego tak ważne jest umacnianie się w wierze i dawanie o niej świadectwa.*

10. Poproś drugiego ucznia o przeczytanie definicji nadziei.

NADZIEJA – *To ufność w to, co Bóg obiecał nam w dziele stworzenia, przemawiając przez proroków, a w szczególny sposób w Jezusie Chrystusie. Jako chrześcijanie mamy nadzieję na szczęśliwe życie na ziemi, a przede wszystkim w niebie.*

Skomentuj: *Boska nadzieja nie sprowadza się do składania życzeń. Ta prawdziwa nadzieja wypływa od Boga i ma Boże poręczenie spełnienia. To dowód Bożej miłości. Nadzieja to ufność w to, co Bóg obiecał ludziom w dziele stworzenia.*

11. Poproś trzeciego ucznia o przeczytanie definicji miłości.

MIŁOŚĆ – *Jest największą siłą, która kieruje nas w pierwszej kolejności do Boga, a potem do innych ludzi. Chrześcijanie powinni miłować bliźnich jak siebie samych, o czym mówi przykazanie miłości. Owocami miłości są radość, pokój i miłosierdzie. Miłość jest pełna życzliwości, trwa bezinteresownie i nie liczy na wzajemność.*

Skomentuj: *Prawdziwa, głęboka miłość kieruje nas ku Bogu i innym ludziom. Jej owocami powinny być radość, pokój i miłosierdzie. Jest życzliwa i hojna, rodzi wzajemność oraz trwa bezinteresownie. Trwanie w miłości wymaga dobroci.*

12. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku. Po kilku minutach sprawdźcie poprawne rozwiązanie.

Wiara – Cnota, dzięki której **WIERZYM** w **BOGA** i w to wszystko, co On nam objawił.

NADZIEJA – Cnota, dzięki której oczekujemy od **BOGA** życia **WIECZNEGO** i łaski Ducha Świętego.

Miłość – Cnota, dzięki której nad wszystko miłujemy **BOGA**, a także naszych **BLIŹNICH** jak siebie samych.

13. Zadanie domowe: ćwiczenie 3 (*Zaprojektuj symbole wiary, nadziei i miłości*).

14. Pomódlcie się słowami aktu wiary, nadziei i miłości.

AKT WIARY

*Wierzę w Ciebie, Boże żywy,
w Trójcy jedyny, prawdziwy.
Wierzę, coś objawił, Boże,
Twe słowo mylić nie może.*

AKT NADZIEI

*Ufam Tobie, boś Ty wierny,
wszechmocny i miłosierny.
Dasz mi grzechów odpuszczenie,
łaskę i wieczne zbawienie.*

AKT MIŁOŚCI

*Boże, choć Cię nie pojmuję,
jednak nad wszystko miłuję,
nad wszystko, co jest stworzone,
boś Ty dobro nieskończone.*

MIEJSCA, W KTÓRYCH ŻYJEMY

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom prawdy, że człowiek został stworzony i powołany do życia we wspólnocie z innymi ludźmi.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wie, że Bóg powołał człowieka do życia we wspólnocie;
- wymienia, w jakich wspólnotach żyje;
- odkrywa, że człowiek nie może żyć w samotności;
- potrafi scharakteryzować wspólnoty naturalne i te, które sam może wybrać.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świątym, rozmowa kierowana, słuchanie słowa Bożego, praca z obrazem (prezentacja multimedialna), indywidualna praca plastyczna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, prezentacja multimedialna *Miejsca, w których żyjemy*, tekst biblijny do odsłuchu* (Rdz 2,18–24), arkusze do pracy indywidualnej, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna, kredki i flamastry dla uczniów.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Odmów z uczniami modlitwę *Ojcze nasz*.
2. Powiedz: *Bóg, stwarzając człowieka, powołał go do życia we wspólnocie, a nie w samotności. Wszyscy mamy jednego Ojca, do którego modliliśmy się przed chwilą. Jest nim Bóg.*

---

* Możesz skorzystać z portalu biblijni.pl albo bibliaaudio.pl.

3. Zadaj pytanie: *Kim jesteś?* (pogadanka; zachęć uczniów do szczerych odpowiedzi).

Jako podsumowanie możesz wykorzystać tekst z podręcznika („Spotykam”):

Żyjemy w różnych miejscach, społecznościach i wspólnotach. Jesteśmy mieszkańcami Ziemi, obywatelami państw, mieszkamy w określonych rejonach i miejscowościach. Do każdej wspólnoty, w której żyjemy, wnosimy dary i talenty, którymi obdarowuje nas Bóg.

4. Odsłuchajcie tekst biblijny: Rdz 2,18–24 (jeśli nie masz takiej możliwości, przeczytaj fragment z podręcznika albo poproś o to kogoś z uczniów).

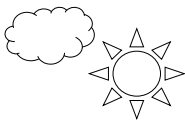
Potem Pan Bóg rzekł: „Nie jest dobrze, żeby mężczyzna był sam; uczynię mu zatem odpowiednią dla niego pomoc”. Ulepiwszy z gliny wszelkie zwierzęta lądowe i wszelkie ptaki podniebne, Pan Bóg przyprowadził je do mężczyzny, aby przekonać się, jak on je nazwie. Każde jednak zwierzę, które określił mężczyzna, otrzymało nazwę „istota żywa”. I tak mężczyzna dał nazwy wszelkiemu bydłu, ptakom podniebnym i wszelkiemu zwierzęciu dzikiemu, ale nie znalazła się pomoc odpowiednia dla mężczyzny. Wtedy to Pan sprawił, że mężczyzna pogrążył się w głębokim śnie, i gdy spał, wyjął jedno z jego żeber, a miejsce to zapełnił ciałem. Po czym Pan Bóg z żebra, które wyjął z mężczyzny, zbudował niewiastę. A gdy ją przyprowadził do mężczyzny, mężczyzna powiedział: „Ta dopiero jest kością z moich kości i ciałem z mego ciała! Ta będzie się zwała niewiastą, bo ta z mężczyzny została wzięta”. Dlatego to mężczyzna opuszcza ojca swego i matkę swoją i łączy się ze swą żoną tak ściśle, że stają się jednym ciałem.

Skomentuj: Bóg stworzył mężczyznę i kobietę jako osoby równe w godności. Mają oni spełniać różne życiowe zadania, ale tworząc wspólnotę małżeńską, wzajemnie się uzupełniają. Każdy człowiek jest powołany do życia w miejscach, społecznościach i wspólnotach z innymi ludźmi. W zamyśle Boga pierwszą i podstawową wspólnotą życia jest rodzina.

5. Wyświetl **prezentację multimedialną**, w której kolejne slajdy przedstawiają: kulę ziemską, Europę zaznaczoną na mapie, Polskę na mapie, polskie krajobrazy, polskie miasta, przestrzeń szkoły i rodzinę.

6. Powiedz, że mówiąc o sobie na początku lekcji, uczniowie udzielili poprawnych odpowiedzi: są Europejczykami, Polakami, uczniami, mieszkańcami różnych miast i członkami rodzin. Podkreśl, że w Kościele także funkcjonują różne wspólnoty, w których razem z innymi można modlić się i rozmawiać o Bogu.
7. Poproś, aby uczniowie wymienili kilka takich wspólnot (w razie konieczności podpowiedz: Eucharystyczny Ruch Młodych, grupa ministrantów i lektorów, schola, Oaza). Możesz od razu zaproponować wykonanie ćwiczenia 1 lub zadać je w ramach powtórki jako pracę domową (*Wymień, jakie wspólnoty dla dzieci działają na terenie twojej parafii*).

Przykładowe odpowiedzi: chórek, schola, Oaza Dzieci Bożych, wspólnota ministrantów i inne.
8. Podkreśl, że każdy człowiek wnosi coś dobrego do wspólnot, w których żyje. Każdy z nas może dzielić się z innymi swoimi darami i talentami. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 (uczniowie mają wypisać dobre cechy, które do wspólnoty klasowej wnosi ich kolega lub koleżanka z ławki).
9. Zachęć uczniów, by zwrócili się do siebie nawzajem i powiedzieli sobie: „Dobrze, że jesteś. Dziękuję ci za...”.
10. Rozdaj uczniom arkusze do pracy indywidualnej „Dobre słowo” (przygotuj je według poniższego wzoru), kredki i flamastry. Poproś, by uczniowie zaprojektowali szablon, a w pionowe paski wpisali różne wezwania, np. „Dobrego dnia”, „Możesz wszystko!”, „Dasz radę!”, „Będzie dobrze!”, „Nie poddawaj się!”, „Uwierz w siebie!”.

Załącznik 1 - katecheza 3 - praca indywidualna

DOBRE SŁOWO

Weź i podaj dalej!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Zaproponuj uczniom, by zaprojektowane przez siebie arkusze wzięli ze sobą do domu, odpowiednio nacięli nożyczkami paski i powiesili w kuchni, na klatce schodowej w swoim bloku albo w innym dozwolonym miejscu.

11. Zaproponuj modlitwę za wspólnoty, w których żyjecie.

Boże, dziękuję Ci za wspólnoty, w których żyję.

Dziękuję za rodzinę, przyjaciół, kolegów i koleżanki z klasy.

Dziękuję, że razem z innymi mogę nazywać Cię swoim Tatą.

4

ZADANIA WOBEC RODZINY, GRUPY RÓWIEŚNICZEJ, NARODU, KOŚCIOŁA

CEL GŁÓWNY: Uświadomienie uczniom, że wszyscy ludzie bez względu na wiek mają ważne zadania do wypełnienia.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi wyjaśnić, co to jest zadanie;
- wymienia zadania, które wypełnił Święty Rafał Kalinowski;
- rozumie, że ma obowiązki względem środowisk, w których żyje;
- rozwija umiejętności życia we wspólnocie.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w grupach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, załącznik nr 1 (do wydrukowania ×4).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę *Ojcze nasz*. Dodaj prośbę o wytrwałość w wypełnianiu obowiązków i powierzonych zadań.
2. Zaczynij rozmowę z uczniami na temat obowiązków oraz zadań, przed którymi staje każdy z nas. Możesz wykorzystać krótkie opowiadanie *Wspomnienia Stasia* lub zadać pytania:
  - Co to jest zadanie?
  - Jakiego rodzaju zadania codziennie wykonujecie?
  - Po co ludzie stawiają innym zadania?

Wspomnienia Stasia

Nie znoszę, jak dorośli mówią, że mają coś ważnego do zrobienia. Ciągłe słyszę, że tata dostał w pracy zadanie do wykonania i wtedy nie wolno mu przeszkadzać. Nie mogę nawet wejść do jego pokoju. Mama też narzeka, że nie udało jej się czegoś wykonać na czas, i jest wtedy smutna. Na domiar złego moja starsza siostra Julka przyszła ostatnio ze zbiórki harcerskiej i powiedziała, że musi zorganizować z koleżanką zbiórkę makulatury w szkole, bo takie dostały zadanie! Jakby nie wystarczyło, że ciągle mnie wygania, bo ma do odrobienia zadania z matematyki. Nawet czasami robi to razem z tatą.

Ostatnio w telewizji słyszałem, że żołnierze dostali zadania bojowe. Czołgali się w błocie i słychać było wybuchy bomb. Chciało mi się płakać. Na szczęście mama powiedziała, że to nie jest prawdziwa wojna, tylko ćwiczenia bojowe.

3. Po przeczytaniu opowiadania zadaj następujące pytania:

- Dlaczego Stasio nie lubi, gdy ludzie mówią, że mają zadania do zrobienia? (odpowiedź: wtedy nie mają czasu na zabawę z nim)
- Jakie zadanie przeraziło małego chłopca? (odpowiedź: zadanie bojowe)
- Jak wyobrażacie sobie świat, w którym nikt nie musiałby wykonywać żadnych zadań? (wysłuchaj odpowiedzi)

4. Po przeprowadzeniu rozmowy (lub przeczytaniu opowiadania i rozmowie) zaproponuj zabawę. Poproś uczniów, by wyobrazili sobie, że pracują w redakcji *Słownika języka polskiego* i dostali do opracowania hasło „zadanie” (ćwiczenie 1 w podręczniku). Podziel uczniów na dwuosobowe grupy i przypomnij im, że każde słowo może mieć kilka znaczeń.

Oczekiwane wyniki pracy uczniów*:

- Rzeczownik od czasownika „zadać”.
- Cel, misja do wypełnienia, posłannictwo, obowiązki (np. zadanie bojowe, zadanie produkcyjne).
- Zadanie matematyczne, fizyczne wymagające rozwiązania (np. zbiór zadań z fizyki).

---

* Odpowiedź została sformułowana na podstawie: *Mały słownik języka polskiego*, pod red. S. Skorupki, Warszawa 1968, s. 963.

5. Po skończonej pracy uczniowie odczytują swoje definicje. Na koniec przytocz hasło ze słownika, by uczniowie ocenili pracę swoją i innych grup. Grupie, która była najbliższa słownikowej definicji, można postawić plusy.
6. Zwróć uwagę, że każdy człowiek ma ważne zadania do wykonania. W zależności od tego, jakie role odgrywa, te zadania są oczywiście różne. Inne obowiązki ma człowiek dorosły, inne dziecko, ale nawet najmniejsi są bardzo potrzebni i mogą być użyteczni.
7. Zaczynij opowiadać uczniom o Rafale Kalinowskim. Możesz skorzystać z tekstu w podręczniku:

ŚWIĘTY RAFAŁ KALINOWSKI żył w latach 1835–1907. Skończył studia inżynierskie. Pracował przy budowie kolei i jako wojskowy (w armii rosyjskiej, bo były to czasy zaborów). Po pewnym czasie zrezygnował z pracy w wojsku. Bał się, że będzie musiał walczyć przeciwko swoim rodakom. Gdy rozpoczęło się powstanie styczniowe, wziął w nim udział, choć był przeciwny jego wybuchowi. Za udział w powstaniu został aresztowany i skazany na śmierć. Potem wyrok złagodzono i zesłano go na Sybir. Na zesłaniu coraz mocniej dojrzała w nim decyzja o życiu zakonnym. W wieku 42 lat wstąpił do karmelitów i jako zakonnik służył Bogu oraz ludziom do końca swojego życia.

8. Zaczynij rozmowę kierowaną:
  - Jakie studia skończył Rafał Kalinowski? (odpowiedź: inżynierskie)
  - W czym objawiła się jego miłość do ojczyzny? (odpowiedź: był przeciwny wybuchowi powstania, ale wziął w nim udział, za co został aresztowany i skazany)
  - Co zrobił z miłości do Boga? (odpowiedź: najpierw wziął udział w powstaniu, a później wstąpił do zakonu)
  - Jakie zadania w swoim życiu zrealizował Rafał Kalinowski? (walczył za ojczyznę, a potem służył Bogu i ludziom w zakonie)
9. Podsumuj: *Rafał Kalinowski zrealizował w swoim życiu mnóstwo ważnych zadań: był dobrym uczniem (skończył studia), kochał swój naród (pracował dla kraju, wziął udział w powstaniu styczniowym) oraz Kościół (z jego postawy przenikała miłość do Boga i ludzi, wstąpił do zakonu, modlił się za innych).*

10. Powiedz, że jako chrześcijanie wszyscy mamy obowiązki (czyli zadania do wypełnienia) w wielu dziedzinach życia. Otrzymaliśmy wiele uzdolnień, mamy różne możliwości i powinniśmy je jak najlepiej wykorzystać. Właśnie do tego zachęca nas Pan Jezus w przypowieści o talentach. Zaznacz, że „talent” to dawna jednostka monetarna.
11. Poproś jednego z uczniów o odczytanie tekstu biblijnego z podręcznika:

Podobnie też [jest] (...) z pewnym człowiekiem, który mając się udać w podróż, przywołał swoje sługi i przekazał im swój majątek. Jednemu dał pięć talentów, drugiemu dwa, trzeciemu jeden, każdemu według jego zdolności, i odjechał. Zaraz ten, który otrzymał pięć talentów, poszedł, puścił je w obrót i zyskał drugie pięć. Tak samo i ten, który dwa otrzymał; on również zyskał drugie dwa. Ten zaś, który otrzymał jeden, poszedł i rozkopawszy ziemię, ukrył pieniądze swego pana. Po dłuższym czasie powrócił pan owych sług i zaczął rozliczać się z nimi. Wówczas przyszedł ten, który otrzymał pięć talentów. (...) Rzekł mu pan: „Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!”. Przyszedł również i ten, który otrzymał dwa talenty. (...) Rzekł mu pan: „Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!”. Przyszedł i ten, który otrzymał jeden talent, i rzekł: „Panie, wiedziałem, żeś jest człowiek twardy: chcesz żąć tam, gdzie nie posiałeś, i zbierać tam, gdzieś nie rozsypałeś. Bojąc się więc, poszedłem i ukryłem twój talent w ziemi. Oto masz swoją własność!”. Odrzekł mu pan jego: „Sługo zły i gnuśny! (...) Powinieneś być oddać moje pieniądze bankierom, a ja po powrocie byłbym z zyskiem odebrał swoją własność. (...) Odbierzcie mu ten talent, a dajcie temu, który ma dziesięć talentów. (Mt 25,14–27)

Zwróć uwagę na podręcznikową ilustrację do tej części katechezy. To drzeworyt z 1712 roku, który obrazuje tę przypowieść. Poproś, by uczniowie dokładnie przyjrzeni się grafice – widać na niej, jak leniwy sługa szuka zakopanego talentu, a pozostali dwaj przynoszą swe zarobki panu.

12. Następnie podziel klasę na cztery grupy. Zadaniem uczniów będzie uzupełnienie wywiadu (załącznik 1).

Dziennikarz: Pewien bogaty człowiek, właściciel przedsiębiorstwa, postanowił wyruszyć w daleką drogę. Zależało mu na tym, aby jego majątek się nie zmarnował. Zaprosił więc kilku swoich pracowników i powierzył im pieniądze. Jednemu dał pięć milionów, drugiemu dwa, a ostatniemu jeden.

Dziennikarz [zwracając się do pierwszego pracownika]: Co zrobiłeś z otrzymanymi pieniędzmi?

Pierwszy pracownik: Puściłem je w obrót i zyskałem drugie pięć.

Dziennikarz [do drugiego pracownika]: Co zrobiłeś z dwoma milionami?

Drugi pracownik: Zyskałem drugie dwa.

Dziennikarz [do trzeciego pracownika]: Co zrobiłeś z jednym milio-
nem, który otrzymałeś od swojego szefa?

Trzeci pracownik: Poszedłem do lasu, rozkopałem ziemię i ukryłem tam pieniądze.

Dziennikarz: Po powrocie szef wezwał swoich pracowników.

Dziennikarz [zwracając się do pierwszego pracownika]: Co powiedziałeś swojemu szefowi?

Pierwszy pracownik: Szefie, przekazałeś mi pięć milionów, oto drugie pięć zyskałem.

Dziennikarz [zwracając się do szefa]: Szefie, jak oceniłeś zachowanie swojego pracownika?

Szef: Dobrze, pracowniku dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: Mianuję cię kierownikiem działu marketingu!

Dziennikarz [do drugiego pracownika]: Co powiedziałeś swojemu szefowi, gdy ten wrócił z podróży?

Drugi pracownik: Szefie, przekazałeś mi dwa miliony, oto drugie dwa miliony zyskałem.

Dziennikarz [do szefa]: Szefie, co powiedziałeś drugiemu pracownikowi?

Szef: Dobrze, pracowniku dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: będziesz kierownikiem działu sprzedaży!

Dziennikarz [do trzeciego pracownika]: Co powiedziałeś swojemu szefowi, gdy ten wrócił z podróży?

Trzeci pracownik: Szefie, wiedziałem, żeś jest człowiek twardy: chcesz żąć tam, gdzie nie posiałeś, i zbierać tam, gdzieś nie rozsypałeś. Bojąc się więc, poszedłem i ukryłem twój milion w ziemi. Oto masz swoją własność!

Dziennikarz [do szefa]: Szefie, co powiedziałeś trzeciemu pracownikowi?

Szef: Pracowniku zły i gnuśny! Wiedziałeś, że chcę żąć tam, gdzie nie posiałeś, i zbierać tam, gdzieś nie rozsypałeś. Powinieneś więc być oddać moje pieniądze bankierom, a ja po powrocie byłbym z zyskiem odebrał swoją własność.

Dziennikarz [do szefa]: Dlaczego nie podzielił pan pieniędzy równo między pracowników?

Szef: .....

Dziennikarz [zwracając się do pierwszego pracownika]: Dlaczego zaniósłeś pieniądze do banku?

Pierwszy pracownik: .....

Dziennikarz [zwracając się do drugiego pracownika]: Dlaczego zaniósłeś pieniądze do banku?

Drugi pracownik: .....

Dziennikarz [zwracając się do trzeciego pracownika]: Dlaczego zakopałeś pieniądze w ziemi?

Trzeci pracownik: .....

Dziennikarz: Pan nakazał zabrać trzeciemu pracownikowi jego jeden milion i dać temu, który ma najwięcej – „każdemu bowiem, kto ma, będzie dodane, tak że nadmiar mieć będzie. Temu zaś, kto nie ma, zabiorą nawet to, co ma”. Potem pan kazał wyrzucić nieużytecznego sługę na zewnątrz. Powiedział przy tym: „Tam będzie płacz i zgrzytanie zębów”.

13. Przydziel role: jedna grupa jest szefem (ta grupa musi uzupełnić jedną odpowiedź szefa), druga – pierwszym pracownikiem (ta grupa uzupełnia jedną odpowiedź pierwszego pracownika), trzecia – drugim pracownikiem (do uzupełnienia jedna odpowiedź drugiego pracownika) i czwarta jest trzecim pracownikiem (analogicznie, do uzupełnienia jedna odpowiedź trzeciego pracownika). Ty wciel się w rolę dziennikarza.
14. Powiedz: *Przenieśmy teraz tę biblijną historię w nasze czasy. Zamiast bogatego człowieka wystąpi szef, a zamiast sług – pracownicy. Waszym zadaniem będzie uzupełnienie tekstu, który za chwilę otrzymacie.*

Rozdaj teksty i daj uczniom kilka minut na pracę w grupach.

Sugerowane odpowiedzi, które uczniowie mają wpisać w puste pola:

Szef: *Podzieliłem zgodnie ze zdolnościami tych ludzi. ALBO: To moje pieniądze i mogę zrobić z nimi, co zechcę.*

Pierwszy pracownik: *Znałem pana i wiedziałem, że będzie zadowolony, gdy dostarczę mu podwojoną sumę.*

Drugi pracownik: *Wolałem nie trzymać pieniędzy w domu, lepszy jakikolwiek zysk niż nic.*

Trzeci pracownik: *Bałem się, że ktoś mi je ukradnie. ALBO: Bałem się, że mnie wyśmieją, że dostałem najmniej. ALBO: Znałem szefa, wiedziałem, że jeśli stracę choć złotówkę, nie będzie zadowolony.*

15. Porozmawiaj z uczniami o ich zdolnościach i umiejętnościach.
- Jakie zdolności mogą mieć ludzie?
  - Jakie ty masz zdolności?
16. Poproś o uzupełnienie ćwiczenia 2 w podręczniku – uczniowie mają wpisać w puste pola, jakie mają zdolności i umiejętności.
17. Podsumuj tę część lekcji: *Masz wiele zdolności i talentów. To nie tylko umiejętności plastyczne, muzyczne, teatralne, sportowe czy matematyczne. To także opiekuńczość, cierpliwość, umiejętność dostrzegania potrzebujących, troska o bliskich, silne i dobre ręce, które wspierają nie tylko najbliższą rodzinę. To szacunek dla wszystkich ludzi, także tych, którzy mają inne przekonania. To też troska o wspólne dobro i myślenie o ochronie środowiska naturalnego.*
18. Poproś uczniów o wykonanie ćwiczenia 3 w podręczniku. Mają oni wypisać, w jakich środowiskach żyją, a następnie określić, jakie mają w nich obowiązki i zadania do wypełnienia.

Uczniowie powinni podpisać kolejne grupy: rodzina | grupa rówieśnicza, ew. koledzy, klasa w szkole | naród, ojczyzna lub Polska | Kościół (możesz zwrócić uwagę, że choć rysunek przedstawia dom Boży, Kościół w znaczeniu wspólnoty, do której należymy od dnia chrztu, piszemy wielką literą).

Możesz zadać pomocnicze pytania:

- Jakie masz obowiązki w domu?
- Jakie masz zadania do wypełnienia wśród kolegów i koleżanek?
- W czym może wyrażać się twoja miłość do ojczyzny?
- W jaki sposób powinieneś rozwijać swoje talenty we wspólnocie Kościoła?

Przykładowe odpowiedzi:

RODZINA: wypełnianie obowiązków domowych; podlewanie kwiatów; odkurzanie dywanów; wynoszenie śmieci

KOLEDZY: pomaganie słabszym i potrzebującym; życzliwe odnoszenie się do siebie nawzajem; pocieszanie smutnych

NARÓD: patriotyzm; mówienie o ojczyźnie z szacunkiem; przestrzeganie prawa

KOŚCIÓŁ: regularna modlitwa; uczestniczenie w niedzielnej Mszy Świętej; przystępowanie do spowiedzi

19. Zwróć uwagę, jak ważne jest, by uczniowie starali się dobrze postępować. Powinni wzorowo zachowywać się w domach, a także w szkole i innych grupach, do których przynależą. Dobrze się ucząc i zachowując, przygotowują się do wypełnienia ważnych zadań w przyszłości, a troszcząc się o rozwój wiary i dając o niej świadectwo, będą przyczyniać się do budowania Kościoła. Możesz zwrócić uwagę na akcje charytatywne organizowane w kościele, służbę ministrancką, udział w scholi i innych grupach działających na terenie parafii.
20. Jeszcze raz podkreśl, że Bóg każdego z nas obdarowuje różnymi talentami. Naszym zadaniem jest je odkrywać i rozwijać. W ten sposób służymy swojej rodzinie, kolegom i koleżankom, Ojczyźnie i Kościołowi.
21. Jeśli jest taka możliwość, poproś o rozwiązanie testu sprawdzającego znajomość wiedzy z całego rozdziału. Do quizu odsyła kod QR zamieszczony na początku części „Moje notatki”. Możesz też poprosić uczniów, by rozwiązali test w domu.
22. Na zakończenie zachęć uczniów, by podziękowali Bogu za to, że obdarował ich wspaniałymi darami. Pomódlcie się o dobre wypełnianie zadań i obowiązków.

*Panie, przenikasz i znasz mnie,
Ty wiesz, kiedy siadam i wstaję.
Z daleka przenikasz moje zamysły,
widzisz moje działanie i mój spoczynek
i wszystkie moje drogi są Ci znane. (...)
Ty utkałeś mnie w łonie mej matki.
Dziękuję Ci, że mnie stworzyłeś tak cudownie,
godne podziwu są Twoje dzieła.
I dobrze znasz moją duszę,
nie tajna Ci moja istota.
(Ps 139,1–3.13–15)*

WIARA JAKO ŁASKA I ZADANIE

CEL GŁÓWNY: Zrozumienie wartości wiary w życiu człowieka.

CELE SZCZEGÓLOWE – UCZEŃ:

- wyjaśnia, co to znaczy, że wiara jest łaską i zadaniem dla chrześcijanina;
- uzasadnia przy pomocy tekstów biblijnych, że wiara jest darem i zadaniem;
- wskazuje, w jaki sposób może poznawać, rozwijać i umacniać swoją wiarę;
- rozumie potrzebę dawania świadectwa wiary.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w grupach, ćwiczenie multimedialne.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, ćwiczenie multimedialne *Wiara*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik lub tablica interaktywna, załącznik 1 (do wydrukowania ×1 i rozcięcia)*.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się wspólnie (*Ojcze nasz*).
2. Spytaj uczniów:
  - Co podoba wam się u innych ludzi? (spodziewane odpowiedzi: wygląd, ubiór, postępowanie, zachowanie, wypowiedzi, fryzura, to, że ktoś jest zawsze radosny, optymizm...)

---

* Teksty z załącznika zostały opracowane na podstawie: *Polskie gwiazdy, które nie wstydzą się wiary w Boga*, <https://pl.aleteia.org/2018/03/17/polskie-gwiazdy-ktore-nie-wstydza-sie-wiary-w-boga/> (dostęp: 4 lutego 2020 roku).

→ Kiedy sam podobasz się Bogu?

Nie oceniaj wypowiedzi. Powiedz, że uczniowie uzupełnią swoje przemyślenia na dzisiejszej lekcji.

3. Zaproponuj pracę w grupach. Podziel klasę na osiem zespołów. Rozdaj kartki przedstawicielom grup. Niżej przytoczono treść **załącznika**, a następnie polecenie dla uczniów.

Grupa 1

Anna Guzik – aktorka, znana z serialu *Na Wspólnej*. Kiedy była w podstawówce, przestała chodzić do kościoła. Jako dorosła kobieta odbudowała swoją religijność. W jednym z wywiadów przyznała: „Kiedy modłę się w kościele, czuję (...), że jestem blisko Boga. Dzięki wierze nie przejmuję się drobiazgami (...). Wiara daje spokój”.

- Co jest bardzo ważne w życiu aktorki?
- Co czuje Anna, kiedy się modli?
- Co daje jej wiara?

Grupa 2

Ewa Chodakowska – jedna z najpopularniejszych trenerek fitness, która ma miliony fanek. Na swoim Instagramie motywuje do bycia fit, ale także przyznaje się do swojej relacji z Panem Bogiem. „Uwielbiam niedziele przez to, że mogę iść się wyciszyć, mogę się pomodlić. Zacerpnąć siły na następny tydzień. Chwała Bogu za niedzielę”.

- Do czego przyznaje się trenerka na Instagramie?
- Dlaczego lubi niedziele?
- Co jest ważne w jej życiu?

Grupa 3

Anna Wyszconi – polska piosenkarka. Wydając nową płytę w 2014 roku, przyznała, że jedna z jej piosenek opowiada o osobistej relacji z Panem Bogiem. „Jestem osobą głęboko wierzącą. Ciągłe czuję obecność anioła, który mnie chroni. To daje mi poczucie bezpieczeństwa i spokoju. (...) Wiara jest we mnie, w moim sercu i chętnie o tym opowiadam. Nieraz siedzę w ciszy i po prostu rozmawiam z Bogiem”.

- O czym opowiada jedna z piosenek Anny Wyszconi?
- Co piosenkarka mówi o swojej wierze?
- W czym wyraża się jej wiara?

Grupa 4

Dominika Figurska – aktorka, prywatnie mama piątki dzieci. Nigdy nie kryła się ze swoim przywiązaniem do Kościoła. „Często dostaję jakieś prezenty od Pana Boga. Z Bożą pomocą udało nam się uratować nasze małżeństwo po kryzysie, dzięki Bożej opiece Józio (najmłodszy syn aktorki, jeszcze przed urodzeniem lekarze podejrzewali u niego zespół Downa) urodził się zdrowy. Wiem, że samej, ludzkimi siłami, byłoby mi ciężko to wszystko pozbierać”.

- Co jest bardzo ważne w życiu aktorki?
- W czym pomaga jej wiara?

Grupa 5

Marek Kamiński – podróżnik, zdobywca dwóch biegunów. Często podkreśla, że w czasie jego podróży czuwa nad nim Opatrzność i to Ona chroni go przed niebezpieczeństwem. „Gdyby nie opieka Pana Boga, to bym z tych spotkań nie wyszedł cało. Ważne jest, by usłyszeć ten głos Pana Boga w nas (...). Kiedy podążamy za tym głosem, to łatwiej o tę opiekę”.

- Czyją opiekę czuje podróżnik podczas swoich wypraw?
- Co jest ważne w jego życiu?

Grupa 6

Kamil Stoch – skoczek narciarski i złoty medalista. W wielu wywiadach przyznaje, że za jego sukcesami sportowymi stoi Pan Bóg. „Zawsze żegnaję się przed wyjściem na belkę. Tak robię od małego. I to nie wynika ze strachu, tylko jest znakiem wiary. Każdy skok oddaję Panu Bogu. Nie wstydę się tego”.

- Komu skoczek zawdzięcza swoje sukcesy?
- Co robi przed wyjściem na belkę?
- Komu oddaje każdy swój skok?

Grupa 7

Agnieszka Cegielska – telewizyjna prezenterka pogody. Mówi, że wiarę wyniosła z rodzinnego domu. „Zdecydowanie dziadkowie dali mi takie podstawy wiary. Później śpiewałam w chórze kościelnym, jeździłam na rekolekcje, przed maturą do Częstochowy. (...) Modlitwa i kontakt z Bogiem są dla mnie oczywiście ważne”.

- Kto kształtował jej wiarę?
- Co jest ważne w życiu prezenterki?

Grupa 8

Ida Nowakowska-Herndon – aktorka, tancerka, jurorka w talent show. Przyznaje, że Pan Bóg jest dla niej bardzo ważny. W jednym z wywiadów powiedziała: „Wiara to najlepsza rzecz, jaka mi się w życiu zdarzyła, i chcę się nią dzielić (...). Staram się mówić o tym, co jest dobre w moim życiu. Pokazać swoim zachowaniem, co jest dobre, co jest światłem – bo to jest właśnie Bóg. Mówię o tym, że z Nim jest super”.

- Kto jest bardzo ważny w życiu aktorki?
- Co tancerka określa jako najlepszą rzecz, która przytrafiła się w jej życiu?
- Co stara się pokazać swoim zachowaniem?

Wyjaśnij: *Przeczytajcie teksty z kartek i odpowiedzcie na pytania wynotowane pod spodem.*

4. Po kilku minutach pracy poproś, by uczniowie zreferowali wyniki. Spytaj: *Co łączy wszystkie osoby?* (odpowiedź: wiara zajmuje bardzo ważne miejsce w ich życiu). Podsumuj: *Osoby, o których czytaliście i rozmawialiście w grupach, są nam znane jako sportowcy, aktorzy, prezenterzy telewizyjni. Podziwiamy ich za osiągnięcia sportowe, umiejętności aktorskie i taneczne. Jak się przekonaliście, w ich życiu bardzo ważna jest wiara i nie wstydzą się o tym mówić. Zwróćcie uwagę, że w środowiskach, w których żyją i pracują, nie zawsze jest to łatwe.*
5. Powtórz pytanie zadane na początku lekcji: *Kiedy podobasz się Bogu?* Od razu poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku. Można też wykonać ćwiczenie **multimedialne Wiara**.

Uczniowie mają uzupełnić fragment Pisma Świętego. Przeznacz chwilę na pracę indywidualną. Po tym czasie wybrany uczeń odczytuje uzupełniony tekst.

Bez **wiary** zaś nie można **podobać się** Bogu.
Przystępujący bowiem do **Boga** musi **uwierzyć**,
że [Bóg] **jest** i że **wynagradza** tych, którzy Go szukają.
(Hbr 11,6)

6. Zadaj pytania podsumowujące: *Co to jest wiara? Z czym ci się kojarzy? Co to znaczy „wierzyć”?* Odpowiedzi uczniów możesz zapisać na tablicy

(spodziewane odpowiedzi: zaufanie Bogu, postawa człowieka wobec Boga, odpowiedź człowieka na miłość Bożą, drogowskaz, kierunek życia, znajomość prawd objawionych).

7. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku (łamiągówka z płataniną liter; rozwiązanie: WIARA TO ŁASKA I ZADANIE).
8. Zapisz na tablicy słowa „łaska” i „zadanie”. Spytaj: *Co to znaczy, że wiara jest łaską? (otrzymujemy ją, to przywilej, coś dobrego)*
9. Poproś jednego z uczniów, by odczytał pierwszy fragment biblijny zamieszczony w podręczniku ucznia.

Jezus zapytał ich [apostołów]: „A wy za kogo Mnie uważacie?”. Odpowiedział Szymon Piotr: „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego”. Na to Jezus mu rzekł: „Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jony. Albowiem nie objawiły ci tego ciało i krew, lecz Ojciec mój, który jest w niebie”. (Mt 16,15–17)

10. Spytaj:

- O co Jezus zapytał swoich uczniów? („Za kogo Mnie uważacie?”)
- Co odpowiedział Szymon Piotr? („Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego”)
- Dzięki komu Szymon mógł dać taką odpowiedź? (dzięki Ojcu, który jest w niebie)

Podsumuj: Szymon Piotr w imieniu wszystkich apostołów wyznał wiarę w Jezusa Chrystusa. Jezus w odpowiedzi podkreślił, że do takiego stwierdzenia nie wystarczy ludzki rozum, ale potrzebne są Boże światło i łaska. Piotr nie doszedł do tej prawdy sam, bowiem przyjęcie prawd wiary jest możliwe tylko dzięki łasce. Ludzkie możliwości poznawcze są niewystarczające. Wierzyć to nie tylko przyjąć to, co do końca daje się poznać i zrozumieć. Można znać prawdy objawione przez Boga, ale nie mieć wiary. Wiara to coś więcej niż rozumowe przyjęcie pewnych treści. Rozum nie wystarcza, aby przyjąć prawdę daną od Boga, do tego potrzebny jest dar wiary.

11. Przy słowie „łaska” zapisz na tablicy: „Moja wiara w Boga jest możliwa dlatego, że Bóg pierwszy we mnie uwierzył”. Powiedz: *Wiara, która jest bezinteresownym darem od Boga, jest jednocześnie zadaniem.*

12. Możesz nawiązać do poprzedniej lekcji, na której uczniowie układali definicję słowa „zadanie”. Zachęć uczniów, by powtórzyli sobie i powiedzieli na głos, jakie zadania do wypełnienia mają w rodzinie, w szkole, a także wobec ojczyzny i Kościoła.
13. Podsumuj, mówiąc, że zadanie to coś, co należy wykonać, jakiś obowiązek, cel, misja do spełnienia. Powiedz: *Nasza wiara to także rodzaj misji, coś do wypełnienia, zrealizowania. Nie można poprzestać na tym, że otrzymaliśmy łaskę – ten dar musimy nieustannie rozwijać i o niego dbać. Musimy podejmować działania, być aktywni.*

14. Zadaj kolejne pytanie: *Co to znaczy, że wiara jest zadaniem?* Poproś innego ucznia, by przeczytał drugi fragment biblijny zamieszczony w podręczniku ucznia.

Jaki z tego pożytek, bracia moi, skoro ktoś będzie utrzymywał, że wierzy, a nie będzie spełniał uczynków? Tak jak ciało bez ducha jest martwe, tak też jest martwa wiara bez uczynków. (Jk 2,14.26)

15. Możesz spytać, jak uczniowie rozumieją te słowa. Podsumuj: *Wiara domaga się czynów. Nie polega tylko na poznawaniu prawd i słuchaniu nauki Jezusa, lecz także na wypełnianiu jej. Pod wpływem wiary trzeba się zmieniać – to nasze zadanie. Nie można być człowiekiem wierzącym i niepraktykującym. Człowiek otrzymuje wiarę jako dar i powinien go pielęgnować, realizując tę misję w konkretnych czynach.*
16. Przy hasle „zadanie” zapisz na tablicy: „Wiarę trzeba rozwijać, o wierze trzeba świadczyć”.
17. Spytaj uczniów o sposoby pogłębiania wiary i świadczenia o wierze (przewidywane odpowiedzi uczniów: modlitwa, katecheza, czytanie Pisma Świętego, lektura książek religijnych, artykułów prasowych, rekolekcje, uczynki miłosierdzia...).
18. Poproś o wykonanie ćwiczenia 3 w podręczniku (wykreślanka). Jeśli zauważysz, że uczniowie mają trudności z rozwiązaniem zadania, możesz podpowiedzieć, po ile liter mają poszczególne słowa (4 – 3 – 3 – 4 – 10 – 3 – 6 – 5 – 8 – 2 – 5 – 4 – 5).

Rozwiązanie: NIKT TEŻ NIE MOŻE POWIEDZIEĆ BEZ POMOCY DUCHA ŚWIĘTEGO, ŻE PANEM JEST JEZUS.

19. Pomódlcie się na koniec do świętego patrona:

Cieszę się, że noszę twoje imię. Poproś naszego Ojca, który jest w niebie, by (...) kształtował moje myśli, gdy już dorosnę, by pozwolił mi mądrze decydować, gdy wyruszę w samodzielne życie. Pragnę, by przykład twojego świętego życia pokazywał mi zawsze to, co w życiu jest najważniejsze: wiarę, nadzieję i miłość. Amen.

6

OBJAWIENIE BOŻE. PRZYMIOTY BOGA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, co to jest objawienie Boże i jakie są przymioty Boże.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- poznaje definicję objawienia Bożego;
- potrafi wyjaśnić, w jaki sposób Bóg objawiał się w dziejach człowiekowi;
- potrafi omówić przymioty Boże;
- odkrywa, że Bóg jest doskonały;
- wnioskuje, że człowiek może poznać Boga za pomocą łaski poznania, wiary i rozumu oraz że powinien naśladować przymioty Boga w swoim życiu.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, słuchanie *Pieśni słonecznej*, praca w parach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, nagranie *Pieśni słonecznej** (według uznania katechety), komputer z dostępem do internetu (wystarczy dźwięk, więc rzutnik nie jest potrzebny).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. W ramach modlitwy, jeśli masz taką możliwość, odtwórz *Pieśń słoneczną*.
2. Nawiązując do słów *Pieśni słonecznej* Świętego Franciszka, skieruj uwagę uczniów na zawartą w utworze pochwałę stworzenia. Powiedz: *Świat został stworzony w uporządkowany sposób, a wszystko, co w nim jest*

---

* Ze słowami Świętego Franciszka.

(przyroda, żywioły, planety, zmieniające się pory roku), budzi w nas poczucie piękna, ale i respekt. To naturalne, że ludzie zastanawiają się, skąd się to wszystko wzięło. Wynika to z tego, że chcą zrozumieć świat i rządzące nim prawa.

3. Podkreśl, że poznanie rozumowe jest niepełne: tylko dzięki wierze, rozumowi i łasce poznania człowiek może zrozumieć, że cały świat został stworzony przez Boga i jest Jego darem dla ludzi.

4. Spytaj uczniów:

- Co cię najbardziej zachwyca, kiedy obserwujesz otaczający cię świat? (spodziewane odpowiedzi: potęga gór; żywioł mórz i oceanów; to, że ziemia rodzi owoce)
- Co jest w nim najbardziej zaskakujące? (spodziewane odpowiedzi: to, że zmieniają się pory roku, a przyroda potrafi rozpoznać znaki zapowiadające zmiany)
- Co świadczy o tym, że świat nie został stworzony przez człowieka? (spodziewane odpowiedzi: ogrom dzieł; fakt, że na Ziemi występują tysiące gatunków roślin i żyje mnóstwo zwierząt; rozum ludzki jest ograniczony; stworzenie pierwszych rodziców; interwencje Boże w dziejach zbawienia)
- Co możemy powiedzieć o Panu Bogu, patrząc na dzieło stworzenia? (spodziewane odpowiedzi: że Bóg jest wszechmocny, dobry, mądry itp.)

5. Poproś, by uczniowie odczytali indywidualnie teksty biblijne z podręcznika. Od razu delikatnie zinterpretuj pierwsze słowa: *głupi z natury są wszyscy ludzie*. Wyłumacz, że tego fragmentu nie należy traktować dosłownie, lecz rozumieć jako stwierdzenie, że ludzie nie zwracają dostatecznej uwagi na piękno otaczającego świata. Patrząc na stworzenie, możemy poznać Boga.

Głupi z natury są wszyscy ludzie, którzy nie poznali Boga: z dóbr widzialnych nie zdołali poznać Tego, który jest, patrząc na dzieła nie poznali Twórcy, lecz ogień, wiatr, powietrze chyże, gwiazdy dokoła, rwącą wodę lub światła niebieskie uznali za bóstwa, które rządzą światem. Jeśli urzeczeni ich pięknem wzięli je za bóstwa – winni byli poznać, o ile wspanialszy jest ich Władca, stworzył je bowiem Twórca piękności; a jeśli ich moc i działanie wprawiły ich w podziw – winni byli z nich poznać, o ile jest

potężniejszy Ten, kto je uczynił. Bo z wielkości i piękna stworzeń poznaje się przez podobieństwo ich Sprawcę. (Mdr 13,1–5)

Wszystko przekazał Mi Ojciec mój. Nikt też nie zna Syna, tylko Ojciec, ani Ojca nikt nie zna, tylko Syn i ten, komu Syn zechce objawić. (Mt 11,27)

6. Poprowadź rozmowę kierowaną. Spytaj:

- O czym mówi fragment Księgi Mądrości? (mówi o tym, że patrząc na świat, można odkryć, że został stworzony przez Boga)
- O czym to świadczy? (wszystko, co Bóg stworzył, jest dobre i pożyteczne)
- Po co Bóg stworzył świat? (stwarzając świat, Bóg objawił siebie człowiekowi)
- O czym mówi fragment z Ewangelii św. Mateusza? (tutaj uczniowie wymieniają niektóre cechy Pana Boga: twórczy, dobry, wielki, mądry, potężny, silny, wielki, wszechmocny, wspaniały)
- Czy na podstawie fragmentu, który przeczytaliście, można powiedzieć, jaki jest Bóg, a jaki powinien być człowiek? (odpowiedź: Bóg jest doskonały, a człowiek ma Go naśladować w swoim życiu na miarę swoich możliwości; człowiek ma być dobry i miłosierny, taki jak Bóg Ojciec)

7. Jako komentarz do rozmowy kierowanej możesz wykorzystać tekst z podręcznika:

Wyróżniamy dwie drogi poznawania Boga: z dzieła stworzenia oraz z Objawienia. Widzimy świat, jego piękno i mądrość w nim zawartą – ten świat przez swoje piękno mówi nam o swoim Stwórcy, o Jego dobroci i mądrości. Druga droga poznania Boga to Objawienie, czyli to, co Bóg sam nam o sobie powiedział. Wszystko to zostało nam przekazane w Piśmie Świętym (i wyjaśnione w Tradycji). Bóg najpierw objawiał się przez proroków, a w końcu przez swego Syna. Odpowiedzią człowieka na Boże Objawienie jest wiara: będąca darem Pana Boga, ale i zadaniem. Istnieją też objawienia prywatne, czyli to, co Jezus lub Maryja powiedzieli o Bogu konkretnym osobom, już po Zmartwychwstaniu. Te prywatne objawienia podporządkowane są temu pierwszemu, największemu Objawieniu i nic nowego do niego nie dodają. Udzielane są przez Boga pojedynczym osobom, aby przypomnieć im prawdę zawartą w Piśmie Świętym i Tradycji. Takie objawienia miała np. Święta Faustyna. Każde objawienie

prywatne, aby mogło być użyteczne dla wierzących, musi być potwierdzone przez Kościół.

8. Poproś uczniów o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku, w którym mają połączyć przymioty Boga z ich definicją.

Prawidłowe rozwiązanie:

wieczny – zawsze był, jest i będzie

wszechmocny – wszystko może uczynić

mądry – wszystko, co czyni, jest dobre i mądre

sprawiedliwy – będzie sądził człowieka według jego uczynków

święty – nie ma w Nim grzechu

miłosierny – pragnie zbawienia dla wszystkich

9. Na koniec poproś o zapoznanie się z treścią ćwiczenia 1 (*Wymyśl krótką scenkę, za pomocą której ukażesz jeden z przymiotów Pana Boga*). Powiedz, że uczniowie mają wykonać zadanie w parach (tak, jak siedzą w ławkach). Ich zadaniem jest przygotowanie krótkiej scenki, za pomocą której przedstawią jeden z przymiotów Pana Boga. Kilka minut później uczniowie prezentują swoje pomysły (pantomima lub dialog), a pozostała część klasy odgaduje, o jakie przymioty chodzi.
10. W ramach pracy domowej możesz poprosić uczniów, żeby napisali krótką modlitwę uwielbienia za dzieło stworzenia.
11. Pomódl się z uczniami słowami modlitwy z podręcznika.

Wszystko, co mogę powiedzieć, to że istniejesz, mój Boże, sam z siebie. Zawsze jesteś Tym, który jest, podczas gdy ja jestem czymś jedynie przez Ciebie, z siebie zawsze jestem niczym. O mój Boże, który jesteś wszystkim, tchnij w moją nicość!

(Innocent Le Masson, *Nicość człowieka, wielkość Boga*)

KTO JEST AUTOREM PISMA ŚWIĘTEGO?

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że najważniejszym autorem Pisma Świętego jest Bóg.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi wyjaśnić, co to jest natchnienie biblijne;
- odróżnia Pismo Święte od innych książek;
- rozumie, że Pismo Święte zostało napisane pod natchnieniem Ducha Świętego;
- wie, jak czytać Pismo Święte.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, słuchanie słowa Bożego, rozmowa kierowana, pogadanka, praca w grupach, praca z tekstem, film.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, kilka książek z domowej biblioteczki (najlepiej o różnej tematyce – ale nie lektury), kilka egzemplarzy Pisma Świętego (różne wydania: Biblia Tysiąclecia, Biblia Poznańska, Biblia Paulistów, poza tym kilka egzemplarzy Biblii Tysiąclecia do pracy w grupach, tekst biblijny do odsłuchu* (2 Tm 3,16), film *Pismo Święte. Instrukcja obsługi. Odcinek 1: Software***, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Powiedz, że tematem dzisiejszej katechezy będzie Pismo Święte.

* Możesz skorzystać z portalu biblijni.pl albo bibliaaudio.pl.

** Dostępny online: <https://www.youtube.com/watch?v=SRipDOXEBnc> (3:06, film warto przygotować przed katechezą, by uniknąć wyświetlania reklam podczas lekcji).

3. Pokaż uczniom przykładowe książki, na których widoczne są tytuły i nazwiska autorów. Dobrze, jeśli będą je kojarzyć, mogą wtedy pokrótce opowiedzieć ich treść. Możesz też zapytać o ulubione książki uczniów i powiedzieć, co sam/sama czytasz w wolnym czasie.
4. Powiedz uczniom, że istnieją różne wydania Biblii. Pokaż im Biblię Tyśiąclecia, Biblię Poznańską, Biblię Paulistów itd. Spytaj, które wydania znają i które mają w domu. Zakończ słowami: *Zapewne wielu z was ma w domu Biblię. Kto jest jej autorem? Na okładce nie ma żadnego nazwiska, tylko duży napis „Pismo Święte”. Czasami widnieje tam jeszcze informacja, przez kogo zostało ono wydane. Kto jest autorem Biblii?*

Powiedz, że odpowiedź na to pytanie można znaleźć w środku Biblii.

5. Odsłuchajcie tekst biblijny (jeśli nie ma takiej możliwości, przeczytajcie go z podręcznika).

Wszelkie Pismo od Boga natchnione [jest] i pożyteczne do nauczania, do przekonywania, do poprawiania, do kształcenia w sprawiedliwości. (2 Tm 3,16)

6. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj:

- Od kogo pochodzi Pismo Święte? (Pismo Święte pochodzi od Boga)
- Do czego służy Pismo Święte? (Pismo Święte służy do nauczania; Pismo Święte może być pomocne w przekonaniu kogoś do wiary; Biblia służy do poprawiania i kształcenia w sprawiedliwości, do poznawania Boga, do modlitwy, do pogłębiania swojej wiary itd.).
- Co to jest natchnienie? (wysłuchaj wszystkich pomysłów)

7. Skomentuj: Często używamy słowa „natchnienie”. Mówimy na przykład: „Nie mam natchnienia, nie wiem, jak napisać to wypracowanie”. Wyraz „natchnienie” może mieć różne znaczenia. Na dzisiejszej lekcji poznamy termin: „natchnienie biblijne”.

8. Kontynuuj, wykorzystując teksty z podręcznika:

Natchnienie biblijne to szczególny dar od Boga. Otrzymali go wszyscy piszący księgi biblijne. Jest to nadprzyrodzone działanie Ducha Świętego, który sprawia, że słowo ludzkie jest równocześnie prawdziwym słowem Bożym. Często mówimy, że Bóg i człowiek są autorami Pisma Świętego. Co to znaczy? Bóg wybrał ludzi i dał im szczególny dar rozumienia Jego

Słowa, a oni przekazali je dalej. Biblia to wyjątkowa Księga spisana przez człowieka z woli Boga.

9. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 (*Narysuj prosty symbol Pisma Świętego*). Możesz podpowiedzieć, że symbol powinien być prosty, aby był czytelny.
10. Powiedz, że teraz uczniowie wykonają w grupach ćwiczenie 3 (*Po jednej stronie zapisz imiona kilku autorów ksiąg biblijnych, a po drugiej opisz, czym się zajmowali*). Podziel klasę na grupy i każdemu zespołowi wręcz Pismo Święte (do pracy potrzebne będą egzemplarze Biblii Tysiąclecia). Uczniowie mają za zadanie odszukać autorów poszczególnych ksiąg (można zaproponować konkretny zestaw ksiąg albo poprosić uczniów, żeby sami wybrali dwie księgi ze Starego i trzy z Nowego Testamentu). Podpowiedz, że najwięcej informacji można znaleźć we wstępach do poszczególnych tekstów biblijnych.

Przykładowe rozwiązanie:

AUTOR	KIM BYŁ, CZYM SIĘ ZAJMOWAŁ?
Mojżesz	<i>był pasterzem</i>
Mateusz	<i>był poborcą podatkowym</i>
Jan	<i>był rybakiem</i>
Łukasz	<i>był lekarzem</i>
Habakuk	<i>był prorokiem</i>

11. Na koniec podsumuj pracę uczniów. Podkreśl, że Pismo Święte w każdym przypadku ma podwójnego autora: Boga i człowieka. *Bóg obdarzył natchnieniem bardzo różnych ludzi – wśród nich byli m.in. pasterz, król, rybak, lekarz i wielu innych, którzy otworzyli się na Jego Słowo. Księgi Biblijne powstawały przez tysiące lat, w różnych miejscach i różnych warunkach kulturowych, a mimo to łączy je jeden temat: Bóg jest Miłością!*
12. Wariantywnie: dla utrwalenia wiadomości i podkreślenia wagi Pisma Świętego możesz pokazać film: *Pismo Święte. Instrukcja obsługi. Odcinek 1: Software*.

13. Poproś uczniów o uzupełnienie krzyżówki z ćwiczenia 2 w podręczniku (ewentualnie zadaj je jako pracę domową).

Odpowiedzi:

Inna nazwa Pisma Świętego. (BIBLIA)
Stary sposób przechowywania Biblii w postaci długiego pergaminu nawiniętego na dwa drążki. (ZWÓJ)
Księgi Nowego Testamentu opisujące życie i działalność Jezusa. (EWANGELIE)
Ostatnia księga Pisma Świętego. (APOKALIPSA)
Otrzymali je autorzy Biblii. (NATCHNIENIE)
Pierwsza księga Pisma Świętego. (RODZAJU)
Dar od Boga to inaczej... (ŁASKA)
Napisali wiele ksiąg Pisma Świętego i zapowiadali, co nastąpi. (PRO-ROCY)
Pismo Święte to inaczej ... Boże. (SŁOWO)
Pismo... (ŚWIĘTE)
Jeden z autorów Ewangelii. (MAREK)
Dzieli się na nie Biblia. (KSIĘGI)

Druga propozycja zadania domowego: *Znajdź w Piśmie Świętym ważne dla ciebie słowo lub pełne zdanie i zapisz je w podręczniku.*

14. Na koniec zaproponuj modlitwę słowami Psalmu 119.

*Twoje słowo jest lampą dla moich kroków i światłem na mojej ścieżce.
Przyśiągłem i postanawiam przestrzegać Twoich sprawiedliwych wyroków.
Panie, jestem bardzo udręczony, zachowaj mnie przy życiu według Twego słowa.
Przyjmij, o Panie, ofiary ust moich i naucz mnie Twoich wyroków.
(Ps 119,105–108)*

PODZIAŁ PISMA ŚWIĘTEGO

CEL GŁÓWNY: Zaprezentowanie uczniom głównych części Pisma Świętego oraz sposobów korzystania z Biblii.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wie, że Pismo Święte dzieli się na Stary i Nowy Testament;
- uzasadnia związek Starego i Nowego Testamentu;
- wyjaśnia podział Pisma Świętego na księgi;
- zna zasady tworzenia adresów biblijnych;
- odszukuje w Piśmie Świętym wskazany fragment;
- podaje przykłady ksiąg Starego i Nowego Testamentu.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, ćwiczenie multimedialne, śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte z osobnymi tomami Starego i Nowego Testamentu, ćwiczenie multimedialne *Czy znasz wydarzenia Starego i Nowego Testamentu?*, załącznik 1 (do wydrukowania dla każdego ucznia), nożyczki i klej dla każdego ucznia, podkład lub nagranie piosenki *Ci, co zaufali Panu* (według uznania katechety), komputer z dostępem do internetu, rzutnik lub tablica interaktywna, ew. akcesoria do odtworzenia utworu muzycznego.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę do Ducha Świętego:

Udziel nam, Duchu Święty, Twego żaru mądrości, abyśmy czytając na dzisiejszej lekcji fragment Świętej Księgi, dobrze zrozumieli, co Bóg chce nam powiedzieć i czego od nas oczekuje. Spraw, abyśmy byli otwarci na Jego słowo. Amen.

2. Nawiąż do poprzedniej katechezy, mówiąc, że Pismo Świąte to wyjątkowa księga. Zawiera ona słowa samego Boga, które są skierowane do wszystkich ludzi. Zapowiedz, że opowiesz o kilku ciekawostkach na jej temat.
  - Jest tłumaczona i wydawana częściej niż jakakolwiek inna książka w historii.
  - Oryginalnymi językami Biblii są: hebrajski, aramejski i grecki.
  - Została przetłumaczona na 1500 języków i dialektów.
  - Zawiera ponad milion słów, a najczęściej padającym w Biblii jest słowo „Pan”.
  - Cała Biblia spisywana była ponad 1500 lat, powstawała na trzech kontynentach (Azja, Afryka, Europa).
  - Tekst Biblii spisywało kilkadziesiąt osób natchnionych przez Boga, wykonujących najróżniejsze zawody. Wśród nich byli rolnicy, rybacy, a nawet królowie.
  - Najczęściej wymienianym w Biblii człowiekiem jest Dawid: jego imię występuje tam 1118 razy.
  - Najpopularniejsze zwierzę w Biblii to owca. Występuje w tekście ponad 400 razy.
  - W Bibliotece Uniwersyteckiej w Getyndze w Niemczech jest Biblia, która została napisana na 470 liściach palmowych.
  - Istnieją różne przekłady Biblii na język polski, m.in. Biblia Tysiąclecia, Biblia Poznańska, Biblia Paulistów.
3. Pokaż uczniom Stary i Nowy Testament. Spytaj: *Jak inaczej nazywamy Pismo Świąte?* (spodziewana odpowiedź: Biblia).
4. Wyjaśnij znaczenie słowa „biblia”. Powiedz, że wywodzi się ono z języka greckiego i oznacza „zwoje” lub „księgi”. Z kolei greckie słowo pochodzi najprawdopodobniej od nazwy starożytnego miasta Byblos, którego mieszkańcy zajmowali się wytwarzaniem materiałów piśmienniczych. Inne źródła podają, że Grecy zapożyczyli słowo „biblia” z języka egipskiego, w którym miało oznaczać „papirus” lub „czcigodną i świętą księgę”.
5. Zadaj zagadkę: *W jakim słowie związanym ze szkołą można znaleźć słowo „Biblia”?* (spodziewana odpowiedź: biblioteka).

6. Kiedy uczniowie odpowiedzą na to pytanie, od razu zadaj kolejne: *Co to jest biblioteka?* Wysłuchaj kilku odpowiedzi.

Podsumuj: *W bibliotece znajduje się bardzo dużo książek, które są układane tematycznie na regałach. Pismo Święte możemy nazwać „Bożą biblioteką”, gdyż jest to zbiór ksiąg natchnionych (możesz nawiązać do poprzedniej lekcji i powiedzieć, czym jest natchnienie).*

7. Poproś uczniów, aby zerknęli na rysunek „biblijnego” regału w podręczniku. Powiedz, że w „Bożej bibliotece” regał dzieli się na dwie kolumny. Pierwsza symbolizuje Stary Testament, a druga – Nowy Testament. Następnie dodaj, że Stary i Nowy Testament składają się z ksiąg. Łącznie jest ich 73 (46 w ST i 27 NT). Zachęć uczniów, by policzyli księgi na poszczególnych półkach.
8. Wprowadź uczniów do odczytania podręcznikowego fragmentu Pisma Świętego. Powiedz: *Słowo Boże zawarte w Piśmie Świętym skierowane jest do wszystkich ludzi wszystkich czasów. Bóg objawiał się ludziom, których wybierał, np. prorokom. Przemawiał do nich w różnych wydarzeniach. W pełni objawił się jednak dopiero wtedy, kiedy narodził się Jezus Chrystus, Syn Boży. Wtedy zakończyło się zapowiadane w Starym Testamencie oczekiwanie na Mesjasza. W życiu, śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa dopełniło się Objawienie, dlatego nie powstanie już kolejny Testament. Biblia jest kompletna. Narodzenie Chrystusa oddziela Stary Testament od Nowego. W Nowym Testamencie opisane jest życie i nauczanie Jezusa.*

9. Przeczytaj fragment Listu do Hebrajczyków:

Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców [naszych] przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna. (Hbr 1,1)

10. Zadaj uczniom pytania:

- W jaki sposób Bóg przemawiał do ludzi? (przez proroków)
- Kiedy Bóg skierował do ludzi ostateczne słowo zbawienia? (gdy posłał na świat swojego Syna)
- W której części Pisma Świętego zapisane są wydarzenia z historii zbawienia, które nastąpiły przed narodzeniem Chrystusa? (w Starym Testamencie)

- Jakie wydarzenie oddziela Stary i Nowy Testament? (narodzenie Chrystusa)
- Co jest tematem Nowego Testamentu? (życie i nauczanie Chrystusa, życie pierwotnego Kościoła, czasy ostateczne)

11. Wyjaśnij uczniom, że Stary Testament jest przygotowaniem Nowego Testamentu, a Nowy – wypełnieniem Starego. Przeczytaj fragmenty KKK (nie ma ich w podręczniku):

*Jedność obu Testamentów wynika z jedności zamysłu Boga i Jego Objawienia. **Stary Testament przygotowuje Nowy, a Nowy wypełnia Stary.** Stary i Nowy Testament wyjaśniają się wzajemnie; obydwa są prawdziwym słowem Bożym. (KKK 140)*

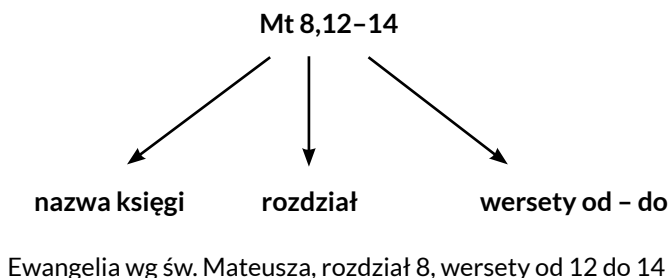
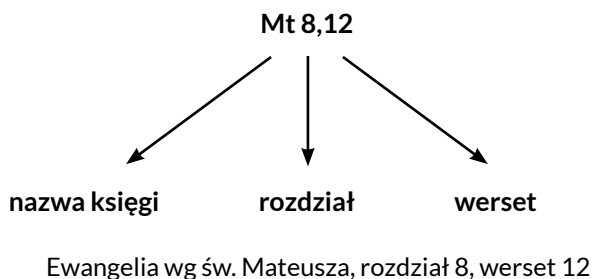
*Całe Pismo Święte jest jedną księgą, a **tą jedną księgą jest Chrystus**, ponieważ całe Pismo Święte mówi o Chrystusie i całe Pismo Święte wypełnia się w Chrystusie. (KKK 134)*

12. Przejdź do podziału tekstu biblijnego. Powiedz: *Aby ułatwić korzystanie z Pisma Świętego, każda księga podzielona jest na rozdziały i wersety. Podział na rozdziały został wprowadzony w połowie XIII wieku przez angielskiego duchownego Stephena Langtona, późniejszego arcybiskupa Canterbury. Dokonał on tego, gdy wykładał na Uniwersytecie Paryskim. Jeszcze później pojawiły się wersety.*

Podział tekstu biblijnego możesz porównać do podziału czasu na lata, miesiące, tygodnie, dni i godziny (możesz narysować tabelkę na tablicy i część zaznaczoną szarym kolorem wypełnić razem z uczniami):

ROK dzieli się na:	PISMO ŚWIĘTE dzieli się na:
miesiące	Stary i Nowy Testament
tygodnie	księgi
dni	rozdziały
godziny	wersety

13. Poproś uczniów, by skupili uwagę na ilustracji w podręczniku, która wyjaśnia, jak w Piśmie Świętym oznacza się rozdziały i wersety. Wytłumacz, jak zapisuje się konkretny fragment biblijny.

14. Rozdaj uczniom wydrukowane kartki z **załącznikiem 1** (legenda skrótów biblijnych). Poproś, by uczniowie wycięli ramki (dwie kolumny ze skrótami ze Starego Testamentu i jedną z Nowego) i przykleili je po wewnętrznej stronie okładki podręcznika ucznia. Wyjaśnij, że w ciągu roku będą mogli tam zaglądać, by ułatwić sobie pracę.
15. Poproś o wykonanie ćwiczeń 1, 2, 3 i 4. Poniżej znajdziesz polecenia i prawidłowe odpowiedzi.

Ćwiczenie 1 (Rozszyfruj poniższe adresy biblijne i zapisz je w pełnym brzmieniu):

Mt 14,9: Ewangelia wg św. Mateusza, rozdział 14, werset 9

J 17,5: Ewangelia wg św. Jana, rozdział 17, werset 5

Te fragmenty pochodzą z Nowego Testamentu.

Ćwiczenie 2 (Dopasuj podane wyrażenia do odpowiedniej części Pisma Świętego. Wpisz je na właściwym zwoju):

DZIAŁALNOŚĆ PROROKÓW – Stary Testament

DZIAŁALNOŚĆ JEZUSA CHRYSZTUSA – Nowy Testament

Ćwiczenie 3 (Przypomnij sobie podział Pisma Świętego. Uzupełnij tabelkę, wpisując w odpowiednie rubryki tytuły ksiąg biblijnych. Wykorzystaj nazwy podane poniżej):

Stary Testament: Księga Psalmów, Księga Rodzaju, 1 Księga Samuela, Księga Izajasza, 2 Księga Królewska

Nowy Testament: Ewangelia wg św. Marka, Dzieje apostołskie, List do Rzymian, Apokalipsa, 3 List św. Jana

Ćwiczenie 4 (Które z tych postaci należą do Starego Testamentu, a które do Nowego? Postaw kreskę na osi czasu w odpowiednim miejscu. Następnie podkreśl imię osoby, której narodziny wyznaczają początek Nowego Testamentu):

Kreskę należy postawić przy imieniu „Jezus”.

16. Jeśli będzie na to czas, możesz wykorzystać **ćwiczenie multimedialne** Czy znasz wydarzenia Starego i Nowego Testamentu?

17. Propozycja pracy domowej: Zastanów się, gdzie w twoim domu jest Pismo Święte, znajdź je i przeczytaj wskazany fragment: Mt 5,13–16.

18. Zakończ słowami: Pismo Święte wciąż jest inspiracją dla wielu artystów z różnych dziedzin sztuki: malarzy, rzeźbiarzy, poetów, muzyków. Wiele pieśni i piosenek ma swoje źródło w Biblii. Jako modlitwę na zakończenie lekcji zaśpiewamy piosenkę, której tekst jest zaczerpnięty z Księgi Izajasza (Iz 40,31). Prośmy o to, byśmy zawsze ufali Panu i Jego słowom, które odnajdujemy w Piśmie Świętym.

19. Na koniec odtwórz piosenkę (jeśli nie masz takiej możliwości, przeczytaj ją):

Ci, co zaufali Panu, odzyskują siły,
otrzymują skrzydła jak orły, biegną bez zmęczenia.

JAK CZYTAĆ PISMO ŚWIĘTE?

CEL GŁÓWNY: Zachęcenie uczniów do częstego czytania słowa Bożego.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi wskazać elementy liturgii słowa w czasie Mszy Świętej;
- rozumie, że Pismo Święte jest wyjątkową Księgą;
- wie, jak korzystać z Pisma Świętego w codziennym życiu.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, praca w grupach, ćwiczenie multimedialne, film, odśpiewanie piosenki.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (5 egzemplarzy), załącznik 1 do pracy w grupach (do wydrukowania ×1 i rozcięcia), film *Człowieku, czytaj Pismo Święte**, podkład muzyczny lub nagranie piosenki *Chcemy spożyć Pismo Święte* (według uznania katechety), ćwiczenie multimedialne *Elementy liturgii słowa*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik lub tablica interaktywna, ew. akcesoria do odtworzenia utworu muzycznego.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę do Ducha Świętego:

Duchu Święty, przyjdź, niech wiara zagości, nadzieja zagości, niech miłość zagości w nas. Amen.

Możecie też zanucić piosenkę.

---

* Dostępny online: <https://www.youtube.com/watch?v=KbouLSLatCs> (5:30, film warto przygotować przed katechezą, by uniknąć wyświetlania reklam podczas lekcji).

2. Nawiąż do poprzedniej lekcji i przypomnij krótko, że Biblia to wyjątkowa Księga, która została napisana pod natchnieniem Ducha Świętego i jest bardzo ważna dla każdego wierzącego.
3. **Wariant I:** Jeśli masz możliwość, włącz uczniom film *Człowieku, czytaj Pismo Święte*.
4. **Wariant II:** Jeśli nie masz możliwości odtworzenia filmu, przeczytaj poniższe streszczenie. Możesz też opowiedzieć własnymi słowami, o czym mówi ks. Bartczak.

Człowieku, czytaj Pismo Święte

Pismo Święte jest najciekawszą książką, jaką kiedykolwiek miałem okazję przeczytać. Dla mnie jest to Księga Życia. Zaskakujące jest, że Pan Bóg mówi do nas rzeczy aktualne, które dotyczą nas w różnych okolicznościach naszego życia. Bardzo często sięgałem do Pisma Świętego z konkretnym pytaniem i uzyskiwałem na nie odpowiedź.

Warto sięgnąć po Pismo Święte, żeby zapytać o coś tego Najwspanialszego, Najmądrzejszego Doradcę. Pierwszy teledysk nakręciliśmy, żeby bardzo mocno zwrócić uwagę na Pana Boga – Pan Bóg działa również przez swoje słowo, mówi do nas, tylko trzeba Go posłuchać.

Są różne rodzaje czytania Pisma Świętego. W seminarium, przez lata ucząc się medytacji biblijnej, zapisywałem sobie rozważania. Cały czas na różnych etapach życia odkrywam, że Pan Bóg mówi nowe rzeczy w tych samych słowach. To jest coś niesamowitego.

Ta Księga jest na tyle niesamowita, że niekoniecznie trzeba ją czytać od początku do końca, wszystko przeczytać na jeden raz. Jest wiele sposobów czytania Pisma Świętego – ja bym zaczął od Ewangelii, żeby poznać, kim był Jezus Chrystus, i zgłębić Jego nauczanie.

Warto czytać Biblię, posiłkując się komentarzem, żeby nie błędzić w pojęciach biblijnych, żeby umieć rozszyfrować Pismo Święte.

Po Zmartwychwstaniu Chrystus pyta świętego Piotra: Czy mnie kochasz? Pyta trzy razy, a Piotr za każdym razem stara się przekonać Mistrza, że Go kocha. Mam wrażenie, że mnie też Pan Bóg niejednokrotnie stawia to pytanie.

5. Zaczynij rozmowę na temat czytania Pisma Świętego. Zadaj pytania:
→ Gdzie najczęściej słyszymy Pismo Święte? (w domu, w kościele)

→ Jak nazywa się część Mszy Świętej, podczas której słuchamy słowa Bożego? (spodziewana odpowiedź: liturgia słowa – być może potrzebna będzie podpowiedź)

6. Przypomnij poszczególne elementy liturgii słowa (I czytanie, psalm, II czytanie, aklamacja *Alleluja*, Ewangelia, homilia, wyznanie wiary, modlitwa wiernych/powszechna).

7. Możesz wspólnie z uczniami ułożyć je w odpowiedniej kolejności, korzystając z **ćwiczenia multimedialnego** *Elementy liturgii słowa*.

Od razu zadaj pracę domową: poproś o rozwiązanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Uporządkuj elementy liturgii słowa – ponumeruj je we właściwej kolejności*).

Prawidłowe rozwiązanie:

1. I czytanie; 2. Psalm; 3. II czytanie, 4. *Alleluja*; 5. Ewangelia;
6. Homilia; 7. Wyznanie wiary; 8. Modlitwa wiernych

8. Skomentuj, korzystając z podręcznika: *Liturgia słowa to wyjątkowa część Mszy Świętej: podczas niej słuchamy słowa Bożego, a kapłan wyjaśnia je w homilii. Warto jednak pamiętać, że skoro Biblia jest dostępna dla każdego z nas, to możemy też czytać Pismo Święte prywatnie. Dobrze by było, gdyby stało się ono naszą codzienną lekturą. Musimy być bardzo uważni, by słów, które kieruje do nas sam Bóg, nie interpretować błędnie. Wielkim ułatwieniem w czytaniu Pisma Świętego są różnego rodzaju komentarze i słowniki biblijne. W internecie można znaleźć mnóstwo dobrych nagrań i filmów komentujących poszczególne fragmenty biblijne – one również mogą poszerzyć naszą wiedzę i wiarę.*

9. Jeśli masz dostęp do internetu i rzutnik, pokaż kilka przykładów takich komentarzy – np. dominikański Chlebak**.

10. Przejdź do podręcznikowego fragmentu biblijnego. Powiedz: *W Biblii można znaleźć sporo fragmentów podkreślających wyjątkowość tej Księgi. Nie brakuje też takich, w których Bóg zachęca nas, byśmy ją czytali. Posłuchajmy jednego z takich fragmentów.*

** Dostęp online: <https://dominikanie.pl/video/chlebak/>.

11. Przeczytaj fragment Księgi Ezechiela:

A On rzekł do mnie: „Synu człowieczy, zjedz to, co masz przed sobą. Zjedz ten zwój i idź przemawiać do Izraelitów!”. Otworzyłem więc usta, a On dał mi zjeść ów zwój, mówiąc do mnie: „Synu człowieczy, nasyć żołądek i napełnij wnętrzności swoje tym zwojem, który ci podałem”. Zjadłem go, a w ustach moich był słodki jak miód. Potem rzekł do mnie: „Synu człowieczy, udaj się do domu Izraela i przemawiaj do nich moimi słowami”. (...) Wreszcie powiedział mi: „Synu człowieczy, weź sobie do serca wszystkie słowa, które wyrzekłem do ciebie, i przyjmij je do swoich uszu!”. (Ez 3,1–4.10)

12. Zaczynij rozmowę kierowaną:

- O co Bóg prosi Ezechiela? (żeby zjadł to, co ma przed sobą, czyli zwój)
- O jaki zwój chodzi? (zwój Biblii)
- Po co prorok ma spożyć zwój? (by później przemawiać słowami Boga do Izraelitów)

13. Skomentuj, korzystając z tekstu w podręczniku: Prorok Ezechiel dostał od samego Boga nietypowe zadanie: Stwórca poprosił go, by zjadł zwój, czyli księgę Pisma Świętego. Oczywiście jest to tekst symboliczny – ukazuje nam on, jak ważne jest, by słowo Boga dotarło do naszego wnętrza. Ezechiel napełnił się słowem Bożym i mógł się nim dzielić z innymi.

14. Podsumuj: Słowo Boże ma ogromne znaczenie w życiu każdego człowieka. Bardzo często jest odpowiedzią na wiele pytań, które stawiamy sobie i innym. Dlatego tak ważny jest kontakt ze słowem – nie tylko podczas niedzielnej liturgii, ale codziennie.

15. Opowiedz uczniom o aplikacji Pismo Święte. Powiedz, że obecnie praktycznie wszyscy mamy dostęp do telefonów, laptopów czy tabletów i wiemy, że są one bardzo przydatne w codziennym życiu. Można je wykorzystywać do poznawania i czytania Biblii. W wypowiedzi możesz nawiązać do podręcznikowego tekstu z części „Spotykam”: Wyobraź sobie: co by się mogło wydarzyć, gdybyśmy traktowali Biblię tak, jak traktujemy telefony komórkowe? Może:

- nosilibyśmy ją wszędzie ze sobą (w kieszeni, w plecaku, w torbie)?
- wracalibyśmy po nią, jeśli została by w domu czy w szkole (tak jak wielu wraca po telefon)?

- przeglądalibyśmy ją kilka razy dziennie?
- używalibyśmy jej do odczytywania wiadomości tekstowych?
- traktowalibyśmy ją tak, jakby nie dało się bez niej żyć?
- dawalibyśmy ją bliskim w prezencie?
- używalibyśmy jej w podróży?
- sięgalibyśmy po nią w przypadku niebezpieczeństwa?

16. Jeśli to możliwe, poproś uczniów, by wyjęli swoje telefony i wspólnie poszukali aplikacji *Pismo Święte*. Poproś o wykonanie ćwiczenia 3 w podręczniku – *W aplikacji Pismo Święte przejdź do zakładki „Czytania”*. Wybierz dowolny fragment (zdanie lub dwa) z pierwszego czytania, psalmu lub Ewangelii. Zapisz cytaty w ramce i niech towarzyszy ci on w wieczornej modlitwie przez najbliższe dni.

17. Zaczynij pracę w grupach. Podziel klasę na pięć zespołów i rozdaj im *Pismo Święte*. Każda z grup ma za zadanie znaleźć wskazany **tekst biblijny**:

Grupa I: Rz 10,17

Przeto wiara rodzi się z tego, co się słyszy, tym zaś, co się słyszy, jest słowo Chrystusa.

Grupa II: Ap 1,3

Błogosławiony, który odczytuje, i którzy słuchają słów Proroctwa, a strzegą tego, co w nim napisane, bo chwila jest bliska.

Grupa III: Dz 17,11

Ci byli szlachetniejsi od Tesaloniczan, przyjęli naukę z całą gorliwością i codziennie badali Pisma, czy istotnie tak jest.

Grupa IV: Ps 119,9.11

Jak młodzieniec zachowa ścieżkę swą w czystości? – Przestrzegając słów Twoich. W sercu swym przechowuję Twą mowę, by nie grzeszyć przeciw Tobie.

Grupa V: Ps 1,1–3

Szczęśliwy mąż, który nie idzie za radą występnych, nie wchodzi na drogę grzeszników i nie siada w kole szyderców, lecz ma upodobanie w Prawie Pana, nad Jego Prawem rozmyśla dniem i nocą. Jest on jak drzewo zasadzone nad płynącą wodą, które wydaje owoc w swoim czasie, a liście jego nie więdną: co uczyni, pomyślnie wypada.

18. Wyjaśnij, że we fragmencie grupy I chodziło o słuchanie słowa Bożego, we fragmencie grupy II – o czytanie, grupy III – o studiowanie, grupy IV – o zapamiętywanie i grupy V – o rozmyślanie nad słowem Bożym. Opowiedz uczniom o jednym ze sposobów czytania Pisma Świętego: metodzie pięciu palców. W podręczniku uczniowie mogą przeczytać jej dokładny opis:

Podczas czytania Pisma Świętego możesz skorzystać z metody pięciu palców.

1

*Spójrz na **KCIUK** i zastanów się, czy w przeczytanym fragmencie możesz znaleźć wskazówki odnoszące się do twojego życia. Jak możesz pogłębić relację z Jezusem?*

2

*Zerknij na **PALEC WSKAZUJĄCY**. Charakterystyczny ruch tym palcem oznacza upomnienie – w ten sposób można zwrócić uwagę osobom, które robią coś złego. Teraz zastanów się, co przeczytany tekst mówi o grzechu, słabości, a może nawet zaniedbania relacji z Jezusem.*

3

*Czas na **PALEC ŚRODKOWY** – środek dłoni. To wokół niego wszystko się obraca. Zastanów się, jaka jest przewodnia myśl przeczytanego fragmentu, jak mógłbyś go zatytułować.*

4

*Spójrz na **PALEC SERDECZNY**. To na nim małżonkowie noszą obrączki, kojarzy się więc z miłością. Zastanów się, czy w przeczytanym fragmencie możesz odnaleźć Boże przesłanie miłości. Które słowa trafiają prosto do twojego serca i sprawiają, że czujesz się kochany?*

5

*Na koniec zerknij na **MAŁY PALUSZEK**. Zazwyczaj jest lekko zgięty, kształtem przypomina znak zapytania. Zastanów się, czego nie rozumiesz w danym fragmencie Biblii. Sformułuj pytania i wracaj do nich w najbliższym czasie.*

19. Przypomnij biblijną myśl, że słowo Boże słodsze jest niż miód. Opowiedz o jednym ze spotkań lednickich, podczas którego rozdawane były małe ciastka (pierniczki) w kształcie otwartej Biblii. Była to zachęta, by kar-

nić się słowem Bożym. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 (*Wpisz w ciastku, dlaczego ważne jest czytanie Pisma Świętego*).

Przykładowe odpowiedzi: *Czytanie Pisma Świętego jest ważne, ponieważ wtedy mówi do nas sam Bóg. / Kiedy czytamy Pismo Święte, pogłębiamy naszą relację z Jezusem. / W Piśmie Świętym można znaleźć Boże przesłanie miłości.*

20. Na koniec pomódlcie się słowami piosenki *Chcemy spożyć Pismo Święte*. Jeśli jest taka możliwość, odśpiewajcie ją.

*Chcemy spożyć Pismo Święte,
chcemy spożyć słowo Twoje.
Niechaj ono nam pomoże
znosić ciężkie życia znoje.*

(*Chcemy spożyć Pismo Święte*, tekst: Marcin Pokusa,
muzyka: Marcin Pokusa, Piotr Ziemowski,
z repertuaru Siewców Lednicy)

CEL GŁÓWNY: Ukazanie Biblii jako źródła wiary, zachęcanie do poszukiwania w niej odpowiedzi i rozwiązań problemów życiowych.

CELE SZCZEGÓLOWE – UCZEŃ:

- podaje argumenty przemawiające za znajomością słowa Bożego;
- podejmuje autorefleksję na temat obecności Biblii w swoim życiu;
- analizuje i interpretuje wybrane teksty biblijne;
- wymienia wybrane gatunki literackie w Biblii;
- wie, czym wyróżniają się przypowieść biblijna, list i psalm.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w grupach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (jedno na ławkę), załącznik 1 (wydrukować ×1, rozciąć karteczki z siglami), pudełko, załącznik 2 (wydrukować ×1, rozciąć fragmenty Pisma Świętego), załącznik 3 (karty do pracy w grupach - wydrukować ×4).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Przygotuj wcześniej „pudełko dobrych myśli”. Wydrukuj **załącznik 1** i rozetnij karteczki z siglami, złóż je kilka razy i włóż do pudełka. Przed katechezą przywitaj uczniów przed salą. Każdego z nich przed wejściem do klasy poproś o wylosowanie karteczki z „pudełka dobrych myśli”.
2. Zaproponuj modlitwę do Ducha Świętego.
3. Pokrótkce powtórz wiadomości z poprzedniej lekcji (*Jak czytać Pismo Święte?*).

4. Rozdaj uczniom Pismo Święte. Poproś, by rozwinęli karteczki i odszukali w Biblii odpowiednie fragmenty, a następnie zapisali je w podręczniku w części „Moje notatki” i przeczytali w domu przed wieczorną modlitwą. Podpowiedz, że jeśli komuś trafi się trudne słowo (brzemień, jarzmo), może sprawdzić jego znaczenie w słowniku albo internecie. Na zakończenie tej części lekcji poproś o rozwiązanie ćwiczenia 2 w podręczniku (*Zamaluj na zielono pole z nazwą tej części Mszy Świętej, podczas której słuchasz słowa Bożego*).

Pole, które należy zamalować, to „liturgia słowa”.

5. Powiedz, że tematem dzisiejszej katechezy będzie Biblia – księga wiary. Poproś, by uczniowie przeczytali fragment tekstu ks. Twardowskiego z podręcznika:

O najważniejszej książce*

Ksiądz w czasie Mszy Świętej mówi, czyta, śpiewa. Podchodzi do ołtarza i podnosi książkę – Pismo Święte, i czyta. Całuje tylko ołtarz i tę jedną książkę. Nie całujemy książki do matematyki, fizyki i geografii. Całujemy tylko tę jedną książkę. Czytają ją wszyscy. (...) Dlaczego to jest tak bardzo ważna książka? Dlatego, że czytamy w niej o Panu Bogu, o tym, że jest, choć Go nie widzimy. Czytamy w niej o tym, że mamy duszę, która nie umiera, a kocha, tęskni, myśli, chce dobrze czynić. Książka, która uczy kochać i myśleć nie tylko o sobie, ale i o mamusi, o babci, o zranionym gołębiu na ulicy, o piesku, któremu ogon przycięto. Wielka książka, która uczy o Panu Bogu i miłości.

6. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj:

- Co całuje ksiądz podczas Mszy Świętej? (ołtarz i Biblię)
- Dlaczego Pismo Święte to taka ważna książka? (ponieważ w Piśmie Świętym czytamy o Panu Bogu, o tym, że jest, choć Go nie widzimy)
- Czego uczy Biblia? (kochać i myśleć nie tylko o sobie, ale także o mamusi, babci, zranionym gołębiu na ulicy, piesku, któremu ogon przycięto; o Panu Bogu i miłości).

7. Podsumuj: *Biblia jest źródłem naszej wiary, dlatego powinna znaleźć się w każdym domu. Jako wierzący mamy ją regularnie czytać, aby zapoznawać*

---

* *O najważniejszej książce*, ks. Jan Twardowski, *Na ostatni guzik. Rok z księdzem Janem Twardowskim*, Wydawnictwo Świętego Wojciecha, Poznań 2015, s. 71.

się ze słowem Bożym i stawać się lepszymi ludźmi. Ten, kto nie zna nauczania Jezusa, „nie zna mocy i mądrości Bożej” (Święty Hieronim). Dla wierzącego Biblia jest źródłem odpowiedzi i rozwiązań na różne problemy życiowe.

8. Opowiedz krótko o Świętym Hieronimie (obrazek i podstawowe informacje znajdują się w podręczniku).

Hieronim urodził się ok. 345 roku na terenie dzisiejszej Chorwacji. Jego rodzice byli zamożnymi ludźmi pochodzenia rzymskiego i katolikami. Jako młody chłopak studiował w Rzymie, a między 358 a 364 rokiem przyjął chrzest z rąk papieża. Postanowił porzucić światowe życie i zacząć się zagadnieniami religijnymi. Prowadził surową, pozbawioną wygód egzystencję. W wieku 28 lat wyjechał na Wschód i zatrzymał się w Jerozolimie, gdzie pracował naukowo. Wkrótce zachorował i był o krok od śmierci. Po wyzdrowieniu zaczął intensywnie uczyć się greki i języka hebrajskiego, poświęcił się też studiowaniu Pisma Świętego na Pustyni Chalcydyckiej. W 377 roku przyjął święcenia kapłańskie. Wiódł ascetyczne życie, prowadząc badania naukowe i tłumacząc teksty na język łaciński. Na polecenie papieża Damazego zaczął pracować nad poprawianiem dawnego przekładu Nowego Testamentu i psalmów. Był sekretarzem oraz doradcą jednego z ówczesnych papieży. Pod koniec życia zamieszkał w Betlejem, gdzie pozostał już do śmierci. Organizował działalność charytatywną, prowadził wykłady, pod jego opieką powstały cztery klasztory. Odznaczał się encyklopedyczną wiedzą, pracowitością, gorącym przywiązaniem do Kościoła, czcią do Matki Bożej, a przede wszystkim umiłowaniem Pisma Świętego.

9. Przypomnij, że księgi Pisma Świętego są podzielone na dwa działy. Powiedz, że w Starym i Nowym Testamencie znajdziemy różne teksty.

Tutaj możesz zrobić krótką powtórkę i poprosić uczniów, by korzystając z wiedzy zdobytej na ostatnich katechezach, przypomnieli, jakie księgi znajdują się w Biblii (historyczne, mądrościowe, proroków, Pięcioksiąg).

10. Po krótkiej powtórcie powiedz, że w Piśmie Świętym można znaleźć różne gatunki literackie: przypowieść, list czy psalm. Zapowiedz, że na dzisiejszej katechezie uczniowie poznają cechy trzech gatunków literackich.

11. Poproś jednego ucznia, żeby przeczytał zamieszczony w podręczniku fragment Ewangelii św. Mateusza (przypowieść o siewcy).

Oto siewca wyszedł siał. A gdy siał, niektóre [ziarna] padły na drogę, nadleciały ptaki i wydziobały je. Inne padły na miejsca skaliste, gdzie niewiele miały ziemi; i wnet powschodziły, bo gleba nie była głęboka. Lecz gdy słońce wzeszło, przypaliły się i uschły, bo nie miały korzenia. Inne znowu padły między ciernie, a ciernie wybujały i zagłuszyły je. Inne wreszcie padły na ziemię żyzną i plon wydały, jedno stokrotny, drugie sześćdziesięciokrotny, a inne trzydziestokrotny. Kto ma uszy, niechaj słu-cha! (Mt 13,1-9)

12. Następnie opowiedz, jakimi cechami wyróżnia się ten gatunek.

PRZYPOWIEŚĆ to opowieść z ukrytym przestaniem, które trzeba odczytać. Ten gatunek literacki charakteryzuje się prostą fabułą, dzięki czemu jest czytelny w odbiorze. W historii występują wyraziste postacie, a miejsce i czas zdarzeń są często nieokreślone. Znaczenie przypowieści jest uniwersalne, to znaczy można je odnieść do ludzi wszystkich czasów. To właśnie za pomocą przypowieści Jezus pouczał lud. Można je znaleźć w Nowym Testamencie. Do najbardziej znanych należą przypowieść o synu marnotrawnym, przypowieść o siewcy czy przypowieść o robotnikach w winnicy.

13. Poproś drugiego ucznia, żeby przeczytał zamieszczony w podręczniku fragment Psalmu 23.

*Pan jest moim pasterzem, nie brak mi niczego.
Pozwala mi leżeć na zielonych pastwiskach.
Prowadzi mnie nad wody, gdzie mogę odpocząć,
przywraca mi życie.
Prowadzi mnie po właściwych ścieżkach
przez wzgląd na swoje imię.
(Ps 23,1-3)*

14. Następnie opowiedz, jakimi cechami wyróżnia się ten gatunek.

PSALM to liryczny utwór modlitewny. W Biblii można znaleźć 150 psalmów, czyli bardzo starych pieśni, którymi lud Izraela modlił się do Boga, swego Ojca. Dziś słowami psalmów modlą się chrześcijanie i żydzi. Psalm jest bardzo rytmiczny i melodyjny, świetnie nada-

je się do śpiewania. Psalmi mogą być pochwałą Boga, błaganiem, a czasem podziękowaniem za dary. Wyróżnia się też psalmy mądrościowe i patriotyczno-religijne.

15. Poproś trzeciego ucznia, żeby przeczytał zamieszczony w podręczniku fragment Listu do Hebrajczyków.

Módlcie się za nas, jesteśmy bowiem przekonani, że mamy czyste sumienie, starając się we wszystkim dobrze postępować. (...) Pozdrówcie wszystkich waszych przełożonych i wszystkich świętych. Pozdrawiają was [bracia] z Italii. Łaska z wami wszystkimi! Amen. (Hbr 13,18.24–25)

16. Następnie opowiedz, jakimi cechami wyróżnia się ten gatunek.

LIST to rodzaj pisemnej wiadomości, którą jedna osoba (nadawca) wysyła do drugiej (adresata). Nowy Testament zawiera Listy Apostolskie. Uczniowie Jezusa oraz apostołowie wysyłali wiadomości do wiernych z odległych Kościołów, kierując do nich swoje przesłania. W tamtych czasach chrześcijaństwo rozszerzało swój zakres i potrzebowało wielu nauczycieli, którzy głosiliby słowo Boże. Apostołowie nie wszędzie mogli być osobiście i właśnie dlatego posługiwali się listem. Niektóre z Listów Apostolskich nazwano imionami ich autorów (np. List św. Jakuba), a w innych wskazano konkretne wspólnoty, do których listy te były skierowane (np. List do Rzymian, List do Hebrajczyków).

17. Podziel uczniów na cztery grupy i każdej z nich rozdaj przygotowane fragmenty Pisma Świętego (załącznik 2) i karty pracy (załącznik 3).

Grupa I: Mt 13,1–9: Przypowieść o siewcy

Grupa II: Mt 20,1–16: Przypowieść o robotnikach w winnicy

Grupa III: Łk 10,30–37: Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie

Grupa IV: Łk 15,11–32: Przypowieść o synu marnotrawnym

Podaj polecenie dla wszystkich grup:

A. Przeczytajcie fragment Pisma Świętego.

B. Wypełnijcie rubryki w kartach pracy. Waszym zadaniem jest wypisać postacie występujące w danej przypowieści, określić miejsce akcji, opisać wydarzenia, a następnie rozwiązanie.

18. Kilkanaście minut później przedstawiciele grup prezentują wykonane zadanie na forum klasy. Za każdym razem pozwól uczniom się wypowiedzieć, a następnie zwróć uwagę na przestanie kolejnych tekstów.

Komentarze dla nauczyciela:

Przypowieść o siewcy – Mt 13,1-9

Siewcą jest tutaj Bóg, który sieje ziarno słowa wśród ludu. Przypowieść przedstawia różne postawy wobec słowa Bożego – od tego, jaką postawę przyjmujemy, zależą efekty działania Boga.

Kolejne rodzaje gruntu to ludzie o różnych charakterach i usposobieniach: drogą są ludzie, którzy słyszą słowo, ale zaraz porywa je szatan; gruntem skalistym są ludzie, którzy początkowo radują się Dobrą Nowiną, ale szybko o niej zapominają, gdy przestaje im być wygodna; gruntem z cierniami są ludzie, którzy słuchają słowa, ale zajęci są doczesnymi sprawami; ziemią żyzną są ci, którzy nie tylko słyszą słowo, ale również je przyjmują, i dzięki temu wydają owoc.

Przypowieść o robotnikach w winnicy – Mt 20,1-16

Tematem przypowieści są boska sprawiedliwość i dobroć, a także ostrzeżenie przed zazdrością. Zgodnie z ludzkim pojmowaniem sprawiedliwości robotnicy, którzy pracowali cały dzień, zbuntowali się całkiem słusznie, ale gospodarz, wypłacając im dniówkę, nie skrzywdził ich, bo umówił się z nimi na taką stawkę.

Przypowieść o robotnikach w winnicy można odnieść do sytuacji z życia codziennego, kiedy komuś z naszego bliskiego otoczenia powodzi się lepiej niż nam. Może wówczas zrodzić się pytanie: Dlaczego on, a nie ja?

Przypowieść uczy nas, że nie powinniśmy zazdrościć innym Bożych łask, ale cieszyć się, gdy spotyka ich dobro. Jezus przestrzega nas przed zazdrością. Miłość Boga i Jego dary nie są czymś, na co można sobie zasłużyć w jakikolwiek sposób. Bóg chce nam dawać więcej, niż na to zasługujemy – tak jak robotnikom pracującym w winnicy tylko godzinę zapłacił jak za cały dzień pracy.

Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie – Łk 10,30-37

Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie jest uzasadnieniem przykazania miłości. Pokazuje, że powinniśmy okazywać dobroć w stosunku do każdego człowieka, a zwłaszcza tego, który potrzebuje pomocy. Bliżnim może być także ten, który pomaga – tytułowy

Samarytanin. Jezus uczy, że dobroci i miłości nie mierzy się według sprawowanych funkcji. Uczynki miłosierdzia wynikają z dobra, które tkwi wewnątrz nas.

Przypowieść o synu marnotrawnym – Łk 15,11-32

Przypowieść opowiada o ludziach, którzy odchodzą od Boga, lecz po zastanowieniu potrafią do Niego wrócić. Postawa kochającego ojca (postawa Boga wobec człowieka) ukazuje miłość Bożą i ludzką.

19. Na koniec katechezy spytaj uczniów, czy mają w domu Pismo Święte, a także poproś, by czytali je jak najczęściej. Powtórz główną myśl lekcji: Biblia jest źródłem naszej wiary.
20. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (jeśli nie starczy czasu, zadaj je jako pracę domową). To wykreślanka.

Rozwiązanie: GDY CZYTAM PISMO ŚWIĘTE, MÓWI DO MNIE SAM BÓG.

21. Pomódl się z uczniami słowami modlitwy z podręcznika:

Duchu Święty, który oświecasz moje serce i mój umysł, dodaj mi ochoty i zdolności, aby nauka płynąca z Bożego słowa była dla mnie zrozumiała. Niech stanie się ona pożyteczna w moim życiu doczesnym i wiecznym. Proszę o to przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

RELACJE WIARY I ROZUMU

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że wiara i rozum nie wykluczają się, lecz wzajemnie uzupełniają w poznawaniu prawdy.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi zinterpretować słowa Jana Pawła II, że „wiara i rozum są jak dwa skrzydła”;
- wie, że wiarą i nauką można poznać prawdę w inny sposób;
- odkrywa, że wiara przewyższa poznanie rozumowe;
- wyjaśnia, jak rozwijać dar wiary i zdolności rozumowe.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, film.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (jedno na ławkę), film z serii 3MC – Trzyminutowy Katechizm: *Jaka jest różnica między wiarą a wiedzą?*^{*}, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę do Ducha Świętego.
2. Poproś uczniów, żeby wyobrazili sobie, że wylatują na wakacje. Są już na lotnisku, na którym czeka na nich samolot. Za jego sterami siedzi doświadczony pilot i wszystko jest gotowe do startu, ale nagle stewardessa oznajmia pasażerom, że samolot ma uszkodzone skrzydło.

---

^{*} Dostępny online: <https://www.youtube.com/watch?v=ESlpgfdX4J4> (3:24, film warto przygotować przed katechezą, by uniknąć wyświetlania reklam podczas lekcji).

3. Spytaj: *Jak zareagujesz? Co czujesz? Jakie myśli pojawiły się w Twojej głowie?*
4. Wysłuchaj wypowiedzi kilku uczniów i podsumuj tę część zajęć. Powiedz, wykorzystując tekst z podręcznika: *Samolot musi mieć sprawne oba skrzydła, aby mógł wzbić się do lotu. Podobnie jest z naszym życiem: również potrzebujemy dwóch skrzydeł, aby wzrastać w poznawaniu samych siebie i otaczającego nas świata.*
5. Podkreśl, że podczas dzisiejszej lekcji uczniowie dowiedzą się, o jakie skrzydła chodzi.
6. Powiedz: *Papież Jan Paweł II w encyklice „Fides et ratio” napisał, że „wiera i rozum są jak dwa skrzydła, na których duch ludzki unosi się ku kontemplacji prawdy”.* Spytaj, jak uczniowie rozumieją słowa Jana Pawła II (wysłuchaj kilku odpowiedzi).
7. Podsumuj. Powiedz, że choć obie sfery się różnią, między wiarą i rozumem nie zachodzi konflikt. Dowodem może być np. wiara wielu wybitnych naukowców. Podkreśl, że wiara i rozum uzupełniają się wzajemnie i współistniejąc, pomagają poznać prawdę. Zaznacz, że wiara przewyższa możliwości poznawcze ludzkiego rozumu: cuda Jezusa wykraczają poza doświadczenie naukowe.
8. Poproś o odczytanie fragmentu biblijnego z podręcznika.

Wiara zaś jest poręką tych dóbr, których się spodziewamy, dowodem tych rzeczywistości, których nie widzimy. To dzięki niej przodkowie otrzymali świadectwo. Przez wiarę poznajemy, że słowem Boga wszechświat został tak stworzony, iż to, co widzimy, powstało nie z rzeczy widzialnych. (Hbr 11,1–3)

9. Podkreśl znaczenie wiary. Powiedz, że światło wiary jest darem od Boga i znakiem zaufania, którym On nas obdarza. Zarówno wiara, jak i rozum nie mogą być pozostawione same sobie. Chrześcijanin ma obowiązek je rozwijać, aby móc się realizować. Możesz poprosić uczniów o odśnięcie cytatu. Rozdaj Pismo Święte (jedno na ławkę) i podaj siglum: Ps 37,5 (*Powierz Panu swoją drogę i zaufaj Mu: On sam będzie działał*).
10. W tym momencie możesz odtworzyć filmik z serii 3MC – Trzyminutowy Katechizm: 03. *Jaka jest różnica między wiarą a wiedzą?*

11. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Wypełnij schemat dwóch skrzydeł, wpisując w niego podane poniżej słowa. Podziel je na dwie kategorie: te, które bezpośrednio odnoszą się do rozumu, i te, które dotyczą wiary*).

Poprawne rozwiązanie: ROZUM: matematyka, laboratorium

WIARA: zaufanie, miłość, religia, modlitwa

12. Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 2. Uczniowie mają odpowiedzieć na dwa pytania (*W jaki sposób mogę umacniać swoją wiarę?, W jaki sposób mogę poszerzać swoją wiedzę?*).

Przykładowe odpowiedzi:

→ W jaki sposób mogę umacniać swoją wiarę? *Przez czytanie Pisma Świętego, częste uczestniczenie we Mszy Świętej i przystępowanie do Komunii Świętej.*

→ W jaki sposób mogę poszerzać swoją wiedzę? *Przez systematyczną naukę, czytanie książek, oglądanie programów naukowych.*

13. Poproś o wykonanie ostatniego ćwiczenia (3), w którym uczniowie mają ocenić prawdziwość zdań z tabelki. Mówią one o relacjach wiary i rozumu. Poprawne odpowiedzi zostały zaznaczone na szaro.

Wiara i rozum uzupełniają się wzajemnie w poznawaniu prawdy.	TAK	NIE
Wiara i rozum pochodzą od Boga.	TAK	NIE
Wiara przewyższa poznanie rozumowe.	TAK	NIE
Wiara opiera się na zaufaniu.	TAK	NIE
Boga można poznać wyłącznie samym rozumem.	TAK	NIE

14. Jeśli jest taka możliwość, zaproponuj rozwiązanie testu sprawdzającego znajomość wiedzy z całego rozdziału. Do quizu odsyła kod QR zamieszczony na początku części „Moje notatki”. Możesz też poprosić uczniów, by rozwiązali test w domu.

15. Na koniec zaproponuj modlitwę o owoce Ducha Świętego.

Duchu Święty Boże, Miłości przedwieczna Ojca i Syna!

Obdarz mnie miłością, abym miłował Ciebie całym swoim sercem, całą swoją duszą, całym swoim umysłem i całą swoją mocą.

STWORZENIE ŚWIATA I CZŁOWIEKA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że Bóg stworzył świat oraz człowieka z nicości i podtrzymuje ich ciągle w istnieniu.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- poddaje refleksji źródło pochodzenia świata;
- potrafi określić, za jaki gatunek literacki należy uznać biblijny opis stworzenia świata, a także poddać go interpretacji;
- odkrywa przesłanie biblijnego opisu stworzenia świata;
- ilustruje w formie plastycznej tajemnicę początków istnienia.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, metoda aktywizująca „rundka z niedokończonym zdaniem”, rozmowa kierowana, praca w parach, film.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (jedno na ławkę), piłeczka lub inny nieduży przedmiot, filmy z serii 3MC – Trzyminutowy Katechizm: *Czy istnieje sprzeczność między biblijnym opisem stworzenia a teorią ewolucji** ALBO *Czym jest Stworzenie według Kościoła?**, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Przeprowadź „rundkę z niedokończonym zdaniem”. Zapowiedz, że każdy uczestnik lekcji zostanie poproszony o udzielenie odpowiedzi na py-

---

* Dostępny online: <https://www.youtube.com/watch?v=8OIWIXtPBBI> (4:01, warto przygotować film przed katechezą, by uniknąć wyświetlania reklam podczas lekcji).

** Dostępny online: <https://www.youtube.com/watch?v=2ZWM7nailnE> (3:11, podobnie jak wyżej, warto przygotować film wcześniej).

tanie o to, jak powstał świat (galaktyka z planetami, Ziemia, morza, zwierzęta, rośliny). Wręcz piłeczkę (lub inny mały przedmiot) uczniowi siedzącemu w pierwszej ławce. Osoba, która otrzyma przedmiot, powinna zabrać głos. Poproś, by odpowiedzi były konkretne. Jeśli ktoś nie chce się wypowiadać, może powiedzieć „pasuję” i przekazać piłeczkę dalej.

Pytanie: *Jak powstał świat?*

3. Poproś o odczytanie opowiadania z podręcznika z podziałem na role (rabbi Akiba, niedowiarek, uczniowie).

Pewnego razu przyszedł do rabiego Akiby niedowiarek i zapytał go:

- *Kto stworzył świat?*
- *Wszechmogący – odparł rabbi Akiba.*
- *Daj mi na to konkretny dowód – powiedział niedowiarek.*
- *Przyjdź jutro, to ci dam.*

Nazajutrz, kiedy niedowiarek zjawił się u rabiego Akiby, ten zapytał go:

- *Powiedz mi, co masz na sobie?*
- *Ubranie.*
- *A kto je zrobił?*
- *Tkacz.*
- *Nie wierzę ci – powiedział rabbi Akiba. – Daj mi na to konkretny dowód.*
- *A jaki tu może być konkretny dowód? Czyżbyś nie wiedział, że tkacz robi materiał na ubrania?*
- *A czyżbyś ty nie wiedział, że Wszechmogący stworzył świat?*

I niedowiarek odszedł od rabiego niezadowolony.

- *Rabbi – rzekli do Akiby jego uczniowie. – A gdzie tu dowód konkretny? A na to rabbi Akiba odpowiedział:*

- Dzieci moje, tak jak dom świadczy o tym, że ktoś go zbudował, jak ubranie świadczy o tym, że ktoś je utkał, a drzwi świadczą o tym, że je zrobił stolarz, tak świat świadczy o tym, że stworzył go Wszechmogący.

4. Zainicjuj rozmowę kierowaną. Spytaj: *Jak można udowodnić, że Bóg stworzył świat?* Chętni uczniowie zgłaszają się do odpowiedzi. Tę część katechezy zakończ krótkim komentarzem.

Powiedz: W świecie wszystko ma swoją przyczynę, nic nie bierze się samo z siebie. Patrząc na piękno i sposób, w jaki został uporządkowany świat,

można dostrzec pierwszą przyczynę jego powstania – Boga Stwórcę, który z miłości do człowieka stworzył wszystko, co istnieje.

5. Poproś o odczytanie biblijnych fragmentów z podręcznika.

Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię. Ziemia zaś była bezładem i pustkowiem: ciemność była nad powierzchnią bezmiaru wód, a Duch Boży unosił się nad wodami. Wtedy Bóg rzekł: „Niechaj się stanie światłość!”. I stała się światłość. Bóg, widząc, że światłość jest dobra, oddzielił ją od ciemności. I nazwał Bóg światłość dniem, a ciemność nazwał nocą. (...) Bóg (...) rzekł: „Niechaj ziemia wyda rośliny zielone: trawy dające nasiona, drzewa owocowe rodzące na ziemi według swego gatunku owoce, w których są nasiona”. I tak się stało. (...) Potem Bóg rzekł: „Niechaj ziemia wyda istoty żywe różnego rodzaju: bydło, zwierzęta pełzające i dzikie zwierzęta według ich rodzajów!”. I stało się tak. (...) A wreszcie rzekł Bóg: „Uczyńmy człowieka (...)”. Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę. (...) A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre. (Rdz 1,1–5.10–11.24.26.27.31)

6. Podziel uczniów na pary i poproś, by zastanowili się nad myślą przewodnią przeczytanych urywków. Ich zadaniem jest omówić tekst biblijny własnymi słowami. Na zakończenie tej części katechezy cztery lub pięć par zdaje relację z efektów swojej pracy, odczytując propozycję parafrazy opisu stworzenia świata.

7. Powiedz, że biblijny opis stworzenia świata jest poematem lirycznym. Udowadnia on, że wszystko, co istnieje, pochodzi od Wszechmocnego Stwórcy. Właśnie dlatego należy traktować go jak przesłanie o wielkiej miłości Boga, który z nicości powołał do istnienia wszystkie stworzenia. Podkreśl, że zło nie pochodzi od Stwórcy. To, co stworzył Bóg, było dobre.

8. Poproś uczniów, by zastanowili się nad pytaniem: *Dlaczego teoria ewolucji nie musi wykluczać się z biblijnym opisem stworzenia świata?* Chętni uczniowie wypowiadają się na forum klasy.

Podsumuj: Biblijnego opisu stworzenia świata nie należy interpretować dosłownie, np. świat nie powstał w ciągu sześciu dni. To metafora, która ma nam uświadomić, że Stwórca mógł zapoczątkować proces ewolucji i kierować nim, dając człowiekowi rozum, wolną wolę i nieśmiertelną duszę.

9. Możesz wyświetlić filmik z serii 3MC – Trzyminutowy Katechizm: Czy istnieje sprzeczność między biblijnym opisem stworzenia a teorią ewolucji? albo Czym jest Stworzenie według Kościoła?
10. Rozdaj uczniom Pismo Święte. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 (*Prze-czytaj w Biblii cały opis stworzenia świata – Rdz 1,1-2,3. W dymkach napisz lub naszkicuj, co w poszczególnych dniach stworzył Bóg*).
- Prawidłowe odpowiedzi: dzień pierwszy: światłość i ciemność; dzień drugi: sklepienie niebieskie i wody; dzień trzeci: łąd i roślinność; dzień czwarty: słońce, księżyc i gwiazdy (dzień i noc); dzień piąty: zwierzęta wodne i latające; dzień szósty: zwierzęta lądowe i człowiek; dzień siódmy: odpoczynek.
11. Ćwiczenie 2 zadaj jako pracę domową (*Co najbardziej zapamiętałeś z dzisiejszej katechezy? Napisz o tym krótko*).
12. Na koniec pomódlcie się słowami modlitwy zamieszczonej w podręczniku.

*Wszystkie Pańskie dzieła, błogostawcie Pana,
chwalcie i wywyższajcie Go na wieki!
Aniołowie Pańscy, błogostawcie Pana,
Chwalcie i wywyższajcie Go na wieki!
Niebiosa, błogostawcie Pana,
chwalcie i wywyższajcie Go na wieki!
(Dn 3,57–59)*

MODLITWA UWIELBIENIA I DZIĘKCZYNIENIA

13

CEL GŁÓWNY: Kształtowanie umiejętności formułowania osobistej modlitwy dziękczynienia i uwielbienia.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wie, czym jest modlitwa, i uzasadnia jej znaczenie w codziennym życiu;
- formułuje modlitwy dziękczynienia i uwielbienia Boga w oparciu o teksty biblijne oraz własnymi słowami;
- przyjmuje odpowiednią postawę podczas modlitwy;
- odkrywa w sobie potrzebę modlitwy.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca z obrazem (prezentacja multimedialna), ćwiczenie multimedialne, śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, prezentacja multimedialna *Modlitwa uwielbienia i dziękczynienia*, podkład muzyczny lub nagranie piosenki *Wychwalajcie Boga z radością* (według uznania katechety), ćwiczenie multimedialne *Modlitwa a postawa ciała*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna, ew. akcesoria do odtworzenia utworu muzycznego.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Rozpocznij katechezę od modlitwy *Ojciec nasz*.
2. Włącz prezentację i wyświetl pierwszą część. Skomentuj każdy obrazek. Za każdym razem możesz poprosić uczniów o krótkie wypowiedzi na temat tego, jakie uczucia obrazują kolejne zdjęcia.

- **Slajd 1:** zdjęcie radosnego dziecka, które cieszy się z prezentu (podkreśl, że postawa i mimika dziewczynki wyrażają radość i szczęście).
- **Slajd 2:** zdjęcie smutnego dziecka trzymającego zniszczonego misia (tutaj podkreśl smutek dziewczynki, jej żal za utraconą zabawką, która wygląda inaczej niż kiedyś).
- **Slajd 3:** zdjęcie dziecka stojącego z rodzicami przed witryną sklepu (podkreśl, że wzrok dziewczynki i jej postawa świadczą o tym, że spodobało jej się coś na wystawie i chciałaby to otrzymać).
- **Slajd 4:** zdjęcie dziecka przytulającego mamę (podkreśl uczucia szczęścia, tęsknoty, zauważ, że rodzice tak witają się ze swoimi dziećmi, kiedy długo nie ma ich w domu).

3. Podsumuj tę część lekcji i podkreśl, że podczas rozmowy potrzebny jest przekaz werbalny (a więc podczas rozmowy używamy słów, budując z nich pełne zdania). To jednak nie wszystko: bardzo często nasze gesty, mimika i postawa ciała mówią więcej niż wypowiedziane słowa.

Powiedz, że podobnie wygląda relacja człowieka z Bogiem. Podczas modlitwy przyjmujemy określoną postawę i wykonujemy najróżniejsze gesty, które wyrażają pokorę, podziękowanie, skruchę.

4. Wyświetl drugą część **prezentacji** i skomentuj kolejne slajdy (ponownie możesz poprosić uczniów o krótkie wypowiedzi).

- **Slajd 1:** dziewczynka ma złożone ręce, różaniec między palcami (podkreśl, że dziewczynka jest zamyślona, modli się, odmawia różaniec, może o coś prosi).
- **Slajd 2:** dziewczyna klęczy w ławce, głowa oparta na złożonych dłoniach (ponownie postawa zamyślenia, głęboka duchowość, pograżenie w modlitwie, dziewczyna klęczy w kościele przed Najświętszym Sakramentem).
- **Slajd 3:** dłonie złożone w dziękczynieniu, w tle Pismo Święte (wyraz dziękczynienia, składamy tak ręce, kiedy modlimy się słowami *Ojciec nasz*, w tle Pismo Święte).
- **Slajd 4:** dzieci na katechezie, tańczą, skaczą, śpiewają (radosny wymiar modlitwy, dzieci śpiewają, tańczą i w ten sposób się modlą).

5. W ramach podsumowania podkreśl, że w modlitwie (podobnie jak w rozmowie) liczą się nie tylko słowa, ale również postawa ciała, wy-

konywane dłońmi gesty oraz mimika twarzy. To one wyrażają emocje i intencje wobec Boga.

Opisz uczniom różne postawy modlitewne, np.

- modlitwa w postawie stojącej – wyraża gotowość do działania,
- modlitwa w postawie siedzącej – wyraża gotowość do słuchania, rozmyślanie,
- modlitwa w postawie klęczącej – wyraża pokorę, uniżenie, ukorzenie.

Zwróć uwagę, że podczas modlitwy możemy być radośni (ponieważ spotykamy się z Bogiem), ale również smutni (z powodu naszych problemów, które chcemy Bogu powierzyć). Podkreśl też, że możemy modlić się sami, we wspólnocie, a także podczas liturgii, że słowa możemy wypowiadać na głos, jak również w myślach. Co więcej, możemy modlić się zarówno słowami modlitw, jak i własnymi.

6. Poproś uczniów o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Połącz opis postawy ciała przyjmowanej podczas modlitwy z wyjaśnieniem, co ona wyraża*).

Poprawna odpowiedź:

- postawa stojąca** – gotowość do działania i realizacji zadania
- postawa siedząca** – słuchanie, skupienie, rozmyślanie
- postawa klęcząca** – pokora

7. Następnie możesz zaproponować **ćwiczenie multimedialne** *Modlitwa a postawa ciała*.

8. Przejdź do znaczenia Pisma Świętego w codziennej modlitwie. Powiedz, że Biblia jest księgą prowadzącą człowieka do Boga. Podaj przykłady swoich ulubionych modlitw z Pisma Świętego i podkreśl, że świetnym pomysłem na wieczorną modlitwę może być czytanie psalmów. Poproś o przeczytanie fragmentu Psalmu 136 z podręcznika.

Alleluja.

*Chwalcie Pana, bo jest dobry,
bo Jego łaska na wieki.
Chwalcie Boga nad bogami,
bo Jego łaska na wieki.*

*Chwalcie Pana nad panami,
bo Jego łaska na wieki.
On sam cudów wielkich dokonał,
bo Jego łaska na wieki.
On w [swe]j mądrości uczynił niebios,
bo Jego łaska na wieki.
On rozpostarł ziemię nad wodami,
bo Jego łaska na wieki.
(Ps 136,1-6)*

9. Wspomnij o tym, że modlitwą może być nawet opis stworzenia świata w Księdze Rodzaju, gdzie jak refren powtarzają się słowa: „A Bóg widział, że były dobre. I tak upłynął wieczór i poranek...”.

Zwróć uwagę, że człowiek podczas modlitwy często za bardzo skupia się na sobie i swoich problemach. Powiedz, że dopiero wtedy, kiedy coraz bardziej zbliżamy się do Boga i koncentrujemy się na działaniu oraz osobie Stwórcy, czerpiemy radość ze spotkania z Nim. Zachęć uczniów, by w domu czy kościele trochę bardziej zastanawiali się nad formą swoich modlitw.

10. Poproś jednego z uczniów, by przeczytał tekst z podręcznika z części „Odpowiadam”:

Zastanów się, czy podczas modlitwy nie koncentrujesz się tylko na sobie. Warto to zmienić, skupiając się na dziękczynieniu Bogu i uwielbieniu Go. Nie wiesz, za co masz Bogu dziękować? Sięgnij po Biblię i przeczytaj dowolny psalm dziękczynny (np. Psalm 136 lub 148). Na zakończenie dodaj dwa lub trzy wezwania od siebie. Zapisz je. Następnego dnia dopowiedz trzy kolejne i dopisz je do poprzednich. Po jakimś czasie z twoich dopowiedzeń powstanie piękna modlitwa uwielbienia!

Poproś, by uczniowie wykonali to ćwiczenie w domu.

11. Zadaj do domu ćwiczenia w podręczniku: 2 i 3.

Ćwiczenie 2. *Uzupełnij fragment Psalmu 150, dopisując współczesne instrumenty muzyczne.*

Wśród odpowiedzi mogą pojawić się: gitara, flet, pianino, fortepian, ukulele, skrzypce i inne.

Ćwiczenie 3. Zaprojektuj emotikonę, która będzie przedstawiała modlitwę uwielbienia.

12. W ramach podsumowania katechezy powiedz, że Biblia zachęca nas do modlitwy dziękczynienia, ale formą uwielbienia Boga są też taniec i śpiew. Wspólnie z uczniami zaśpiewajcie piosenkę *Wychwalajcie Boga z radością* (słowa powstały na podstawie Psalmu 66). Tekst znajduje się w podręczniku w części „Modlę się”.

*Powiedzcie Bogu: Dzieła Twe są piękne,
niech cała ziemia wielbi Cię! Z powodu
wielkiej, Panie, Twej potęgi, nawet
wrogowie schlebiają Ci.*

*Ref. Wychwalajcie Boga z radością,
opiewajcie Jego chwałę, cześć Mu świętą
oddawajcie, uwielbiajcie.*

*Bogu naszemu błogostawcie ludy
i rozgłaszajcie Jego moc! Bo On obdarzył
życiem naszą duszę i prostą drogą
prowadzi nas.*

14

ISTNIENIE I PRZYCZYNY ZŁA

CEL GŁÓWNY: Uświadomienie, że uleganie słabościom i grzechom jest skutkiem grzechu pierworodnego.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi wyjaśnić, co to jest grzech pierworodny;
- rozumie, że skłonność człowieka do grzechu to skutek grzechu pierworodnego;
- wie, że Jezus pomaga człowiekowi walczyć z grzechami i słabościami, przychodząc do niego w sakramencie pojednania.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świątym, czytanie słowa Bożego, rozmowa kierowana, ćwiczenie multimedialne, praca w grupach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, tekst biblijny z podziałem na role (załącznik 1 – do wydrukowania ×5), ćwiczenie multimedialne *Nieposłuszeństwo pierwszych ludzi*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica multimedialna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę *Ojcze nasz*. Razem z uczniami poproście Pana o wytrwałość w czynieniu dobra.
2. Odwołaj się do doświadczeń uczniów. Spytaj, czy wytrwanie w postanowieniu czynienia dobra sprawia im trudność. Wysłuchaj kilku odpowiedzi i na koniec podkreśl, że wszyscy popełniamy zło i ulegamy różnym słabościom.
3. Powiedz, że problem z wytrwałością miała też pewna dziewczynka – Amelka. Napisała ona list do redakcji czasopisma dla dzieci z prośbą

o poradę. Poproś, by jeden z uczniów przeczytał treść listu (ćwiczenie 1 w podręczniku).

Przeczytaj list Amelki do redakcji czasopisma dla dzieci i odpowiedź, która zostanie wysłana do dziewczynki. W odpowiedzi znalazły się nieprawdziwe informacje. Wpisał je jakiś chochlik, który nie ma pojęcia o grzechu pierworodnym i grzechu pierwszych ludzi. Wykonaj pracę redaktora (osoby sprawdzającej poprawność tekstu) i wykreśl cztery niepoprawne zdania.

Powiedz, że na dzisiejszej katechezie będziecie rozmawiać o problemach z dotrzymaniem obietnic związanych ze zmianą postępowania na lepsze. Zaznacz, że uczniowie dowiedzą się, kto może im w tym pomóc. Poinformuj, że teraz przeczytacie fragment Pisma Świętego opisujący grzech pierwszych ludzi i zastanowicie się nad tym, jakie konsekwencje ma on dla nas. Na koniec wróćcie do listu Amelki.

4. Poproś o odczytanie fragmentu Pisma Świętego z podziałem na role (Narrator, Wąż, Niewiasta, Pan Bóg i Mężczyzna). Rozdaj „aktorom” kartki z załącznika 1, by ułatwić im zadanie.

Księga Rodzaju (Rdz 3,1–13)

Narrator: A wąż był bardziej przebiegły niż wszystkie zwierzęta lądowe, które Pan Bóg stworzył. On to rzekł do niewiasty:

Wąż: Czy rzeczywiście Bóg powiedział: Nie jedzcie owoców ze wszystkich drzew tego ogrodu?

Narrator: Niewiasta odpowiedziała wężowi:

Niewiasta: Owoce z drzew tego ogrodu jeść możemy, tylko o owocach z drzewa, które jest w środku ogrodu, Bóg powiedział:

Pan Bóg: Nie wolno wam jeść z niego, a nawet go dotykać, abyście nie pomarli.

Narrator: Wtedy rzekł wąż do niewiasty:

Wąż: Na pewno nie umrzecie! Ale wie Bóg, że gdy spożyjecie owoc z tego drzewa, otworzą się wam oczy i tak jak Bóg będziecie znali dobro i zło.

Narrator: Wtedy niewiasta spostrzegła, że drzewo to ma owoce dobre do jedzenia, że jest ono rozkoszą dla oczu i że owoce tego drzewa nadają się do zdobycia wiedzy. Zerwała zatem z niego owoc, skosztowała i dała swemu mężowi, który był z nią, a on zjadł. A wte-

dy otworzyły się im obojgu oczy i poznali, że są nady; spleli więc gałązki figowe i zrobili sobie przepaski. Gdy zaś mężczyzna i jego żona usłyszeli kroki Pana Boga przechadzającego się po ogrodzie w porze powiewu wiatru, skryli się przed Panem Bogiem wśród drzew ogrodu. Pan Bóg zawołał na mężczyznę i zapytał go:

Pan Bóg: Gdzie jesteś?

Narrator: On odpowiedział:

Mężczyzna: Usłyszałem Twój głos w ogrodzie, przestraszyłem się, bo jestem nagi, i ukryłem się.

Narrator: Rzekł Bóg:

Pan Bóg: Któż ci powiedział, że jesteś nagi? Czy może zjadłeś z drzewa, z którego ci zakazałem jeść?

Narrator: Mężczyzna odpowiedział:

Mężczyzna: Niewiasta, którą postawiłeś przy mnie, dała mi owoc z tego drzewa i zjadłem.

Narrator: Wtedy Pan Bóg rzekł do niewiasty:

Pan Bóg: Dlaczego to uczyniłaś?

Narrator: Niewiasta odpowiedziała:

Niewiasta: Wąż mnie zwiódł i zjadłam.

5. Zaczynij rozmowę kierowaną. Zapytaj:

- Jaki był wąż? (przebiegły)
- O co wąż spytał niewiastę? („Czy rzeczywiście Bóg powiedział: Nie jedzcie owoców ze wszystkich drzew tego ogrodu?”)
- Pan Bóg zakazał czegoś pierwszym ludziom. Jaki to był zakaz? (nie mogli jeść owoców z drzewa w środku ogrodu)

W tym momencie zwróć uwagę uczniów na sposób, w jaki diabeł (ukrywający się pod postacią węża) przeinaczył nakaz Pana Boga (pytanie „Czy rzeczywiście Bóg powiedział: Nie jedzcie owoców ze wszystkich drzew tego ogrodu?” brzmi zupełnie inaczej niż rzeczywiste słowa Boga, które przytoczyła Ewa: „Owoce z drzew tego ogrodu jeść możemy, tylko o owocach z drzewa, które jest w środku ogrodu, Bóg powiedział: Nie wolno wam jeść z niego, a nawet go dotykać, abyście nie pomarli”).

- Jak diabeł zaprzecza nakazowi Boga? (kłamiąc i zapewniając pierwszych ludzi: „Na pewno nie umrzecie!” oraz „Staniecie się jak Bóg”)

- Co zrobiła niewiasta, gdy szatan zapewnił ją, że nie umrze? (kobieta spostrzegła, iż drzewo ma owoce dobre do jedzenia, więc zerwała jeden, zjadła trochę i dała mężowi, a on również skosztował)
- Jak zachowali się pierwsi ludzie względem Boga? (nie posłuchali go)

6. Jako podsumowanie rozmowy kierowanej poproś uczniów o rozwiązanie ćwiczenia 2 w podręczniku – diagramu (*Skacząc co drugą literę, odczytaj, czym zgrzeszyli pierwsi ludzie. Zaczynij od litery, którą zaznaczono strzałką*).

Rozwiązanie:

PIERWSI LUDZIE ZGRZESZYLI NIEPOŚLUSZEŃSTWEM.

7. Podsumuj: *Pierwsi ludzie nie posłuchali Boga, który dał im pewien zakaz.*

Podkreśl, że autor biblijny mówi obrazowo o zakazie zrywania owocu z drzewa poznania dobra i zła (nie ma przecież „drzew poznania dobra i zła”, nie wiadomo dokładnie, czego zakaz dotyczył). Zaznacz, że tak naprawdę wcale nie jest to istotne. Ważne jest to, że ludzie skuszeni przez diabła (który ukrywał się pod postacią węża) nie posłuchali Boga. Wzgardzili Nim i zaufali szatanowi. Źle skorzystali z daru wolności, a w efekcie utracili bliskość życia z Bogiem i musieli opuścić raj. Tę sytuację Kościół nazywa grzechem pierworodnym. Spowodował on, że wszyscy jesteśmy słabi i niekiedy ulegamy złu (podkreśl różnicę między definicją grzechu pierworodnego a tym, że ludzie do dzisiaj noszą w sobie ślad grzechu pierworodnego i mają skłonność do czynienia zła).

8. Zaczynij rozmowę na temat tego, w jaki sposób możemy przezwyciężyć zło i grzech. Zadaj pytania:

- Kto i kiedy przezwyciężył zło i grzech? (Pan Jezus przez swoją mękę na krzyżu i zmartwychwstanie)
- Kto może pomóc nam przezwyciężyć słabości i grzechy? (Jezus)
- Kiedy Jezus przychodzi nam z pomocą w walce z naszymi grzechami? (zawsze, kiedy modlimy się i prosimy Boga o wybaczenie; podczas spowiedzi)

9. Podkreśl, że Pan Bóg nigdy nie zostawia ludzi samych sobie. Opiekował się nami od samego początku – najpierw narodem wybranym, a potem dał nam Jezusa Chrystusa, który umarł na krzyżu dla naszego zbawie-

nia. Pan Jezus ustanowił też sakrament pojednania, dzięki któremu możemy odnawiać naszą przyjaźń z Bogiem. Przed każdą spowiedzią powinniśmy się zastanowić, jak poprawić się z popełnionych grzechów.

10. Poproś o wykonanie ćwiczenia 3 w podręczniku: *Część tekstu została zaszyfrowana (kod stanowi tabelka zamieszczona niżej). Rozszyfruj tekst, a następnie przepisz całość czerwoną kredką lub czerwonym długopisem. Uczniowie mają uzupełnić zdanie, wpisując brakujące litery z tabeli (właściwe pola można odszukać, krzyżując dwie kolumny).*

Rozwiązanie:

PAN JEZUS POMAGA NAM POKONAĆ NASZE **SŁABOŚCI**
I **GRZECHY** W SAKRAMENCIE **POJEDNANIA**.

11. Wróć do ćwiczenia 1 i listu Amelki.

Powiedz: Odpowiedzmy teraz na list Amelki. Redakcja wstępnie odpisała dziewczynce, ale niestety jakiś chochlik drukarski spowodował, że do tekstu wkradły się cztery błędne zdania.

Podziel uczniów na cztery grupy i daj im chwilę na wykonanie ćwiczenia.

Pięć minut później poproś przedstawiciela pierwszej grupy o przedstawienie efektu wspólnej pracy. Następnie wypowiadają się kolejne grupy (jeśli rozwiązały ćwiczenie tak samo, jak poprzednicy, nie muszą go czytać). Możesz nagrodzić poprawne wykonanie zadania plusami.

Droga Amelko!

Cieszymy się, że darzysz nas zaufaniem.

Na szczęście możemy Ci podać skuteczną radę, dzięki której nie będziesz musiała więcej chodzić do spowiedzi. Niestety nie jesteśmy w stanie podać Ci takiej rady, która spowoduje, że nie będziesz musiała już chodzić do spowiedzi.

Od czasu grzechu pierworodnego wszyscy ludzie mają skłonności do grzechu. Grzech pierworodny miał miejsce bardzo dawno temu i nie ma żadnego wpływu na współczesnych ludzi. Nie potrzebujemy niczyjej pomocy. Jesteśmy słabi i dlatego potrzebna jest nam pomoc Pana Jezusa, aby z tymi słabościami walczyć. Udziela On nam wsparcia w sakramencie pojednania. Ze spowiedzi musimy korzystać wszyscy. Im bardziej chcemy być bliżej Boga, tym lepiej musimy przygotowywać

się do sakramentu pojednania i troszczyć się o wypełnienie wszystkich jego warunków. Pamiętaj, że kapłani, a nawet papież, też się spowiadają. W momencie sprawowania sakramentu pojednania księża stają się zastępcami Pana Jezusa i mocą Jego łaski udzielają nam rozgrzeszenia, a Pan Jezus udziela nam duchowych sił, abyśmy mogli na nowo rozpocząć walkę z grzechem i słabością. Wystarczy raz w życiu pójść do spowiedzi, by nie popełnić już więcej żadnego grzechu.

Pamiętaj: Pan Jezus bardzo Cię kocha. On jest nieskończenie miłosierny. Zawsze czeka, abyś szczerze wyznała Mu grzechy i cieszyła się z tego, że masz czyste sumienie i możesz spotykać się Nim w Eucharystii.

Życzymy Ci Bożego błogosławieństwa na każdy dzień!

Redakcja

12. Jeśli starczy czasu, możecie rozwiązać **ćwiczenie multimedialne** Nieposłuszeństwo pierwszych ludzi.

13. Pomódlcie się na koniec.

Pan jest mocą swojego ludu.

Pieśnią moją jest Pan.

Moja tarcza i moja moc,

On jest mym Bogiem, nie jestem sam.

W Nim moja siła, nie jestem sam.

15

ZAZDROŚĆ PRZYCZYNA CIERPIENIA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom na przykładzie historii Kaina i Abła, że zazdrość może skłonić człowieka do wyrządzenia zła bliźnim.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- opisuje historię Kaina i Abła;
- wnioskuje, że zazdrość może doprowadzić człowieka do innych złych czynów;
- odkrywa, że każdy człowiek dostał od Boga talenty;
- wie, że został powołany, aby rozwijać swoje talenty.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, film.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, film ukazujący współpracę kilku osób w grze na instrumentach*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Odczytaj modlitwę dziękczynną:

*Chwała Tobie, któryś mnie wezwał do życia,
Chwała Tobie, któryś mi pokazał piękno wszechświata,
Chwała Tobie, któryś otworzył przede mną niebo i ziemię, jako wieczną księgę mądrości,
Chwała Tobie, za ukryte i jawne Twoje łaski.
Chwała Twej wieczności pośród doczesnego świata,*

* Np. <https://www.youtube.com/watch?v=3BDUVh0j-y4> (2:53, warto przygotować film przed katechezą, by uniknąć wyświetlania reklam podczas lekcji).

*Chwata Tobie, za każde westchnienie pełne tęsknoty,
Chwata Tobie, za każdy krok życia i każdą chwilę radości,
Chwata Tobie, któryś mnie powołał do szczęścia wiecznego.
Chwata Tobie, Boże, na wieki.*

Nawiąż do modlitwy: podkreśl, że każdy człowiek został obdarowany przez Boga. Wszyscy otrzymaliśmy największy dar: życie, a także inne, liczne dary i talenty, które mamy rozwijać.

2. Zaproponuj wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Do każdej litery swojego imienia dopisz zdolności, które posiadasz*). Dla ułatwienia w podręczniku podano wzór rozwiązania.

Poproś kilku uczniów o przeczytanie cech, które wypisali. Trzech pierwszych chętnych możesz nagrodzić w następnej części katechezy.

3. Następną część katechezy: tekst biblijny. Jest on zamieszczony w podręczniku. Odczytajcie go z podziałem na role (Bóg, Kain, Narrator). Zaproponuj trójce chętnych z poprzedniego ćwiczenia, by wzięli udział w tym zadaniu.

Abel był pasterzem trzód, a Kain uprawiał rolę. Gdy po jakimś czasie Kain składał Panu w ofierze płody roli, i również Abel składał pierwociny z drobnego bydła i z jego tłuszczu, Pan wejrzał na Abla i na jego ofiarę; na Kaina zaś i na jego ofiarę nie chciał patrzeć. Smuciło to Kaina bardzo i chodził z ponurą twarzą. Pan zapytał Kaina: „Dlaczego jesteś smutny i dlaczego twarz twoja jest ponura? Przecież, gdybyś postępował dobrze, miałbyś twarz pogodną; jeżeli zaś nie będziesz dobrze postępował, grzech leży u wrót i czyha na ciebie, a przecież ty masz nad nim panować”. Kain zwrócił się do swego brata, Abla. A gdy byli na polu, Kain rzucił się na swego brata, Abla, i zabił go. Wtedy Bóg zapytał Kaina: „Gdzie jest brat twój, Abel?”. On odpowiedział: „Nie wiem. Czyż jestem stróżem brata mego?”. Rzekł Bóg: „Cóżeś uczynił? Krew brata twego głośno woła ku mnie z ziemi! Bądź więc teraz przeklęty na tej roli, która rozwarła swą paszczę, aby wchłonąć krew brata twego, przelaną przez ciebie. Gdy rolę tę będziesz uprawiał, nie da ci już ona więcej plonu. Tułaczem i zbiegiem będziesz na ziemi!”. Kain rzekł do Pana: „Zbyt wielka jest kara moja, abym mógł ją znieść. Skoro mnie teraz wypędzasz z tej roli i mam się ukrywać przed Tobą, i być tułaczem i zbiegiem na ziemi, każdy, kto mnie spotka, będzie mógł mnie zabić!”. Ale Pan mu powiedział: „O, nie!

Ktokolwiek by zabił Kaina, siedmiokrotnej pomsty poświadczy!". Dał też Pan znać Kainowi, aby go nie zabił nikt, kto go spotka. Po czym Kain odszedł od Pana i zamieszkał w kraju Nod, na wschód od Edenu. (Rdz 4,2-16)

4. Zaczynij rozmowę kierowaną:

- Czym zajmowali się Kain i Abel? (Kain uprawiał rolę [był rolnikiem], Abel pasł owce [był pasterzem])
- Dlaczego Kain chodził z ponurą twarzą? (ponieważ Bóg spojrział na ofiarę Abła, a nie jego; ponieważ spodobała Mu się bardziej ofiara Abła)
- Co wyrażała ponura twarz Kaina? (był smutny, zazdrościł bratu)
- Jakiego czynu dopuścił się Kain? (Kain zabił swego brata)

Skomentuj: *Bóg stworzył Kaina i Abła na swój obraz i podobieństwo, tak jak wszystkich ludzi. Dał im zdolności: jeden z braci był rolnikiem, a drugi (Abel) pasterzem. Kain złożył Bogu w ofierze płody ziemi, a Abel ofiarował Mu najlepsze zwierzęta ze swojego stada. Bóg przyjął ofiarę Abła, co z kolei zasmuciło jego brata (jak napisano: „chodził z ponurą twarzą”). Kain był zazdrosny i ta zazdrość doprowadziła go do grzechu: zabił swojego brata. Postąpił źle i Bóg go ukarał, ale jednocześnie zapewnił go, że nigdy nie da mu zrobić krzywdy. Pan zawsze okazuje miłosierdzie.*

5. Poproś uczniów o wymienienie grzechów głównych. Powiedz, aby zapisali je w podręczniku w ćwiczeniu 2 (każdy grzech w osobnej linii). Następnie poproś o dopisanie do nich przeciwnych im cnót.

Prawidłowa odpowiedź:

- pycha – pokora
- chciwość – szczodroblivość, hojność
- nieczystość – czystość, skromność
- zazdrość – życzliwość, miłość
- nieumiarkowanie w jedzeniu i picu – umiarkowanie, wstrzemięźliwość
- gniew – łagodność
- lenistwo – pracowitość, pilność w dobrym

6. Podsumuj katechezę. Powiedz: *Bóg każdego z nas obdarował talentami, które mamy rozwijać. Choć różnimy się między sobą zdolnościami, nie po-*

winniśmy sobie niczego zazdrościć, ale współpracować ze sobą i szanować się nawzajem.

7. Możesz wyświetlić krótki film ukazujący współpracę kilku osób w grze na instrumencie. Film udowadnia, jak ważna jest współpraca między ludźmi – gdyby w grę nie było zaangażowanych kilka osób, dźwięk nie byłby pełny.
8. Zadanie domowe: ćwiczenie 3 w podręczniku (*W szkła okularów wpisz oznaki dobra, które dostrzegasz w koledze lub koleżance z ławki*).
9. Pomódlcie się na koniec katechezy. Poproś, by uczniowie w ciszy podziękowali za otrzymane talenty. Przeczytaj fragment Psalmu 139:

*Dziękuję Ci (Panie), że mnie stworzyłeś tak cudownie,
godne podziwu są Twoje dzieła.
I dobrze znasz moją duszę.
(Ps 139,14)*

16 BÓG OCALA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że wierność i posłuszeństwo Bogu czynią człowieka przyjacielem Stwórcy i ratują go w obliczu nieszczęścia.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- opisuje historię Noego;
- potrafi wyjaśnić, co znaczy być człowiekiem prawym i wiernym Bogu;
- odkrywa, że jedynie Bóg może wybawić człowieka z niebezpieczeństwa;
- dochodzi do wniosku, że warto żyć w przyjaźni z Bogiem.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, słuchanie słowa Bożego.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, tekst biblijny do odsłuchu* (Rdz 7,11-14).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Spytaj, jakie nieszczęścia i kataklizmy mogą dotknąć ludzi (spodziewane odpowiedzi: pożary, powódzie, kradzieże, wypadki drogowe, skoki do wody w niestrzeżonym miejscu, katastrofy lotnicze). Pokieruj rozmową w ten sposób, by wypowiedziało się jak najwięcej osób. Poproś uczniów, by zapoznali się ze zdjęciami w podręczniku (prezentują one tsunami i wypadek drogowy). Na koniec podkreśl, że media codziennie informują nas o tego typu wydarzeniach.

---

* Możesz skorzystać z portalu biblijni.pl albo bibliaaudio.pl.

3. Zadaj drugie pytanie: *Gdzie szukasz pomocy, kiedy spotka cię jakaś przykrość albo wydarzy się coś złego? Kogo najpierw prosisz o pomoc?* (słuchaj odpowiedzi tak długo, aż padnie hasło „u Pana Boga” albo „w modlitwie” – powinny paść też odpowiedzi: u mamy, u taty, u rodziców, u babci, u dziadka; zadzwoniłbym na pogotowie, wezwałbym policję).
4. Powiedz, że w obliczu nieszczęścia czy niebezpieczeństwa warto szukać pomocy nie tylko u ludzi, ale przede wszystkim u Pana Boga. Człowiek nie jest wszechmogący i w wielu trudnych sytuacjach (np. w konfrontacji z żywiołami) jest bezradny. Nie jesteśmy w stanie samodzielnie obronić się przed wieloma zagrożeniami.

Podkreśl, że człowiek potrafi jedynie wykorzystać różne środki zaradcze (korzysta z wynalazków i dobrodziejstw techniki), ale mogą one przynieść pomoc tylko w ograniczonym zakresie. Solidne oparcie daje jedynie Pan Bóg.

5. Opowiedz uczniom o przysłowiu znanym na Dalekim Wschodzie. Mówi ono o tym, że ludzie w trudnych sytuacjach reagują na trzy sposoby: głupcy – biegają; mądrzy – czekają; mędrzy – idą do ogrodu. Wyjaśnij, że ogród jest symbolem odosobnienia, miejscem, w którym można zbliżyć się do Boga. W Biblii ogród symbolizuje raj, zbawienie, życie, dom, szczęście, niebo.
6. Jeśli masz możliwość, odtwórz fragment biblijny: Rdz 7,11–14.

W roku sześćsetnym życia Noego, w drugim miesiącu roku, siedemnastego dnia miesiąca, w tym właśnie dniu trysnęły z hukiem wszystkie źródła Wielkiej Otchłani i otworzyły się upusty nieba; przez czterdzieści dni i przez czterdzieści nocy padał deszcz na ziemię. I właśnie owego dnia Noe oraz jego synowie, Sem, Cham i Jafet, żona Noego i trzy żony jego synów weszli do arki, a wraz z nimi wszelkie gatunki zwierząt, bydła, zwierząt pełzających po ziemi, wszelkiego ptactwa i istot skrzydlatych.

7. Zaczynij rozmowę kierowaną:

- Jak zachowywali się ludzie w czasach Noego? (ogarnęło ich zło, byli wobec siebie niedobrzy i niesprawiedliwi, krzywdzili się wzajemnie)
- Dlaczego Bóg ostrzegł Noego przed potopem? (Noe był człowiekiem sprawiedliwym i wiernym Bogu, jego postawa była inna niż pozostałych osób)

- Dlaczego Bóg nakazał Noemu wybudować arkę? (ponieważ powiedział mu, że ześle na ziemię potop i wszystko zostanie zniszczone, gdyż ludzie chętniej wybierają zło niż dobro i obrażają Pana; Pan chciał ukarać ludzi, ale ocalić Noego i jego rodzinę)
- Dlaczego Noe miał wprowadzić do arki zwierzęta po parze z każdego gatunku? (Bóg obiecał Noemu, że uratuje jego rodzinę oraz zwierzęta po każdej parze z gatunku, aby po potopie mogli dalej żyć)
- Jak długo trwał potop? (Bóg zesłał na ziemię wielki deszcz, który trwał czterdzieści dni; wody unosiły się nad ziemią przez sto pięćdziesiąt dni, a potem zaczęły opadać)
- Po czym Noe poznał, że ziemia jest już sucha? (kiedy arka się zatrzymała, Noe wysłał kruką, a potem gołębicę, by przekonać się, czy wody opadły, ale ptaki do niego nie wróciły; tydzień później Noe ponownie wysłał gołębicę, a ta wróciła z gałązką drzewa oliwnego w dziobie – w ten sposób Noe zrozumiał, że wody już opadły)
- Co było znakiem przymierza Noego z Bogiem? (tęcza)

Podsumuj rozmowę. Powiedz, że ludzie w czasach Noego bardzo grzeszyli i wyrządzali sobie nawzajem wiele zła. Noe był prawy i posłuszny, dlatego Bóg ostrzegł go przed niebezpieczeństwem i polecił mu wybudować arkę – ogromny statek. Mężczyzna schronił się na nim razem z rodziną i zwierzętami – po parze z każdego gatunku. Zgodnie z obietnicą ziemia nie została zniszczona, a Noe przeżył.

8. Poproś, by uczniowie zapoznali się z grafiką przedstawiającą rekonstrukcję arki Noego (w podręczniku). Opowiedz o rekonstrukcji arki Noego w Dordrecht w Holandii.

Została ona wykonana na zlecenie Johana Huibersa – bardzo religijnego przedsiębiorcy budowlanego pochodzącego z Anglii. Pewnego dnia Huibersowi przyśniła się powódź w Holandii, postanowił więc wybudować arkę na wzór biblijnej, by w ten sposób przybliżyć ludziom historię Noego i opowiedzieć im o Panu Bogu. Wymiary zrekonstruowanego statku są zgodne z tymi, które Pan Bóg podał Noemu. Replika ma 131 metrów długości, 30 metrów szerokości i 22 metry wysokości. Ma siedem pięter i waży 2500 ton. Do budowy arki wykorzystano amerykański cyprys i sosnę, a w środku statku umieszczono modele zwierząt.

9. Przejdź do podsumowania. Porównaj arkę Noego do wspólnoty Kościoła. Dziś, będąc zjednoczeni w Chrystusie, także należymy do wspólnoty ocalonych.
10. Dla utrwalenia wiadomości poproś o wykonanie ćwiczeń w podręczniku: 1 i 2.

Ćwiczenie 1. *Przypomnij sobie historię Noego i połącz słowa w pary.*

Prawidłowe rozwiązanie:

arka – Kościół
projektant arki – Bóg
przymierze – tęcza
kara – potop

Ćwiczenie 2. *Wyobraź sobie, że przygotowujesz się z rodziną na wyprawę żaglówką po mazurskich jeziorach. Co powinieneś wziąć ze sobą, by czuć się bezpiecznie podczas rejsu?*

Proponowane odpowiedzi: kapoki, telefon komórkowy, latarkę, jedzenie, bandaże, koło ratunkowe itd.

11. Zadaj do domu ćwiczenie 3 (*Zaprojektuj post na portalu społecznościowym, w którym wytłumaczysz, dlaczego warto słuchać Pana Boga. Możesz napisać kilka zdań, wstawić emotikony i narysować tło*).
12. Na zakończenie pomódlcie się:

*Mój Boże, wiem, że Ty wszystko możesz.
Z całego serca proszę Cię, miej mnie w opiece.
Naucz mnie żyć dobrze i zaprowadź mnie do nieba.
Amen.*

17 SKUTKI PYCHY

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że pycha jako jeden z grzechów głównych jest powodem rozłamów w społeczeństwie.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi zdefiniować, czym są pycha i pokora;
- wyjaśnia biblijną opowieść o wieży Babel;
- rozumie, że pycha prowadzi do niezgody i nieporozumień;
- wie, że tylko pokora i prostota prowadzą do prawdziwej miłości.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, praca w grupach, metody aktywizujące: „słoneczko” i „szczepionka”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, karteczki samoprzylepne (po dwie dla każdego ucznia), do ćwiczenia manualnego w wariacie I dla każdej z czterech grup potrzebne będą: 20 nitek spaghetti, 60 cm taśmy klejącej, 60 cm sznurka, jedna pianka Marshmallow, nożyczki.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Spytaj uczniów, czy potrafią wymienić znane postacie ze świata sportowców, artystów, aktorów czy piosenkarzy w Polsce. Poproś, by to zrobili. Zaznacz, że mogą wymieniać także te postacie, które już nie żyją (spodziewane odpowiedzi mogą być przeróżne, np. Robert Lewandowski, Adam Małysz, Józef Piłsudski, Maria Skłodowska-Curie, Krzysztof Krawczyk).

Możesz poprosić, by uczniowie wskazali swojego ulubionego sportowca czy aktora, a także uzasadnili, czym wyróżnia się na tle innych ludzi.

Podsumuj tę część lekcji: uświadom uczniom, że codzienne zajęcia i podejmowane wysiłki są sposobem dążenia do doskonałości, a także szansą, aby odnaleźć swoje miejsce w społeczeństwie.

3. Następnie spytaj o superbohaterów znanych z bajek i filmów animowanych. Podczas rozmowy kierowanej poproś, by uczniowie określili, którzy bohaterowie są postaciami pozytywnymi, a którzy negatywnymi, i co ich charakteryzuje.
4. Powiedz, że bohaterem, który posiada wszystkie moce, jest Bóg. To On troszczy się o dobro człowieka i nikt nie jest tak wspaniały jak On, choć ludzie w całej historii często próbowali dorównać Panu Bogu.

WARIANT I

(jeśli nie wykonujemy ćwiczenia, przechodzimy do punktu 5):

Ćwiczenie dodatkowe. Podziel uczniów na cztery grupy. Każdej z nich rozdaj nożyczki, makaron spaghetti, taśmę klejącą, sznurek i piankę. Polecenie: *Z dostępnych materiałów zbudujcie wieżę, na której wierzchołku znajdzie się pianka.*

Przeznacz kilka minut na pracę zespołową.

Na koniec oceńcie efekty prac każdej z czterech grup. Zwróć uwagę, że praca zespołowa daje najlepsze efekty. Można osiągnąć więcej, jeśli jest się w stanie porozumieć z drugim człowiekiem. Ważne są też materiały i narzędzia: ciężko zbudować coś trwałego i solidnego z kruchych materiałów takich jak pianki i suchy makaron.

5. Poproś o przeczytanie pierwszego tekstu biblijnego z podręcznika (z Księgi Rodzaju – ktoś może przeczytać ten fragment na głos).

Mieszkańcy całej ziemi mieli jedną mowę, czyli jednakowe słowa. A gdy wędrowali ze wschodu, napotkali równinę w kraju Szinear i tam zamieszkali. I mówili jeden do drugiego: (...) „Chodźcie, zbudujemy sobie miasto i wieżę, której wierzchołek będzie sięgał nieba, i w ten sposób uczynimy sobie znak, abyśmy się nie rozproszyli po całej ziemi”. A Pan zstąpił z nieba, by zobaczyć to miasto i wieżę, które budowali ludzie, i rzekł: „Są oni jednym ludem i wszyscy mają jedną mowę, i to jest przyczyną, że zaczęli budować. A zatem w przyszłości nic nie będzie dla nich niemożliwe, cokolwiek zamierzają uczynić. Zejdźmy więc i pomieszajmy tam ich

język, aby jeden nie rozumiał drugiego!”. W ten sposób Pan rozproszył ich stamtąd po całej powierzchni ziemi, i tak nie dokończyli budowy tego miasta. (Rdz 11,1–8)

6. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj:

- O czym mówi fragment Księgi Rodzaju? (o budowie wieży Babel, o tym, że ludzie postanowili zbudować wielką wieżę, której wierzchołek będzie sięgał nieba)
- Dokąd miała sięgać budowana wieża? (samego nieba)
- Dlaczego ludzie chcieli sięgnąć nieba? (by nie rozproszyć się po całej ziemi, by mieć wspólny znak, by dorównać Bogu – sięgnąć samego nieba)
- Co nimi kierowało? (pycha, pewność siebie)
- Jaka była reakcja Boga? (Bóg pomieszał ludziom języki, przez co rozproszyli się po ziemi i nie skończyli budowy wieży)

7. Powiedz: *Człowiek z natury chce stawać się coraz lepszy i doskonalszy, ale musi pamiętać, że nigdy nie będzie taki jak Bóg, czyli nieomylny i pozbawiony wad.*

8. Omów różnicę między dwoma przeciwstawnymi postawami człowieka: pełną pokory i pychy. Sformułuj wnioski: pycha to pragnienie uznania za lepszego i doskonalszego, a pokora to umiejętność zrezygnowania z bezpodstawnego wywyższania się ponad innych. Uczniowie Jezusa Chrystusa mają być pokorni i skromni, mają więc wyzybywać się postawy pychy.

Przypomnij, że Pan Jezus pochwalał postawę ludzi pokornych. Poproś o przeczytanie drugiego tekstu biblijnego z podręcznika. Od razu wyjaśnij, kim byli faryzeusz i celnik.

Faryzeusz to przywódca religijny, przeświadczony o tym, że dzięki wypełnianiu prawa jest doskonały. Celnik to poborca podatkowy, który za czasów Jezusa miał złą opinię w społeczeństwie.

Dwóch ludzi przyszło do świątyni, żeby się modlić, jeden faryzeusz, a drugi celnik. Faryzeusz stanął i tak w duszy się modlił: „Boże, dziękuję Ci, że nie jestem jak inni ludzie: zdybcy, niesprawiedliwi, cudzołężnicy, albo jak i ten celnik. Zachowuję post dwa razy w tygodniu, daję dziesięcinę ze wszystkiego, co nabywam”. A celnik stał z daleka i nie śmiał nawet

oczu wznieść ku niebu, lecz bił się w piersi i mówił: „Boże, miej litość dla mnie, grzesznika!”. (Łk 18,10–13)

Zwróć uwagę uczniów na fakt, iż przeczytany fragment biblijny doskonale obrazuje różnicę między postawą pychy i pokory. Spytaj: *Kto – faryzeusz czy celnik – wyróżniał się wielką pokorą?* Poproś o uzasadnienie odpowiedzi.

9. Na koniec podsumuj i powiedz, że często jest tak, że ktoś, kogo źle osądzamy, tak naprawdę jest pełen dobra i cechuje się wielką pokorą. Nigdy nie wolno oceniać drugiego człowieka, ponieważ to Bóg widzi wszystko, a nie człowiek.
10. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (metoda „szczepionki”). Po jednej stronie w tabelce trzeba wypisać cechy człowieka pysznego, a po drugiej sposoby, jak je zwalczać.

Przykładowe rozwiązanie:

CECHY CZŁOWIEKA PYSZNEGO	ANTIDOTUM
egoizm	poświęcanie się dla innych
wywyższanie się	służenie innym swoimi zdolnościami
stawianie siebie w centrum towarzystwa	wsluchiwanie się w innych
przeświadczenie o swojej racji	akceptowanie zdania innych w dyskusji
zarozumiałość	umiejętność przyznania, że nie wie się wszystkiego

11. Aby podsumować wnioski, napisz na tablicy słowa „PYCHA” i „POKORA”.

Powiedz, że uczniowie będą teraz pracować w grupach (metoda „słoneczko”). Podziel klasę na osiem grup i każdej z nich rozdaj po dwie karteczki i poproś, by uczniowie wypisali na nich swoje skojarzenia związane z pychą i pokorą. Kilka minut później przedstawiciele zespołów podchodzą do tablicy i nakleją karteczki wokół haseł, tak by odpowiedzi utworzyły słoneczko.

Wokół „PYCHY” powinny znaleźć się hasła: próżność, nieumiarkowana ambicja, wywyższanie się, samolubstwo, egoizm itp. Wokół „POKO-
RY”: cichość, prostota, grzeczność, szukanie dobra dla innych, uznanie wielkości Boga itp.

12. Podsumuj katechezę. Podkreśl, że chrześcijanin powinien kierować się miłością i wyróżniać pokorą. Tylko człowiek pokorny będzie darzony przez innych ludzi prawdziwym szacunkiem. Ten zaś, którego charakteryzuje pycha, nie będzie podobał się Bogu ani ludziom. Pokora prowadzi do miłości, a pycha do egoizmu.
13. Poproś, by uczniowie wykonali w domu ćwiczenie 2 (*Uzupelnij poniższe zdania, dopisując co najmniej trzy cechy*):

*Jako dobry przyjaciel powinienem / powinnam odznaczać się...
Względem moich przyjaciół nie powinienem / nie powinnam być...*

Przykładowe rozwiązanie:

*Jako dobry przyjaciel powinienem / powinnam odznaczać się wyrozumia-
łością, życzliwością i zrozumieniem.*

*Względem moich przyjaciół nie powinienem / nie powinnam być nieszcze-
ry/a, niemiły/a ani zazdrosny/a.*

14. Jeśli jest taka możliwość, zaproponuj rozwiązanie testu sprawdzają-
cego znajomość wiedzy z całego rozdziału. Do quizu odsyła kod QR
zamieszczony na początku części „Moje notatki”. Możesz też poprosić
uczniów, by rozwiązali test w domu.
15. Na zakończenie katechezy wszyscy uczniowie wypowiadają *Akt na-
dziei*.

*Ufam Tobie, boś Ty wierny,
Wszchemocny i miłosierny.
Dasz mi grzechów odpuszczenie,
Łaskę i wieczne zbawienie.*

DZIEJE ABRAHAMAMA – WIARA I WIERNOŚĆ

CEL GŁÓWNY: Zapoznanie z postacią Abrahama i pokazanie jego zaufania względem Boga.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi określić, że zaufanie to przekonanie, że można wierzyć słowom drugiej osoby i mieć pewność, że jest wobec nas szczerą i uczciwą;
- rozumie, że w życiu należy zaufać Bogu, czasami wbrew zdrowemu rozsądkowi;
- wie, że dla Boga nie ma rzeczy niemożliwych.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, praca w grupach, praca z obrazem (prezentacja multimedialna).

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, prezentacja multimedialna *Dzieje Abrahama – wiara i wierność*, Pismo Święte (jedno na ławkę), komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Wyświetl **prezentację** do katechezy 18. Na samym początku zapowiedz, że zadaniem uczniów będzie rozwiązanie zagadki: *Z czym kojarzy ci się cała prezentacja?*

Kolejne obrazy przedstawiają: podróż pociągiem, samolotem, autobusem, samochodem, torbę podróżną, mapy, turystów. Przełączaj

je w równych odstępach czasu (co kilka sekund). Na koniec poproś uczniów, by zaczęli zgłaszać swoje odpowiedzi.

Powiedz: *Do każdej wyprawy trzeba się odpowiednio przygotować. Kiedy wybieramy się na wakacje, a nawet krótką wycieczkę, pakujemy plecak lub walizkę. Zupełnie inaczej podróżował Abraham, który żył wiele lat temu (ok. II tysiąclecie przed narodzeniem Chrystusa). Jego dzieje będą tematem dzisiejszej katechezy.*

3. Poproś, by uczniowie zerknęli na ćwiczenie 1 w podręczniku (Poniżej zapisano kilka pytań, które często stawiamy sobie przed podróżą. Postaraj się odpowiedzieć na nie w imieniu Abrama, a następnie swoim. Rozwiązując zadanie, załóż, że podróżą jest nasze ziemskie życie). Poleć uczniom, by przeczytali pytania z pierwszej kolumny (Dokąd jadę?, Po co jadę?, Kiedy dotrę do celu?, Co powinienem ze sobą zabrać?, Z kim wyruszę w drogę?). Powiedz: *Zapamiętajcie pytania i przez całą katechezę zastanawiajcie się nad prawidłowymi odpowiedziami. W toku zajęć będziemy uzupełniać kolejne rubryki.*
4. Zaczynij opowiadać o Abrahamie, pierwszym hebrajskim patriarsze. Zaznacz, że pierwotnie jego imię brzmiało „Abram” i zostało zmienione na „Abraham” po tym, jak Bóg obiecał mu, że zostanie ojcem narodu hebrajskiego. Abraham oznacza właśnie „ojciec wielu narodów”. Poproś, by uczniowie przeczytali definicję słowa „patriarcha” ze słowniczka w podręczniku.

Powiedz: *Abram pochodził z Ur chaldejskiego, miasta położonego w południowej Mezopotamii nad brzegiem rzeki Eufrat. Mieszkał ze swoim ojcem Terachem oraz braćmi Nachorem i Haranem. Pewnego dnia Terach wraz z synami wyruszyli do kraju Kanaan. Doszli tylko do Charanu, gdzie wszyscy zamieszkali i gdzie zmarł Terach. Kiedy Abraham był w podeszłym wieku, posiadał wielki majątek w postaci licznych zwierząt, ale trapiło go poważne zmartwienie: nie miał dzieci, a więc nie miał komu ofiarować swojego dobytku. Wtedy ukazał mu się Bóg i powiedział...*

5. Przerwij opowieść i poproś jednego z uczniów o przeczytanie biblijnego fragmentu z podręcznika (słowa Boga):

Wyjdz z twojej ziemi rodzinnej i z domu twego ojca do kraju, który ci ukazuje. Uczynię bowiem z ciebie wielki naród, będę ci błogostawił i twoje imię rozstawię. (Rdz 12,1-2)

6. Zaczynij rozmowę kierowaną. Zadaj kilka pytań:

- Jakie polecenie otrzymał Abram? (że ma opuścić rodzinne strony i wyruszyć do innego kraju, który wskaże mu Bóg)
- Co Bóg obiecał Abramowi? (Bóg obiecał Abramowi, że uczyni z niego wielki naród, będzie mu błogostawił, a jego imię rozstawi; od Abrama będzie się wywodził nowy naród, który stanie się wielki, a nad Abramem będzie czuwała Boża opatrność, stanie się sławny)

7. Wydadz kolejne polecenie: *Popatrzcie teraz na mapę i odnajdźcie drogę, którą przebył Abram. Jak myślicie, czy jego podróż była długa i ciężka?*

Wysłuchaj odpowiedzi uczniów. Podkreśl, że ta wyprawa była dla Abrama prawdziwym wyzwaniem: musiał opuścić rodzinne strony, wiedząc, że już nigdy tutaj nie powróci. Wykazał się wielką odwagą i dał dowód, że ufa Bogu. Rozpoczął podróż, która po ludzku wydawała się nielogiczna i nieprawdopodobna. Uświadom uczniom, że podróżowanie w tamtych czasach było bardzo trudne i trwało bardzo długo. Abram nie miał mapy, określonego celu podróży, GPS-a.

8. Kontynuuj opowiadanie historii Abrahama: *Zabrał ze sobą swoją żonę Saraj, swojego bratanka Lota z rodziną oraz swoje stada i szedł tak, jak go Bóg prowadził. Był wierny Jego poleceniom. Podczas tej podróży przeżył wiele radosnych i smutnych wydarzeń. Bóg dał Abramowi oraz jego żonie nowe imiona oraz obiecał im syna, od którego wywodzi się cały naród wybrany.*

Jeśli nie zrobiłeś tego wcześniej, podaj uczniom Pismo Święte.

Spytaj: *Jesteście ciekawi, jak miał na imię syn Abrahama i Sary? Zerknijcie na ćwiczenie 3 w podręczniku, znajdźcie w Piśmie Świętym wskazany fragment i uzupełnijcie puste pole (wskazany adres biblijny to Rdz 21,3; imię syna Abrahama i Sary brzmi: Izaak).*

9. Następnie poproś uczniów o rozwiązanie ćwiczenia 2 w podręczniku (*Rozwiąż krzyżówkę i odczytaj hasło*).

Odpowiedzi:

Tak miał na imię ojciec Abrama. (TERACH)

Zaufał Mu Abram. (BÓG)

Abram był właścicielem licznych stad ... (ZWIERZĄT)

Imię jednego z braci Abrama. (NACHOR)
 Imię drugiego brata Abrama. (HARAN)
 Rzeka, nad którą leżało Ur chaldejskie. (EUFRAT)
 Kraina, w której leżało Ur. (MEZOPOTAMIA)

Rozwiązanie to nowe imię Abrama nadane przez Boga: ABRAHAM.

10. Powiedz, że wrócić teraz do tabelki, którą analizowaliście na początku lekcji. Poproś, by uczniowie zapoznali się z pytaniami i wypełnili tylko tę kolumnę, która dotyczy Abrahama. Przeznacz chwilę na pracę w ciszy.

Przykładowe odpowiedzi:

ODPOWIEDŹ ABRAMA	
Dokąd jadę?	<i>nie wiem</i>
Po co jadę?	<i>bo poprosił mnie o to Bóg</i>
Kiedy dotrę do celu?	<i>nie wiem</i>
Co powinienem ze sobą zabrać?	<i>wszystko, co może być potrzebne i jest dla mnie cenne, bo nigdy nie wrócę do dotychczasowego domu</i>
Z kim wyruszę w drogę?	<i>z Lotem, jego rodziną i ze sługami</i>

Ważne: w odpowiedziach powinny pojawić się hasła „zaufanie” (przekonanie, że można wierzyć słowom drugiej osoby i mieć pewność, że jest wobec nas szczerą i uczciwą) oraz „wierność” (jest to służenie komuś z oddaniem albo postępowanie zgodne z przyjętymi zasadami, poglądami).

Podsumuj: *W życiu każdego człowieka zdarzają się takie sytuacje, które wydają się niemożliwe do rozwiązania – nie bez powodu życie nazywa się często podróżą. Z całą pewnością warto zaufać wtedy Bogu, posłuchać tych, którzy mówią w Jego imieniu.*

11. Zadaj zadanie domowe: uzupełnienie ostatniej kolumny w tabeli w ćwiczeniu 1. Zwróć uwagę, by uczniowie podczas udzielania odpowiedzi mieli na względzie podróż w znaczeniu „życie”.

Przykładowe odpowiedzi:

	MOJA ODPOWIEDŹ (podróż = życie)
Dokąd jadę?	<i>do nieba</i>
Po co jadę?	<i>aby cieszyć się wiecznym szczęściem, by spotkać Jezusa i świętych</i>
Kiedy dotrę do celu?	<i>nie wiem</i>
Co powinienem ze sobą zabrać?	<i>dobrze uczynki, miłość</i>
Z kim wyruszę w drogę?	<i>ze wspólnotą Kościoła</i>

12. Pomódlcie się na koniec o dar zaufania.

O mój Najdroższy Jezu, dopomóż mi zaufać. Zaufać Twojej obietnicy, że znowu powrócisz. Przyjąć prawdę o Twoim powtórnym przyjściu. Zaufać obietnicy Boga Ojca, skoro On powiedział, że odda Tobie Twoje królestwo.

Pomóż mi zaufać Twojemu nauczaniu i planowi zbawienia świata. Pomóż mi, dzięki łasce, przyjąć Twoje dary. Dopomóż mi zaufać, abym pozbył się obaw, a przez to dopuścił, by Twoja miłość zalała moje serce i duszę. Amen.

PRÓBA WIARY ABRAHAMA I PRZYMIERZE Z BOGIEM

CEL GŁÓWNY: Kształtowanie w uczniach postawy zaufania Bogu na przykładzie Abrahama.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- opisuje, jaką próbę wiary przeszedł Abraham;
- wyjaśnia pojęcie przymierza oraz wylicza przymioty wiary;
- uzasadnia, że zachowanie przykazań i norm etycznych w niektórych sytuacjach stanowi dla nas próbę wiary;
- odkrywa, że postawa zaufania Bogu w trudnych sytuacjach prowadzi do szczęścia.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, prezentacja filmu lub opowiadanie o nim, rozmowa kierowana.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (dla każdego ucznia lub jedno na ławkę), fragmenty filmu *Bóg nie umarł* (reż. Harold Cronk, USA 2014, minuty 12–16 oraz 83–87) lub zwiastun filmu (publicznie dostępny), komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Przygotuj salę do zajęć: na każdej ławce zostaw Pismo Święte. Najlepiej, jeśli każdy uczeń będzie miał swój egzemplarz Biblii. Poproś, by uczniowie odszukali Psalm 25 – zapisz na tablicy siglum: Ps 25,1–4.

*Ku Tobie, Panie wznoszę moją duszę, mój Boże,
Tobie ufam, niech nie doznam zawodu!
Niech moi wrogowie nie triumfują nade mną!*

*Nikt bowiem, kto Tobie ufa, nie doznaje wstydu;
Niech doznają wstydu ci, którzy łamią wiarę dla marności.
Daj mi poznać drogi Twoje, Panie,
I naucz mnie Twoich ścieżek!*

Poproś, by uczniowie zapisali ten fragment Psalmu w podręczniku w części „Moje notatki”. Przeznacz na to chwilę.

2. Zaczynij rozmowę na temat trudnych sytuacji życiowych. Spytaj, co może być życiową trudnością (spodziewane odpowiedzi: choroby, kłopoty rodzinne, problemy materialne, samotność, różne wypadki i klęski żywiołowe). Jeśli nikt nie poda odpowiedzi związanej z wiarą (trudności w wierze, zwątpienie, spotykanie się z negatywnymi postawami wobec wiary, konieczność zrezygnowania z przyjemności, by przestrzegać przykazań), podkreśl, że trudności życiowe mogą mieć tło religijne.

Porozmawiajcie chwilę na ten temat. Podsumuj: *Człowiek wierzący czasami przechodzi próby wiary. W takich sytuacjach mamy okazję pokazać, czy jesteśmy Bogu posłuszni, czy nie.*

Wariant I

Jeśli masz taką możliwość, włącz uczniom dwa fragmenty filmu *Bóg nie umarł* (minuty 12–16 oraz 83–87).

Wariant II

Włącz zwiastun filmu i krótko go skomentuj.

Wariant III

Jeżeli nie masz możliwości, by skorzystać z multimediiów, przedstaw treść filmu w formie krótkiego opowiadania:

Film „Bóg nie umarł” opowiada historię Josha. Josh jest studentem amerykańskiej uczelni, który trafia na zajęcia z filozofii prowadzone przez niewierzącego profesora. Prosi on, by wszyscy uczestnicy wykładu zapisali na kartkach „Bóg umarł / Bóg nie żyje”. Josh sprzeciwia się profesorowi i odmawia wyparcia się wiary. W tej sytuacji wykładowca stawia chłopakowi ultimatum: w ciągu trzech wykładów Josh ma przekonać pozostałych studentów, że Bóg istnieje. Jeśli nie uda mu się tego zrobić, nie zaliczy przedmiotu. „Pojedynek” między profesorem filozofii a mło-

dym studentem pociąga za sobą więcej konsekwencji: Josh jest poniżany przez wykładowcę, rodzina nie rozumie jego postępowania, a jakby tego było mało, rzuca go dziewczyna. Mimo tych wszystkich trudności Josh nie poddaje się i wiernie broni swojej wiary. Choć wyznaczone mu zadanie mogłoby się wydawać niewykonalne, chłopak staje na wysokości zadania.

Podsumowanie wariantu I, II oraz III

3. Podkreśl, że Josh stanął przed trudnym zadaniem – jego próba obrony wiary na zajęciach z filozofii to dobry przykład trudności, z którymi powinien radzić sobie każdy człowiek wierzący. Kończąc ten wątek, zachęć uczniów do obejrzenia filmu w całości.
4. Przejdź do tematu katechezy. Przypomnij uczniom postać patriarchy, o którym mówiliście na ostatniej katechezie. Podkreśl, że pozostawienie ziemi rodzinnej i wyjście do Ziemi Obiecanej oraz wieloletnie oczekiwanie na zapowiedzianego syna to prawdziwa próba wiary. Przypomnij, że Bóg zmienił imię „Abrama” na „Abraham”.
5. Poproś o przeczytanie pierwszego biblijnego fragmentu w podręczniku.

A po tych wydarzeniach Bóg wystawił Abrahama na próbę. Rzekł do niego: „Abrahamie!”. A gdy on odpowiedział: „Oto jestem” – powiedział: „Weź twego syna jedynego, którego miłujesz, Izaaka, idź do kraju Moria i tam złóż go w ofierze na jednym z pagórków, jaki ci wskażę”. (...) Abraham, zabrawszy drwa do spalenia ofiary, włożył je na syna swego Izaaka, wziął do ręki ogień i nóż, po czym obaj się oddalili. (...) A gdy przyszli na to miejsce, które Bóg wskazał, Abraham zbudował tam ołtarz, ułożył na nim drwa i związawszy syna swego Izaaka położył go na tych drwach na ołtarzu. Potem Abraham sięgnął ręką po nóż, aby zabić swego syna. Ale wtedy Anioł Pański zawołał na niego z nieba i rzekł: „Abrahamie, Abrahamie!”. A on rzekł: „Oto jestem”. [Anioł] powiedział mu: „Nie podnoś ręki na chłopca i nie czyn mu nic złego! Teraz poznałem, że boisz się Boga, bo nie odmówiłeś Mi nawet twego jedynego syna”. Abraham, obejrawszy się poza siebie, spostrzegł barana uwikłanego rogami w zaroślach. Poszedł więc, wziął barana i złożył w ofierze całopalnej zamiast swego syna. (Rdz 22,1–2.6.9–13)

Skomentuj: *W pewnym momencie Bóg żądał od Abrahama niewyobrażalnej ofiary – miał on oddać swojego ukochanego syna Izaaka, swój najcenniejszy skarb. Abraham bez słowa sprzeciwu zaakceptował wolę Bożą: nie buntował się, nie narzekał. Był bezgranicznie posłuszny. W głębi serca wierzył, że Bóg nie dopuści do śmierci Izaaka, aby mogła wypełnić się obietnica, że powstanie z niego wielki naród.*

Wyjaśnij, na czym polega przymierze zawarte między Bogiem i Abrahamem. Na początku możesz skorzystać z definicji w podręczniku (*umowa zawarta między osobami lub narodami. W Piśmie Świętym przymierzem nazywa się układ między Bogiem a konkretnym człowiekiem lub narodem. Zgodnie z przymierzem Bóg chroni człowieka i mu błogosławi, człowiek natomiast okazuje Bogu posłuszeństwo*). Następnie podkreśl, że Bóg zawarł przymierze z Abrahamem w kraju Moria. Określało ono zachodzącą między nimi relację. Abraham obiecał Bogu posłuszeństwo, zaś Bóg obiecał Abrahamowi, że da szczęście jemu i jego potomstwu. Chodziło o wielkie szczęście, którego pragnie każdy człowiek.

Przeczytaj drugi biblijny fragment:

Wszystkie ludy ziemi będą sobie życzyć szczęścia [takiego, jakie jest udziałem] twego potomstwa, dlatego że usłuchałeś mego rozkazu. (Rdz 22,18)

6. Dla utrwalenia treści tekstu biblijnego poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku (*Z pomocą tekstu biblijnego uzupełnij brakujące słowa*).

Poprawne rozwiązanie:

Abraham wyruszył do kraju **Moria**. Zabrał ze sobą swojego syna **Izaaka**. Na plecy syna włożył **drwa**, a sam do jednej ręki wziął **ogień**, a do drugiej **nóż**. Gdy przyszli na miejsce, Abraham zbudował **ołtarz**, aby złożyć **ofiare** ze swojego syna. Wtedy ukazał mu się **Anioł** i powiedział, żeby nie zabijał chłopca. Gdy Abraham zobaczył w zaroślach **barana**, złożył go w ofierze zamiast swego syna.

7. Powiedz, że wiara jest darem od Boga, która daje nam wolność i pozwala podejmować decyzje. To od nas zależy, czy okażemy posłuszeństwo w tym, czego wymaga od nas Stwórca. Czasami będzie to trudne i będzie wiązało się z poświęceniem. Zaznacz, że relacja z Bogiem przewyższa możliwości ludzkiego rozumu. Omów przymioty wiary:

- Wiara jest darem od Boga (mówimy, że jest nadprzyrodzona). To On swoją łaską porusza nasze serca, abyśmy szukali relacji z Nim.
- Wiara jest wolna. To, czy będziemy posłuszni Bogu w tym, czego od nas wymaga, to nasza decyzja. Bóg nie zmusza do wiary.
- Wiara nie jest sprzeczna z rozumem, ale czasem go przewyższa i wymaga od człowieka posłuszeństwa: tak jak wtedy, gdy Abraham miał złożyć w ofierze syna.
- Wiara jest też pewna: opiera się na słowie Bożym.

8. Wróć do trudnych sytuacji, o których rozmawialiście na początku lekcji. Wskaż, jak ważne jest pełne zaufanie Bogu. Powiedz: *Stajemy czasami przed trudnymi wyborami. Niełatwo oddać Bogu coś, co bardzo lubimy, a nawet kochamy, ciężko zrezygnować z czegoś, co jest prawdziwą przyjemnością. Bóg oczekuje od nas poświęcenia na miarę naszych możliwości: zamiast całą sobotę oglądać ulubiony serial, możesz odwiedzić samotną babcię; zamiast wydać całe kieszonkowe na czekoladę, możesz przeznaczyć część kwoty na leczenie chorego dziecka. Jeżeli zaufamy Bogu tak jak Abraham i będziemy gotowi do poświęceń, On także się o nas zatroszczy i będzie nam błogosławił, tak jak pobłogosławił Abrahamowi. W ten sposób realizujemy nasze „przymierze” zawarte z Bogiem. Tak, my też zawarliśmy z Bogiem przymierze! Stało się to na chrzcie świętym. Abraham zaufał Bogu i mimo podeszłego wieku narodziło mu się dziecko, a on stał się ojcem narodu wybranego. Podobnie jest w naszym przypadku: jeśli zaufamy Bogu, to On wynagrodzi nam to tak, że będziemy szczęśliwi.*

9. Poproś, by uczniowie wypełnili tabelkę w ćwiczeniu 1.

Przykładowe rozwiązanie:

PRÓBA WIARY	TRUDNOŚCI	ROZWIĄZANIE
Dyskoteka szkolna w Wielkim Poście.	Jest mi przykro, że nie mogę na nią iść. Niektórzy się ze mnie śmieją.	Porozmawiać z samorządem szkolnym albo wychowawcą i poprosić o zmianę terminu zabawy.
Koledzy i koleżanki wyśmiewają cię, bo chodzisz do kościoła.	Jest mi bardzo przykro, czuję się odsunięty od grupy i samotny.	Zgłosić sytuację do nauczyciela lub pedagoga. Porozmawiać z kolegami.

<p>Podczas sprawdzianu z matematyki, na który się nie przygotowałeś, siedzisz obok koleżanki, która świetnie rozwiązała zadania.</p>	<p>Kusi mnie, aby przepisać rozwiązanie i dostać lepszą ocenę.</p>	<p>Lepiej się przygotować do sprawdzianu, żeby polegać na własnej wiedzy.</p>
---	--	---

10. Zasugeruj, by podczas wieczornej modlitwy uczniowie oddali Bogu jakieś trudne chwile i poprosili o siłę do okazania posłuszeństwa.
11. Pomódlcie się słowami Psalmu 27: *Ufaj Panu, bądź mężny, niech się twe serce umocni, ufaj Panu!*

20 DZIEJE IZAAKA I JAKUBA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że wszyscy jesteśmy dziećmi jednego Boga Ojca, który zawsze jest przy nas i pragnie, abyśmy żyli w zgodzie.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- poznaje historię dwóch braci – synów Izaaka;
- odkrywa potrzebę dążenia do życia w zgodzie i jedności;
- dowiaduje się, co symbolizuje walka Jakuba z aniołem Bożym;
- dowiaduje się, co oznacza zmiana imienia w Piśmie Świętym.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, ćwiczenie multimedialne.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, ćwiczenie multimedialne *Nowe imię Jakuba*.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Spytaj, czy uczniowie znają piłkarzy Boateng [wym. *Błaten*]: Jérôme'a [wym. *Żeroma*] oraz Kevina-Prince'a [wym. *Kewina Prinsa*] (chłopcy najprawdopodobniej będą ich kojarzyć). Powiedz, że ci bracia dwukrotnie grali przeciwko sobie podczas Mistrzostw Świata w piłce nożnej: w 2010 i 2014 roku. Jeden z nich reprezentował Niemcy, a drugi Ghanę.

Spytaj: *Jak myślicie, co przeżywał ich ojciec, kiedy widział, jak bracia rywalizują ze sobą? Komu kibicował?*

Poproś, by chętni uczniowie zabrali głos (pogadanka).

Przeczytaj słowa ojca piłkarzy, który przed meczem w 2014 roku powiedział: „Ten mecz będzie miał tylko jednego przegranego. Będę nim ja. Cokolwiek się stanie, nie mogę wygrać i ciężko mi z tym”^{*}.

Poproś o komentarz. *Co oznaczają słowa pana Boateng? Jak czuł się ojciec? Dlaczego zbliżający się mecz nie cieszył go?*

Wysłuchaj kilku odpowiedzi i podsumuj. Podkreśl, że żaden ojciec nie chce, aby jego dzieci rywalizowały ze sobą i występowały przeciwko sobie.

- Przejdź do tematu katechezy. Dla przypomnienia spytaj, czyim synem był Izaak (spodziewana odpowiedź: Abrahama). Wyjaśnij, że Izaak miał dwóch synów: Ezawa i Jakuba. Powiedz, że na dzisiejszej lekcji poznamy tych chłopców.

Zacznij od wprowadzenia: *Ezaw i Jakub byli bliźniakami, ale tylko jednemu z nich przysługiwał tytuł syna pierworodnego – Ezawowi. To on przyszedł na świat jako pierwszy.*

Pewnego dnia Ezaw wrócił z pola zmęczony i głodny. Kiedy zobaczył, że Jakub przygotowuje sobie potrawę z soczewicy, poprosił go, aby się z nim tym jedzeniem podzielił. Jakub, wykorzystując sytuację, powiedział: „Dobrze, ale ty za to odstąp mi prawa należne najstarszemu z synów”. Ezaw, niewiele myśląc, zgodził się na taką transakcję. Jakub otrzymał od brata prawo starszeństwa, a Ezaw potrawę, której pragnął.

To jednak nie koniec historii.

Jakub podstępnie, udając Ezawa, zdobył błogosławieństwo ojca. Izaak był już stary i schorowany, więc nie poznał się na podstępie: uwierzył, że przebrany w ubranie Ezawa Jakub jest jego pierworodnym, i dał mu błogosławieństwo. Z tego powodu Ezaw bardzo gniewał się na brata i chciał się na nim zemścić. Jakub musiał uciekać przed Ezawem i z tego powodu opuścił dom rodzinny. Obaj bracia postąpili źle, bowiem jeden dopuścił się oszustwa, a drugi pragnął zemsty, lecz na szczęście po latach zdołali się pojednać^{**}.

Spytaj: *Czego może nauczyć nas ta historia?*

---

^{*} M. Pol, „Przegląd Sportowy”, 21 czerwca 2014 roku.

^{**} Na podstawie: W. Oszańca SJ, *Biblia dla dzieci na każdy dzień*, Wydawnictwo Świętego Wojciecha, Poznań 2010, s. 159.

Podsumuj: *Wszyscy jesteśmy braćmi, czyli dziećmi jednego Boga. Stwórca pragnie, byśmy żyli zgodnie i szanowali się wzajemnie. To normalne, że czasami się kłócimy czy gniewamy na siebie, ale najważniejsze jest to, by umieć przebaczać i prosić o przebaczenie. Każdy może się nawrócić i stać nowym człowiekiem: dokładnie tak jak Jakub.*

4. Poproś o wykonanie ćwiczenie 1 w podręczniku (Wyobraź sobie, że jesteś Jakubem. Napisz list do przyjaciela i opisz w nim swoje przeżycia. Wyjaśnij motywy swojego postępowania: opowiedz, dlaczego oszukałeś brata, a następnie opisz wasze pojednanie. Nazwij uczucia, które mogłyby towarzyszyć ci w tych momentach). Zaznacz, że uczniowie mają pracować samodzielnie. Przeznacz na pracę kilka minut. Możesz poprosić o odczytanie kilku listów.
5. Wprowadź uczniów w dalszą historię Jakuba: *Jakub w końcu pojednał się z bratem. Przedtem jednak przeżył tajemniczą walkę z aniołem.*

Poproś o odczytanie tekstu biblijnego z podręcznika.

Gdy zaś Jakub pozostał sam jeden, ktoś zmagał się z nim aż do wschodu jutrzenki, a widząc, że nie może go pokonać, dotknął jego stawu biodrowego i wywichnił Jakubowi ten staw podczas zmagania się z nim. A wreszcie rzekł: „Puść mnie, bo już wschodzi zorza!”. Jakub powiedział: „Nie puszczę cię, dopóki mi nie pobłogosławisz!”. Wtedy [tamten] go zapisał: „Jakie masz imię?”. On zaś rzekł: „Jakub”. Powiedział: „Odtąd nie będziesz się zwał Jakub, lecz Izrael, bo walczyłeś z Bogiem i z ludźmi i zwyciężyłeś”. (Rdz 32,25–29)

6. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj:
  - O co poprosił Jakub? (błogosławieństwo)
  - Co otrzymał? (błogosławieństwo i zmianę imienia)
  - Co symbolizuje walka Jakuba z aniołem Bożym? (zmianę, trud modlitwy, która ma prowadzić do przemiany)

Podsumuj tę część lekcji: *Walka Jakuba z aniołem symbolizuje trud modlitwy, która ma prowadzić do przemiany człowieka. W wyniku tego wydarzenia Jakub otrzymał od Boga nowe imię (Izrael) i stał się nowym człowiekiem.*

7. Spytaj: *Czego możemy nauczyć się od Jakuba?*

Wysłuchaj kilku odpowiedzi i podsumuj: *W każdym spotkaniu z Bogiem możemy odmienić swoje życie. W chwilach trudnych, po upadkach, kiedy*

ulegamy słabościom, warto się modlić i zwracać do Stwórcy, który kocha każdego człowieka. On pomaga zwyciężać duchowe walki, nigdy nie pamięta złego i nakłania do czynienia dobra. Jest Bogiem współczującym, przebaczącym oraz miłosiernym.

Powiedz, że bohater dzisiejszej katechezy – Jakub – dopóki nosił to imię, był oddalony od Boga i nieposłuszny ojcu. Zaznacz, że moment, w którym Bóg nadał mu nowe imię, zmienił go i sprawił, że Jakub – Izrael dojrzał duchowo.

8. Zaproponuj **ćwiczenie multimedialne** *Nowe imię Jakuba*.
9. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku. Uczniowie mają wynotować w tabeli (w kolumnie „Jakub”) zachowania, które oddalają od Boga (np. kłótnia z bratem lub siostrą). W kolumnie „Izrael” mają z kolei wynotować takie zachowania i sytuacje, które przybliżają do Boga.

Przykładowe rozwiązanie:

JAKUB	IZRAEL
<i>kłótnia z bratem/siostrą</i>	<i>modlitwa</i>
<i>brak pomocy rodzicom, np. przy sprzątanii</i>	<i>uczestnictwo w niedzielnej Mszy Świętej</i>
<i>brak odrobionej pracy domowej</i>	<i>pomoc rodzicom w domowych porządkach</i>
<i>obgadywanie kolegi/koleżanki</i>	<i>pomoc koledze/koleżance w odrabianiu lekcji</i>
<i>nieposłuszeństwo wobec rodziców/starszych</i>	<i>odwiedziny u schorwanej babci</i>

10. Na koniec pomódlcie się.

*Odkupiłem cię, dałem ci imię swe,
moim jesteś więc już.
Nie utoniesz, gdy będziesz po wodzie szedł,
ogień nie strawi cię.
(...) Już nie lękaj się, bo nie jesteś sam,
jestem tam, gdzie i ty.
Nawet kiedy będziesz ciemną doliną szedł,
ciemność rozplynie się.*

HISTORIA JÓZEFA – OPATRZNOŚĆ BOŻA

CEL GŁÓWNY: Uświadomienie uczniom, że wszyscy ludzie mogą skorzystać z Bożej pomocy.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi wyjaśnić, co to jest opatrność Boża;
- zna historię Józefa, syna Jakuba;
- rozumie, że w każdej chwili życia może się zwrócić do Boga z prośbą o pomoc.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w grupach, metoda aktywizująca „słoneczko”, praca plastyczna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (jedno na ławkę), do pracy w grupie: załącznik 1 (do wydrukowania ×2, jeden arkusz rozetnij, a drugi zostaw dla siebie), do pracy plastycznej: załącznik 2 (do wydrukowania dla każdego ucznia*).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Podaj uczniom Pismo Święte (przynajmniej jedno na ławkę). Poproś o znalezienie **Psalmu 131**, siglum: Ps 131. Jeden z uczniów może odczytać tekst na głos.
3. Powiedz, że każdy z nas codziennie musi podejmować jakieś decyzje i dokonywać wyborów. Czasami wydaje nam się, że coś przerasta nasze siły, że nie damy rady. Niektóre momenty albo zadania przed nami sta-

* Załącznik 2 najlepiej wydrukować poziomo.

wiane wydają nam się nie do przejścia. Spytaj: *Co robisz w takiej sytuacji? Kogo prosisz o pomoc? Na kogo możesz liczyć?*

4. Po krótkiej rozmowie poproś, by uczniowie wykonali ćwiczenie 2 w podręczniku (*Wpisz w powyższe ramki, kto lub co ma wpływ na twoje życie. Odpowiedzi utóż w kolejności rosnącej: na dole piramidy powinny znaleźć się osoby i rzeczy, które mają najmniejszy wpływ na twoje życie, a na szczycie te, które mają dla ciebie największe znaczenie.*)

W poszczególnych rubrykach mogą znaleźć się hasła: „rodzice”, „ja”, „nauczyciele”, „media”, „koledzy”, „Bóg”, „wiara”.

Chętni uczniowie przedstawiają wyniki swojej pracy. Podsumuj: *Jak widzicie, na życie każdego z nas wpływają czynniki zewnętrzne. Są to osoby, wśród których żyjemy, a także elementy rzeczywistości. Zauważ, że wpływ na życie człowieka może mieć również Bóg.*

5. Napisz na tablicy hasło „OPATRZNOŚĆ BOŻA”. Poproś uczniów, by podali swoje skojarzenia albo sami napisali je na tablicy (metoda aktywizująca „słoneczko”). Mogą paść propozycje: „pomoc”, „zaufanie”, „opieka”, „podpowiedź”. Zapisanie skojarzeń wprowadzi uczniów w temat.
6. Podziel klasę na cztery grupy. Rozdaj uczniom wydrukowane kartki z załącznika 1 (dla każdego zespołu jeden komentarz). Najpierw poproś o odczytanie akapitu z podręcznika z części „Spotykam”:

Kościół naucza, że Bóg nieustannie towarzyszy człowiekowi. Pomaga wszystkim, którzy potrzebują Jego wsparcia. Trzeba tylko zaufać, że to On ma najlepszy pomysł na ludzkie życie. Bóg prowadzi wszystko po drogach, które tylko On zna, ku pełni każdej rzeczy i istoty. Ani na chwilę nie traci kontroli nad tym, co stworzył. Bóg jest we wszystkim, co spotyka nas w życiu: zarówno w chwilach szczęścia, jak i bolesnych oraz pozornie bezsensownych wydarzeniach (por. Youcat, 49). Wielu ludzi nie wierzy w działanie Boga w ich życiu, ponieważ Stwórca działa bardzo subtelnie. Dotyka człowieka swoją łaską, ale nie decyduje za niego, bo dał człowiekowi wolną wolę. Jako dobry Ojciec podpowiada nam, co mamy robić, i dodaje nam siłę oraz zdolności, byśmy temu podołali. W ten sposób chce prowadzić nas do szczęścia.

Poproś uczniów: *Przeczytajcie wypowiedzi różnych osób na temat opatrzności Bożej. Zastanówcie się, jak Pan Bóg działa w naszym życiu.*

Możesz wyjaśnić uczniom, czym jest Taizé (to słowo pojawia się w czwartej wypowiedzi). Jest to miejscowość we Francji, a także nazwa międzynarodowej wspólnoty ekumenicznej, założonej w 1940 roku przez brata Rogera. Młodzi z wielu krajów biorą udział w cotygodniowych spotkaniach modlitewno-refleksyjnych odbywających się w Taizé. Ponadto rokrocznie, na przełomie starego i nowego roku, wspólnota organizuje spotkanie ekumeniczne zwane *Pielgrzymką Zaufania przez Ziemię*.

Przeznacz na pracę w grupach kilka minut. Poproś przedstawicieli grup o przeczytanie tekstów, które otrzymali, a następnie o krótki komentarz.

Podsumuj: *Ludzie często nie dostrzegają Bożej obecności w swoim życiu, ponieważ Pan działa subtelnie. Dotyka swoją łaską i nakierowuje, ale nigdy nie podejmuje za nas decyzji – w końcu dał nam wolną wolę. Jak każdy dobry Tata podpowiada nam, co mamy robić, i daje siły oraz zdolności, byśmy byli w stanie wykonywać zadania. W ten sposób prowadzi nas do szczęścia. Taką Bożą opiekę nazywamy właśnie Bożą opatrnością.*

7. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Wypisz na promykach swoje skojarzenia związane z hasłem zapisanym w słoneczku*). Podaj polecenie: *Teraz, kiedy wiecie już, czym jest Boża opatrność, uzupełnijcie schemat słoneczka w podręczniku.*

Przykładowe rozwiązanie: opieka, zaufanie, pomoc, wsparcie, parasol itd.

Kończąc ten wątek, dodaj: *Tylko wtedy, kiedy jesteśmy otwarci na Bożą pomoc, możemy jej doświadczyć. Wszystkie trudne wydarzenia i problemy powinniśmy zawierzać Bogu, ponieważ tylko On nawet z największego zła może wyprowadzić dobro.*

8. Spytaj, czy uczniowie pamiętają bohaterów biblijnych, którzy znajdowali się w trudnej sytuacji (patrząc z perspektywy ludzkiej), ale doświadczyli Bożej pomocy. Powiedz, że dzisiaj porozmawiacie o jednej z takich postaci – Józefie.

Opowiedz jego historię:

Józef był przedostatnim synem Jakuba i Racheli. Urodził się, gdy Jakub był już stary. Nic więc dziwnego, że Jakub odnosił się do niego trochę ina-

czej. Józef – jako małe dziecko – wymagał większej opieki niż jego starsi bracia, ale oni tego nie rozumieli. Uważali, że ojciec go wyróżnia, i stopniowo rosła w nich niechęć do brata. Pewnego dnia Jakub kupił Józefowi piękną szatę, wyglądającą jak królewska. To dodatkowo pogłębiło niechęć braci, gdyż uznali oni, że w ten sposób ojciec postawił Józefa ponad nimi. W końcu...

Tutaj poprosz o przeczytanie biblijnego fragmentu z podręcznika.

Józef jako chłopiec siedemnastoletni wraz ze swymi braćmi (...) Izrael miłował Józefa najbardziej ze wszystkich swych synów, gdyż urodził mu się on w podeszłych jego latach. Sprawił mu też długą szatę z rękawami. Bracia Józefa widząc, że ojciec kocha go bardziej niż wszystkich, tak go zniechęcili, że nie mogli zdobyć się na to, aby przyjaźnie z nim porozmawiać. (...) Kiedy bracia Józefa poszli paść trzody do Sychem, Izrael (...) wyprawił [Józefa] z doliny Hebronu, a on poszedł do Sychem. (...) Józef udał się więc za swymi braćmi i znalazł ich w Dotain. Oni ujrzeli go z daleka i zanim się do nich zbliżył, postanowili podstępnie go zgładzić (...). Gdy Józef przybył do swych braci, oni zdarli z niego jego odzienie (...) i pochwywszy go, wrzucili do studni: studnia ta była pusta, pozbawiona wody. (...) Gdy kupcy madianiecy ich mijali, wyciągnęwszy spieszenie Józefa ze studni, sprzedali go Izmaelitom za dwadzieścia [sztuk] srebra, a ci zabrali go z sobą do Egiptu. (...) Wzięli szatę Józefa i zabiwszy młodego kozła, umoczyli ją we krwi, po czym tę szatę posłali ojcu. (...) [Jakub] rozpoznawszy ją zawołał: „Szata mego syna! Dziki zwierz go pożarł! Dziki zwierz rozszarpał Józefa!”. I Jakub rozdarł swoje szaty, a potem przepasał biodra worem i opłakiwał syna przez długi czas. (Rdz 37,2–4.12.14.17–18.23–24.28.31.33–34)

9. Rozpocznij rozmowę kierowaną. Spytaj:

- Kim był Józef? (umiłowanym synem Jakuba, przedostatnim synem Jakuba i Racheli, miał braci)
- Jak bracia traktowali Józefa? (nie lubili go, byli zazdrośni)
- Co bracia zrobili Józefowi? (najpierw chcieli go zabić, a później sprzedali jako niewolnika)
- Dlaczego ojciec Józefa nie szukał go? (bracia powiedzieli ojcu, że Józef nie żyje; że zabił go dziki zwierz)
- Jak mógł się czuć Józef po tym wszystkim?
- Co czuł jego ojciec?

10. Opowiedz o dalszych losach Józefa w Egipcie (służba u dowódcy wojsk faraona, więzienie, wytłumaczenie snu faraona, gromadzenie żywności, pomoc braciom).

Podsumuj: *Józef mimo trudnych doświadczeń i cierpienia, które zadali mu najbliżsi, cały czas był blisko Boga i wierzył, że Stwórca poprowadzi jego życie we właściwy sposób. Pan Bóg prosi nas, byśmy zawsze mu ufali. Przykład życia Józefa ukazuje, jak prawdziwe jest stwierdzenie, iż Bogu warto zaufać do końca, bo On może wszystko.*

11. Rozdaj uczniom kartki z szatą Józefa do wycięcia i pokolorowania (załącznik 2). Na liniach ponumerowanych 1 oraz 2 płaszcz można zgiąć – będzie się składał. Jeśli zabraknie czasu, uczniowie mogą skończyć pracę w domu.
12. Pomódlcie się na koniec. Podziękujcie Bogu, że obdarował ludzi wolnością i jednocześnie nie pozostawia ich samymi, ale pomaga nam w naszych codziennych sprawach.

Boże, Ty opiekowałeś się Józefem, a trudne wydarzenia z jego życia obróciłeś w dobro dla niego i jego rodziny. Prosimy, opiekuj się nami i naszymi bliskimi.

HISTORIA JONASZA – BÓG MIŁOSIERNY

CEL GŁÓWNY: Poznanie historii Jonasza, który ogłasza miłosierdzie Boga.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi określić, że miłosierdzie Boga to cecha Stwórcy oraz sposób działania i objawiania się Bożej miłości i sprawiedliwości;
- rozróżnia tekst historyczny i opowiadanie dydaktyczne;
- rozumie, że Bóg zawsze jest gotowy przebaczać nam nasze przewinienia;
- wie, że Bóg szuka każdego grzesznika.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, metoda „podróż w wyobraźni”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, tekst Psalmu 51 (załącznik 1 – do wydrukowania dla każdego ucznia), dowolna muzyka relaksacyjna (według uznania katechety), komputer z dostępem do internetu (wystarczy dźwięk).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę: *Jak cudownie, dobry nasz Ojcze, że nie wypuszczasz nas nigdy ze swoich rąk. One są pod nami, gdy upadamy; obok nas, gdy się chwiejemy; nad nami, gdy nadciąga niebezpieczeństwo**.
2. Poproś, by uczniowie obejrzel zdjęcia w podręczniku i wykonali ćwiczenie 1 (*W każdym z podanych słów znajdź pogrubioną literę i wpisz ją do*

* B. Meuser, cyt. za: *Youcat spowiedź*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2018.

właściwej kratki). W ten sposób poznają temat dzisiejszej katechezy (odpowiedź: MIŁOSIĘRDZIE).

Powiedz: *Aby zrozumieć, czym jest Boże miłosierdzie, przeniesiemy się w czasie do Izraela i poznamy pewną historię, która wydarzyła się ok. 750 roku przed naszą erą. Wtedy właśnie powstało opowiadanie, które zostało zapisane w Księdze Jonasza. Zwróćcie uwagę, że czym innym jest opowiadanie, a czym innym tekst historyczny. Tekst historyczny zdaje sprawę z wydarzeń, które naprawdę miały miejsce, natomiast opowiadanie dydaktyczne nosi w sobie tylko odrobinę prawdopodobieństwa. Ma nas czegoś nauczyć.*

3. Włącz cichą muzykę relaksacyjną (metoda „podróż w wyobraźni”). Poproś, by uczniowie wyciszyli się (mogą przymknąć oczy) i spróbowali wyobrazić sobie to, co opowiadasz. Zaczynij:

750 rok przed naszą erą. Niedaleko Izraelitów mieszkają Asyryjczycy. Stolicą ich państwa jest Niniwa. Izraelici i Asyryjczycy są wrogami. Pewnego dnia prorok Jonasz słyszy głos Boga. Wydał On polecenie, by prorok poszedł i upomniał mieszkańców Niniwy. Nie spodobało się to Jonaszowi. Wymyślił, że spróbuje uciec przed Bogiem, i wyruszył w zupełnie innym kierunku. Prorok nie wykonał Bożego polecenia nie dlatego, że bał się Aramejczyków, ale dlatego, że nie podobało mu się, że Bóg chce okazać im łaskę. Wiedział, że jeżeli mieszkańcy Niniwy nawrócą się, Bóg im przebaczy. Jonasz uważał, że Asyryjczycy są okrutni i niebezpieczni, więc nie zasługują na miłosierdzie. Wsiadł na statek i postanowił, że odpłynie jak najdalej od Niniwy, do Tarszisz. Stało się jednak inaczej: Bogu bardzo zależało na nawróceniu mieszkańców stolicy Asyrii, więc zesłał burzę i sprawił, że po wielu perypetiach Jonasz wrócił na ląd. Wówczas ponownie usłyszał on Boże polecenie. W końcu zgodnie z wolą Bożą poszedł do Niniwy i wołał do jej mieszkańców: „Jeszcze czterdzieści dni, a Niniwa zostanie zburzona” (Jon 3,4). Mieszkańcy Niniwy uwierzyli. Wszyscy rozpoczęli pokutę, nawet król włożył na siebie wór pokutny i prosił Boga o przebaczenie. Ogłosił też post, nakazał poddanym modlitwę i zmianę złego postępowania. Wobec postawy Asyryjczyków Bóg okazał miłosierdzie mieszkańcom Niniwy.

Pozwól na chwilę ciszy.

4. Zacznij rozmowę kierowaną:

- W jaki sposób mieszkańcy Niniwy zareagowali na wezwanie Jonasza? (ogłosili post, modlili się, zmienili swe postępowanie)
- Czym według tego opowiadania jest miłosierdzie Boga? (wzywaniem do nawrócenia, odstąpieniem od zamierzonej kary)
- Dlaczego Bóg okazał miłosierdzie mieszkańcom Niniwy? (ponieważ posłuchali Jego wezwania do nawrócenia)

Zwróć uwagę, że Bóg ciągle troszczy się o człowieka i nieustannie go szuka. Na różne sposoby przypomina nam o konieczności nawrócenia. Korzysta przy tym z pomocy innych ludzi, tak jak wtedy, kiedy posłał do Niniwy Jonasza. Powiedz: *Bóg zawsze okazuje nam miłosierdzie. Dokonuje się to m.in. w sakramencie pokuty. Spowiedź gładzi nasze grzechy.*

5. Poproś uczniów o rozwiązanie ćwiczenia 2 w podręczniku (*Uzupelnij zdania odpowiednimi wyrazami z poprzedniego ćwiczenia*). Przeznacz na pracę indywidualną kilka minut, a następnie wspólnie sprawdźcie rozwiązanie:

Wielkie **miasto Niniwa** było stolicą Asyrii. **Jonasz** został tam posłany, aby wezwać mieszkańców do nawrócenia. Prorok wsiadł jednak na **statek** i popłynął do **Tarsisz**. Wówczas rozszalała się **burza**. Bóg wykorzystał ją, aby skierować proroka do Niniwy. Kiedy mężczyzna tam dotarł, zaczął wzywać mieszkańców do nawrócenia. W końcu go posłuchali – przez modlitwę, **post** oraz **nawrócenie** prześląkali Boga i uratowali miasto.

6. Podsumuj katechezę. Powiedz, że Bogu zależy na każdym z nas, ponieważ kocha każdego człowieka. Zawsze mamy szansę, by się nawrócić.
7. Poproś o wykonanie ćwiczenia 3 – jeśli zabraknie czasu, zadaj je jako zadanie domowe (*Napisz mail, który mógłbyś wysłać do kolegi bądź koleżanki, aby zachęcić ich do spotkania z miłosiernym Bogiem w sakramencie pokuty*).
8. Rozdaj uczniom wydrukowany tekst Psalmu 51 (**załącznik 1**). Powiedz: *Na koniec katechezy pomodlimy się słowami Psalmu 51, który został napisany przez króla Dawida. Tymi słowami możemy przepraszać Boga, gdy zejdziemy z Jego drogi.*

Zmiłuj się nade mną, Boże, w swojej łaskawości,
w ogromie swego miłosierdzia wymaż moją nieprawość!
Obmyj mnie zupełnie z mojej winy
i oczyść mnie z grzechu mojego!

Uznaję bowiem moją nieprawość,
a grzech mój mam zawsze przed sobą.
Tylko przeciw Tobie zgrzeszyłem
i uczyniłem, co złe jest w Twych oczach,
tak że się okazujesz sprawiedliwy w swym wyroku
i prawy w swoim osądzie.

Oto zrodzony jestem w przewinieniu
i w grzechu poczęła mnie matka.
Oto Ty masz upodobanie w ukrytej prawdzie,
naucz mnie tajników mądrości.

Pokrop mnie hizopem, a stanę się czysty,
obmyj mnie, a nad śnieg wybieleję.
Spraw, bym usłyszał radość i wesele,
niech się radują kości, któreś skruszył!
Odwróć oblicze swe od moich grzechów
i wymaż wszystkie moje przewinienia!
(Ps 51,3-11)

NIEWOLA EGIPSKA I POWOŁANIE MOJŻESZA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że Bóg powołuje człowieka do szczęścia i wypełniania ważnych zadań w życiu.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- opowiada historię powołania Mojżesza;
- rozumie, że Bóg pragnie szczęścia każdego człowieka i każdemu daje ważne zadania do wypełnienia;
- próbuje rozeznaczyć swoje powołanie i modli się o to.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, czytanie słowa Bożego, rozmowa kierowana, metody aktywizujące: „burza mózgów”, „słoneczko” i „kartka z pamiętnika”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, tekst z fragmentem biblijnym (załącznik 1 – do wydrukowania ×3), świeca.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Przywitaj uczniów, pomódlcie się.
2. Poproś ich o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Z rozsypanych liter ułóż słowo, a następnie wpisz je w kółkach wewnątrz słoneczka w następnym ćwiczeniu*). Rozwiązanie nakieruje wszystkich na tematykę katechezy.

Rozwiązanie: POWOŁANIE.

Skomentuj: *Będziemy dzisiaj mówić o powołaniu.*

3. Zapisz na tablicy słowo „POWOŁANIE” i spytaj, o kim mówimy, że jest powołany. W trakcie tej części katechezy możesz zadać kolejne pytanie: *Co to znaczy, że ktoś został powołany?*

Wysłuchaj odpowiedzi uczniów (metoda „burza mózgów”). Prawdopodobnie padną odpowiedzi związane z wykonywaniem określonych zawodów (powołanie: księdza, lekarza, nauczyciela, piekarza, strażaka, piosenkarza, malarza, pisarza, wolontariusza, dziennikarza...). Zapisz wybrane odpowiedzi na tablicy, a w ramach podsumowania poproś, by uczniowie wypełnili schemat słoneczka w podręczniku (ćwiczenie 2, metoda aktywizująca „słoneczko” – *Człowiek może zostać powołany do różnych zadań. Na każdym promieniu słońca wynotuj przykłady*).

4. Powiedz, że na dzisiejszej katechezie zastanowicie się, jak to się dzieje, że niektórzy ludzie zakładają rodziny, a inni zostają księżmi lub siostrami zakonnymi, a jeszcze inni przez całe życie są sami.

Spytaj: *Dlaczego ktoś zostaje nauczycielem, inny lekarzem, inny piekarzem, a jeszcze inny sportowcem? Dlaczego ktoś zostaje piosenkarzem, a inny malarzem?*

Wyjaśnij, że odpowiecie sobie na to pytanie w trakcie katechezy.

5. Zreferuj lub przeczytaj historię pewnego kazania:

Kazanie dotyczyło powołania. Głoszący je ksiądz zaczął od tego, czym jest powołanie. Mówił, że to pomysł Boga na to, żeby człowiek był szczęśliwy. Potem zaczął opowiadać: Bóg patrzył na ludzi i zastanawiał się, jakie dać im powołanie, żeby byli szczęśliwi? Pomyślał, że ludzie są szczęśliwi, kiedy są mądrzy, dał im więc powołanie nauczycieli. I ludzie byli szczęśliwi do czasu, aż zgłodnieli. Wtedy Pan Bóg pomyślał, że w takim razie potrzeba jeszcze rolników, żeby miał kto uprawiać ziemię. Dał powołanie rolnikom i znów wszyscy byli szczęśliwi – do czasu, aż podczas suszy wybuchł pożar. Bóg pomyślał, że do szczęścia potrzeba jeszcze strażaków – i dał ludziom powołanie strażaków. I znów byli szczęśliwi do czasu, aż ktoś zachorował, więc znów Bóg dał ludziom kolejne powołanie, do bycia lekarzem. Czy kiedy ludzie już byli mądrzy, najedzeni, bezpieczni i zdrowi, to byli szczęśliwi? Nie do końca. Mieli wszystko, co było im potrzebne. Pomagali sobie nawzajem i zajmowali się swoimi powołaniami, ale przez to zapomnieli o Panu Bogu. Wtedy Bóg posta-

nowił ustanowić kogoś, kto będzie ludziom o Nim przypominał, i dał powołanie księżom. Od tej pory ludzie mieli wszystko, cieszyli się ze swoich powołań i nie zapominali, żeby podziękować za nie Panu Bogu*.

6. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj:

- Na czym zależało Panu Bogu? (chciał, żeby ludzie byli szczęśliwi)
- Co najpierw Bóg pomyślał? (będą szczęśliwi, kiedy będą mądrzy)
- Jakie powołanie dał najpierw? (nauczycieli)
- Co zauważył Pan Bóg? (ludzie byli szczęśliwi, dopóki nie zgłodnieli)
- Komu dał więc powołanie? (rolnikom, żeby ludzie mieli co jeść)
- Co się wtedy wydarzyło? (wybuchł pożar)
- Komu Bóg dał powołanie do gaszenia pożarów? (strażakom)
- Co się następnie przytrafiło ludziom i jak Bóg temu zaradził? (gdy ludzie zachorowali, Bóg dał powołanie lekarzom)

Skomentuj: *Wygląda na to, że ludzie mieli wszystko, co było im potrzebne do szczęścia. O kim wtedy zapomnieli? (o Bogu, dlatego Bóg dał powołanie księżom).*

7. Powiedz, że z kazania wynika, że po powołaniu kapłanów ludzie poczuli się szczęśliwi, bo przypomnieli sobie o Bogu i poczuli wdzięczność za każde powołanie. Podkreśl, że każde powołanie jest równie ważne. Zawsze, kiedy człowiek wypełnia swoje powołanie, czuje się szczęśliwy. Każda praca jest ważna, dlatego powinna być wykonywana dobrze i sumiennie. Właśnie dlatego tak ważne jest trafne rozpoznanie powołania i przygotowanie się do jego wypełnienia.

8. Zapowiedz, że teraz poznacie historię powołania Mojżesza.

We wprowadzeniu streść historię Izraelitów. Powiedz: *Znaleźli się oni w Egipcie za sprawą sprzedanego przez braci Józefa. Dzięki niemu uratowali się od głodu. Po śmierci dotychczasowego faraona sytuacja narodu izraelskiego niestety pogorszyła się – nowy władca traktował Izraelitów jak niewolników i zmuszał ich do ciężkiej pracy, aż pewnego dnia wydał rozkaz zabijania nowo narodzonych chłopców izraelskich. Bóg postanowił uratować jednego z nich – Mojżesza.*

---

* H. Seweryniak, M. Białkowska, *Pytanie o powołanie*, w: „Przewodnik Katolicki” nr 26/2017, s. 48–49.

Przejdź do historii Mojżesza. Powiedz: *Małym Mojżeszem* zaopiekowała się córka faraona i wychowała go jak syna. Trzeba jednak podkreślić, że Mojżesz miał świadomość, że pochodzi z narodu Izraelskiego. Jako młody mężczyzna pewnego dnia zobaczył Egipcjanina, który znęcał się nad jednym z jego rodaków, i zabił oprawcę. Jako przestępca musiał uciekać z dworu faraona. Ukrył się na Półwyspie Synajskim. To właśnie w tym miejscu przemówił do niego Bóg.

9. Powiedz, że teraz przeczytacie tekst biblijny z podziałem na role. Wybierz trzy osoby (narrator, Mojżesz, Bóg) i rozdaj im wydrukowane fragmenty Pisma Świętego (załącznik).

Gdy Mojżesz pasał owce swego teścia imieniem Jetro, kapłana Madianitów, zaprowadził owce w głąb pustyni i doszedł do Góry Bożej Horeb. Wtedy ukazał mu się Anioł Pański w płomieniu ognia, ze środka krzewu (...). Gdy zaś Pan ujrział, że podchodzi, by się przyjrzeć, zawołał <Bóg> do niego ze środka krzewu: (...) „Nie zbliżaj się tu! Zdejmij sandały z nóg, gdyż miejsce, na którym stoisz, jest ziemią świętą”. (...) Pan mówił: „Dostyć napatrzyłem się na udrękę ludu mego w Egipcie i nasłuchałem się narzekań jego na ciemności, znam więc jego uciemienie. Zstąpiłem, aby go wyrwać z rąk Egiptu i wyprowadzić z tej ziemi do ziemi żyznej i przestronnej, do ziemi, która opływa w mleko i miód (...). Idź przeto teraz, oto posyłam cię do faraona, i wyprowadź mój lud, Izraelitów, z Egiptu”. A Mojżesz odrzekł Bogu: „Kimże jestem, bym miał iść do faraona i wyprowadzić Izraelitów z Egiptu?”. A On powiedział: „Ja będę z tobą. Znakiem zaś dla ciebie, że Ja cię posłałem, będzie to, iż po wyprowadzeniu tego ludu z Egiptu oddacie cześć Bogu na tej górze”. Mojżesz zaś rzekł Bogu: „Oto pójdę do Izraelitów i powiem im: Bóg ojców naszych posłał mnie do was. Lecz gdy oni mnie zapytają, jakie jest Jego imię, cóż im mam powiedzieć?”. Odpowiedział Bóg Mojżeszowi: „JESTEM, KTÓRY JESTEM”. (Wj 3,1–2.4–5.7–8.10–14)

10. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj:

- Czym zajmował się Mojżesz? (pasał owce teścia)
* Możesz spytać, kim jest teść (ojcem żony)
- Co niezwykłego zobaczył Mojżesz? (krzew, który płonie, ale się nie spala)
- Co Mojżesz usłyszał, gdy podszedł, aby obejrzeć to niezwykłe zjawisko? (wołanie po imieniu: „Mojżeszu, Mojżeszu”)

- Co Bóg mu nakazał zrobić? (zdjąć sandały z nóg)
- Jakie polecenie dał Mojżeszowi? („Idź przeto teraz, oto posyłam cię do faraona, i wyprowadź mój lud, Izraelitów, z Egiptu”)
- Co Mojżesz odpowiedział Bogu? („Kimże jestem, bym miał iść do faraona i wyprowadzić Izraelitów z Egiptu?”)
- O czym świadczą te słowa? (Mojżesz obawiał się, że nie da rady; nie miał ochoty iść; wygodniej byłoby mu zostać i dalej paść owce)
- O co Mojżesz zapytał Boga? („Jakie jest imię Boga?”)
- Co Bóg mu odpowiedział? („JESTEM, KTÓRY JESTEM”)

Skomentuj: *Mojżesz obawiał się iść do faraona (na jego dworze był znany jako ten, który zabił jednego z Egipcjan). Poza tym w kraju, w którym się osiedlił, było mu dobrze, świetnie mu się wiodło, żył w dostatku. Wcale nie chciał zmieniać swojej sytuacji. Miał dom, rodzinę, zajmował się owcami i uważał, że jest to jego powołanie. Kiedy jednak spotkał się z Bogiem, porozmawiał z Nim i posłuchał Jego głosu, przekonał się, że Bóg go zna (w końcu wołał go po imieniu). Uświadomił sobie, że Bóg zawsze opiekował się Izraelitami. Właśnie dlatego zaufał Mu i uwierzył, że skoro Bóg obiecał z nim być, to dotrzyma słowa.*

11. Zaproponuj wykonanie ćwiczenia 3 w podręczniku (*Rozwiąż krzyżówkę, uzupełniając fragment Pisma Świętego opisujący historię Mojżesza*).

Odpowiedzi:

Ukazał mu się Anioł Pański w ... ognia. (PŁOMIENIU)

Widział, jak krzew ... ogniem, a nie spłonął od niego. (PŁONIE)

..., KTÓRY JESTEM. (JESTEM)

Nie ... się tu! (ZBLIŻAJ)

... sandały z nóg, gdyż miejsce, na którym stoisz, jest ziemią świętą. (ZDEJMIJ)

Oto ... cię do faraona, i wyprowadź mój lud, Izraelitów, z Egiptu. (POSYŁAM)

Kimże jestem, bym miał iść do faraona i wyprowadzić ... z Egiptu? (IZRAELITÓW)

Rozwiązanie: MOJŻESZ.

12. Poproś o wykonanie ćwiczenia 4 w podręczniku (*Kim chcesz zostać, kiedy dorośniesz? Co zrobisz, aby dobrze przygotować się do swoich przyszłych zadań?*). Po paru minutach porozmawiajcie o tym, kim uczniowie chcieliby zostać w przyszłości. Zastanówcie się, czy uczniowie potrafią już

określić, czym będą się zajmowali jako dorośli. Spytaj kilka osób: *Jak myślisz, jak możesz przygotować się do tego zadania?*

Bez względu na odpowiedzi (część uczniów będzie podawała konkretne zawody, część będzie się wahała, a inni w ogóle nie odpowiedzą na to pytanie) zwróć uwagę, że aby spełnić marzenia i wykonywać konkretny zawód, wszyscy powinni jak najlepiej się uczyć i być sumienni. Podaj przykład: ktoś, kto marzy o karierze sportowca, powinien uczęszczać na treningi albo zapisać się profil sportowy w szkole. W ten sposób będzie mógł rozwijać swoje zainteresowania i zbliżyć się do realizacji marzeń.

Wspomnij także o tym, że człowiek może być powołany do życia w małżeństwie i bycia rodzicem – aby dobrze przygotować się do tej roli, trzeba być człowiekiem dobrym, uczciwym, słownym i pomocnym. Dzięki odpowiedniemu przygotowaniu i kształtowaniu empatii (wrażliwości na drugiego człowieka) w przyszłości można stać się wspianym małżonkiem oraz rodzicem.

13. Po krótkiej pogadance przywołaj postać Mojżesza i przypomnij, że rozmawiał on z Bogiem i to właśnie w trakcie takiego spotkania dowiedział się, co powinien zrobić, jak powinien pokierować swoim życiem. Zachęć uczniów, by podczas modlitwy prosili Boga o pomoc w rozeznaniu swojego powołania oraz potrzebne łaski, by mogli dobrze przygotować się do jego wypełnienia.

Podsumuj: *Bóg powołał Mojżesza, aby wyprowadził Izraelitów z niewoli egipskiej. On wzywa także nas, byśmy wypełniali ważne zadania. Powinniśmy modlić się o dobre rozeznanie powołania i siły potrzebne do wykonania przeznaczonych nam zadań.*

14. Zaproponuj inny niż zazwyczaj przebieg modlitwy. Zapal świecę i wyjaśnij, że jest ona znakiem obecności Jezusa. Poproś uczniów, by stanęli w kręgu.

Odmówcie *Zdrowaś Mario* i *Ojcze nasz*.

Powiedz: *Za wstawiennictwem świętego Jana Pawła II prosimy Cię, Boże, pomóż nam dobrze rozeznąć nasze powołanie. Daj nam wszelkie potrzebne łaski i dary, abyśmy wiernie wypełnili podjęte zadania. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.*

BÓG PROWADZI SWÓJ LUD I OPIEKUJE SIĘ NIM

CEL GŁÓWNY: Zapoznanie uczniów z historią wyprowadzenia Izraelitów z niewoli egipskiej oraz wędrówki przez pustynię, podczas której Bóg prowadził naród wybrany i opiekował się nim.

CELE SZCZEGÓLWE – UCZEŃ:

- streszcza wydarzenia związane z wyjściem z niewoli;
- omawia, w jaki sposób Bóg opiekował się Izraelitami w czasie wędrówki;
- wyjaśnia znaczenie wybranych form opieki.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, odsłuchanie *Kantyku Mojżesza*, zabawa „tajemnicze pudełko”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, nagranie *Kantyku Mojżesza* (według uznania katechety), komputer z dostępem do internetu (wystarczy dźwięk), woreczek kaszy manny (najlepiej płócienny), szklana butelka z wodą, mapa, wydrukowane ilustracje z załącznika *Plagi egipskie*, dość duże pudełko.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Przygotuj klasę przed przyjściem uczniów. Połóż na biurku zamknięte pudełko. Do środka włóż wydrukowane rysunki przedstawiające poszczególne plagi egipskie, mapę, płócienny woreczek z kaszą manną, szklaną butelkę z wodą.
2. Przywitaj uczniów, pomódlcie się.
3. Odtwórz *Kantyk Mojżesza*.

4. Zaczynij rozmowę kierowaną, by powtórzyć z uczniami wiadomości z poprzedniej katechezy. Spytaj:

- W czyjej niewoli znajdowali się Izraelici? (w niewoli egipskiej)
- O co prosili Boga w modlitwach? (o wybawienie z niewoli)
- Kogo Pan Bóg wybrał na przewodnika? (Pan Bóg wybrał Mojżesza)
- Jak wyglądało powołanie Mojżesza? (Mojżesz rozmawiał z Bogiem u stóp góry Horeb; Bóg objawił się Mojżeszowi w płonącym krzewie i polecił mu pójść do Egiptu, aby wyprowadzić lud z niewoli).

Kiedy skończysz tę część lekcji, wskaż na pudełko znajdujące się na biurku. Powiedz, że w środku znajdują się tajemnicze przedmioty. Wyciągnij ze środka po kolei: wydrukowane ilustracje z załącznika *Plagi egipskie*, mapę, woreczek z kaszą manną oraz szklaną butelkę z wodą. Spytaj, jaki związek mogą mieć te przedmioty z dzisiejszą katechezą.

Pozwól na swobodne wypowiedzi (nie komentuj ich).

5. Powiedz, że zaraz okaże się, czy uczniowie trafnie odgadli temat katechezy. Zaczynij opowieść o tym, jak Izraelici wyszli z niewoli egipskiej. Powiedz:

Pamiętacie, jak skończyła się ostatnia katecheza? Mojżesz wrócił z pustyni, na której objawił mu się Bóg. Towarzyszył mu Aaron. Powiedzieli oni Izraelitom, że Bóg o imieniu JESTEM, KTÓRY JESTEM polecił im, by wyprowadzili lud z Egiptu i poprowadzili go do Kanaanu. Aby tak się stało, potrzebne było pozwolenie faraona. Faraon nie chciał pozwolić na odejście Izraelitów, ponieważ byli mu bardzo potrzebni jako tania siła robocza. W tej sytuacji Mojżesz i Aaron zagrozili władcy różnymi nieszczęściami, które Bożą mocą spadną na Egipt. Powiedzieli mu też, że polecenie wyjścia Izraela z Egiptu nie jest żądaniem Mojżesza, ale Boga. Faraon nie chciał ustąpić. Wówczas Stwórca zesłał na Egipt plagi (w sumie dziesięć). W ten sposób udowodnił, że troszczy się o swój lud.

6. W tym momencie jeszcze raz pokaż wydrukowane ilustracje z załącznika *Plagi egipskie*. Krótko omów kolejne plagi.

Zapowiedź Mojżesza spełniła się. Najpierw wody Nilu zmieniły się w krew (plaga pierwsza), potem przyszła plaga żab, komarów i much,

wyginęto bydło, ludzie chorowali na jakieś dziwne wrzody, na pola spadł wielki grad, a po nim nadleciała szarańcza. Wreszcie nad całym Egiptem na trzy dni zapadły ciemności. Na niewiele się to jednak zdało, ponieważ za każdym razem powtarzał się ten sam schemat: kiedy jakaś plaga trwała, faraon obiecywał wypuścić Izraelitów, ale kiedy plaga ustępowała, zmieniał zdanie. W tej sytuacji Pan zesał najcięższą klęskę. Pewnej nocy w rodzinach Egipcjan pomarli wszyscy pierworodni synowie, również syn faraona. Dopiero wtedy faraon nie tylko zgodził się na wyjście Izraelitów, ale wręcz nakazał im jak najszybciej opuścić Egipt.

Ostatnia plaga nie dotknęła tylko domów Izraela – stało się tak dlatego, że Izraelici trwali w Przymierzu z Bogiem. Na znak tego Przymierza naznaczyli drzwi swoich domów krwią baranka, którego zabili na ofiarę. Jego upieczone mięso jedli na stojąco, z laskami w rękach, ponieważ spodziewali się, że faraon lada chwila pozwoli im wyjść z Egiptu. Ta ostatnia kolacja zjedzona w niewoli została nazwana przez nich Paschą (to słowo po polsku oznacza „przejście”).

Kontynuuj opowiadanie – w tym momencie warto wykorzystać rekwi-
zyty ze skrzyni.

Kiedy faraon zgodził się na opuszczenie Egiptu przez Izraelitów, zaczęła się ich wędrówka do Ziemi Obiecanej – Kanaanu.

Podnieś do góry pierwszą wskazówkę ze skrzyni: mapę.

Powiedz, że wędrówka Izraelitów przez pustynię trwała bardzo długo: czterdzieści lat. Dodaj: Na dzisiejszej katechezie zatrzymamy się nad brzegiem Morza Czerwonego.

*Opowiedz: Nad brzegiem Morza Czerwonego Izraelici zauważyli, że gonią ich wojska faraona. Od razu domyślili się, że faraon po raz kolejny zmienił zdanie i wysłał swoich ludzi, aby zmusić ich do powrotu do Egiptu. Mojżesz i jego lud znaleźli się w sytuacji bez wyjścia: przed nimi rozpościerało się morze, a za nimi znajdowały się wrogie wojska. Izraelici rozpaczali, a niektórzy nawet byli gotowi, by wracać do Egiptu. Nagle zaczął wiać silny wiatr i przed Izraelitami rozsunała się woda. W ten sposób Bóg umożliwił swojemu ludowi dalszą wędrówkę, choć nikt się tego nie spodziewał. Mojżesz i jego naród przeszli suchą nogą przez morze, a ścigających ich żołnierzy zatopiły powracające fale. Izraelici zrozumie-
li, że wody rozstąpiły się z woli Boga i złożyli Mu dziękczynienie.*

Wyjmij kolejną wskazówkę – szklaną butelkę z wodą.

Opowiedz: Podczas dalszej wędrówki przez pustynię Izraelitom brakowało wody – było bardzo gorąco. Zaczęli wtedy narzekać i buntować się przeciw Bogu. Wówczas Pan polecił, aby Mojżesz podniósł rękę, w której trzymał laskę, i uderzył nią dwa razy w skałę. Wtedy obficie wypłynęła z nich woda, którą napił się zarówno lud, jak również jego bydło.

W ten sposób Bóg kolejny raz okazał miłosierdzie wobec niewdzięcznego narodu izraelskiego. Sprawił, że ze skały wypłynęła woda, która ocalała Izraelitów. Mogli oni ruszyć w dalszą wędrówkę do Ziemi Obiecanej.

Wyjmij kolejną wskazówkę – woreczek z kaszą manną.

Opowiedz: Po wyprowadzeniu wody ze skały Izraelici kontynuowali swoją wędrówkę, ale skończyły się im zapasy żywności. Znowu zaczęli narzekać. Mojżesz poskarżył się Bogu na głód, a dzień później na obozowisko Izraelitów spadły stada przepiórek, które można było zbierać z ziemi jak kamyki. Innym razem na ziemi leżały drobne białe ziarenka, dobre do jedzenia. Była to manna.

7. Poproś uczniów, by opowiedzieli, jak sami zachowują się w trudnych sytuacjach życiowych. Jako podsumowanie zaproponuj wykonanie ćwiczeń w podręczniku.

Ćwiczenie 1. *Czego dokonał Bóg, wyzwalając Izraelitów z niewoli egipskiej? Wpisz w kratki krzyżówki odpowiednie litery znajdujące się pod kolejnymi kolumnami. Utwórz one odpowiedź na powyższe pytanie.*

Rozwiązanie: **BÓG ZJEDNOCZYŁ LUD W NOWY LUD BOŻY.**

Ćwiczenie 2. *Zaznacz szlak wędrówki Izraelitów, wiedząc, że po drodze mijali Ramses, przechodzili obok Góry Synaj, a następnie kierowali się w stronę Ezion-Geber i Kadesz-Barnea. Stamtąd mieli już blisko do Kanaanu.*

Mapka z prawidłowo zaznaczonym szlakiem znajduje się na sąsiedniej stronie, pod modlitwą końcową.

8. Podsumuj katechezę. Powiedz, że Żydzi na pamiątkę wyzwolenia z niewoli egipskiej co roku wspominają Paschę – to jedno z ich najważniejszych świąt religijnych. Dodaj, że Bóg potrafi znaleźć wyjście z każdej sytuacji – nawet tej, która pozornie mogłaby wydawać się nie do rozwiązania.

9. Na koniec pomódlcie się. Odczytajcie fragment Psalmu 114 z podręcznika („Modlę się”):

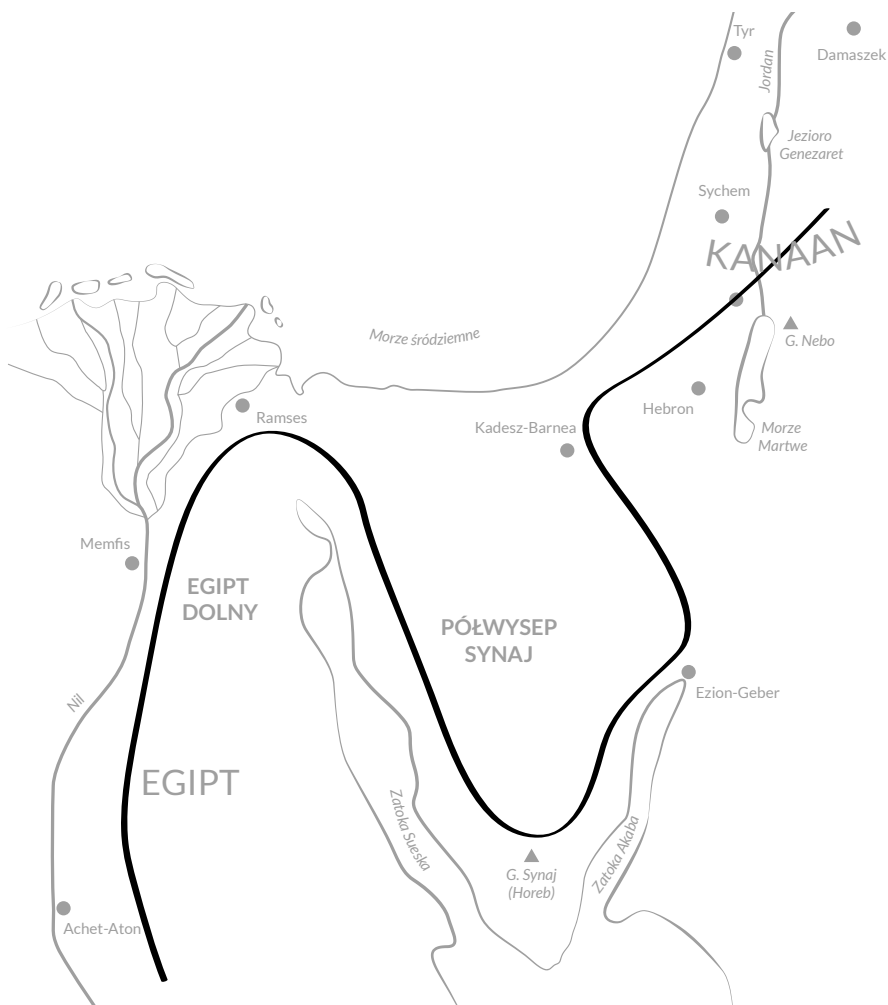
Cóż ci jest, morze, że uciekasz?

Czemu, Jordanie, bieg swój odwracasz?

Góry, czemu skaczącie jak barany, pagórki – niby jagnięta?

Zadrżij, ziemi, przed obliczem Pana całej ziemi, przed obliczem Boga Jakuba, który zmienia opokę w oazę, a skałę w krynicę wody.

(Ps 114,5–8)

TRUDNOŚCI NA DRODZE WIARY

CEL GŁÓWNY: Rozbudzenie potrzeby głębszej wiary poprzez poddanie się działaniu Boga.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- charakteryzuje niebezpieczeństwa, jakie napotkali Izraelici podczas wędrówki przez pustynię;
- analizuje niebezpieczeństwa na swojej drodze wiary;
- rozumie potrzebę zwracania się do Boga w trudnych sytuacjach;
- odkrywa potrzebę przewodnika na drodze wiary.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, czytanie słowa Bożego, rozmowa kierowana, praca w grupach, ćwiczenie multimedialne, śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Pismo Święte dla każdego ucznia (albo na ławkę), teksty z Księgi Wyjścia do pracy w grupach (załącznik 1 – do wydrukowania ×1 i rozcięcia), karty pracy – puste tabelki (załącznik 2 – do wydrukowania dla każdego ucznia), ćwiczenie multimedialne *Przeszkody na drodze wiary*, podkład muzyczny lub nagranie piosenki *Ty tylko mnie poprowadź* (według uznania katechety), tekst piosenki (załącznik 3 – do wydrukowania dla każdego ucznia), komputer z dostępem do internetu, rzutnik lub tablica interaktywna, ew. akcesoria do odtworzenia utworu muzycznego.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Rozdaj uczniom Pismo Święte. Poproś o odszukanie adresu biblijnego: Wj 15,2–3. Poproś kogoś o odczytanie fragmentu na głos:

*Pan jest moją mocą i źródłem męstwa!
Jemu zawdzięczam moje ocalenie.
On Bogiem moim i uwielbiać Go będę,
On Bogiem ojca mego, będę Go wywyższał.
Pan wojownikiem;
Pan jest imię Jego.*

3. Powiedz: *Człowiek dorosły z natury dąży do niezależności, lubi polegać na sobie i swoich możliwościach, chce być gotowy na każdą ewentualność, na każde wydarzenie. Nie lubi sytuacji, w których jego życie zależy od innych – bo często im nie ufa.*

Podaj przykłady: człowiek robi zapasy, żeby mieć co jeść, a także odkłada pieniądze na niespodziewane wydatki. Inaczej zachowują się dzieci.

4. Poproś, by uczniowie spojrzeli na ilustrację w podręczniku w części „Odkrywam”. Powiedz: *Małe dziecko jest całkowicie zależne od rodziców. To oni je karmią, ubierają, dbają, by było mu ciepło, by czuło się kochane. Takie małe dziecko nie musi się o nic martwić ani troszczyć. To rodzice zapewniają mu wszystko, co potrzebne.*

Spytaj: *Czy chciałbyś już być niezależny od swoich rodziców?* Odpowiedzi mogą być różne (tak, nie). Wysłuchaj kilku wypowiedzi i zadaj kolejne pytanie: *Jakie mogłyby być konsekwencje takiej niezależności?* Pokieruj rozmową w ten sposób, by dzieci doszły do wniosku, że nie nauczyły się jeszcze żadnego zawodu, że nie mogłyby pracować, że nie miałyby pieniędzy, byłyby głodne itd.

Wyjaśnij, że w wierze też jesteśmy zależni jak dzieci – od Boga. Kiedy zaakceptujemy tę zależność, nasza wiara staje się łatwiejsza i bezpieczniejsza. Właśnie dlatego Jezus jako przykład wiary stawiał właśnie dziecko.

5. Poproś jednego z uczniów o odczytanie fragmentu Ewangelii św. Mateusza (z części „Spotykam”).

On przywołał dziecko, postawił je przed nimi i rzekł: „Zaprawdę, powiadam wam: Jeśli się nie odmienicie i nie staniecie jak dzieci, nie wejście do królestwa niebieskiego”. (Mt 18,2–3)

Skomentuj: Człowiek wierzący powinien jak dziecko zaakceptować to, że jest całkowicie zależny od Boga. Dzięki temu Stwórca będzie mógł działać w jego życiu. Człowiek, który sam chce rozwiązywać swoje problemy, często sobie z nimi nie radzi.

- Przejdź do głównego wątku katechezy (wędrowka narodu wybranego). Wprowadź uczniów w temat: *Wyobraźcie sobie, że zanim Izraelici opuścili Egipt, żyli tam blisko 400 lat. Przez ten czas przyzwyczaili się do egipskiego języka, kultury, zwyczajów, a nawet religii, w której faraona czczono jako boga, a wielu innych bogów wyobrażano sobie w postaci zwierząt i ludzi.*
- Poproś o przeczytanie całego wstępu z części „Poznaję”.

Gdy Izraelici opuścili Egipt, rozpoczął się czas kształtowania ich wiary w jednego, prawdziwego Boga. Podczas poprzedniej katechezy dowiedzieliśmy się, że ich wędrowka trwała czterdzieści lat. Podczas tej drogi napotykali wiele trudności i niebezpieczeństw. Na pustyni zrozumieli, że nie zdołają sami o siebie zadbać: goniło ich wojsko faraona, brakowało im wody, byli głodni, zaatakowali ich Amalekici. W każdej z tych sytuacji byli bezradni. Największe niebezpieczeństwo tkwiło w nich samych – była to tęsknota za przeszłością i chęć powrotu do Egiptu. Przy każdej przeciwności zniechęcali się, jednak Bóg wciąż się nimi opiekował i ratował ich. Szli przez pustynię, gdzie brakowało im wody i jedzenia. Przerażało ich to. Chcieli się wycofać, ale Bóg nie pozwolił im umrzeć z głodu.

Możesz wyjaśnić, kim byli Amalekici: było to koczownicze plemię semickie, którego założycielem według Tradycji był Amalek, wnuk Eza-
wa. Lud ten zamieszkiwał północną część Półwyspu Synaj oraz Negeb (na południu Kanaanu).

- Podziel klasę na pięć grup i rozdaj uczniom wydrukowane teksty z Księgi Wyjścia oraz puste plansze z tabelką. Każdy fragment biblijny opisuje konkretne trudności Izraelitów po wyjściu z Egiptu.

Poproś, by uczniowie opracowali w grupach odpowiedzi na pytania (tabelka, załącznik 2).

Fragmety i komentarze dla nauczyciela:

Grupa 1: Przejście przez Morze Czerwone (Wj 14,10–12.21–28)

Skomentuj: *Gdy wojsko faraona dogoniło Izraelitów nad Morzem Czerwonym, byli oni przerażeni i mieli Mojżeszowi za złe, że wprowadził ich z Egip-*

tu. Pan Bóg rozdzielił wówczas wody, tak że Izraelici przeszli po suchym dnie morza, natomiast Egipcjanie zostali przykryci falami i się utopili.

Grupa 2: Woda w Mara (Wj 15,22–25)

Skomentuj: *Po trzech dniach Izraelici dotarli do Mara – miejsca niedaleko źródła, w którym płynęła woda niezdatna do picia. Mojżesz znów usłyszał narzekania. Wówczas Bóg wskazał mu drewno i polecił, by Mojżesz wrzucił je do wody – wówczas stała się ona słodka i zdatna do picia.*

Tutaj możesz wyjaśnić, że Mara to miejsce na pustyni Szur, w pobliżu którego znajdowało się źródło.

Grupa 3: Przepiórki i manna (Wj 16,3.9–15.31)

Skomentuj: *W połowie drugiego miesiąca wędrówki narzekanie Izraelitów stawało się coraz głośniejsze – bali się głodu i chcieli wracać do Egiptu. Wówczas Pan zesłał im przepiórki i mannę.*

Możesz dopytać o smak manny (smakowała jak ciastka z miodem).

Grupa 4: Woda ze skały (Wj 17,1–6)

Skomentuj: *Na pustyni Sin Izraelici cierpieli z braku wody i znowu buntowali się przeciw Mojżeszowi. Chcieli go zabić, lecz Bóg kazał Mojżeszowi uderzyć w skałę i wypłynęła z niej woda.*

Grupa 5: Walka z Amalekitami (Wj 17,8–13)

Skomentuj: *Izraelici wygrali walkę z Amalekitami dzięki wyciągniętych w stronę Boga rękach Mojżesza. Osiągnęli zwycięstwo nie sprytem, walecznością ani odwagą, ale dzięki Bożej pomocy.*

Przykładowe rozwiązanie:

TRUDNOŚCI W DRODZE	REAKCJA IZRAELITÓW	POMOC BOGA
pogoń Egipcjan	lęk, chęć powrotu, Mojżesz woła do Pana	Bóg rozdzielił morze, ocalił Izrael
gorzka woda w Mara	szemrania, Mojżesz woła do Pana	woda stała się słodka i zdatna do picia
głód	szemranie przeciw Mojżeszowi	Pan zesłał przepiórki i mannę

pragnienie	kłótnia z Mojżeszem	woda wyłynęła ze skały
walka z Amalekitami	próbują walczyć, Mojżesz trzyma ręce wzniesione do Pana	zwycięstwo Izraelitów

9. Podsumuj: *Podczas swojej czterdziestoletniej wędrówki przez pustynię Izraelici uczyli się, jak trwać w wierze i ufać Bogu nawet w niebezpieczeństwie. Uczyli się życia w wolności, wiary w jednego Boga. Wciąż musieli opierać się pokusie powrotu do życia w Egipcie, w niewoli (w sytuacji zagrożenia wydawało im się, że to najrozsądniejsze rozwiązanie). Mojżesz był ich przewodnikiem. Za każdym razem, gdy Izraelici tracili wiarę, Mojżesz prosił Boga o pomoc dla nich, a Bóg zawsze jej udzielał. W czasie wędrówki mimo wielu trudnych chwil Izraelici doświadczali nieustannej opieki Boga, dostrzegali wiele znaków Jego troski i miłości.*

10. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Uzupełnij tabelkę, korzystając ze zdań w ramce*).

Prawidłowe rozwiązanie:

WYDARZENIE	DZIAŁANIE BOGA	ZNACZENIE
<i>Przejście przez Morze Czerwone</i>	Bóg posługuje się Mojżeszem i przeprowadza lud przez Morze Czerwone.	Opuszczenie niewoli egipskiej i rozpoczęcie wędrówki do Ziemi Obiecanej.
<i>Głód na pustyni</i>	Bóg zsyła przepiórki i manę.	Pokarm w drodze do Ziemi Obiecanej.
<i>Pragnienie wody</i>	Bóg posługuje się Mojżeszem, który wyprowadza wodę ze skały.	Woda pozwoliła Izraelitom ugasić pragnienie.

11. W tym momencie porównaj różne wydarzenia z życia każdego chrześcijanina z wędrówką Izraelitów. Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 2 w podręczniku (*W kółkach wypisano różne przeszkody, które można spotkać na drodze wiary. Które z nich są dla Ciebie najtrudniejsze? Zakoloruj*

odpowiednie dymki). Poproś, by uczniowie porozmawiali na ten temat z kimś zaufanym, np. z rodzicami.

12. Możecie wykonać **ćwiczenie multimedialne**: *Przeszkody na drodze wiary*.
13. Wskaż znaczenie sakramentów i wspólnoty Kościoła w przezwyciężaniu trudności. Możesz wykorzystać tekst z podręcznika z części „Odpowiadam”:

Życie pełne wiary jest jak wędrówka Izraelitów przez pustynię. Przechodzimy przez chrzest jak przez Morze Czerwone i zaczynamy nowe życie. Nie idziemy sami, ale razem z całą wspólnotą Kościoła. Na swojej drodze spotykamy wrogich ludzi, niebezpieczeństwa i pokusy, jesteśmy głodni i spragnieni. Największą trudnością może okazać się jednak wewnętrzna tęsknota za niewolą grzechu. W trudniejszych chwilach musimy zaufać Bogu i jak Mojżesz prosić Go o pomoc. Potrzebujemy Boga, tak jak dziecko potrzebuje rodziców. Na Jego działanie otwierają nas wiara i ufność.

Podkreśl, że na drodze wiary bardzo cenna może być pomoc przewodnika – świętego, a szczególnie Maryi. Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 3 w podręczniku (Izraelici mieli swojego przewodnika – był nim Mojżesz, który w każdej trudnej sytuacji modlił się w ich intencji do Boga. Zastanów się, który święty może być twoim przewodnikiem, i wpisz jego imię poniżej. Przedstaw krótko jego życiorys).

14. W ramach modlitwy zaśpiewajcie piosenkę *Ty tylko mnie prowadź* (lub posłuchajcie jej). Rozdaj uczniom kartki z tekstem (**załącznik 3**).

*Gdy drogi pomyli los zły
i oczy mgłą zasnuje,
miej w sobie tę ufność, nie lękaj się!
A kiedy gniew świat Ci przysłoni
i zazdrość jak chwast zakiełkuje,
miej w sobie tę ufność, nie lękaj się!*

*Ty tylko mnie poprowadź,
Tobie powierzam mą drogę.*

*Ty tylko mnie poprowadź,
Panie mój.*

*Poprowadź, jak Jego prowadzisz
przez drogi najprostsze z możliwych
i pokaż mi jedną, tę jedną z nich.
A kiedy już głos Twój usłyszę
i karmić się będę nim co dzień,
miej w sobie tę ufność, nie lękaj się!*

*Ty tylko mnie poprowadź,
Tobie powierzam mą drogę.
Ty tylko mnie poprowadź,
Panie mój.*

PRZYMIERZE – DEKALOG WYRAZEM TROSKI BOGA O DOBRO CZŁOWIEKA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że Dekalog jest drogowskazem, który Bóg daje nam na drodze życia, abyśmy byli szczęśliwi.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wyjaśnia, dlaczego przykazania Boże pomagają człowiekowi;
- odkrywa, że przykazania są ściśle powiązane z miłością;
- przedstawia w formie plastycznej wartości wynikające z przestrzegania Dekalogu;
- poddaje refleksji przestrzeganie Dekalogu we własnym życiu.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, praca z obrazem (prezentacja multimedialna).

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, prezentacja multimedialna *Zasady gry*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódl się z uczniami do Ducha Świętego:

Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze, dodaj nam ochoty i zdolności, aby ta nauka była dla nas pożytkiem doczesnym i wiecznym. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

2. Wyświetl prezentację multimedialną *Zasady gry*. Kolejne obrazy ilustrują różne dyscypliny sportowe (piłka nożna, pływanie, kajakarstwo, tenis, kolarstwo, koszykówka, biegi, skok przez płotki, siatkówka).

Przy pierwszym slajdzie powiedz:

Z pewnością wielu z was lubi uprawiać sport lub oglądać zawody sportowe w telewizji albo na żywo. Sport niesie ze sobą dużo emocji, uczy kształtować pozytywne cechy charakteru takie jak wytrwałość, upór, odwaga. Uprawianie żadnej dyscypliny sportowej nie miałoby sensu bez...? No właśnie, co reguluje zasady uprawiania kajakarstwa, siatkówki, skoków wzwyż?

Uczniowie zabierają głos (możliwe odpowiedzi: zawodnicy, kibice, obiekty sportowe, hale, strój, sprzęt). Być może padnie odpowiedź „zasady”, „reguły gry”. Jeśli nie, podpowiedz uczniom i nakieruj ich na tę odpowiedź.

Spytaj: *Dlaczego zasady gry są takie ważne? Jak myślisz: pomagają sportowcom? Jeśli tak, to w czym?*

Chętni uczniowie zabierają głos. Podsumuj ich wypowiedzi: *Mogłoby się wydawać, że zasady gry w pewnym sensie ograniczają swobodę zawodników i zmuszają ich do tego, by czemuś się podporządkowali. Ale tak naprawdę służą ich dobru: chronią przed złym zachowaniem, przed wypadkami, pomagają osiągnąć uczciwe zwycięstwo. Bez nich niejedna gra byłaby niemożliwa do rozstrzygnięcia.*

3. Powiedz, że postacią, która wiąże się z tematem dzisiejszej lekcji, jest podróżnik Marek Kamiński. Możesz spytać, czy któryś z uczniów słyszał o tym mężczyźnie. Poproś o otworenie podręczników i zapoznanie się z tekstem w części „Spotykam”:

Marek Kamiński, znany podróżnik, rozpoczął swoją pielgrzymkę do Ziemi Świętej w wyjątkowy sposób: wszedł na biblijną górę Synaj z symbolicznymi tablicami dekalogu. Powiedział wówczas: „Dziesięć przykazań to fundament przymierza człowieka z Bogiem. W takich burzliwych czasach warto wrócić do korzeni, by zastanowić się nad tym, jak te pięć tysięcy lat później wygląda rola Dekalogu w życiu człowieka”*. Przykazania Boże mimo upływu lat wciąż są aktualne. Dekalog pomaga nam osiągnąć szczęście nie tylko w życiu doczesnym. Wskazuje nam także kierunek, w którym powinniśmy podążać, by cieszyć się życiem wiecznym.

---

* M. Kamiński, cyt. za: <https://www.niedziela.pl/artukul/27479/Izrael-Marek-Kaminski-z-tablicami> (dostęp: 10 maja 2019 roku).

4. Spytaj: *Jak rozumiesz słowa, że Dekalog jest fundamentem przymierza człowieka z Bogiem?*

Podsumuj: *Przykazania Boże mimo upływu lat wciąż są aktualne. Dekalog jest rodzajem drogowskazu, który dał nam Bóg, abyśmy na drodze życia (w naszej podróży) podejmowali słuszne decyzje, byli szczęśliwi i nie błędzili w naszym postępowaniu. Dekalog jest fundamentem, podstawą naszych relacji z Bogiem i ludźmi. Przykazania Boże można porównać do kompasu, który prowadzi nas przez życie do wieczności.*

5. Powiedz: *Bóg na górze Synaj zawarł z ludźmi przymierze. Dał nam przykazania, abyśmy na co dzień mogli żyć miłością. Jezus zachęcał do ich wypełniania, a Święty Jan napisał tak: „Po tym poznajemy, że miłujemy dzieci Boże, gdy miłujemy Boga i wypełniamy Jego przykazania, albowiem miłość względem Boga polega na spełnianiu Jego przykazań, przykazania Jego nie są ciężkie” (1 J 5,2–3).*

6. Poproś uczniów, by zastanowili się, w jaki sposób Dekalog pomaga nam dzisiaj unikać złego postępowania i czynić dobro. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Jak sądzisz, po co współczesnemu człowiekowi przykazania Boże? Dlaczego warto ich przestrzegać? Zaprojektuj plakat, który będzie reklamą Dekalogu. Powinien on zachęcać młodych ludzi do życia według Bożych przykazań*).

7. Poproś, by uczniowie wykonali także ćwiczenie 2 lub zadaj je do zrobienia w domu (*Wybierz jedno dowolne przykazanie i zastanów się, jakie ma ono znaczenie w twoim życiu. Zapisz kilka zdań na ten temat*).

Przykładowa odpowiedź: *Przykazanie 7 („Nie kradnij”) nieustannie przypomina mi, żeby nie brać cudzych rzeczy bez zgody właściciela.*

8. Na koniec pomódlcie się słowami Psalmu 119.

*Szczęśliwi, których droga nieskalana,
którzy postępują według Prawa Pańskiego.
Szczęśliwi, którzy zachowują Jego upomnienia,
całym sercem Go szukają,
którzy nie czynią nieprawości,
lecz kroczą Jego drogami.
(Ps 119,1–3)*

OBRAZ BOGA W CHRZEŚCIJAŃSTWIE

CEL GŁÓWNY: Uświadomienie uczniom, że patrząc na Boże dzieła i czytając Pismo Święte, możemy poznać prawdziwy obraz Boga.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- rozumie, że człowiek może tworzyć obraz Boga z dzieł Stworzyciela oraz z Objawienia zawartego w Piśmie Świętym Starego i Nowego Testamentu;
- wymienia najważniejsze przymioty Boga;
- pragnie czytać Pismo Święte, bo wie, że może się z niego dowiedzieć, jaki jest Bóg;
- zna przykazanie miłości.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, opowiadanie, praca indywidualna, metoda aktywizująca „słoneczko”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (jedno na ławkę), plansze do pracy indywidualnej (załącznik 2 – do wydrukowania dla każdego ucznia), tabelka do pracy indywidualnej (załącznik 1 – do wydrukowania dla każdego ucznia).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się na rozpoczęcie katechezy.
2. Zadaj pytanie wprowadzające do dzisiejszych zajęć: *Jak wyobrażasz sobie Boga, jak o nim myślisz?* Wysłuchaj kilku wypowiedzi uczniów i podsumuj je. Powiedz: *Ludzie mają różny obraz Boga. Czasami wyobrażamy sobie, że Bóg jest inny, niż wynika to z Pisma Świętego. Powiedz, że porozmawiacie o tym po wysłuchaniu opowiadania *Z pamiętnika Julki*.*

Poproś, by uczniowie zwrócili uwagę na to, jakie wyobrażenie o Bogu mają bohaterowie opowiadania.

Z pamiętnika Julki

Długo jechałam dzisiaj tramwajem i słyszałam, jak grupa licealistów rozmawiała o Panu Bogu. Jeden chłopak (zwróciłam na niego uwagę, był modnie ostrzyżony) mówił, że on w ogóle nie wierzy w Boga, bo kogoś takiego nie ma, nikt go nie widział. Taka ładna czarna dziewczyna odpowiedziała mu, że chyba jest poganinem i pewnie oddaje cześć jakimś posązkom albo siłom natury. Odciął się jej, mówiąc, że on czci tylko pieniądze, tak jak jego tata. Wszyscy się głośno śmiali. Wtedy odezwała się Paulina (usłyszałam, jak ma na imię, gdy kasowała bilety) i powiedziała, że jej zdaniem Bóg to pewnie i jest, bo przecież ktoś musiał świat stworzyć, ale chyba się już teraz tym światem nie bardzo interesuje, bo zbyt wiele jest wokół zła i nieszczęść. „Czarnulka” próbowała coś tłumaczyć, ale nie usłyszałam zbyt dobrze. Ten modnie ostrzyżony powiedział jeszcze, że nawet gdy przystępował do pierwszej komunii świętej, miał wątpliwości. Wtedy jeszcze w Boga wierzył, ale Bóg był dla niego jak policjant, który ma tylko żądania: tego nie rób, tamtego nie wolno! Dlatego jak już było po komunii, to się wypisał z religii. Wtedy Paulina spytała się „Czarnulki”, czy Bóg wysłuchuje wszystkich jej próśb. „Czarnulka” troszkę się zdenerwowała i odpowiedziała, że to przecież nie św. Mikołaj. Dodała, że nawet mama nie wypełnia wszystkich jej próśb, bo lepiej wie, co jest dla nie dobre, a co nie. Niestety, musiałam wysiąść i nie wiem, co mówili dalej.

3. Porozmawiaj z uczniami na temat wyobrażeń o Bogu, które mieli młodzi ludzie z opowiadania. Zadaj pytania:
- Co myślał o Bogu chłopak? (że kogoś takiego nie ma, że go nie widział)
  - Dlaczego wypisał się z religii? (bo Bóg był dla niego jak policjant, który stawia wymagania i zabrania wielu rzeczy)
  - Komu był gotów oddawać cześć? (pieniądzom)
  - Co mówiła o Bogu Paulina? (że Bóg pewnie istnieje, bo przecież ktoś musiał stworzyć świat, ale teraz nie bardzo się tym światem interesuje, bo jest za dużo zła i nieszczęść)
  - O co Paulina spytała czarnowłosą dziewczynę? (czy Bóg wysłuchuje wszystkich jej próśb)

→ Co „Czarnulka” odpowiedziała Paulinie? (zdenerwowała się, odpowiedziała, że Bóg nie jest św. Mikołajem, lepiej wie, co jest dla niej dobre)

4. Rozdaj uczniom wydrukowane plansze ze słońcem (załącznik 2). Poproś, by nazwali i wpisali w promienie obrazy Boga, które mieli bohaterowie opowiadania. Zadanie możecie wykonać wspólnie. Podpowiedz, że hasła na promieniach powinny być krótkie i treściwe.

Sugerowane odpowiedzi:

Bóg – nie istnieje

Bóg – policjant

Bóg – wielki nieobecny (stworzył świat i ludzi, ale nie interesuje się nimi)

Bóg – św. Mikołaj (spełniający każdą prośbę)

5. Powiedz, że na dzisiejszej lekcji postaracie się poszukać argumentów, których moglibyście użyć w konfrontacji z licealistami, których rozmowę słyszała Julka. Podpowiedz, że uczniowie mogliby je wykorzystać, by przekonać ich, że Bóg jest inny, niż im się wydaje. Wyjaśnij, że konfrontacja to «porównanie czegoś lub kogoś z czymś lub z kimś poprzez zestawienie cech wspólnych i różniących», «spór na tle różnic ideologicznych lub politycznych».
6. Poproś uczniów o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Zastanów się, czego dowiadujemy się o Bogu, obserwując Jego dzieła. Uzupełnij zdania*).

Przykładowe rozwiązanie:

Skoro Bóg jest stwórcą świata, to jest **wszechmocny**.

Skoro świat stworzony przez Boga jest piękny i dobry, to Bóg jest źródłem **dobrych i miłości**.

Dzięki ćwiczeniu uczniowie przypomną sobie, że stworzenie świata dowodzi wszechmocy Boga. Przy okazji możesz przypomnieć wiadomości z katechezy 12.

7. Spytaj: *Dlaczego tak trudno mówi się o Bogu? Dlaczego mamy tak różne wyobrażenia Boga?*

Podsumuj: *Bóg jest inny niż my. Nasze ludzkie poznanie jest ograniczone – nie jesteśmy w stanie poznać Boga do końca, nawet jeśli bardzo byśmy*

chcieli. Nie znaczy to jednak, że nic o nim nie wiemy. O tym, jaki On jest, świadczy piękno i dobro stworzonego przez Niego świata. Poza tym wiemy o nim z objawień (Bóg objawiał się i objawia wybranym ludziom).

Spytaj, komu objawiał się Bóg – podpowiedz, że mówiliście o tych postaciach na poprzednich katechezach. Jeśli nie padnie taka odpowiedź, uściśl, że chodzi o proroków i patriarchów. W ramach powtórzenia wiadomości na ich temat poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku (*Na podstawie wiadomości z poprzednich katechez domyśl się, o które osoby chodzi. Wpisz ich imiona w kratki. Jedno imię wystąpi dwukrotnie*).

Odpowiedzi:

- Bóg obiecał mu błogosławieństwo, ziemię, liczne potomstwo. (ABRAHAM)
- Wyprowadził naród wybrany z niewoli egipskiej. (MOJŻESZ)
- Abraham był gotów złożyć go Bogu w ofierze. (IZAAK)
- Został sprzedany przez swoich braci. (JÓZEF)
- Przez niego Bóg wzywał ludzi do nawrócenia. (JONASZ)
- Miał 12 synów, Bóg zmienił mu imię na Izrael. (JAKUB)
- Przez niego Bóg dał nam Dekalog. (MOJŻESZ)

Podsumuj tę część katechezy. Podkreśl, że to, czego dowiadujemy się o Bogu ze Starego Testamentu, jest bardzo ważne, ale jeszcze pełniejsze jest to, czego dowiadujemy się z ksiąg Nowego Testamentu.

8. Poproś o przeczytanie pierwszego fragmentu biblijnego.

Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne. Albowiem Bóg nie posłał swego Syna na świat po to, aby świat potępił, ale po to, by świat został przez Niego zbawiony. (J 3,16–17)

Spytaj:

- Po co Bóg zesłał Jezusa na ziemię? (abyśmy mieli życie wieczne)
- Dlaczego Bogu zależy, abyśmy mieli życie wieczne? (kocha nas, chce dla nas największego dobra, Bogu na nas zależy)

Powiedz, że niewidzialnego Boga możemy poznać dzięki Jezusowi, który stał się człowiekiem. Podkreśl, że Jezus – Boży Syn – jest tym, który najwięcej mówi nam o Bogu. Jezus mówił ludziom o swoim Ojcu i dał nam przykazanie miłości.

9. Poproś o odczytanie drugiego fragmentu biblijnego.

Przykazanie nowe daję wam, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowatem; żebyście i wy tak się miłowali wzajemnie. Po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali. (J 13,34–35)

Spytaj:

- Po czym powinni być rozpoznawani uczniowie Jezusa? (po wzajemnej miłości)
- Dlaczego Jezus postawił siebie za wzór miłości? (z miłości do ludzi oddał swoje życie na krzyżu)

Podsumuj: *Właśnie miłość jest tą wartością, która najwięcej mówi nam o Bogu.*

10. Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 3 w podręczniku (rebus, rozwiązanie: BÓG JEST MIŁOŚCIĄ).

11. Podkreśl, że to właśnie z miłości Bóg stworzył świat i wszystko, co na nim jest. Stworzył też człowieka i pragnął żyć z nim w bliskości. Gdy człowiek zgrzeszył, Bóg nie zostawił Go samego, nie przestał go kochać. Dał swojego Jednorodzonego Syna, abyśmy mogli być zbawieni. Właśnie dlatego miłość jest najważniejszą cechą Boga.

12. Aby utrwalić tę część katechezy, zadaj do domu wykonanie ćwiczenia 4 (uczniowie mają wpisać w serce przykazanie miłości i pokolorować je).

13. Na koniec podaj uczniom Pismo Święte (po jednym na ławkę) i poproś o odszukanie adresu biblijnego: Mk 2,1–12 (Jezus uzdrowia sparaliżowanego). Rozdaj też plansze z tabelką (załącznik 1) i poproś o uzupełnienie rubryk. Poniżej podano przykładowe odpowiedzi.

Co się dzieje? (opisz sytuację)	Jaki jest Jezus?	Jaki jest Bóg?
przykład: Czterech ludzi przyniosło sparaliżowanego człowieka do domu, w którym Jezus nauczał. Nie mogli przejść się przez tłum, więc spuścili łoże z chorym przez otwór w dachu domu. Jezus docenił ich wiarę, odpuścił sparaliżowanemu grzechy i uzdrowił go z choroby.	Jezus kocha człowieka, troszczy się o niego, uzdrowia go i odpuszcza mu grzechy. Jest miłosierny.	Bogu także zależy na każdym człowieku. Chętnie odpuszcza grzechy, jest miłosierny.

14. Podsumuj katechezę: *Możemy poznać Boga z Jego dzieł i Objawienia zawartego w Piśmie Świętym. Z Biblii dowiadujemy się, że Bóg jest miłością i dlatego zawsze jest blisko człowieka, kocha go, jest miłosierny, wierny i łaskawy.*
15. Zaczynaj modlitwę: *Wszchemogącemu Bogu, stwórcielowi nieba i ziemi, naszemu Ojcu, winniśmy ufać zawsze i wszędzie. Módlmy się wraz ze Świętą Teresą od Jezusa (tutaj poproś, by modlitwę z podręcznika przeczytał uczeń):*

Niech nic cię nie niepokoi, niech nic cię nie przeraża.

Wszystko mija, Bóg się nie zmienia.

Cierpliwość osiąga wszystko.

Temu, kto ma Boga, nie brakuje niczego. Bóg sam wystarcza.

28

MODLITWA: ZAUFANIA, PRZEBŁAGANIA I PROŚBY

CEL GŁÓWNY: Pogłębienie wiadomości o modlitwie i poznanie nowych form modlitwy.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wyjaśnia, czym jest modlitwa;
- charakteryzuje modlitwę zaufania, prośby i przebłagania;
- tłumaczy słowa modlitwy *Ojcze nasz*;
- rozumie potrzebę kontaktu z Bogiem poprzez modlitwę.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w grupach, praca z obrazem (prezentacja multimedialna), ćwiczenie multimedialne.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, ćwiczenie multimedialne *Jaka to modlitwa?*, prezentacja multimedialna *Modlitwa zaufania, przebłagania i prośby*, ćwiczenie z obrazkami (załącznik 1 – do wydrukowania dla każdego ucznia), materiały do pracy w grupie (załącznik 2 i 3* – do wydrukowania x5), nożyczki i klej dla każdej grupy, komputer z dostępem do internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaczynaj katechezę od modlitwy *Ojcze nasz*. Od razu zaproponuj pracę w grupach. Podziel uczniów na pięć, sześć grup. Rozdaj każdemu uczniowi karty pracy nr 1 (załącznik 1). Poproś: *Spośród widocznych obrazków wybierzcie te, które są ze sobą powiązane tematycznie, a następnie nadajcie im tytuł w postaci jednowyrazowego hasła (spodziewana odpowiedź: MODLITWA).*

* Załącznik 3 najlepiej wydrukować poziomo.

Podsumuj tę część lekcji, nawiązując do katechezy 13. Powiedz: *W tym roku mówiliśmy już o modlitwie. Wyjaśniliśmy, czym jest modlitwa, i poznaliśmy jej dwa rodzaje: modlitwę uwielbienia i dziękczynienia. Dzisiejsza katecheza również będzie poświęcona modlitwie.*

2. Poleć, by uczniowie (pracując w tych samych grupach) sformułowali definicję modlitwy. Mogą wrócić do katechezy 13 w podręczniku.

Parę minut później poproś o przedstawienie wyników pracy.

3. Powiedz: *Lubimy spotykać się z ludźmi, szczególnie ze znajomymi, których lubimy. Gdy rozmawiamy, przekazujemy informacje, wspominamy, pytamy, możemy też za coś podziękować, o coś poprosić lub za coś przeprosić. Tak jak spotykamy się i rozmawiamy z różnymi ludźmi, tak samo powinniśmy pragnąć spotkania z Bogiem na modlitwie. Możemy modlić się w różny sposób: po cichu lub wypowiadając słowa głośno; indywidualnie lub we wspólnocie; śpiewem, postawą ciała czy gestem.*

Spytaj:

- W jakich sytuacjach modlimy się najczęściej? (tak pokieruj rozmową, by pojawiły się odpowiedzi: gdy chcemy o coś poprosić, podziękować za coś, chcemy Boga uwielbić, przeprosić)
- Którą formę modlitwy już poznaliście? (spodziewane odpowiedzi: uwielbienia, dziękczynienia)

Powiedz: *Oprócz modlitwy uwielbienia i dziękczynienia, które poznaliśmy kilka lekcji wcześniej, oraz modlitwy zaufania i prośby, jest jeszcze jeden rodzaj modlitwy.*

Możesz zapisać na tablicy: modlitwa uwielbienia, modlitwa dziękczynienia, modlitwa zaufania, modlitwa prośby.

4. Powiedz: *Rozwiążcie łamigłówkę w ćwiczeniu 1 w podręczniku, a dowiecie się, o jaką modlitwę chodzi (odpowiedź: modlitwa prześlągania).*

Wyjaśnij: *Codziennie jesteśmy narażeni na pokusy i niestety często im ulegamy. Gdy uświadomimy sobie swoje winy i grzechy, powinniśmy zwrócić się do Boga w ufnej modlitwie z prośbą o przebaczenie. Jeśli nie przeprosimy Boga za popełnione zło, nie będziemy mogli szczerze Go wielbić, dziękować Mu czy prosić Go o wstawiennictwo.*

5. Opowiedz: *Apostołowie często widzieli Jezusa, który się modlił. Jak czytamy w Youcat: „Samo życie Jezusa było jedyną w swoim rodzaju modlitwą.*

W decydujących momentach (kuszenie na pustyni, wybór uczniów, śmierć na krzyżu) Jego modlitwa była szczególnie intensywna. Często, aby się modlić, udawał się na miejsce osobne, zwłaszcza w nocy” (Youcat, 475). Dodaj: Kiedyś jeden z uczniów poprosił, by Jezus nauczył ich modlitwy. Posłuchajcie, co odpowiedział Jezus.

Poproś jednego z uczniów, by przeczytał fragment biblijny z podręcznika.

Wy zatem tak się módlcie: Ojcze nasz, który jesteś w niebie, niech się święci Twoje imię! Niech przyjdzie Twoje królestwo; niech Twoja wola się spełnia na ziemi, tak jak w niebie. Naszego chleba powszedniego daj nam dzisiaj; i przebacz nam nasze winy, tak jak i my przebaczymy tym, którzy przeciw nam zawinili; i nie dopuść, abyśmy ulegli pokusie, ale nas zachowaj od złego. (Mt 6,8–13)

Spytaj:

- Czego uczniowie oczekiwali od Jezusa? (aby nauczył ich, jak się modlić)
- Jakiej modlitwy nauczył apostołów Jezus? (Ojcze nasz)

Podsumuj: W odpowiedzi na prośbę ucznia Jezus przekazał apostołom modlitwę powtarzaną odtąd codziennie na całym świecie. Nazywamy ją Modlitwą Pańską.

6. Wyjaśnij, że Modlitwę Pańską rozpoczyna słowo „Ojcze” – Abba.

Aramejski termin „abba” jest zdrobniałą formą słowa „ab”, czyli „ojciec”, zatem jest odpowiednikiem naszego polskiego słowa „tato” (język aramejski to ojczysty język Jezusa). Tak dzieci zwracały się do swoich ojców. Ta forma wyrażała miłość, czułość, szczególną relację dziecka z ojcem, a także pełne zaufanie.

Zwrócenie się do Boga w ten sposób jest wyrazem szczególnej relacji: my jesteśmy dziećmi, On jest naszym Ojcem, któremu jesteśmy za wszystko wdzięczni. Kiedy mówimy do Pana w ten sposób, dajemy wyraz pełnego zaufania wobec Boga (każde dziecko ufa swojemu ojcu).

Modlitwa „Ojcze nasz” to jednocześnie modlitwa prośby.

7. Spytaj: Jakie prośby są zawarte w Modlitwie Pańskiej?

Uczniowie odpowiadają, korzystając z własnej pamięci i tekstu w podręczniku.

Podsumuj: Tekst Modlitwy Pańskiej składa się z siedmiu próśb do miłosiernego Ojca. Pierwsze trzy odnoszą się do Boga i sposobu, w jaki powinniśmy Mu służyć. Dalsze cztery przedstawiają Ojcu nasze zasadnicze ludzkie potrzeby (Youcat, 513).

8. W modlitwie „Ojcze nasz” znajdujemy też słowa, którymi prosimy o przebaczenie: „i przebac nam nasze winy, tak jak i my przebaczymy tym, którzy przeciw nam zawinili”. Skoro prosimy o przebaczenie, to znaczy że uznajemy swoje błędy i winy, a także chcemy za nie przebłagać Pana Boga.
9. Wyświetl prezentację. Poproś, by uczniowie zapisali notatkę (w części „Moje notatki”).

Przykład notatki:

10. Możesz zaproponować ćwiczenie multimedialne Jaka to modlitwa?

Zadaniem uczniów jest posegregowanie konkretnych modlitw na trzy grupy: modlitwę zaufania, prośby, przebłagania.

11. Alternatywą dla ćwiczenia multimedialnego lub dopełnieniem katechazy może być praca w grupach (załącznik 2 i 3). Podziel uczniów na pięć grup, rozdaj każdej z nich materiały i sformułuj polecenie: *Wytnijcie fragmenty biblijne z załącznika 2 i posegregujcie je na modlitwę zaufania, prośby i przebłagania. Wklejcie paski w odpowiednie pola (załącznik 3).*

Kilkanaście minut później podsumujcie pracę w grupach.

Poprawne odpowiedzi:

MODLITWA PROŚBY: Słuchaj, o Boże, mego wołania, zważ na moją modlitwę! (Ps 61,2); Panie, wysłuchaj modlitwy mojej, a wołanie moje niech do Ciebie dojdzie! (Ps 102,2); Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj.

MODLITWA ZAUFANIA: Racz mnie wybawić, o Boże; Panie, pośpiesz mi na pomoc! (Ps 70,2); Bądź mi skałą schronienia i zamkiem warownym, aby mnie ocalić (Ps 71,3); Ufam Tobie, boś Ty wierny, wszechmocny i miłosierny; Ku Tobie, Panie, wznoszę moją duszę, mój Boże, Tobie ufam, niech nie doznam zawodu! (Ps 25,1-2); Złożyłem w Panu całą nadzieję, On pochylił się nade mną i wysłuchał mego wołania (Ps 40,2).

MODLITWA PRZEBŁAGANIA: Ach, żałuję za me złości jedynie dla Twojej miłości. Bądź miłościw mnie grzesznemu, dla Ciebie odpuszczam bliźniemu; Zmiłuj się nade mną, Boże, w swojej łaskowości, (...) uznaję bowiem moją nieprawość, a grzech mój mam zawsze przed sobą (Ps 51,3,5); Ojciec Przedwieczny, ofiaruję Ci Ciało i Krew, Duszę i Bóstwo najmilszego Syna Twojego, a Pana naszego Jezusa Chrystusa – na przebłaganie za grzechy nasze i całego świata.

12. Rozwiążcie wspólnie ćwiczenie 2 w podręczniku (*Wykorzystując wiadomości z poprzednich lekcji, dopasuj osoby i wydarzenia do konkretnej formy modlitwy. Pokoloruj okienka na odpowiedni kolor*). Pomóż uczniom w rozwiązaniu zadania, naprowadzając ich na właściwe odpowiedzi (podano je poniżej).

Powołanie Abrahama – zaufanie.

Izraelici w niewoli egipskiej – prośba.

Wędrowka Izraelitów przez pustynię (bunt przeciw Bogu i Mojżeszowi) – przebłaganie.

13. Jeśli jest taka możliwość, poproś o rozwiązanie testu sprawdzającego znajomość wiedzy z całego rozdziału. Do quizu odsyła kod QR zamieszczony na początku części „Moje notatki”. Możesz też poprosić uczniów, by rozwiązywali test w domu.
14. Na koniec poleć uczniom wykonanie ćwiczenia 3 (*Ułóż krótką modlitwę zaufania, prośby lub przebłagania*). Zachęć uczniów do modlitwy własnymi słowami. Chętni mogą przeczytać ułożone przez siebie modlitwy.

ŚWIĘTY STANISŁAW KOSTKA

CEL GŁÓWNY: Zapoznanie uczniów z życiem Świętego Stanisława Kostki i ukazanie go jako wzoru do naśladowania.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wymienia istotne fakty z życia Świętego Stanisława Kostki;
- charakteryzuje Świętego;
- wie, że Święty Stanisław Kostka jest patronem dzieci i młodzieży;
- wyjaśnia, że Święty Stanisław budował swe życie na Chrystusie;
- kształtuje postawę naśladowania Świętego.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w grupach, praca z obrazem (prezentacja multimedialna), ćwiczenie multimedialne.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, karta do pracy w grupach (załącznik 1 – do wydrukowania dla każdego ucznia), prezentacja multimedialna *Święty Stanisław Kostka*, ćwiczenie multimedialne *Święty Stanisław Kostka*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę do Ducha Świętego.
2. Włącz prezentację multimedialną (zostaw pierwszy slajd z grafiką tablicy).

Powiedz: Z pewnością znacie sporo miejscowości w swojej okolicy, w całej Polsce, a może nawet poza jej granicami. Za chwilę obejrzymy

zdjęcia czterech miejsc, poznamy ich położenie na mapie i wspólnie zastanowimy się, co łączy wszystkie te miejscowości.

Komentuj kolejne slajdy:

Slajd 1 – Rostkowo; niewielka wieś w Polsce położona na Mazowszu (województwo mazowieckie). Miejscowość zamieszkuje niecałe 400 osób. Znajduje się tutaj m.in. kościół pw. Świętego Stanisława Kostki, który widzicie na zdjęciu.

Poproś, by uczniowie w części „Moje notatki” zapisali nazwę miejscowości: ROSTKOWO.

Slajd 2 – Wiedeń; stolica i największe miasto w Austrii, położone w północno-wschodniej części kraju nad Dunajem. Mieszkają tu prawie 2 mln ludzi.

Poproś, by uczniowie w części „Moje notatki” zapisali nazwę miejscowości: WIEDEN.

Slajd 3 – Dylinga; niemieckie miasto usytuowane w Bawarii, liczące ok. 12 tysięcy mieszkańców.

Poproś, by uczniowie w części „Moje notatki” zapisali nazwę miejscowości: DYLINGA.

Slajd 4 – Rzym; stolica i największe miasto Włoch, nazywane Wiecznym Miastem, położone w środkowej części kraju nad Tybrem i Morzem Śródziemnym. Liczba mieszkańców dochodzi do 3 milionów.

Poproś, by uczniowie w części „Moje notatki” zapisali nazwę miejscowości: RZYM.

Skomentuj: *Poznaliśmy cztery miejsca zlokalizowane w różnych krajach. Miejscowości, których nazwy poznaliście i zapisaliście, różnią się wielkością. Rostkowo jest małą wioską, a Rzym – kilkumilionowym miastem. Jest pewna osoba, która łączy wszystkie te miejsca. Jej imię padło na początku lekcji. Jak myślicie, o kogo może chodzić? Poznacie odpowiedź na to pytanie, rozwiązując łamigłówkę z ćwiczenia 1 w podręczniku.*

Uczniowie mają odpowiedzieć na 3 pytania i wpisać rozwiązania w kratki.

pytanie 1: Zmarły, przebywający z Bogiem w niebie.

pytanie 2: Dorosły Stasiu to...

pytanie 3: Mała kość, potrzebna w grze planszowej.

Odpowiedź brzmi: ŚWIĘTY STANISŁAW KOSTKA.

Podsumuj: *Dzisiaj poznamy postać Świętego Stanisława Kostki. Ten polski święty w ciągu swojego krótkiego życia był w każdej z miejscowości, o których mówiliśmy. Aby dowiedzieć się, komu patronuje, rozwiążemy ćwiczenie 3 w podręczniku (wykreślanka, rozwiązanie: PATRON DZIECI I MŁODZIEŻY).*

3. Opowiedz o Świętym Stanisławie:

Święty Stanisław urodził się 28 grudnia 1550 roku w Rostkowie. Jego rodzice byli zamożni, posiadali majątek ziemski i pragnęli, by chłopiec zrobił karierę dworską. Od najwcześniejszych lat Stasiu wzrastał w religijnej atmosferze. Do 14 roku życia uczył się w domu. Następnie rodzice wystali go (i jego brata Pawła) do Wiednia. Tam spędził trzy lata. Początkowo miał trudności z nauką, ale pod koniec trzeciego roku należał już do grupy najlepszych uczniów. Zawdzięczał to nie tyle zdolnościom, co swojej pracowitości, pilności i sumienności. Był pobożny i skromny. Dużo się modlił. Jego styl życia śmieszył kolegów. Stasia często spotykały przykrości ze strony brata i innych chłopców, którzy drwili z niego, przezywali go świętoszkiem i dziwakiem, a nawet bili. Jeden z jego kolegów wspominał później, że Stanisław wstawał o północy i klękał do modlitwy. Oni, widząc go klęczącego, wstawali i celowo się o niego potykali, udając, że go nie zauważyli. Deptali go i kopali.

W ten sposób chcieli go zmusić do „normalnego” postępowania. Mimo to Staś nigdy się nie skarżył. Gdy ciężko zachorował i sądził, że umiera, chciał przyjąć Komunię Świętą, ale właściciel domu, w którym mieszkał, nie pozwolił na przyjście kapłana. Wówczas Stanisław – pełen głębokiej wiary – poprosił o pomoc Świętą Barbarę, patronkę dobrej śmierci. Wspominał później, że Święta pojawiła się w jego pokoju wraz z dwoma aniołami, którzy przynieśli mu Najświętszy Sakrament. Stanisław zobaczył wtedy Matkę Boską z Dzieciątkiem, które złożyła na jego ręce. W ten sposób Stanisław został cudownie uzdrowiony z choroby. Od razu złożył przysięgę Maryi, że wstąpi do zakonu jezuitów. Wiedział, że rodzice, choć pobożni, nie zgodzą na to, więc chłopak postanowił uciec z Wiednia. W przebraniu żebraka dotarł pieszo do Augsburga w Niem-

czech, gdzie znajdował się klasztor jezuitów. Prowincjał tego klasztoru przebywał wtedy w Dylindze, więc Stanisław ruszył w dalszą drogę. Jezuici przyjęli go życzliwie, ale został poddany próbie. Sprzątał pokoje, mył garnki w kuchni, szorował podłogi. Po kilku tygodniach doceniono jego pokorę, pracowitość, pobożność i skierowano go do Rzymu, gdzie znajdował się nowicjat. Droga z Wiednia do Rzymu, którą Stanisław pokonał pieszo, przekraczała tysiąc pięćset kilometrów. Chłopak był w stanie podjąć każdy trud, by osiągnąć cel. W 1568 roku Stanisław złożył śluby zakonne. Miał wówczas 17 lat. Niestety po kilku miesiącach zachorował na nieuleczalną w tamtych czasach malarię. Zmarł 15 sierpnia 1568 roku. Wieść o śmierci Stanisława szybko rozeszła się po Rzymie, a wkrótce za jego wstawiennictwem ludzie doznawali wielu łask od Pana Boga. Już 34 lata po śmierci został ogłoszony błogostawionym, a potem świętym.

4. Spytaj: Co dawało siłę młodemu Stanisławowi?

Powiedz: Odpowiedzi poszukamy w Piśmie Świętym.

Przeczytaj fragment biblijny.

Każdego więc, kto tych słów moich słucha i wypełnia je, można porównać z człowiekiem roztroptym, który dom swój zbudował na skale. Spadł deszcz, wezbrały rzeki, zerwały się wichry i uderzyły w ten dom. On jednak nie runął, bo na skale był utwierdzony. (Mt 7,24–25)

Powiedz: Porównując życie oparte na wartościach do domu zbudowanego na skale, Pan Jezus nawiązał do warunków klimatycznych Palestyny i zwyczajów jej mieszkańców. W okresie zimy często występują tam gwałtowne wiatry, a te z kolei wywołują obfite deszcze, które mogą prowadzić do powodzi. Dlatego domy od zawsze budowano tam na solidnych fundamentach. Do tego celu wykorzystywano skały.

Spytaj:

- Gdzie człowiek roztroptny wybudował swój dom? (na skale)
- Co stało się z domem podczas wichury i powodzi? (dom pozostał na swoim miejscu, nie zniszczył się)
- Kogo Pan Jezus porównuje do człowieka roztroptego? (tego, kto słucha Jego słów i je wypełnia)
- Kto jest skałą, na której powinniśmy budować nasze życie? (Jezus Chrystus)

→ Czego obrazem są gwałtowny wiatr i ulewny deszcz? (różnych życiowych doświadczeń i niepowodzeń, trudności, kryzysów)

Podsumuj: *Święty Stanisław zmagał się z różnymi trudnościami. Żadne przeszkody nie były jednak w stanie zatrzymać go w dążeniu do celu. Chciał trwać blisko Jezusa jako zakonnik – i konsekwentnie realizował to pragnienie. Nie ulegał wpływom otoczenia. Budował życie na Chrystusie, tak jak człowiek roztropny z przypowieści zbudował dom na skale. Dzięki tym solidnym fundamentom był w stanie pokonać wszelkie przeszkody i miał siłę, by walczyć o realizację woli Bożej w swoim życiu.*

5. Podziel klasę na czteroosobowe grupy. Każdemu uczniowi rozdaj wydrukowany arkusz z załącznika 1.

Wspomnienie ojca Giulio Fazio po śmierci Świętego Stanisława:

„Postępował jak anioł z nieba. Był wyjątkowo pokorny, gardził honorami, światem i samym sobą, spełniając z wielkim oddaniem najniższe postęgi domowe, ukrywając swoje szlachectwo i talenty, które otrzymał od Boga. Jego skromność była podziwu godna, jego posłuszeństwo najbardziej dokładne, zawsze był radosny i miły. Dla innych był łagodny, tylko wobec siebie wymagający i surowy. Nie wypowiedział nigdy żadnego słowa nierozważnego, niepotrzebnego i niewłaściwego, dostosowując całe swoje postępowanie do reguły. Modlił się nieustannie, łączył pracę z kontemplacją, mając przed oczyma Boga we wszystkim, co robił”.

Poprosz: *Zapoznajcie się ze wspomnieniem ojca Giulio Fazio. Wypiszcie cechy charakteru, którymi wyróżniał się Święty Stanisław (możecie też opisać jego zachowanie czy sposób bycia). Zwróćcie uwagę na te cechy, które warto naśladować. Możecie uzupełnić swoje odpowiedzi o inne cechy poznane podczas katechezy.*

Przewidywane wyniki pracy w grupach: *wielkiego ducha; łagodny; wytrwały; pobożny; pokorny; sumienny; odpowiedzialny; skromny; radosny; miły; wymagający od siebie; surowy dla siebie; mówiący tylko dobre, wartościowe słowa; pilny; pracowity; znający wartość nauki...*

6. Jako podsumowanie poprosz o rozwiązanie ćwiczenia 2 w podręczniku. Uczniowie mają uzupełnić zdania:

Od Świętego Stanisława Kostki mogę nauczyć się...

Powiniennem go naśladować w...

Chcę w sobie kształtować takie cechy Świętego Stanisława jak...

Przykładowe rozwiązanie:

Od Świętego Stanisława Kostki mogę nauczyć się pokory.

Powiniennem go naśladować w pobożności.

Chcę w sobie kształtować takie cechy Świętego Stanisława jak dobroć.

7. Podsumuj katechezę: *Święty Stanisława Kostki żył ponad 450 lat temu. Od tego czasu wiele się zmieniło. Dzisiaj nie trzeba wyjeżdżać daleko od domu, by uczyć się w dobrej szkole, nie trzeba też podróżować pieszo. Choć zmieniły się okoliczności, wartości, o które trzeba walczyć i zabiegać, pozostały takie same. Droga do świętości wygląda dziś tak samo jak wtedy. Nie powtórzymy dokładnie czynów Stanisława, ale możemy go naśladować. Tak jak on powinniśmy opierać życie na wartościach.*

8. Na zakończenie zaproponuj **ćwiczenie multimedialne** Święty Stanisław Kostka.
9. Na koniec pomódlcie się.

Święty Stanisławie Kostko, który mówiłeś: „Do wyższych rzeczy zostałem stworzony i dla nich winienem żyć”, naucz nas odważnie iść drogą Bożych przykazań i ewangelicznej nauki, tęsknić za tym, co święte i doskonałe. Pomóż nam już dziś mądrze budować nasze życie na skale, a fundamentem naszych życiowych planów niech zawsze będzie Chrystus. Amen.

RÓŻANIEC – BLISKOŚĆ MATKI

CEL GŁÓWNY: Zapoznanie uczniów z podstawowymi informacjami na temat modlitwy różańcowej.

CELE SZCZEGÓLOWE – UCZEŃ:

- potrafi określić, jakie modlitwy odmawia się na różańcu;
- rozumie, że podczas modlitwy różańcowej towarzyszymy Maryi i Jezusowi w ich życiu;
- wie, że Maryja wielokrotnie prosiła o odmawianie różańca.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, praca w grupach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, materiały do pracy w grupach (załącznik 1 – do wydrukowania ×4), 4 koperty (włóż do nich rozcięte paski z załącznika 1), ew. plansze z dużymi napisami (TAJEMNICE RADOSNE, TAJEMNICE ŚWIATŁA, TAJEMNICE BOLESNE, TAJEMNICE CHWALEBNE), kredki dla uczniów, coś do przypięcia kartek na tablicy albo na planszach.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę: *Zdrowaś Maryjo*.
2. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj:
  - Z kim spędzacie najwięcej czasu? (z koleżankami, kolegami, przyjaciółką, przyjacielem, rodzicami, rodzeństwem, dziadkami itd.)
  - Co najbardziej lubi jeść wasz najlepszy przyjaciel/przyjaciółka? (dowolne odpowiedzi)

Możesz zadać kilka podobnych pytań.

Podsumuj: *Najwięcej wiedzą o sobie osoby, które się kochają i towarzyszą sobie przez większość czasu. Podobnie było w przypadku Maryi i Jezusa. To ona była świadkiem dorastania Jezusa, uczestniczyła w pierwszym cudzie na weselu w Kanie i spotkała Go zmartwychwstałego. Właśnie dlatego to do niej zwracamy się z prośbą o to, by wstawiała się za nami u swego syna.*

3. Powiedz: *Jedną z najpiękniejszych form modlitwy do Matki Boskiej jest odmawianie różańca. Nazwa „rózaniec” wywodzi się ze średniowiecza. W tym czasie świat porównywano często do księgi, która mówi o Panu Bogu. Bardzo ważne były wówczas kwiaty – ludzie uważali je za symbole różnych cech. Ofiarowywano je ukochanym osobom. Z czasem zaczęto dawać Bogu duchowe kwiaty – modlitwę. Odmawianie różańca zaczęło być traktowane jako dawanie Matce Bożej róż. Tak powstała nazwa, którą znamy dzisiaj: różaniec, wieniec z róż.*
4. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku. Uczniowie mają pokolorować na niebiesko paciorki różańca, na których odmawia się modlitwę *Zdrowaś Maryjo*, a na czerwono te, na których odmawia się modlitwę *Ojcze nasz*.
5. Przypomnijcie sobie wspólnie, jak odmawia się różaniec.
6. Spytaj: *Kiedy najczęściej się modlimy?* Padną odpowiedzi, że wtedy, kiedy jesteśmy smutni, potrzebujemy pomocy.

Powiedz: *Modlitwa różańcowa może być naszym ukojeniem w sytuacjach, kiedy nie mamy siły, potrzebujemy pomocy i wsparcia. Matka Boska od zawsze wysłuchuje ludzkich prośb. Było tak nawet kilkaset lat temu. Przenieśmy się na chwilę do wieku XVI.*

7. Poproś o przeczytanie tekstu z podręcznika z części „Spotykam”:

Wiek XVI w dziejach Europy to bardzo niebezpieczny czas: potężna muzułmańska Turcja dążyła do zajęcia europejskich ziem, zwłaszcza tych leżących nad Morzem Śródziemnym. To zagrożenie dostrzegł papież Pius V, który przypominał, że zbieranie wojsk jest ważne, ale może nie wystarczyć – dlatego o pomoc trzeba poprosić Boga. Papież, który był dominikaninem, doskonale zdawał sobie sprawę z wartości modlitwy różańcowej – była ona popularna w jego zakonie. Wiedząc, że walka jest

nieunikniona, wezwał cały Kościół do modlitwy różańcowej w intencji zwycięstwa chrześcijan. Rozstrzygająca bitwa rozegrała się 7 października 1571 roku pod Lepanto w Zatoce Korynckiej. Potężne morskie armie stanęły do walki, a papież i wierni padli na kolana z różańcami w rękach. Pius V podczas modlitwy doświadczył wizji: zobaczył zatokę, w której toczyła się bitwa, a nad nią Maryję patrzącą ze spokojem na walczących. Matka Boża zapewniła papieża, że chrześcijanie zwyciężą. I rzeczywiście – ledwo bitwa się rozpoczęła, a uciął wiatr, który wiał z takiej strony, że pomógł wojskom tureckim, ale szkodził armii chrześcijańskiej. Flota turecka, choć liczniejsza, została doszczętnie rozbita – i już nigdy nie odzyskała swojej świetności. Na pamiątkę tego wydarzenia papież Pius V ustanowił wspomnienie Matki Bożej Zwycięskiej na 7 października. Z czasem to święto otrzymało nową nazwę: Matki Bożej Różańcowej.

Powiedz: Matka Boska może nam pomóc nawet w najtrudniejszych sytuacjach. Powinniśmy pamiętać, że modlitwa różańcowa to nie tylko odmawianie „Ojcze nasz” i „Zdrowaś Mario”, ale przede wszystkim towarzyszenie Jezusowi i Jego Matce w ich sytuacjach życiowych. Wypowiadając znane nam słowa modlitw, mamy rozważać tajemnice, które nawiązują do różnych wydarzeń z życia Marii i Jezusa.

8. Podziel klasę na cztery grupy. Rozdaj zespołom koperty, w których znajdują się paski z tajemnicami różańca. Poproś, aby grupy poukładały tajemnice w odpowiedniej kolejności.

Tajemnice radosne

1. Zwiastowanie Najświętszej Maryi Panny
2. Nawiedzenie Świętej Elżbiety
3. Narodzenie Jezusa
4. Ofiarowanie Jezusa w świątyni
5. Znalezienie Jezusa w świątyni

Tajemnice światła

1. Chrzest Jezusa w Jordanie
2. Wesele w Kanie Galilejskiej
3. Głoszenie Królestwa Bożego
4. Przemienienie na górze Tabor
5. Ustanowienie Eucharystii

Tajemnice bolesne

1. Modlitwa Jezusa w Ogrójcu
2. Biczowanie
3. Cierniem ukoronowanie
4. Droga Krzyżowa
5. Śmierć Jezusa na Krzyżu

Tajemnice chwalebne

1. Zmartwychwstanie Jezusa
2. Wniebowstąpienie Jezusa
3. Zesłanie Ducha Świętego
4. Wniebowzięcie Maryi
5. Ukoronowanie Matki Bożej na Królową nieba i ziemi

Podsumujcie pracę. Uczniowie z poszczególnych grup po kolei przypinają do tablicy kartki z tajemnicami (pod odpowiednimi planszami lub dużymi napisami).

Powiedz, że początkowo odmawiano tylko tajemnice radosne, bolesne i chwalebne. Tajemnice światła dodał papież Jan Paweł II.

9. Jako podsumowanie poproś o uzupełnienie ćwiczenia 2 w podręczniku (*Wypisz wszystkie tajemnice różańcowe*).
10. Powiedz: *Matka Boża wskazała modlitwę różańcową jako tę, której najbardziej potrzebujemy. Mówiła o tym w kilku objawieniach, np. w Lourdes w 1858 roku, kiedy miała długi sznur różańca na ramieniu. Do codziennego odmawiania różańca zachęcała też w 1917 roku w Fatimie.*
11. Na koniec pomódlcie się wspólnie, odmawiając różaniec.

ADWENT – CZAS OCZEKIWANIA

31

CELE GŁÓWNE:

- ukazanie Adwentu jako czasu oczekiwania na przyjście Pana Jezusa;
- kształtowanie postawy czuwania i gotowości na spotkanie z Panem Jezusem.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wie, że Adwent jest czasem oczekiwania na Zbawiciela;
- wylicza symbole adwentowe;
- streszcza przypowieść o dziesięciu pannach;
- proponuje sposoby przygotowania się na przyjście Pana.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, krzyżówka, pogadanka, praca z obrazem (rysunki), śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, krzyżówka (załącznik 1 – do wydrukowania dla każdego ucznia), duże rysunki (załącznik 2 – do wydrukowania po jednym egzemplarzu, w kolorze), magnesy do przyklejenia rysunków na tablicy, ew. prawdziwa lampa oliwna, podkład muzyczny lub nagranie piosenki *Czekam na Ciebie* (według uznania katechety), ew. akcesoria do odtworzenia utworu muzycznego.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się: *Zdrowaś Maryjo*.
2. Rozdaj uczniom krzyżówki (załącznik 1) i powiedz, że rozwiązanie naprowadzi ich na temat dzisiejszej katechezy.

Odpowiedzi:

Matka Pana Jezusa. (MARYJA)

Kościół to inaczej ... Boży. (DOM)

Zapalane na ołtarzu. (ŚWIECE)

Jedna z cnót boskich. (NADZIEJA)

Miejsce w kościele, w którym przechowuje się Najświętszy Sakrament. (TABERNAKULUM)

Kapłan odprawia przy nim Mszę Świętą. (OŁTARZ)

Kiedy uczniowie rozwiążą krzyżówkę, napisz na tablicy: ADWENT. Poproś uczniów o wymienienie symboli adwentowych. Kiedy pojawią się hasła: „żłóbek”, „roratka/świeczka”, „wieniec”, „lampion”, przyklej odpowiednie rysunki do tablicy (załącznik 2).

3. Wyjaśnij znaczenie słowa „adwent”.

*Termin pochodzi od łacińskiego słowa *adventus* – przyjście. Adwent rozpoczyna nowy rok liturgiczny. Ma podwójny wymiar: jest to czas przygotowania do uroczystości Narodzenia Pańskiego, w której wspominamy pierwsze przyjście Jezusa na ziemię (czyli Jego narodzenie), a zarazem jest to czas przygotowania na Jego powtórne przyjście (na końcu czasów).*

Powiedz, że pierwsza niedziela Adwentu rozpoczyna rok liturgiczny. Jest to cykl świąt i okresów liturgicznych w życiu Kościoła, który przypomina wydarzenia z życia Jezusa.

4. Spytaj: Co to znaczy: „przygotować się”? Wysłuchaj kilku odpowiedzi (np. być gotowym do czegoś; owoić się z myślą, że coś może nastąpić; wiedzieć, że coś nastąpi; nauczyć się czegoś; przyszykować rzeczy konieczne do zrobienia czegoś).

Powiedz: Przygotowanie wiąże się z czuwaniem. Pan Jezus mówił o czuwaniu w przypowieści o dziesięciu pannach, którą sobie przypomnimy.

5. Pokaż lampę oliwną (jeśli ją masz). Jeśli nie masz ze sobą lampy, poproś uczniów, by spojrzeli na zdjęcie w podręczniku. Wyjaśnij własnymi słowami, czym jest lampa oliwna. Powiedz: *Lampa oliwna (kaganek) – niewielkie naczynie gliniane lub metalowe, ma kształt miseczki z dziobkiem, uchwytem i knotem. Kiedyś służyło do oświetlania pomieszczeń, a także*

drogi podczas wędrówki. Lampę oliwną napełniano tłuszczem (np. olejem roślinnym lub zwierzęcym).

6. Poproś jednego z uczniów o odczytanie fragmentu biblijnego (możesz przydzielić role).

Wtedy podobne będzie królestwo niebieskie do dziesięciu panny, które wzięły swoje lampy i wyszły na spotkanie pana młodego. Pięć z nich było nierozsądnych, a pięć roztropnych. Nierozsądne wzięły lampy, ale nie wzięły z sobą oliwy. Roztropne zaś razem z lampami zabrały również oliwę w swoich naczyniach. Gdy się pan młody opóźniał, senność ogarnęła wszystkie i posnęły. Lecz o północy rozległo się wołanie: „Oto pan młody [idzie], wyjdźcie mu na spotkanie!”. Wtedy powstały wszystkie owe panny i opatrzyły swe lampy. A nierozsądne rzekły do roztropnych: „Użyczcie nam swej oliwy, bo nasze lampy gasną”. Odpowiedziały roztropne: „Mogłoby i nam, i wam nie wystarczyć. Idźcie raczej do sprzedających i kupcie sobie”. Gdy one szły kupić, nadszedł pan młody. Te, które były gotowe, weszły z nim na ucztę weselną, i drzwi zamknęto. Nadchodzą w końcu i pozostałe panny, prosząc: „Panie, panie, otwórz nam!”. Lecz on odpowiedział: „Zaprawdę, powiadam wam, nie znam was”. Czuwajcie więc, bo nie znacie dnia ani godziny. (Mt 25,1–13)

Zacznij rozmowę kierowaną:

- Na czyje spotkanie wyszły panny? (pana młodego)
- Czego nie wzięły ze sobą panny nierozsądne? (oliwy do lamp)
- Co zabrały ze sobą roztropne panny? (lampy i oliwę w naczyniach)
- Co się stało, gdy pan młody się spóźniał? (wszystkie zasnęły)
- Co panny usłyszały o północy? (wołanie „pan młody idzie, wyjdźcie mu na spotkanie”)
- O co panny nierozsądne poprosiły panny roztropne? (aby użyczyły im swojej oliwy)
- Jak roztropne panny zareagowały na tę prośbę? (powiedziały, że im też mogłoby nie starczyć oliwy; poradziły, by poszły i kupiły sobie swój zapas)
- Które panny weszły na ucztę? (te, które miały lampy i oliwę)
- O co panny nierozsądne poprosiły pana młodego? (aby im otworzył)
- Co odpowiedział pan młody? (że ich nie zna)

Skomentuj: *Pan Jezus prosi, byśmy byli gotowi na spotkanie z nim. Panny roztropne symbolizują ludzi mądrych, którzy czuwają i są przygotowani do spotkania z Bogiem. Pamiętajmy, że nie chodzi tu o to, byśmy cały czas myśleli o Panu Bogu, ale o to, byśmy wiedzieli, dokąd zmierzamy i jaki cel w życiu chcemy osiągnąć. Powinniśmy podtrzymywać światło wiary, które zostało w nas zapalone w momencie chrztu.*

7. Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 2 w podręczniku (uzupełnienie przypowieści o pannach).

W przypowieści występuje pięć panien roztropnych i pięć **nieroztropnych**. Panny nierozsądne zabrały swoje **lampy**, ale nie zabrały **oliwy**. Zmoruszone snem, wszystkie panny **zasnęły**. O północy rozległo się **wołanie**. Gdy panny się obudziły, zauważyły, że niektórym zabrakło **oliwy**. Okazały się one **nieroztropne**, bo nie przygotowały sobie odpowiedniego zapasu oliwy. Musiały **iść sobie kupić**. Kiedy nadszedł pan młody, zastał przed domem tylko panny **roztropne**. Kiedy wszyscy weszli na ucztę weselną, zamknięto **drzwi**. Po pewnym czasie na miejsce przybyły także spóźnione panny **nierozsądne**, lecz pan młody odpowiedział im: „**nie znam was**”.

8. Przypomnij uczniom, że Adwent jest czasem oczekiwania i przygotowania do przeżycia Bożego Narodzenia. Powiedz: *W tym czasie warto chodzić na roraty. Jest to Msza Święta, którą odprawia się o wschodzie słońca. Uczestnicy rorat trzymają w rękach lampiony lub świeczki. Światło symbolizuje bowiem Chrystusa, który ocala nas z ciemności – grzechu.*
9. Powiedz, że przeczytasz teraz fragment opowiadania ks. Mieczysława Malińskiego:

– *Miałem dawniej zwyczaj, że przez cały Adwent zbierałem dobre uczynki jako prezenty do żłóbka Jezusa. Wtedy wrzucałem do pudełeczka koraliki czy coś takiego. I cieszyłem się, gdy ich przybywało.*

– *Jakie to były dobre uczynki?*

– *No na przykład gdy napisałem starannie zadanie domowe, gdy odwiedziłem chorego kolegę albo gdy poszedłem do babci, aby posprzątać. Czasem mama sama stwierdzała, że należy coś uznać za prezent dla Jezuska.*

– *I co potem z tym pudełeczkiem?*

– *Po Pasterce kładłem je do mojej domowej szopki. A raz zaniósłem do kościoła, gdzie jest ruchoma szopka.*

– *I dalej tak gromadzisz dobre uczynki?*

– No właśnie. W tamtym roku zbuntowałem się. Powiedziałem sobie: „Już dość tego. To dziecinada. Już jestem za duży na taką zabawę. Trzeba się inaczej przygotować do Świąt. Od tego są roraty i rekolekcje adwentowe, i umartwienie. Obżeram się ciastkami, chipsami. Trzeba z tym skończyć w Adwencie przynajmniej”.

– I co?

– Nie byłem ani razu na roratach. Nie uczestniczyłem w rekolekcjach, bo mi akuratnie coś wypadło. A od słodyczy i chipsów nie potrafiłem się powstrzymać. I tak upłynął cały Adwent, jakby go nie było.

Marek skończył. Święty jeszcze chwilę siedział w milczeniu. Wreszcie powiedział:

– To ja już pójdę. Bo ja już nie potrzebuję nic dodawać do tego, coś powiedział.

Wstał. Marek chciał go jeszcze choć na moment zatrzymać:

– Tak było w tamtym roku.

– A w tym roku?

– Nawet nie było postanowień żadnych na początku Adwentu. I co teraz. Jutro już Wigilia. I znowu będzie tak jak przed rokiem. Zjem to, co mama przygotowała. Pójdę na Pasterkę i przestoję ją, tak jak przed rokiem, a potem zasnę kamiennym snem. I będzie: święta, święta i już po świętach. Tego nie chcę*.

Spytaj:

- Co powinniśmy robić, abyśmy byli gotowi na spotkanie ze Zbawicielem?
- Co może nam pomóc w przygotowaniach? (podpowiedz, że postanowienia adwentowe)

10. Poproś o uzupełnienie ćwiczenia 1 w podręczniku (podanie propozycji postanowień adwentowych).
11. Na koniec zaproponuj ćwiczenie 3 (uczniowie mają zaprojektować wieniec adwentowy i co niedzielę dorysowywać na nim płomień).
12. Zaproś uczniów do wspólnego zaśpiewania piosenki adwentowej *Czekam na Ciebie, dobry Boże*. Zaczynij i naprowadź uczniów na odpowiednią melodię. Tekst znajduje się w podręczniku w części „Modlę się”.

---

* M. Maliński, *Oczekiwanie*, tom *Wigilijne bajania*, Wydawnictwo Jagiellonia, Kraków 2005.

1. *Czekam na Ciebie, dobry Boże,
Przyjdź do mnie, Panie, pospiesz się.
Niechaj mi łaska Twa pomoże,
Chcę czystym sercem przyjąć Cię.*

*Ref. Przyjdź do mnie, Panie, mój dobry Boże,
przyjdź i nie spóźniaj się.
Przyjdź do mnie, Panie, przyjdź z łaską swoją,
przyjdź i nie spóźniaj się.*

BÓG RODZI SIĘ W SERCU KAŻDEGO CZŁOWIEKA

CEL GŁÓWNY: Uświadomienie uczniom, że wspomnianie historycznego faktu narodzin Jezusa w Betlejem powinno prowadzić nas do troski o narodziny Jezusa w naszych sercach.

CELE SZCZEGÓLWE – UCZEŃ:

- opisuje historię narodzenia Jezusa;
- rozumie, że Jezus rodzi się w jego sercu w momencie przystępowania do Komunii Świętej;
- pragnie jak najczęściej spotykać się z Jezusem w sakramencie Eucharystii.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, praca z obrazem (prezentacja multimedialna), pogadanka, rozmowa kierowana, śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (jedno na ławkę), prezentacja multimedialna *Święta Bożego Narodzenia*, podkład muzyczny lub nagranie kolędy *Bóg się rodzi* (według uznania katechety), komputer z dostępem do internetu, rzutnik lub tablica interaktywna, ew. akcesoria do odtworzenia utworu muzycznego.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się na rozpoczęcie katechezy.
2. Powiedz: *Otwórzcie podręcznik na poprzedniej katechezie. Spójrzcie na wieniec adwentowy, który narysowaliście. Do jakich świąt się przygotowujemy?* (Boże Narodzenie).
3. Włącz prezentację.

Powiedz: *Opiszcie przygotowania i nazwijcie tradycje świąteczne, które widzicie na zdjęciach.*

Przełączaj kolejne slajdy i za każdym razem słuchaj odpowiedzi uczniów (możliwa pogadanka).

Slajd 1: zakupy

Slajd 2: przygotowywanie potraw

Slajd 3: pieczenie

Slajd 4: sprzątanie

Slajd 5: ubieranie choinki

Slajd 6: pakowanie prezentów

Slajd 7: opłatek, życzenia

Slajd 8: kolacja wigilijna

Slajd 9: rozpakowywanie prezentów

Podsumuj: *Zbliżają się kolejne święta. Znowu będziemy przygotowywać się do tych dni: robić zakupy, sprzątać, gotować, piec, stroić drzewko, pakować prezenty. W Wigilię zasiądziemy do uroczystej wieczerzy i wręczymy sobie niespodzianki. Jak myślicie, co tak naprawdę stanowi istotę świąt? Możesz wysłuchać kilku odpowiedzi.*

4. Podsumuj: *Co roku pod koniec grudnia wspominamy narodziny kogoś wyjątkowego, kto przyszedł na świat, aby nas zbawić. Jego urodziny świętujemy 25 grudnia. O kim mowa? Dzieci powinny odpowiedzieć: Panu Jezusie.*

Dodaj: *Proszę, niech każdy z was zastanowi się, czym tak naprawdę są dla was nadchodzące święta. Chcecie, aby Jezus narodził się w waszych sercach?*

5. Rozdaj uczniom Pismo Święte (po jednym na ławkę). Poproś o odnalezienie fragmentu Ewangelii: Łk 2,1–14. Polecenie: *Przeczytajcie po cichu tekst i uzupełnijcie luki w ćwiczeniu 1.*

Cesar August wydał rozporządzenie, aby przeprowadzić **spis ludności**. Każdy szedł do miasta, z którego wywodził się jego ród. Józef ze swoją żoną Maryją musieli iść do **Betlejem**. Kiedy tam przebywali, Maryja urodziła **Jezusa**. Owinęła nowo narodzone Dzieciątko w **pieluszki** i położyła w **żłobie**, bo nie było dla nich miejsca w **gospodzie**. W okolicy **pasterze** pilnowali swoich owiec. Nagle stanął przy nich **Anioł Pański** i powiedział, że w Betlejem narodził się **Zbawiciel**.

Aniołowie **wielbili Boga** słowami: „Chwała Bogu na wysokościach, a na ziemi pokój ludziom, w których sobie upodobał”.

6. Przeczytaj słowa papieża Franciszka, które znajdują się w podręczniku:

Dwa tysiące Bożych Narodzeń, a Dziecię nie traci upodobania w swoim ludzie, w nas. Nadal z ufnością oddaje się w nasze ręce, w geście oddania się, którym jest Eucharystia. „Ja jestem Bogiem z Wami” – jakby powtarza te słowa w ciszy, która smakuje chlebem*.

Zacznij rozmowę kierowaną:

- Ile razy obchodziliśmy już święta Bożego Narodzenia? (ponad dwa tysiące razy)
- Co świadczy o tym, że Jezus wciąż nas kocha? (oddaje się w nasze ręce)
- Kiedy Pan Jezus przychodzi do każdego człowieka? (w Eucharystii)
- Kiedy Jezus mówi do nas: „Ja jestem Bogiem z Wami”? (w ciszy, która smakuje chlebem – a więc zawsze, kiedy jesteśmy na mszy)

7. Poproś o odczytanie fragmentu Ewangelii św. Jana:

Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga i Bogiem było Słowo (...). Była światłość prawdziwa, która oświeca każdego człowieka, gdy na świat przychodzi. Na świecie było Słowo, a świat stał się przez Nie, lecz świat Go nie poznał. Przyszło do swojej własności, a swoi Go nie przyjęli. Wszystkim tym jednak, którzy je przyjęli, dało moc, aby się stali dziećmi Bożymi, tym, którzy wierzą w imię Jego – którzy ani z krwi, ani z żądzy ciała, ani z woli męża, ale z Boga się narodzili. Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas. (J 1,1.9–14)

Zacznij rozmowę kierowaną:

- Co było na początku? (Słowo)
- Co wiemy o tym Słowie? (było u Boga i było Bogiem)
- Co się stało dzięki Słowu Boga? (stał się świat)
- Jak zachowali się ludzie wobec Słowa? (nie poznali Go, nie przyjęli Go)
- Kim stali się ludzie, którzy przyjmują Słowo? (dziećmi Bożymi)
- Gdzie zamieszkało Słowo? (wśród nas)

---

* Jorge Mario Bergoglio, *Boże narodzenie tysiąclecia*, homilia z 18 grudnia 1999 roku, w: Papież Franciszek, *Nie zgadzaj się na zło*, Wydawnictwo M, Kraków 2013, s. 151.

8. Spytaj: *Kim jest to Słowo, które nie wszyscy przyjmują, ale tym, którzy je przyjmują, daje ono moc, aby stali się dziećmi Bożymi? Poznamy odpowiedź na to pytanie, rozwiązując ćwiczenie 2 w podręczniku (tamigłówa – szyfr matematyczny).*

Rozwiązanie: Słowem Boga jest SYN BOŻY – JEZUS.

9. Powiedz: *Stare przysłowie mówi: „Na próżno Jezus rodzi się w żłobie, jeśli nie narodzi się w tobie”. Spytaj: Co możecie zrobić, aby Jezus narodził się w waszych sercach? Padną różne odpowiedzi. Pokieruj rozmową w ten sposób, by uczniowie doszli do wniosku, że powinni wypełnić postanowienia adwentowe, być posłuszni, pomagać rodzicom, dziadkom itd.*
10. Powiedz: *Jezus rodzi się w naszych sercach, gdy modlimy się, postępujemy zgodnie z Bożymi przykazaniami, a szczególnie wtedy, gdy przyjmujemy go w Komunii Świętej. Właśnie dlatego powinniśmy przyjąć ją w Wigilię.*
11. Poproś uczniów, by przeczytali tekst kolędy w podręczniku (część „Modlę się”). Powiedz: *Przeczytajcie kolędę i zamalujcie kredką lub pisakiem te fragmenty, które bezpośrednio nawiązują do przeczytanego dzisiaj fragmentu Ewangelii św. Jana.*

Uczniowie powinni zakreślić w każdej zwrotce: „A Słowo ciałem się stało i mieszkało między nami”.

12. Jeśli jest taka możliwość, zaproponuj rozwiązanie testu sprawdzającego znajomość wiedzy z całego rozdziału. Do quizu odsyła kod QR zamieszczony na początku części „Moje notatki”. Możesz też poprosić uczniów, by rozwiązali test w domu.
13. Wspólnie odśpiewajcie kolędę. Tekst znajduje się w podręczniku w części „Modlę się”.

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że kerygmat to głoszenie śmierci Pana Jezusa i ogłaszanie Jego zmartwychwstania, co stanowi fundament życia chrześcijańskiego.

CELE SZCZEGÓLOWE – UCZEŃ:

- poznaje definicję kerygmatu;
- potrafi omówić istotę kerygmatu;
- wnioskuje, na czym polega głoszenie kerygmatu;
- odkrywa, że kerygmat zapoczątkowuje relację między Bogiem a człowiekiem;
- potrafi wyjaśnić, że misja głoszenia Dobrej Nowiny została przekazana apostołom i trwa w Kościele do dzisiaj;
- potrafi wyjaśnić, czym jest dzisiaj przepowiadanie kerygmatyczne i do kogo jest kierowane.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Na rozpoczęcie proponujemy modlitwę *Wierzę w Boga*.
2. Nawiąż do modlitwy, którą przed chwilą odmówiliście. Podkreśl, że miłość człowieka do Pana Boga i drugiej osoby oraz wiedza na jakiś temat biorą się z poznania. Najpierw trzeba się o czymś dowiedzieć lub usłyszeć, by można było to przyjąć i dzielić się swoją wiedzą z innymi. Podobnie jest z Dobrą Nowiną o śmierci i zmartwychwstaniu Pana Jezusa. Najpierw ktoś musiał nam powiedzieć o zbawczych wydarzeniach.

Musieliśmy o nich usłyszeć, abyśmy mogli głosić o nich innym i dawać świadectwo o żywym Zbawicielu.

3. Zaczynij rozmowę kierowaną:

- Kto pierwszy powiedział ci o Panu Bogu? (rodzice, dziadkowie, katecheta)
- Czy pamiętasz, gdzie po raz pierwszy usłyszałeś o Panu Jezusie? (w domu, w przedszkolu, na religii, w kościele, na rekolekcjach)

4. Poproś o odczytanie dwóch fragmentów biblijnych.

Jeżeli więc ustami swoimi wyznasz, że JEZUS JEST PANEM, i w sercu swoim uwierzysz, że Bóg Go wskrzesił z martwych – osiągniesz zbawienie. Bo sercem przyjęta wiara prowadzi do usprawiedliwienia, a wyznawanie jej ustami – do zbawienia. Wszak mówi Pismo: „Żaden, kto wierzy w Niego, nie będzie zawstydzony”. (Rz 10,9–11)

(...) Chrystus umarł – zgodnie z Pismem – za nasze grzechy, (...) został pogrzebany, (...) zmartwychwstał trzeciego dnia, zgodnie z Pismem; (...) ukazał się Kefasowi, a potem Dwunastu. (1 Kor 15,3–5)

5. Zaczynij rozmowę kierowaną:

- O czym mówi fragment z Listu do Rzymian? (Pan Jezus jest Panem i Zbawicielem, który umarł i zmartwychwstał; kto w Niego wierzy, nie zawiedzie się)
- Dlaczego wiarę należy przyjąć sercem? (przyjąć sercem to znaczy przyjąć naprawdę, a nie tylko powierzchownie; kiedy naprawdę wierzymy, możemy głosić wiarę innym)
- Co jest skutkiem przyjęcia wiary? (nawrócenie i zbawienie)
- O czym mówi fragment 1 Listu do Koryntian? (Pan Jezus umarł za nasze grzechy, został pogrzebany, zgodnie z Pismem zmartwychwstał trzeciego dnia i pozwolił się zobaczyć swoim uczniom – kiedy padnie taka odpowiedź, dodaj, że jest to najstarsze streszczenie kerygmatu apostołskiego, i wyjaśnij, czym jest kerygmat)

KERYGMAT – (z greckiego: „głoszenie”, „ogłaszanie”) – głoszenie Dobrej Nowiny o Jezusie Chrystusie. Jest to jedno z najważniejszych zadań Kościoła.

- Komu najpierw ukazał się Pan Jezus po zmartwychwstaniu? (najpierw Piotrowi, a potem pozostałym apostołom)

6. Skomentuj: *Apostołowie byli naocznymi świadkami życia i działalności Pana Jezusa. Jako pierwsi dowiedzieli się też o Jego zmartwychwstaniu, dlatego zaczęli dzielić się z innymi ludźmi Dobrą Nowiną o Bożej miłości i zbawieniu. To głoszenie miało wzbudzać w słuchaczach wiarę w Jezusa oraz prowadzić ich do nawrócenia. Misja apostołów trwa nadal: dziś wielu ludzi odeszło od wspólnoty życia z Bogiem, wielu o Nim zapomniało, wielu też nie doświadczyło Jego miłości.*
7. Wróć do zdefiniowania kerygmatu. Poproś, by uczniowie zerknęli na podręcznikową grafikę muru, na którym znajdują się napisy. Wybierz sześć osób, każdej z nich przyporządkuj jedną „cegłę” i poproś o odczytanie treści kerygmatu (począwszy od góry i kierując się ku dołowi).

Treść kerygmatu:

W pierwszej cegielce: Bóg cię kocha.

W drugiej: Jesteś człowiekiem grzesznym i potrzebujesz zbawienia.

W trzeciej: Jezus już cię odkupił.

W czwartej: Uwierz w to i nawróć się – zmień swoje życie.

W piątej: Wtedy otrzymasz dary Ducha Świętego.

W szóstej: Wejdź do wspólnoty.

Poproś te same osoby, by odczytały hasła raz jeszcze, ale dużo wolniej. Skomentuj każdą „cegłkę”^{*}.

BÓG CIĘ KOCHA – punkt pierwszy powtarza nam prawdę, którą jako chrześcijanie doskonale znamy: Bóg jest miłością. Miłość osiąga swoją pełnię, kiedy człowiek dzieli się nią z innymi. Bóg postanowił więc stworzyć świat: materię nieożywioną, rośliny i zwierzęta, a na końcu człowieka, który był dla niego najważniejszy. W ten sposób powstał człowiek – i właśnie dlatego człowiek może być pewny, że Bóg go kocha.

JESTEŚ CZŁOWIEKIEM GRZESZNYM I POTRZEBUJESZ ZBAWIENIA – Bóg tak ukochał człowieka, że z miłości dał mu wolną wolę (miłość nigdy nie ubezwłasnowolnia). Wolna wola oznacza, że człowiek może wybierać to, co chce, co bardziej mu się podoba – no i wybiera, ale nie

---

^{*} Poniższe opracowanie przygotowano na podstawie: A. Szewczyk, *Co to jest Kerygmat?*, <https://niniwa.org/2019/01/23/co-to-jest-kerygmat/> (dostęp: 6 lutego 2020 roku).

zawsze dobrze. Kiedy człowiek po raz pierwszy sprzeciwił się Bogu (w raju), na świecie pojawił się grzech. Zniszczył on dotychczasowy pokój, radość i szczęście. Była to naturalna konsekwencja ludzkiego wyboru.

JEZUS JUŻ CIĘ ODKUPIŁ – choć człowiek okazał Bogu nieposłuszeństwo, Bóg nie przestał go kochać. Więcej! Ze swojej szczerzej miłości postanowił uwolnić go z niewoli grzechu i śmierci. Bóg dowiedział, że jest miłosierny, i dał nam swego syna, który umarł za nas na krzyżu. W Jezusie Chrystusie człowiek może na nowo odzyskać radość i wolność dziecka Bożego.

UWIERZ W TO I NAWRÓC SIĘ – ZMIEŃ SWOJE ŻYCIE – Jezus wypełnił misję, dał nam możliwość powrotu do domu Ojca. Teraz to do nas należy inicjatywa – to my decydujemy o tym, czy przyjmujemy dar Jezusa, czy go zlekceważymy. Dostaliśmy szansę: możemy tak kierować swoim życiem, by trafić do nieba. Musimy jednak pamiętać, że zbawienie nie dzieje się samo.

WTEDY OTRZYMASZ DARY DUCHA ŚWIĘTEGO – jeśli podejmiemy decyzję, że chcemy skorzystać z daru Jezusa, nie zostaniemy bez pomocy. Bóg dał nam skuteczną broń do walki z grzechem: po tym, jak Jezus zmartwychwstał i wstąpił do nieba, Bóg Ojciec posłał nam Ducha Świętego. Jego dary umacniają nas w wierze.

WEJDŹ DO WSPÓLNOTY – nie możemy zmierzać do nieba w pojedynkę. Jezus powołał nas do życia we wspólnocie – w Kościele. Najpierw powołał dwunastu apostołów i uczniów, a ci poszli na cały świat, mówiąc o Bożej miłości.

8. Poproś uczniów o wykonanie ćwiczeń w podręczniku.

Ćwiczenie 1. *Za pomocą rysunku przedstaw jedną z wybranych treści kerygmatu. (Pod poleceniem znajdują się plansze z napisami: „Bóg cię kocha”, „Jesteś człowiekiem grzesznym i potrzebujesz zbawienia”, „Jezus już się odkupił”, „Uwierz w to i nawróć się – zmień swoje życie”, „Wtedy otrzymasz dary Ducha Świętego”, „Wejdź do wspólnoty”).*

Ćwiczenie 2. *Wyjaśnij, jak rozumiesz słowa: Jezus już nas odkupił. Przykładowa odpowiedź: Jezus już nas odkupił, ponieważ oddał za nas swoje życie. Choć pierwsi ludzie okazali Stwórcy nieposłuszeństwo, Bóg nie*

przystał nas kochać, ale postanowił uwolnić nas od grzechu. Właśnie dlatego dał nam swojego Syna, który umarł za nas na krzyżu. Do dzisiaj wszyscy wierzący mogą cieszyć się radością i wolnością dzieci Bożych.

9. Zaproponuj modlitwę:

Panie Jezu, dziękuję Ci za Twoją miłość. Kochasz mnie, dlatego przyjąłeś krzyż na swe ramiona, umarłeś dla mnie na Golgocie, a trzeciego dnia zmartwychwstałeś i dałeś się poznać uczniom. Oni głosili Dobrą Nowinę napotkanym ludziom, a dziś ja mam głosić orędzie Twojego zbawienia. Panie, jestem grzeszny, często upadam, ale pragnę Cię kochać i wypełniać Twoją wolę wszędzie tam, dokąd mnie zaprowadzisz. Dziękuję za Twoją miłość i dobroć. Amen.

PRZYMIERZE – PASCHA JEZUSA CHRYSZTUSA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom prawdy, że Jezus przez mękę, śmierć i zmartwychwstanie wyzwolił nas od grzechu i śmierci.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wie, jakie są najważniejsze prawdy naszej wiary;
- wnioskuje, że przez chrzest święty jest włączony w Nowe Przymierze;
- odkrywa, że dzięki wydarzeniom paschalnym został odkupiony przez Jezusa;
- potrafi powiedzieć, jak może być zaangażowany w wypełnianie Nowego Przymierza.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca z obrazem (prezentacja multimedialna), test czujności.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (jedno na ławkę); prezentacja multimedialna *Nowe Przymierze*, karteczki do testu czujności (załącznik 1 – do wydrukowania ×1 i rozcięcia), komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Modlitwa: *Skład apostołski*. Modlitwę możesz odmówić klasycznie lub przygotować z niej test czujności (tekst w załączniku 1 – zacznij, mówiąc „Skład Apostołski”).

2. Podsumuj wiadomości z poprzedniej lekcji i utrwal terminologię.

W tle prezentacja multimedialna ze slajdami: slajd 1 – Jezus na krzyżu, slajd 2 – grób Jezusa, slajd 3 – Jezus zmartwychwstały.

Powiedz: *Na ostatniej lekcji rozmawialiśmy o kerygmacie. Modlitwa, którą przed chwilą odmówiliśmy, zawiera kerygmat naszej wiary. Jezus narodził się z Maryi Panny, umarł na krzyżu i został pogrzebany. Zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał. Wstąpił na niebiosa, siedzi po prawicy Boga Ojca Wszechmogącego. Właśnie to jest kerygmat naszej wiary.*

3. Zaczynij od powtórzenia, czym jest przymierze. Powiedz, że jest to sojusz, porozumienie między państwami lub osobami. Osoby lub kraje, które je zawierają, zobowiązują się przestrzegać pewnych zasad, współpracować ze sobą i pomagać sobie nawzajem. W Biblii przymierzem nazywa się szczególną więź między Bogiem i ludźmi: Bóg obiecuje chronić swój lud, a w zamian oczekuje posłuszeństwa.
4. Powiedz: *Dziś dowiemy się, czym jest Nowe Przymierze. Nowe, a zatem nie pierwsze, które Bóg zawarł ze swym ludem w czasach starotestamentowych. Jak pamiętacie, lud wciąż łamał przymierze z Bogiem, zaś Bóg nieustannie je odnawiał. W końcu zapowiedział, że zawrze ze swym ludem Nowe Przymierze, którego zerwać się nie da i które będzie wiązało się z odkupieniem. Od tego momentu Bóg przygotowywał lud na to wydarzenie. Jest ono ściśle połączone z osobą Jezusa Chrystusa, Jego męką, śmiercią i zmartwychwstaniem.*

Możesz zacytować zapowiedź Nowego Przymierza z Księgi Jeremiasza (Jr 31,31-34).

Oto nadchodzą dni (...), kiedy zawrę z domem Izraela <i>i z domem Judy</i> nowe przymierze. Nie takie jak przymierze, które zawarłem z ich przodkami, kiedy ująłem ich za rękę, by wyprowadzić z ziemi egipskiej. To moje przymierze złamali, mimo że byłem ich władcą – wyrocznia Pana. Lecz takie będzie przymierze, jakie zawrę z domem Izraela po tych dniach (...). Umieszcę swe prawo w głębi ich jestestwa i wypiszę na ich sercach. Będę im Bogiem, oni zaś będą Mi ludem. I nie będą się musieli wzajemnie pouczać, mówiąc jeden do drugiego: Poznajcie Pana! Wszyscy bowiem od najmniejszego do największego poznają Mnie (...), ponieważ odpuszczę im występki, a o grzechach ich nie będę już wspominał.

5. Poproś o odczytanie fragmentu biblijnego z podręcznika.

Następnie wzięt chleb, odmówiwszy dziękczynienie, połamał go i podał im, mówiąc: „To jest Ciało moje, które za was będzie wydane: to czyńcie

na moją pamiątkę!”. Tak samo i kielich [wziął] po wieczerzy, mówiąc: „Ten kielich to Nowe Przymierze we Krwi mojej, która za was będzie wylana”. (Łk 22,19–20)

Podsumuj fragment: *Pascha Jezusa zaczęła się od ostatniej wieczerzy, podczas której Jezus oddał całego siebie apostołom. Podkreślił, że jest to Nowe Przymierze, czyli coś, co jest zupełnie inne od tego, co istniało do tego momentu. Jezus powiedział, że chce pozostać z ludźmi, ale pragnie też odkupić ich od śmierci i szatana, dlatego ofiaruje samego siebie za grzechy całego świata.*

Zacznij rozmowę kierowaną:

- Co wydarzyło się podczas ostatniej wieczerzy? (Jezus przemienił chleb w swoje Ciało i wino w swoją Krew)
- Z jakiej niewoli Jezus uwolnił nas dzięki śmierci i zmartwychwstaniu? (niewoli grzechu i śmierci)

Skomentuj: *Pascha Jezusa przynosi nam odkupienie – uwalnia nas od grzechu. Człowiek musi uwolnić się od tego, co stare, aby żyć w wolności dziecka Bożego.*

6. Spytaj: *Co może zniewolić człowieka? Kiedy najczęściej upadasz? Następnie poproś, żeby uczniowie w domu zapoznali się z ćwiczeniem 3 w podręczniku (mają zastanowić się, co ich zniewala, i wymyślić trzy sposoby, jak mogą poradzić sobie z tym problemem).*
7. Podsumuj: *Umierając na krzyżu i zmartwychwstając, Jezus odkupił nas od grzechu i śmierci. Dzięki temu otworzył nam bramy nieba i zapewnił nam zbawienie. Pascha Jezusa to Jego śmierć i zmartwychwstanie, czyli ofiarowanie się za ludzi, aby uwolnić ich od grzechu i śmierci. Chrystus łączy nas w to Nowe Przymierze, dzięki któremu Bóg opiekuje się nami i zachęca nas do wypełniania Jego woli.*
8. Powiedz, że w Kościele celebруем Paschę podczas każdej Eucharystii, która jest pamiątką śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Codziennie możemy potwierdzać nasze przymierze z Bogiem, by być coraz bliżej Chrystusa i czerpać od Niego siły do pokonywania trudności.
9. Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 2 (uczniowie mają napisać krótką modlitwę, w której podziękują Jezusowi za to, że wyzwolił ich z grze-

chu i śmierci) oraz ćwiczenia 1 (*Zaprojektuj symbol, który będzie nawiązywał do przymierza ludzi z Bogiem*). Jeśli nie starczy czasu, uczniowie mogą skończyć zadanie 1 w domu.

10. Na koniec chętni uczniowie mogą przeczytać swoje modlitwy (ćwiczenie 2).

35 MARYJA – NOWA EWA

CEL GŁÓWNY: Poznanie określenia Maryi – „Nowa Ewa”.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- zna biblijne opowiadanie o upadku pierwszych ludzi;
- wie, że Bóg nie pozostawił ludzi, którzy okazali Mu nieposłuszeństwo, i zapowiedział Zbawiciela;
- zna biblijny tekst o zwiastowaniu;
- wie, że Maryja, stając się Matką Syna Bożego, została włączona w dzieło zbawienia;
- potrafi wyjaśnić, dlaczego Maryję nazywamy Nową Ewą;
- kształtuje postawę posłuszeństwa wobec Boga na wzór Maryi.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w grupach, praca z obrazem (prezentacja multimedialna), metoda „skojarzenia”, metoda „alternatywne tytuły”, śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, karty do pracy w grupach (załącznik 1 – do wydrukowania ×5), tekst piosenki* (załącznik 2 – do wydrukowania dla każdego ucznia), prezentacja multimedialna *Maryja – Nowa Ewa*, podkład muzyczny lub nagranie piosenki *Historia* (według uznania katechety), komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Modlitwa: *Zdrowaś Maryjo*.

2. Wprowadź uczniów w temat katechez (podczas całej lekcji można korzystać z prezentacji multimedialnej).

* *Historia*, tekst i muzyka: Magda Anioł.

Włącz slajd 1 (Nazaret).

Powiedz: Wydarzenie, o którym będziemy dzisiaj mówić, miało miejsce w Nazarecie. Jest to niewielkie palestyńskie miasteczko. Palestyna była w tym czasie częścią imperium rzymskiego, w którym panował najznakomitszy z cesarzy – August. Cały świat zachodni interesował się tylko nim. To oczywiste, że nikt nie spoglądał w stronę Nazaretu w Galilei ani nie interesował się życiem mieszkających tam ludzi. Nikt nie mógł też przypuszczać, że w tym zapomnianym zakątku świata zdarzy się coś ważniejszego, niż mogłoby mieć miejsce w marmurowym pałacu cesarza Augusta.

Dodaj: Posłuchajcie teraz uważnie słów pierwszej zwrotki piosenki „Historia”.

Rozdaj uczniom tekst piosenki (załącznik 2). Przeczytaj lub odtwórz, jeśli masz taką możliwość.

*Gabriel zwiastował, że porodzi Syna.
„Tak” odpowiedziała, wszystko się zaczyna.
To za sprawą Ducha, z nieba wysokiego
Bóg zesał na ziemię Syna Jedynego.*

Spytaj: O kim jest tu mowa? (spodziewana odpowiedź: o Maryi)

Po wysłuchaniu kilku odpowiedzi zaproponuj wspólne odśpiewanie całej piosenki.

3. Włącz slajd 2.

Powiedz, że porozmawiacie dzisiaj o Maryi. Spytaj, jaką scenę z życia Matki Boskiej przedstawia obraz z prezentacji (zwiastowanie).

Dodaj, że aby dobrze zrozumieć, co wydarzyło się w Nazarecie i dlaczego Maryję nazywamy Nową Ewą, trzeba wrócić na chwilę do postaci pierwszych rodziców, a więc cofnąć się w historii zbawienia o wiele lat.

Sformułuj pytanie: Z jakim opowiadaniem biblijnym, o którym mówiliśmy jakiś czas temu, kojarzą wam się następujące słowa?

4. Włącz slajd 3 (każde kliknięcie sprawia, że na planszy pojawia się kolejne słowo).

Wymieniaj słowa po kolej, aż uczniowie odgadną, o jakie opowiadanie chodzi. W sytuacji, kiedy uczniowie nie znają odpowiedzi, mogą poprosić o kolejne słowo.

BÓG / CZŁOWIEK / OGRÓD / ADAM I EWA / EDEN / DRZEWA / ZAKAZ / DRZEWO POZNANIA DOBRA I ZŁA / OWOCE / WĄŻ / SZATAN / NIEPOSŁUSZEŃSTWO

Uczniowie powinni dość do wniosku, że chodzi o opowiadanie o nieposłuszeństwie pierwszych ludzi (była to katecheza 14).

5. Włącz slajd 4.

Zapowiedz pracę w grupach. Podziel uczniów na pięć grup. Każda z nich otrzymuje kartkę z wypisanymi powyższymi słowami w losowej kolejności (załącznik 1). Zadaniem grup jest ułożenie ich w logiczny sposób (trzeba wykorzystać wszystkie wyrazy), aby powstało krótkie opowiadanie (uczniowie zapisują słowa, ale opowiadanie przygotowują ustnie).

Przykładowe rozwiązanie:

BÓG / OGRÓD / CZŁOWIEK / EDEN / ADAM I EWA / DRZEWA / ZAKAZ / OWOCE / DRZEWO POZNANIA DOBRA I ZŁA / SZATAN / WĄŻ / NIEPOSŁUSZEŃSTWO

BÓG przygotował OGRÓD, w którym zamieszkał stworzony przez Niego CZŁOWIEK. Ludzie, którzy przebywali w ogrodzie EDEN, mieli na imię ADAM I EWA. W ogrodzie było dużo DRZEW, ale z jednego z nich Pan Bóg ZAKAZAŁ zrywać OWOCE. Było to DRZEWO POZNANIA DOBRA I ZŁA. Ewa posłuchała jednak podstępnego SZATANA, który pojawił się w ogrodzie w postaci WĘŻA, i zerwała owoc, okazując Bogu NIEPOSŁUSZEŃSTWO.

Kilka minut później uczniowie prezentują swoje opowiadania.

6. Podsumuj: *Adam i Ewa żyli blisko Boga, w doskonałej relacji przyjaźni i miłości. Nigdy później żaden człowiek na ziemi nie był tak szczęśliwy jak oni. Pewnego dnia wszystko się zmieniło i stało się tak z ich własnej winy.*

Dalej wykorzystaj tekst z podręcznika:

Odkąd Adam i Ewa zgrzeszyli, czyli okazali Bogu nieposłuszeństwo, nie mogli już dłużej przebywać w bliskości Stwórcy. Musieli opuścić raj. Zanim

stamtąd odeszli, Bóg obiecał im, że kiedyś wszystko się odmieni. Dał ludziom nadzieję: zapowiedział pojawienie się Niewiasty, której potomek przyniesie wyzwolenie z grzechu. W ten sposób Bóg zapowiedział Zbawiciela.

Dodaj: Bóg, posyłając anioła do Maryi, rozpoczął realizację obietnicy, którą dał ludziom jeszcze w raju.

7. Przeczytaj fragment Ewangelii św. Łukasza (Łk 1,26–32):

W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi imieniem Józef, z rodu Dawida, a Dziewicy było na imię Maryja. Wszedłszy do Niej, [anioł] rzekł: „Bądź pozdrowiona, łaski pełna, Pan z Tobą, <błogosławiona jesteś między niewiastami>”. Ona zmieszała się na te słowa i rozważyła, co by miało znaczyć to pozdrowienie. Lecz anioł rzekł do Niej: „Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie On wielki i zostanie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida”.

Poproś, by uczniowie, pracując w tych samych grupach, wymyślili tytuł tej historii. Zapisz propozycje na tablicy i wspólnie wybierzcie ten, który najbardziej wam się podoba (przykładowe tytuły: *Wiadomość od Boga, Anioł u Maryi, Spełniona obietnica, Zapowiedź Syna Bożego, Dobra nowina z nieba, „Tak” dla Boga, Zgoda Maryi*).

Podsumuj, nawiązując do wypowiedzi uczniów.

8. Powiedz: *Maryja, młoda dziewczyna z Nazaretu, córka Joachima i Anny, nie wyróżniała się niczym szczególnym – nikt nie mógł przypuszczać, że zostanie nazwana największą kobietą wszystkich czasów. Jako matka Jezusa została włączona w dzieło naprawy tego, co zepsuli pierwsi ludzie w raju. Biblijne opowiadanie o zwiastowaniu jest jakby odwróceniem opowiadania o grzechu pierworodnym, ukazaniem Maryi jako Nowej Ewy.*

9. Włącz **slajd 5** (dwa kliknięcia ukażą nagłówki tabelki). Po kolei odstawiaj kolejne rubryki, ukazując cechy Ewy. Przeczytaj poniższy tekst, w miejscu wykrzykników klikając myszką.

Ewa (! – tu dwa kliknięcia) ulegając szatanowi okazała Bogu nieposłuszeństwo (!), popełniła grzech (!). Zwątpiła w dobroć i miłość Boga, odrzuciła ustalone przez Niego prawo, zburzyła panujący dotąd porządek

(!). Nieposłuszeństwo Ewy jako matki wszystkich żyjących (!) wprowadziło grzech w życie każdego człowieka (!).

EWA	
okazała nieposłuszeństwo wobec Boga	
grzeszna	
zwątpiła, odrzuciła Boga	
matka wszystkich żyjących	
przyczyna upadku i śmierci dla całej ludzkości	

Poproś uczniów o wykonanie ćwiczenia 1 – ich zadaniem jest wpisanie przeciwstawnych cech Nowej Ewy. Przykładowe odpowiedzi wynotowano kursywą.

EWA	MARYJA – NOWA EWA
okazała nieposłuszeństwo wobec Boga	<i>zgodziła się na wypełnienie woli Bożej, całkowicie posłuszna Bogu</i>
grzeszna	<i>pełna łaski, bez grzechu pierworodnego</i>
zwątpiła, odrzuciła Boga	<i>uwierzyła, pozwoliła Bogu pokierować swoim życiem</i>
matka wszystkich żyjących	<i>matka Zbawiciela, matka ludzi wierzących</i>
przyczyna upadku i śmierci dla całej ludzkości	<i>przyczyna zbawienia dla całej ludzkości (dzięki Niej przyszedł na świat Syn Boży, Zbawiciel)</i>

Stopniowo odstawiaj drugą część tabelki na **slajdzie 5**.

10. Podsumuj: Tytuł „Nowa Ewa” obecny jest w Kościele od bardzo dawna. Źródła historyczne podają, że tak określano Maryję już w II wieku. Przez nieposłuszeństwo Ewy na świecie pojawił się grzech, którego skutki odczuwają wszyscy ludzie wszystkich czasów. Każdy człowiek rodzi się z piętnem grzechu pierworodnego. Ewa stała się symbolem nieposłuszeństwa, Maryja natomiast stanowi jej przeciwieństwo (wolna od grzechu, pokorna wobec Boga i całkowicie Mu posłuszna).

11. Powiedz: *Maryja z pewnością była zaskoczona misją, którą przygotował dla Niej Bóg. Miała wiele pytań, ale po prostu uwierzyła i zaufała, że On wie lepiej. Patrząc na Maryję, możemy uczyć się przyjmować to, co Bóg dla nas przygotował, nawet jeśli jest to trudne, niezrozumiałe i dalekie od naszych oczekiwań.*
12. Zadaj pytania do refleksji: *W jaki sposób pośród codziennych spraw możesz okazać Bogu posłuszeństwo na wzór Maryi?* (przykładowe odpowiedzi uczniów: poprzez przestrzeganie przykazań, dotrzymywanie obietnic, cierpliwe znoszenie różnych trudności, bycie dobrym dla innych, sumienne wypełnianie swoich obowiązków, świętowanie niedzieli, przestrzeganie zasad ustalonych w szkole, szacunek wobec rodziców i nauczycieli...).
13. Na koniec poproś o wykonanie ćwiczenia 2 (W modlitwie *Zdrowaś Maryjo* uczniowie mają podkreślić słowa wypowiedziane przez anioła podczas zwiastowania).

Poprawne rozwiązanie:
Zdrowaś Maryjo, łaski pełna, Pan z Tobą, błogostawionaś Ty między niewiastami i błogostawiony owoc żywota Twojego, Jezus.
14. Ćwiczenie 3 zadaj do zrobienia w domu (*Jak odpowiedziałbyś na Boże wezwanie? Czy znalazłbyś w sobie tyle odwagi co Maryja? Odpowiedz w formie SMS-a*).
15. Na koniec jeszcze raz odśpiewajcie piosenkę Magdy Anioł.

36

OBIETNICA BOŻA SPEŁNIA SIĘ W JEZUSIE CHRYSZTUSIE

CEL GŁÓWNY: Uświadomienie uczniom, że Jezus Chrystus jest oczekiwanym Mesjaszem, który przez swoje zmartwychwstanie otworzył nam drogę do nieba.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi wyjaśnić, kim jest Jezus Chrystus;
- wyjaśnia, dlaczego Jezus jest jedynym Zbawicielem świata;
- rozumie, że dzięki zmartwychwstaniu Chrystusa możemy iść do nieba.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świątym, rozmowa kierowana, praca w grupach, metoda „gazetka informacji”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, materiały do pracy w grupach (załącznik 1 – wydrukować ×4 i rozciąć, komplet materiałów z załącznika dla każdej grupy).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Wprowadź uczniów w temat zajęć: *Od kilku lekcji rozmawiamy o historii zbawienia. Poznaliśmy różne osoby przedstawione na kartach Starego Testamentu, które żyły przed narodzeniem Jezusa Chrystusa. Byli to ludzie powołani przez Boga. Każdy z nich w jakiś sposób zapowiadał Mesjasza, który miał nadejść.*

Podziel klasę na cztery grupy i rozdaj uczniom kartki z krótkimi charakterystykami biblijnych postaci (załącznik 1 – wydrukować i wyciąć,

komplet materiałów dla każdej grupy). Odczytajcie na głos opisy postaci (poproś o to przedstawicieli grup).

Poproś: *Uporządkujcie postacie w kolejności chronologicznej. Rozwiązanie zapiszcie w ćwiczeniu 1 w podręczniku.*

Podsumujcie wyniki pracy.

Prawidłowe rozwiązanie: Adam i Ewa > Kain i Abel > Noe > Abraham > Izaak > Józef > Mojżesz > Jonasz

Skomentuj: *Historie wszystkich tych osób były zapowiedzią Mesjasza, który miał przyjść na świat. Tym Mesjaszem jest Jezus.*

3. Poproś, by uczniowie zapisali (w części „Moje notatki”) przynajmniej cztery informacje na temat Jezusa, które są im znane. Mogą to zrobić metodą „gazetki informacji”.

Przykładowe informacje: Jezus urodził się w Betlejem, Matką Jezusa jest Maryja, wychował się w Nazarecie, czynił cuda, miał dwunastu apostołów, został niewinnie skazany, umarł na krzyżu, zmartwychwstał po trzech dniach, zesłał Ducha Świętego na apostołów itp.

Po chwili podziel uczniów na dwie grupy.

Grupa I tworzy tablicę informacyjną „Jezus jest”. W części „Moje notatki” uczniowie zapisują na środku tytuł tablicy, a następnie dookoła wypisują słowa, którymi można określić Jezusa.

Grupa II ma za zadanie przedstawić Jezusa w sposób graficzny. Uczniowie mogą wybrać jeden z symboli przedstawionych lub omówionych w podręczniku; mogą też narysować i wyjaśnić inne znane symbole przedstawiające Jezusa.

Po kilku minutach grupy prezentują swoje prace. Pierwsza grupa omawia zebrane przez siebie określenia dotyczące Jezusa, argumentując, dlaczego można je odnieść do Syna Bożego. Druga grupa opisuje wybrane symbole, ukazując ich znaczenie.

4. Dodatkowe symbole i wyjaśnienia (możesz o nich opowiedzieć, ponieważ uczniowie wykorzystają głównie informacje z podręcznika):
  - **Baranek z chorągiewką** – porównanie Jezusa do ofiary, którą w Starym Testamencie składano za grzechy narodu wybranego; czerwona chorągiewka to symbol zmartwychwstania.

- **Krzyż z pasyjką** – oznacza Jezusa, który na krzyżu oddał życie za ludzi.
- **IHS** – skrót od słów Iesus Hominum Salvator (Jezus, Zbawiciel ludzi).
- **Połączone greckie litery X i P** (czytaj: Ch i R), czyli dwie pierwsze litery zapisanego po grecku słowa „Chrystus” (ΧΡΙΣΤΟΣ – CHRISTÓS).
- **Pelikan** – kiedyś sądzono, że ten ptak karmi swoje pisklęta własną krwią – dlatego stał się on symbolem Chrystusa, który za nas przełał swoją krew, tzn. oddał za nas życie na krzyżu.
- **Pasterz niosący owcę na ramionach** – Jezus mówił o sobie, że jest jak dobry pasterz, który troszczy się o swoje owce i odnajduje te, które się zgubią.
- **Ryba** (czasem z greckim napisem ICHTHYS) – greckie słowo ICHTHYS znaczy „ryba”, a zarazem jest skrótem od słów Iesus Christos, Theu HYjos, Soter (Jezus Chrystus, Syn Boży, Zbawiciel).
- **Paschał** – świeca symbolizująca zmartwychwstałego Jezusa.
- **Greckie litery alfa i omega**, czyli pierwsza i ostatnia w greckim alfabecie – oznaczają, że Jezus jest wszystkim; nawiązują do Apokalipsy.

5. Powiedz, że w Piśmie Świętym można znaleźć wiele informacji na temat Pana Jezusa. Znajdują się one zarówno w Nowym Testamencie, jak również w Starym. Cała historia zbawienia skoncentrowana jest na zapowiedzianym Zbawicielu. Stary Testament zapowiada przyjsście Mesjasza, którym jest Jezus Chrystus. Głównym źródłem wiedzy o Jezusie są jednak Ewangelie, które przedstawiają Jego ziemskie życie. Również pozostałe księgi Nowego Testamentu dużo nam mówią o Jezusie i ukazują Go jako oczekiwanego Mesjasza.

Powiedz, że w Jezusie – Mesjaszu – spełniają się Boże obietnice.

6. Przeczytaj fragment Ewangelii św. Łukasza:

Potem powrócił Jezus mocą Ducha do Galilei, a wieść o Nim rozeszła się po całej okolicy. On zaś nauczał w ich synagogach, wystawiany przez wszystkich. Przyszedł również do Nazaretu, gdzie się wychował. W dzień szabatu udał się swoim zwyczajem do synagogi i powstał, aby czytać. Podano Mu księgę proroka Izajasza. Rozwinąwszy księgę, natrafił na miejsce, gdzie było napisane: „Duch Pański spoczywa na Mnie, ponieważ Mnie namaścił i posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom

głosił wolność, a niewidomym przejrzenie; abym uciśnionych odsyłał wolnymi (...)". Zwinąwszy księgę, oddał stłudze i usiadł; a oczy wszystkich w synagodze były w Niego utkwione. Począł więc mówić do nich: „Dziś spełniły się te słowa Pisma, któreście słyszeli” (Łk 4,14–18.20–21).

7. Wyjaśnij, że w synagodze nazaretańskiej Jezus dał wyraz Bożej miłości: głosił dobrą nowinę dla ubogich, wolność dla więźniów i uciśnionych, wzrok dla niewidomych. Wytlumacz, że te obietnice symbolizują wielką przemianę – jedyne i niepowtarzalne zbawienie. Jezus ofiarował je nam, przychodząc na ten świat, umierając na krzyżu i zmartwychwstając. Tym samym zwyciężył On grzech i śmierć, a każdy z nas otrzymał życie wieczne.

8. Zaczynij rozmowę kierowaną (postaraj się, by uczniowie samodzielnie doszli do wniosku, że Jezus Chrystus każdemu człowiekowi daje szansę zbawienia, tylko trzeba w niego uwierzyć).

- Dlaczego Jezus stał się człowiekiem? (z miłości do nas)
- Kim jest Jezus? (Bogiem, przyjacielem, Zbawicielem)
- Czemu Jezus umarł za wszystkie grzechy i wszystkich ludzi? (ponieważ bardzo ich kocha, przebaczył nawet łotrowi na krzyżu)
- Co trzeba zrobić, aby jeszcze lepiej poznać Jezusa? (modlić się, czytać Pismo święte, uczestniczyć we Mszy Świętej, korzystać ze spowiedzi)

9. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 (*Wymień co najmniej trzy obietnice, o których Jezus mówił w świątyni nazaretańskiej*).

Przykładowe odpowiedzi:

1. Dobra nowina dla ubogich.
2. Wolność dla więźniów i uciśnionych.
3. Wzrok dla niewidomych.

10. Podsumuj. Powiedz, że dziś Jezus Chrystus także jest obecny pośród nas: w sakramentach świętych (możesz spytać, kiedy możemy z nich skorzystać i w jaki sposób: podczas mszy, spowiedzi).

11. Pomódlcie się na koniec słowami *Modlitwy Pańskiej*.

KRÓLESTWO BOŻE

CEL GŁÓWNY: Zapoznanie z przypowieściami o królestwie Bożym.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi podać charakterystyczne cechy królestwa ziemskiego i Bożego;
- rozumie, że królestwo Boże powoli rozwija się wśród nas;
- wie, że Jezus w przypowieściach przybliżał słuchaczom prawdy o królestwie Bożym.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, metoda aktywizująca „słoneczko”, praca w grupach, plakat, śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, 5 egzemplarzy Pisma Świętego, kartki samoprzylepne dla każdego ucznia, 5 arkuszy papieru, pisaki, kredki, taśma lub guma do przyklejenia arkuszy na tablicy lub ścianie, materiały do pracy w grupie – sigła (załącznik 1 – do wydrukowania ×1 i rozcięcia), podkład muzyczny lub nagranie piosenki *Szukajcie wpierw Królestwa Bożego* (według uznania katechety), ew. akcesoria do odtworzenia utworu muzycznego.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Zapisz na tablicy słowo KRÓLESTWO. Rozdaj uczniom karteczki samoprzylepne i poproś ich, aby napisali na nich pierwsze słowo, które kojarzy im się z KRÓLESTWEM.

Uczniowie przyklejają zapisane kartki do tablicy, tworząc „słoneczko”.

Przeczytaj wybrane skojarzenia na głos. Następnie poproś o przeczytanie definicji ze słownika (pierwszy akapit w podręczniku):

Według słownika królestwo to «państwo, w którym król sprawuje najwyższą władzę».

3. Spytaj: *Czy w Europie mamy jeszcze takie państwa, w których władzę sprawuje król?*

Poproś, by uczniowie zerknęli na mapę w podręczniku i spróbowali nazwać kilka państw (np. te, w których byli).

4. Powiedz, że w Europie wciąż mamy monarchie, w których rządzą królowie i królowe. W podręczniku zaznaczono je na pomarańczowo. Odczytajcie nazwy tych państw.

5. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Znajdź w liniach poziomych i pionowych nazwy państw europejskich i wykreśl je. Pozostałe litery, czytane poziomo, utworzą rozwiązanie. Wpisz je poniżej*). W diagramie ukryto nazwy różnych krajów – uczniowie mają je znaleźć i wykreślić. Możesz podpowiedzieć, by uczniowie szukali ich w liniach poziomych i pionowych.

Nazwy krajów, które ukryto w diagramie: Wielka Brytania, Norwegia, Holandia, Belgia, Dania, Szwecja, Hiszpania.

Uczniowie podają rozwiązanie: *Królestwa Bożego szukajcie w pierw i jego sprawiedliwości.*

Podsumuj: *Dowiedzieliśmy się, jakie królestwa znajdują się w Europie, ale czas zająć się zupełnie innym królestwem, o którym dowiedzieliście się z rozwiązania wykreślanki. Jak myślicie, na której mapie możemy znaleźć królestwo Boże?*

Powiedz: *W tym wypadku najlepszą „mapą” jest Pismo Święte. Posłuchajcie zatem, co o królestwie Bożym mówi nam sam Jezus.*

6. Poproś o przeczytanie fragmentu Ewangelii św. Marka.

Jezus przyszedł do Galilei i głosił Ewangelię Bożą. Mówił: „Czas się wypełnił i bliskie jest królestwo Boże. Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię”. (Mk 1,14–15)

7. Podziel klasę na pięć zespołów. Każdej grupie rozdaj Pismo Święte, karteczkę z adresami biblijnymi (załącznik 1), arkusze papieru, kredki, flamastry. Zadaniem uczniów jest odszukać fragmenty biblijne, przeczytać je i narysować do nich ilustracje/plakaty. Powiedz uczniom, czym są „gorczyca” i „talent” (definicje w podręczniku).

Grupa I – przypowieść o ziarnku gorczycy (Łk 13,18–19).

Grupa II – przypowieść o perle (Mt 13,44–46).

Grupa III – przypowieść o sieci (Mt 13,47–48).

Grupa IV – przypowieść o królewskiej uczcie (Mt 22,2–14).

Grupa V – przypowieść o winnicy (Mt 20,1–16).

GORCZYCA – pospolita roślina należąca do rodziny kapustowatych, uprawiana w wielu krajach i wykorzystywana jako przyprawa.

TALENT – największa jednostka miary masy i pieniądza, używana w starożytności. Służyła do odważania złota lub srebra.

Przeznacz na tę pracę kilkanaście minut. Następnie zawieście plakaty na tablicy.

8. Powiedz: *Przypatrzcie się dokładnie tym plakatom i pomyślcie, co wynika z tych obrazów.*

Zachęć uczniów do interpretacji, np. *Skoro królestwo jest podobne do ziarnka gorczycy, to... (tutaj uczniowie podają swoje propozycje). Skoro jest podobne do uczty, to...*

Proponowane interpretacje:

- **Ziarno gorczycy** – troszczę się o wzrost ziarna przez modlitwę, usuwanie chwastów (grzechów).
- **Perła** – stale szukam królestwa Bożego, poznaję je przez Pismo Święte.
- **Sieć** – staram się, aby inni zostali „złowieni”, czyli poznali Boga. Głoszę Ewangelię.
- **Uczta** – korzystam z zaproszenia na Mszę Świętą/Eucharystię.
- **Winnica** – pracuję i żyję tak, jak chce Jezus.

9. Podsumuj: *Jezus zaprasza do swego królestwa także nas. Jesteśmy w nim obecni od momentu chrztu. Zbliżamy się do Chrystusa, gdy przystępujemy do sakramentów, modlimy się, poznajemy słowo Boże i czynimy dobro.*

10. Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 2 (*Bóg chce być obecny w życiu każdego człowieka, a więc w naszych sercach może rozwijać się królestwo Boże. Pomyśl, co możesz zrobić w najbliższym czasie, aby wzrosła w tobie Boża obecność. Wypisz kilka przykładów*).

Przykładowe odpowiedzi:

- Mogę częściej się modlić.
- Mogę czytać Pismo Święte.
- Mogę bardziej skupiać się podczas Mszy Świętej.
- Mogę pomagać rodzicom.

11. Włącz nagranie piosenki *Szukajcie wpierw Królestwa Bożego* i zaśpiewajcie ją wspólnie (tekst znajduje się w podręczniku w części „Modlę się”).

*Szukajcie wpierw królestwa Bożego
i Jego sprawiedliwości,
A wszystko inne będzie wam przydane,
alleluja, alleluja!*

38 BÓG MIŁOSIERNY

CEL GŁÓWNY: Ukazanie Bożego miłosierdzia w codziennym życiu.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- analizuje teksty przypowieści o synu marnotrawnym i miłosiernym ojcu;
- określa czyny ludzi wynikające z nakazu bycia miłosiernym względem bliźnich;
- poznaje uczynki miłosierdzia względem duszy i ciała.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, praca z obrazem (prezentacja multimedialna), ćwiczenie multimedialne.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, jeden egzemplarz Pisma Świętego, prezentacja multimedialna *Bóg miłosierny*, małe pudełko, karteczki z pytaniami (załącznik 1 – pytania trzeba rozciąć, złożyć na kilka części i włożyć do pudełka, aby można było je swobodnie losować), kolorowe karteczki samoprzylepne (6 zielonych i reszta w innym kolorze, np. kolejne 6 żółtych, 6 różowych, 6 niebieskich i 6 pomarańczowych), ćwiczenie multimedialne *Uczynki miłosierdzia*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Przed przyjściem uczniów włącz **prezentację multimedialną** (slajd 1 – obraz pocięty na kwadraty).

Przygotuj na biurku różnokolorowe karteczki samoprzylepne. Kiedy uczniowie będą wchodzić do sali, każdego z nich poproś o wybranie jednej samoprzylepnej karteczki.

2. Pomódlcie się.

3. Po modlitwie poproś uczniów, by wymienili przypowieści o królestwie Bożym, które poznali na ostatnich katechezach.

Powiedz: *Dzisiaj poznacie kolejną przypowieść. Najważniejsza scena tej historii została ukryta pod planszami, które widzicie na tablicy. Aby zobaczyć obraz i dowiedzieć się, o którą przypowieść chodzi, będziecie musieli odpowiedzieć na sześć pytań ukrytych pod kolejnymi numerami.*

Powiedz, że na pytania będą odpowiadać uczniowie, którzy wylosowali zielone karteczki samoprzylepne. Poproś, by do ciebie podeszli i wylosowali po jednym pytaniu z pudełka, które przygotowałeś/aś.

1. Ile talentów rozdał pan swoim sługom? ($5 + 2 + 1 = 8$)
2. Co kupił kupiec za sprzedany majątek? (perłę)
3. Gdzie wybierały się panny? (na wesele)
4. Czego zapomniały zabrać ze sobą panny nieroztropne? (oliwy do lamp)
5. Do jakiego malutkiego ziarenka Pan Jezus porównał Królestwo Boże? (ziarenka gorczycy)
6. Co wyrasta z malutkiego ziarenka gorczycy? (duży krzew, drzewo)

Pytanie zapasowe: Co zrobił człowiek, który znalazł skarb ukryty w roli? (sprzedał wszystko, co miał)

Kiedy cały obrazek zostanie odsłonięty, spytaj uczniów, czy znają tę scenę. *Z jakiej przypowieści pochodzi ta scena?*

Możecie wymyślić kilka tytułów do obrazka (np. „Syn marnotrawny w ramionach ojca”, „Spotkanie po latach”, „Przebaczenie”).

4. Powiedz, że teraz przeczytacie tę przypowieść. Dodaj: *Ukazuje ona ogromne miłosierdzie wobec drugiego człowieka. Słuchając, zastanówcie się, czego może oczekiwać od was Bóg.* Poproś jednego z uczniów o odwołanie się do Piśmie Świętym adresu biblijnego: Łk 15,11–32. Chętny może przeczytać przypowieść na głos.

Pewien człowiek miał dwóch synów. Młodszy z nich rzekł do ojca: „Ojcze, daj mi część własności, która na mnie przypada”. Podzielił więc majątek między nich. Niedługo potem młodszy syn, zabrawszy wszystko, odjechał w dalekie strony i tam roztrwonił swoją własność, żyjąc rozrzutnie. A gdy wszystko wydał, nastąpił ciężki głód w owej krainie, i on sam zaczął

cierpieć niedostatek. (...) Wtedy zastanowił się i rzekł: Iluż to najemników mojego ojca ma pod dostatkiem chleba, a ja tu przymieram głodem. Zabiorę się i pójdę do mego ojca (...). A gdy był jeszcze daleko, ujrzał go jego ojciec i wzruszył się głęboko; wybiegł naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i ucałował go. A syn rzekł do niego: „Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Niebu i wobec ciebie, już nie jestem godzien nazywać się twoim synem”. Lecz ojciec powiedział do swoich sług: „Przynieście szybko najlepszą szatę i ubierzcie go; dajcie mu też pierścień na rękę i sandały na nogi! Przeprowadźcie utuczone cielę i zabijcie: będziemy ucztować i weselić się, ponieważ ten syn mój był umarty, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się”. I zaczęli się weselić. (...) Gdy wracał [starszy syn] i był blisko domu, usłyszał muzykę i tańce. Przywołał jednego ze sług i pytał go, co to ma znaczyć. (...) Wtedy ojciec jego wyszedł i tłumaczył mu (...). „Moje dziecko, ty zawsze jesteś ze mną i wszystko, co moje, do ciebie należy. A trzeba było weselić się i cieszyć z tego, że ten brat twój był umarty, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się”.

5. Wyświetl pozostałą część **prezentacji** (ilustracje do przypowieści).

Powiedz: Zazwyczaj mówi się, że jest to przypowieść o synu marnotrawnym, ale tak naprawdę jej celem nie jest pokazanie chłopaka, który nabroił, lecz ojca, który wybacza i przyjmuje winowajcę z wielką miłością – który jest miłosierny. To opowieść o miłosierdziu.

6. Spytaj: Co znaczy słowo „miłosierdzie”? Uczniowie zgłaszają się i udzielają kilku odpowiedzi. Zostaw je bez komentarza.

Poproś, by jeden z uczniów przeczytał tekst w części „Spotykam” (Bóg nas kocha).

Często mówimy, że Bóg jest miłosierny. To prawda tak wielka i tak ważna, że mamy w Kościele aż dwie uroczystości, które nam o tym przypominają. Zawdzięczamy je dwóm siostronom zakonnym, które od samego Pana Jezusa usłyszały, że światu trzeba przypominać o Bożym Miłosierdziu.

Pierwsza to uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa – zawdzięczamy ją Świętej Marii Małgorzacie. Druga to Niedziela Bożego Miłosierdzia, którą mamy dzięki Świętej Faustynie. Dwa razy do roku świętujemy to, że Bóg nas kocha i jest dla nas miłosierny.

Poproś, by uczniowie wyjaśnili swoimi słowami, co znaczy, że „Bóg nas kocha i jest dla nas miłosierny”. Zachęć do podawania przykładów.

7. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj, co oznacza „być miłosiernym”.
- Jak odpowiadasz na to wezwanie? (pomagam potrzebującym, jestem dobry dla innych, wyręczam słabszych)
  - Komu możesz dziś okazać miłosierdzie? (kiedy ktoś potrzebuje pomocy, kiedy nie może sobie z czymś poradzić, kiedy jest za słaby albo chory)
  - W jaki sposób możesz to zrobić? (pomóc komuś materialnie, zaopiekować się kimś, wyręczyć kogoś w czymś, zrobić coś dla kogoś)
8. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku (uczniowie mają zaprojektować krzyżówkę, której hasłem będzie MIŁOSIERDZIE). Jeśli nie zostało zbyt dużo czasu, zadaj to ćwiczenie do domu i przejdź do kolejnej części katechezy.
9. Powiedz, że wyróżniamy uczynki miłosierdzia względem duszy i ciała. Wymień je i omów pokrótce:

UCZYNKI MIŁOSIERDZIA WZGLĘDEM CIAŁA

Głodnych nakarmić.	Powinniśmy pomagać potrzebującym, którzy nie mają co jeść albo pić lub nie mają się w co ubrać. Można pomagać bezpośrednio, ale też angażując się w działalność różnych organizacji, pracując jako wolontariusz.
Spragnionych napoić.	
Nagich przyodziać.	Chodzi tutaj głównie o pielgrzymów, którzy zmierzają do miejsc świętych. Powinniśmy im zaufać, zaproponować im posiłek i nocleg.
Podróżnych w dom przyjąć.	Powinniśmy pamiętać, że każdy człowiek zasługuje na szacunek – nawet ten, który z różnych powodów został pozbawiony wolności. Można podtrzymywać więźniów na duchu oraz modlić się w ich intencji. Należy też pamiętać o ich bliskich: oni także potrzebują wsparcia. Często potrzebują też pomocy materialnej.
Więźniów pocieszać.	Powinniśmy pamiętać o wszystkich, którzy przebywają w szpitalach lub zmagają się z cierpieniem w domu. Należy zapewnić im należyłą opiekę – fizyczną oraz duchową. Możemy pomagać nie tylko bliskim, udzielając się w wolontariacie.
Chorych nawiedzać.	Obowiązek grzebania zmarłych wynika z szacunku względem ciała, które kiedyś dostąpi chwaly zmartwychwstania.
Umarłych grzebać.	

UCZYNNKI MIŁOSIERDZIA WZGLĘDEM DUSZY

Grzeszących upominać.	Kiedy widzimy, że ktoś postępuje niewłaściwie, możemy go upomnieć, aby miał szansę się nawrócić i zmienić swoje postępowanie. Nikt nie jest bezgrzeszny, każdy człowiek cechuje się skłonnością do grzechu.
Nieumiejętnych pouczać.	Każdy zna się na czymś innym, dlatego w miarę możliwości powinniśmy wymieniać się wiedzą. Nikt nie powinien jednak obnosić się z tym, co wie, ani się przechwalać.
Wątpiącym dobrze radzić.	Duchowy kryzys wiąże się z poczuciem osamotnienia, nieumiejętnością podjęcia decyzji. Widząc osobę, która potrzebuje rady, warto jej pomóc i doradzić.
Strapionych pocieszać.	Osoby, które znajdują się w niełatwej sytuacji życiowej, oczekują zrozumienia i wsparcia. Wszystkim pogrążonym w smutku i cierpieniu powinniśmy dodawać otuchy, by mogły nabrać odwagi do przezwyciężania trudności.
Krzywdy cierpliwie znosić.	To jedno z najtrudniejszych wyzwań na drodze wiary. Niełatwo znosić trudności i upokorzenia. Na naszej drodze spotykamy różnych ludzi: niektórych lubimy, innych nie. Wszyscy jednak zasługują na szacunek. Jeśli doświadczamy jakichś krzywd, powinniśmy je cierpliwie znosić. Nie warto ich wyolbrzymiać. Jako chrześcijanie powinniśmy zachować dystans. Nie możemy oceniać wszystkiego wyłącznie z naszej perspektywy. Nie warto złorzeczyć czy się uskarżać, bo tak naprawdę nic nam to nie daje. Trzeba też umieć odróżnić rodzaj krzywdy: tę doznaną osobiście można przebaczyć, natomiast jeśli działanie krzywdziciela dotyka niewinnych bądź bezbronnych, mamy obowiązek reagować.
Urazy chętnie darować.	Miłość do bliźniego nie powinna mieć granic. Chrystus uczył, że powinniśmy miłować nawet nieprzyjaciół. Ktoś, kto nie umie przebaczać, być może sam nie dostąpi łaski przebaczenia. Przebacząc, człowiek może zwalczać zło. Jan Paweł II podkreślał, że przebaczenie nie jest równoznaczne z zapomnieniem wyrządzonych krzywd.

Modlić się za żywych i umarłych.

Jako chrześcijanie powinniśmy się modlić nie tylko za siebie, ale także za rodzinę, w tym za zmarłych. Nie możemy zapominać o duszach cierpiących w czyśćcu. Ponadto w modlitwach powinniśmy uwzględnić potrzeby całego Kościoła.

10. Wykonajcie **ćwiczenie multimedialne** *Uczynki miłosierdzia*.

11. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Posegreguj uczynki miłosierdzia na te, które dotyczą ciała, i na te, które dotyczą ducha*).

Poprawna odpowiedź:

UCZYNKI WZGLĘDEM CIAŁA: odwiedzić dziadka w szpitalu; pomóc koleżance w rozwiązaniu zadania domowego z matematyki; podzielić się śniadaniem z kolegą, który nie wziął z domu kanapek; oddać swoje ubrania młodszej koleżance, której rodzice nie mają zbyt dużo pieniędzy

UCZYNKI WZGLĘDEM DUCHA: zachowywać się cierpliwie; modlić się za bliskich; pocieszyć mamę, która od rana chodzi smutna; przebaczyć przyjaciółce, która plotkowała na mój temat z innymi koleżankami

12. Jeśli jest taka możliwość, zaproponuj rozwiązanie testu sprawdzającego znajomość wiedzy z całego rozdziału. Do quizu odsyła kod QR zamieszczony na początku części „Moje notatki”. Możesz też poprosić uczniów, by rozwiązali test w domu.

13. Na koniec zachęć do wspólnej modlitwy słowami Świętej Faustyny Kowalskiej:

Dopomóż mi, Panie, aby oczy moje były miłosierne.

Dopomóż mi, Panie, aby słuch mój był miłosierny.

Dopomóż mi, Panie, aby język mój był miłosierny.

Dopomóż mi, Panie, aby ręce moje były miłosierne.

Dopomóż mi, Panie, aby nogi moje były miłosierne.

Dopomóż mi, Panie, aby serce moje było miłosierne.

Niech ten największy przymiot Boga, to jest niezgłębione miłosierdzie, przejdzie przez serce i duszę moją do bliźnich. Niech odpocznie miłosierdzie Twoje we mnie, o Panie mój. Amen.

KOŚCIÓŁ – DZIEŁO JEZUSA CHRYSTUSA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że istotą Kościoła jest spotkanie z Chrystusem.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- tworzy mapę myśli na temat Kościoła;
- poznaje, że Kościół kontynuuje misję Chrystusa;
- odkrywa istotę Kościoła;
- poddaje refleksji własne przeżywanie Mszy Świętej.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, mapa myśli, praca w parach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, opowiadanie, flamastry i kartki A4 (dla każdej pary w klasie).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódl się z uczniami do Ducha Świętego.
2. Poproś jednego z uczniów o przeczytanie opowiadania z podręcznika.

Historia o trzech poszukiwaczach

Trzej poszukiwacze skarbu znaleźli wejście do starej jaskini. Postanowili ją zbadać. Starannie się przygotowali: zgromadzili potrzebne narzędzia, wzięli latarki, czekany i wszystko, co zazwyczaj zabiera się na taką wyprawę.

Kiedy weszli do jaskini, ze zdumieniem odkryli w niej małe drzwi. Były uchylone. Włączyli najmocniejszą latarkę i zajrzeli do środka. Za drzwiami znajdował się wąski, długi tunel. Wszyscy trzej poszukiwacze, zafa-

scynowani swoim odkryciem, bez wahania weszli do środka. Pomyśleli: „Tak, jeśli ktoś zbudował tutaj tunel, to na pewno chciał ukryć w nim skarb. A my go odnajdziemy!”.

Kiedy jednak zrobili kilka kroków w głąb tunelu, zatrzasnęły się za nimi drzwi i zapadła ciemność, której nie rozświetlił nawet blask laterek. Zniechęcili się. Postanowili zawrócić. Nie przypuszczali, że prawdziwy skarb ukryty jest dużo głębiej.

Skomentuj: Tę historię możemy zinterpretować w ten sposób: niektórzy ludzie, którzy chodzą do Kościoła, zniechęcają się tak samo jak poszukiwacze skarbu. Robią tylko kilka kroków, przerastają ich trudności. Dostrzegają w kościele tylko miejsce, ludzi, księdza. Nierzadko nudzą się podczas mszy. Nie potrafią spojrzeć głębiej – tam, gdzie ukryty jest prawdziwy skarb. Na dzisiejszej katechezie dowiemy się, o jaki skarb chodzi.

3. Poproś, by uczniowie w parach (tak, jak siedzą w ławkach) zastanowili się nad pytaniem: *Czym jest Kościół? Jakie macie skojarzenia z Kościołem?*

Zadaniem każdej pary będzie stworzenie mapy myśli. Za pomocą słów i symboli graficznych mają wyrazić swoje skojarzenia związane z tą tematyką. Mapa ma odpowiedzieć na powyższe pytania (*Czym jest Kościół? Jakie macie skojarzenia z Kościołem?*). Rozdaj kartki A4 i flamastry. Zasugeruj, że uczniowie mogą się zainspirować fragmentem wiersza ks. Twardowskiego *Naucz się dziwić* (znajduje się on w podręczniku w części „Spotykam”).

*Naucz się dziwić w kościele,
że Hostia Najświętsza tak mała,
że w dłonie by ją schowała
najniższa dziewczynka w bieli,
a rzesza przed nią upada,
rozpłacze się, spowiada.*

Po zakończeniu pracy wybrane pary prezentują swoje mapy myśli (wieszają na tablicy i krótko je omawiają). Prace mogą zostać na tablicy do końca lekcji.

4. Poproś o przeczytanie fragmentu *Listu do Efezjan* (z podręcznika).

A więc nie jesteście już obcymi i przychodniami, ale jesteście współobywatelami świętych i domownikami Boga – zbudowani na funda-

mencie apostołów i proroków, gdzie głowicą węgła jest sam Chrystus Jezus. W Nim zespalana cała budowla rośnie na świętą w Panu świętynię, w Nim i wy także wznosicie się we wspólnym budowaniu, by stanowiąc mieszkanie Boga przez Ducha. (Ef 2,19–22)

5. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj:

- Kto jest fundamentem Kościoła? (apostołowie i prorocy)
- Co to jest kamień węgielny? (fundament, kamień lub cegła rozpoczynające budowę)

Jeśli uczniowie będą mieli trudności z udzieleniem odpowiedzi, podpowiedz, żeby zapoznali się z treścią słowniczka przy części „Poznaję”.

Możesz zacytować:

KAMIEŃ WĘGIELNY – dawna forma fundamentu, kamień kładziony pod węglem, czyli pod narożnikiem, stanowiący wsparcie dla całej budowli; dziś: kamień lub cegła symbolicznie rozpoczynające budowę.

- Czemu ma służyć wspólne budowanie świątyni – Kościoła? (by mogli „stanowiąc mieszkanie Boga przez Ducha”)

6. Poproś uczniów o rozwiązanie rebusu z ćwiczenia 1 w podręczniku (po uzupełnieniu wykropkowanych miejsc powstanie zdanie: *Jezus Chrystus założył Kościół*).

7. Podsumuj: *Jezus, który założył Kościół, chce, byśmy się uświęcali i w ten sposób zbliżali do niego. Właśnie dlatego powstało miejsce, w którym każdy chrześcijanin może czuć się jak w domu. W Liście do Efezjan św. Paweł (który jest jego autorem) nazywa chrześcijan „domownikami Boga”. Każdy z nas jest odpowiedzialny za Kościół – wszyscy powinniśmy dbać o to, by stale się rozwijał. Chrystus nam w tym pomaga – dał nam sakramenty.*

Kontynuuj: Chrystus jest obecny w sakramentach świętych. Szczególnie Eucharystia jest nazywana „źródłem i szczytem” życia Kościoła. Przystępując do Komunii Świętej, możemy przyjąć do serca Jezusa ukrytego pod postacią chleba.

8. Poproś o wykonanie ćwiczeń w podręczniku. Jeśli nie starczy czasu, zadaj je do zrobienia w domu.

Ćwiczenie 3. *Wymień dwa znaczenia słowa KOŚCIÓŁ.*

Prawidłowe rozwiązanie:

1. Budynek.
2. Wspólnota ludzi wierzących, ludzie, którzy należą do Jezusa.

Ćwiczenie 2. *Kto tworzy Kościół? Wpisz odpowiedzi w puste miejsca na rysunku.*

Przykładowe odpowiedzi: księża, papież, rodzice, wierzący, ja, ministranci, ludzie na Mszy Świętej.

9. Na koniec pomódlcie się:

Panie Jezu Chryste, naucz nas dostrzegać w Kościele dzieło Twojej miłości, abyśmy umocnieni sakramentami z radością podążali drogą do nieba. Amen.

PRZYMIOTY KOŚCIOŁA

CEL GŁÓWNY: Odkrywanie siebie jako części Kościoła powszechnego i uświadomienie sobie związanej z tym odpowiedzialności.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wyjaśnia, czym jest Kościół;
- definiuje cztery przymioty Kościoła;
- uzasadnia, dlaczego Kościół jest święty;
- identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, pogadanka, opowiadanie, metoda „niedokończone zdania”, śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (jedno na ławkę), podkład muzyczny lub nagranie piosenki *Jest jedno ciało* (według uznania katechety), ew. akcesoria do odtworzenia utworu muzycznego.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę:

Panie, należymy do Twojego Kościoła.

Oczyść nas z grzechów naszych, ażeby bardziej czystym był Kościół.

Pomnóż w nas miłosierdzie, ażeby Kościół lepiej świadczył o Twojej miłości.

Pomnóż naszą gorliwość dla Ewangelii, ażeby Kościół dzięki temu jeszcze więcej jaśniał.

2. Poproś uczniów, by przeczytali w podręczniku treść pierwszego akapitu w części „Odkrywam” i zastanowili się nad postawionymi tam pytaniami.

Zastanów się, jak wyglądałoby twoje życie, gdybyś był całkiem sam: bez rodziców, bliskich, kolegów i koleżanek, a także bez ludzi, którzy produkują żywność, bez pracowników elektrowni i osób pracujących nad działaniem sieci internetowej (a więc bez internetu i prądu). Jak myślisz, jak mógłbyś się czuć?

Zacznij krótką pogadankę na ten temat. Spuentuj, że człowiek jest stworzony do życia we wspólnocie.

3. Poproś jednego z uczniów o przeczytanie fragmentu opowiadania *Blisko* (podręcznik, część „Spotykam”):

Siedzieli sobie kiedyś pewni ludzie i rozmawiali. Gdy noc przykryła ich swoim czarnym płaszczem, ułożyli solidny stos drewna i rozpalili ogień. Byli bardzo blisko siebie. Ogień ich ogrzewał, zaś jego blask oświetlał ich twarze. W pewnej chwili jeden z nich zdecydował, że nie chce przebywać z pozostałymi i odszedł. Wziął z ogniska żarzący się kawałek drewna i usiadł z daleka od pozostałych. Początkowo jego drewno pięknie się paliło i dawało ciepło. Po niedługim czasie zaczęło się jednak tlić i wkrótce ogień zgasł. Siedzącym samotnie człowiekiem owładnęła ciemność i chłód nocy. Przemyślał wszystko, a następnie wziął kawałek drewna i przyniósł do ogniska swoich towarzyszy. Drewno zapaliło się natychmiast i ponownie rozbłysło ogniem. Człowiek zaś usiadł w kole razem z innymi. Ogrzał się i płomienie ognia ponownie oświetlały jego twarz...

Kiedy uczeń skończy czytać, dokończ opowiadanie (poniższego fragmentu nie ma w podręczniku):

Uśmiechając się, Jezus dodał:

– Kto jest ze Mną, przebywa w bliskości ognia razem z moimi przyjaciółmi. Bo przyszedłem, aby przynieść ogień na ziemię, i tak bardzo pragnę, aby ten ogień płonął.

Właśnie tym jest Kościół – gwarancją bycia blisko ognia*.

Wyjaśnij, że ludzie siedzący blisko ognia symbolizują Kościół, zaś ogień – Jezusa. Człowiek, który oddala się od Kościoła (ognia), po pewnym czasie traci światło (wiarę i poczucie bezpieczeństwa). Wracając do ognia, odzyskuje światło wiary, wsparcie innych i bezpieczeństwo.

---

* B. Ferrero, *Bliisko ognia*, w: *Śpiew świerszcza polnego*, Wydawnictwo Salezjańskie, wyd. II, Warszawa 2019.

4. Powiedz: *Kościół to wspólnota ludzi wyznających tę samą wiarę w Chrystusa, którzy przyjmują sakramenty i chcą osiągnąć zbawienie. Tę wspólnotę założył Jezus Chrystus, który podczas swojej ziemskiej postugi zgromadził wokół siebie wielu uczniów. Spośród nich wybrał apostołów, którzy umocnieni Duchem Świętym stali się fundamentem Kościoła.*
5. Powiedz, że teraz omówicie sobie przymioty Kościoła, a więc jego cztery najważniejsze cechy.

W ramach rozgrzewki poproś o rozwiązanie ćwiczenia 1 w podręczniku (uzupełnienie zdania: *Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół*).

6. Omów każdą cechę. Podpowiedz, żeby uczniowie zapoznali się ze znaczeniem terminów „katolicki” i „sukcesja apostołska” (słowniczek w części „Poznaję”).

Powiedz: *Kościół jest JEDEN, ponieważ jest jeden Bóg. Jezus Chrystus założył jeden Kościół – w tej wspólnocie wyznajemy jedną i tę samą wiarę. Ludzka skłonność do grzechu doprowadziła do tego, że w Kościele pojawiło się sporo podziałów. Powinniśmy modlić się o to, aby wszyscy wierzący żyli w jedności, o której Święty Paweł pisał w liście do Efezjan.*

Jeśli dotąd tego nie zrobiłeś/aś, na każdej ławce połóż Pismo Święte. Poproś o znalezienie adresu biblijnego: Ef 4,1–6. Chętny uczeń może odczytać fragment na głos.

Zachęcam was zatem ja, więzień w Panu, abyście postępowali w sposób godny powołania, do jakiego zostaliście wezwani, z całą pokorą i cichością, z cierpliwością, znośąc siebie nawzajem w miłości. Usiłujcie zachować jedność Ducha dzięki więzi, jaką jest pokój. Jedno jest Ciało i jeden Duch, bo też zostaliście wezwani do jednej nadziei, jaką daje wasze powołanie. Jeden jest Pan, jedna wiara, jeden chrzest. Jeden jest Bóg i Ojciec wszystkich, który [jest i działa] ponad wszystkimi, przez wszystkich i we wszystkich.

Powiedz: *Kościół jest ŚWIĘTY, choć ludzie są grzeszni. Kościół jest święty, ponieważ jest w nim obecny Bóg – to On uświęca Kościół. Bóg przychodzi do nas w sakramentach świętych i daje nam łaskę uświęcającą (świętość). Świętość, którą otrzymujemy na ziemi, nie jest doskonała, dlatego często*

tracimy ją przez grzech. Całe życie dążymy jednak do doskonałej świętości, którą mamy obiecaną w niebie.

Powiedz: Kościół jest **POWSZECHNY**, czyli katolicki, ponieważ powołani są do niego wszyscy ludzie na całym świecie. We wspólnocie wierzących odnajdzie się każdy człowiek. Przez chrzest przyjmujemy wiarę w Jezusa Chrystusa. Kościół jest powszechny także dlatego, że jest posłany do wszystkich narodów, aby głosić im Ewangelię. Kościół troszczy się o wszystkich ludzi – wierzących i niewierzących, żywych i umarłych. Modlitwę Kościoła możemy usłyszeć podczas każdej Mszy Świętej – nazywamy ją właśnie „modlitwą powszechną”.

Powiedz: Kościół jest **APOSTOLSKI** – ponieważ został „zbudowany” na apostołach. Jezus wybrał dwunastu apostołów, którym przekazał misję głoszenia Ewangelii. To oni stanowią początek Kościoła. To, co przekazał im Jezus – zadania, naukę i władzę w Kościele – apostołowie przekazali swoim następcom, a oni kolejnym i tak trwa to do dnia dzisiejszego. „Dzisiejszymi” apostołami są biskupi. Ta kontynuacja posługi apostołów nazywana jest sukcesją apostołską.

7. Podsumuj: Kościół to wspólnota ludzi, którzy są blisko Jezusa, ponieważ wyznają tę samą wiarę i przyjmują sakramenty. Mają wspólny cel – zbawienie. Kościół jest jeden, święty, powszechny i apostołski.
8. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku (Kościół jest święty, mimo że są w nim grzeszni ludzie. Wymień trzy argumenty, które to potwierdzają).

Przykładowe odpowiedzi:

- Bóg uświęca Kościół swoją obecnością (Kościół jest święty, bo święty jest Bóg).
- Uświęcają nas sakramenty święte.
- W kościele dążymy do doskonałej świętości.

9. Powiedz, że wszyscy staliśmy się częścią wspólnoty Kościoła przez chrzest święty. Dodaj: W miarę dorastania dzieci i młodzież stają się coraz bardziej świadomi swojej wiary. Powinni wówczas angażować się w życie Kościoła, modląc się o jego jedność i dbając o swoją świętość (przyjmując sakramenty: spowiadając się i przystępując do Komunii Świętej). Zadaniem każdego chrześcijanina jest dzielić się wiarą z innymi (aby otwierać serca

ludzi na Boga) i wsłuchiwać się w naukę biskupów i papieża – dzisiejszych apostołów.

10. Poproś, aby uczniowie zrobili ćwiczenie 3 (ich zadaniem jest napisanie wezwania modlitwy powszechnej).

Pomódlcie się, odczytując po kolei swoje wezwania.

11. Aby podsumować katechezę, skorzystaj z metody „niedokończone zdania”. Napisz na tablicy:

Z dzisiejszej lekcji zapamiętałem...

Dotychczas nie wiedziałem, że...

Najbardziej zaintrygowało mnie...

Poproś paru uczniów o dokończenie zdań.

12. Propozycja pracy domowej: *Pan Bóg uświęca swój Kościół przez sakramenty święte. Podczas wieczornej modlitwy zastanówcie się, jak dbacie o swoją świętość.*

13. Zaśpiewajcie wspólnie piosenkę *Jest jedno ciało* (tekst znajduje się w podręczniku w części „Modlę się”).

Jest jedno Ciało, jest jeden Pan.

Jednoczy nas w Duchu, byśmy razem szli.

Usta głoszą chwałę Mu, w ręku słowa Jego miecz.

W moc odziani, tak idziemy, zdobywamy ziemię tę.

*Jesteśmy ludem Króla Chwał, Jego świętym narodem,
wybrany pokoleniem, by objawiać Jego cześć.*

*Jesteśmy ludem Króla Chwał, Jego świętym narodem,
wielbijmy Jezusa, On jest Królem całej ziemi tej.*

(Jest jedno Ciało, Robert Gay, tł. Krzysztof Antoniuk)

CEL GŁÓWNY: Przypomnienie uczniom, że Jezus założył Kościół, którego głównym zadaniem jest zbawienie wszystkich ludzi.

CELE SZCZEGÓLOWE – UCZEŃ:

- omawia etapy powstawania Kościoła na podstawie tekstów biblijnych;
- identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła;
- rozumie, że wszyscy ochrzczeni są odpowiedzialni za przekazywanie Ewangelii.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, pogadanka, rozmowa kierowana.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Opowiedz, że jakiś czas temu słyszałeś/aś rozmowę w tramwaju. Kilka osób rozmawiało o tym, że wierzą w Boga, ale Kościół nie jest im do niczego potrzebny. Spytaj, co uczniowie myślą na ten temat (krótka pogadanka).
3. Powiedz, że na dzisiejszej lekcji porozmawiacie o tym, jaka jest rola ludzi ochrzczonych w Kościele i kto im ją wyznaczył. Zapowiedz, że uczniowie przekonają się, do czego jest im potrzebny Kościół i dlaczego oni są potrzebni Kościołowi.

Powiedz, że wiara nie jest czymś całkowicie prywatnym. Nikt nie powinien jej zatrzymywać tylko dla siebie – naszym zadaniem jest dawać o niej świadectwo. Jezus podczas swojej ziemskiej posługi zostawił swoim uczniom misję: dotrzeć w każdy zakątek świata i mówić ludziom o Bogu. To zadanie obowiązuje także nas.

4. Spytaj: *Kto należy do Kościoła?* Uczniowie podają różne odpowiedzi. Podkreśl, że Kościół tworzą wszyscy ochrzczeni. Każdemu z członków Kościoła powinno zależeć na tym, aby wspólnota się rozrastała.
5. Poproś jednego z uczniów o przeczytanie słów papieża Franciszka (podręcznik, część „Spotykam”).

Kościół jest misyjny ze swej natury. Gdyby tak nie było, to nie byłby on Kościołem Chrystusa, ale stowarzyszeniem pośród wielu innych, które bardzo szybko wyczerpałoby swój cel i zanikło*.

Zacznij rozmowę kierowaną:

- Co to są misje? (wyprawy, zadania do spełnienia)
- Kim jest misjonarz? (osoba, która głosi Chrystusa)

Definicja słowa „misjonarz” znajduje się w podręczniku (MISJONARZ (łac. *missionarius*) – osoba, która głosi Chrystusa).

- Gdzie pracują misjonarze? (na misji, w Afryce, daleko poza granicami kraju)
- Czy misjonarze są także pomiędzy nami? (tak)

6. Podsumuj: *Niektórzy wyjeżdżają na misje do obcych krajów i docierają z Ewangelią w najdalsze zakątki ziemi. Musimy jednak pamiętać, że nie jest to jedyny wymiar misyjności: także my, tu, w swoim otoczeniu, możemy być misjonarzami. Słowami i czynami możemy dawać świadectwo wiary i tego, że należymy do Kościoła. Papież Franciszek powiedział, że Kościół jest misyjny „ze swej natury” (oznacza to, że Kościół musi być misyjny, bo inaczej nie byłby Kościołem). Każdy członek Kościoła jest więc misjonarzem.*
7. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Napisz własnymi słowami, jak rozumiesz to, że Kościół jest misyjny*).

---

* Papież Franciszek, orędzie na 91. Światowy Dzień Misyjny, cyt. za: <https://www.gosc.pl/doc/4258958.Papieskie-oredzie-na-91-Swiatowy-Dzien-Misyjny> (dostęp: 17 stycznia 2020 roku).

Przykładowa odpowiedź: *Kościół jest misyjny, ponieważ każdy wierzący powołany jest do bycia misjonarzem. Nie oznacza to, że wszyscy mamy wyjeżdżać na misje do obcych krajów. Mamy dawać świadectwo tego, że należymy do Kościoła. Możemy to robić słowami i czynami.*

8. Zapowiedz, że teraz przeczytacie fragmenty Pisma Świętego, które pokazują, że w Kościele od samego początku było ważne, by opowiadać innym o Bogu. Poproś, by któryś uczeń przeczytał pierwszy fragment tekstu biblijnego z podręcznika.

W tym czasie Jezus wyszedł na górę, aby się modlić, i całą noc trwał na modlitwie do Boga. Z nastaniem dnia przywołał swoich uczniów i wybrał spośród nich dwunastu, których też nazwał apostołami. (Łk 6,12-13)

Zadaj pytania:

- Co zrobił Jezus? (wyszedł na górę)
- Po co to zrobił? (by się modlić)
- Jak długo się modlił? (całą noc)
- Co zrobił rano? (przywołał swoich uczniów i wybrał spośród nich dwunastu, których nazwał apostołami)

Poproś innego ucznia, by przeczytał drugi fragment.

Następnie wyznaczył Pan jeszcze innych siedemdziesięciu dwu i wysłał ich po dwóch przed sobą do każdego miasta i miejscowości, dokąd sam przyjsć zamierzał. Powiedział też do nich: „Żniwo wprawdzie wielkie, ale robotników mało; proście więc Pana żniwa, żeby wyprawił robotników na swoje żniwo. Idźcie! Oto was posyłam jak owce między wilki. Nie noście ze sobą trzosa ani torby, ani sandałów; i nikogo w drodze nie pozdrawiajcie. Gdy wejdziecie do jakiegoś domu, najpierw mówcie: Pokój temu domowi. (Łk 10,1-5)

Zacznij rozmowę kierowaną:

- Ilu ludzi wybrał Pan Jezus z tłumu, który za nim chodził? (72)
- Jakie zadanie im wyznaczył? (mieli iść do tych miejscowości, do których Jezus się wybierał)
- Dlaczego mówił do nich „żniwo wprawdzie wielkie, ale robotników mało”? (chciał podkreślić, że sam nie da rady dotrzeć do wszystkich i potrzebuje ludzi, którzy najpierw będą się od niego uczyć, a potem

pójdą jak robotnicy do innych, by przygotować ich na Jego przy-
ście)

→ Jak można nazwać tych wybranych przez Jezusa ludzi? (uczniami,
posłanymi przez Jezusa)

Przypomnij, że apostołów było dwunastu. Spróbujcie wspólnie przy-
pomnieć ich imiona. Zapisz je na tablicy (uczniowie mogą zrobić notat-
kę w podręczniku w części „Moje notatki”).

Imiona apostołów: Szymon Piotr, inaczej Kefas, syn Jonasza, ry-
bak z Betsaidy; Andrzej, brat Piotra, rybak z Betsaidy; Jakub (zwany
Więszym), syn Zebedeusza; Jan, syn Zebedeusza, brat Jakuba; Filip
z Betsaidy; Bartłomiej – Natanael z Ptolemaid; Tomasz (zwany Di-
dymos); Mateusz – Lewi, były poborca podatkowy; Szymon Kananej-
czyk (zwany Gorliwym); Jakub, syn Alfeusza (zwany Mniejszym); Juda
Tadeusz, syn Alfeusza, brat Jakuba; Judasz Iskariota, zdrajca Jezusa;
po śmierci Judasza na jego miejsce wybrany został Maciej.

9. Powiedz: *Apostoł Piotr zaczął głosić Dobrą Nowinę po Wniebowstąpieniu
i Zesłaniu Ducha Świętego. Wtedy udało mu się nawrócić aż trzy tysiące
osób. Można o tym przeczytać w drugim rozdziale Dziejów Apostolskich.
Kościół zaczął się rozprzestrzeniać. Z biegiem czasu następcami apostołów
i uczniów zostali biskupi i prezbiterzy (czyli księża). Dziś to oni nauczają
o Jezusie Chrystusie.*

10. Poproś o rozwiązanie krzyżówki z ćwiczenia 2 w podręczniku.

Odpowiedzi:

Jezus gromadził wokół siebie ludzi, aby ich ... (NAUCZAĆ)

Sakrament, w którym otrzymujemy pełnię darów Ducha Świętego.
(BIERZMOWANIE)

Spisane są w niej słowa i czyny Jezusa. (EWANGELIA)

Powołał ich Jezus, aby Mu towarzyszyli i głosili Ewangelię. (APO-
STOŁOWIE)

Jezus złożył siebie na krzyżu w ... (OFIERZE)

Sakrament, dzięki któremu jesteśmy włączeni do Kościoła.
(CHRZEST)

Pan Jezus wygłosił je na górze. (KAZANIE)

Sakrament, w którym w pełni łączymy się z Jezusem. (KOMUNIA)

Sakrament, w którym Jezus odpuszcza nam grzechy. (SPOWIEDŹ)

Rozwiązanie: W Kościele osiągamy **ZBAWIENIE**, które obiecał nam Jezus.

11. Podsumuj: *Kościół powstał po to, by wszyscy mogli być zbawieni. Jezus oddał za nas życie – zrobił to z miłości do ludzi. Każdy powinien poznać tę prawdę. Wszyscy jesteśmy posłani do tego, by głosić Dobrą Nowinę (czyli opowiadać innym o Jezusie Chrystusie i Zbawieniu, które otrzymujemy od Niego w Kościele). Można to robić słowami i własną postawą. Każdy z nas może być „Bożym robotnikiem”.*
12. Pomódlcie się wspólnie:

Módlmy się za Kościół Boży, aby nie gasł w nim zapał misyjny, szczególnie wśród młodych. CIEBIE PROSIMY...

Módlmy się za misjonarzy, którzy niosą Jezusa Chrystusa wszystkim, którzy Go nie znają. Oni także powinni mieć szansę, by dowiedzieć się o Bożej miłości. Prosimy, by Bóg wspierał wysiłki misjonarzy i ich trud w służbie Kościołowi. CIEBIE PROSIMY...

STRUKTURA I USTRÓJ KOŚCIOŁA

CEL GŁÓWNY: Poznanie hierarchicznej struktury Kościoła.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wyjaśnia, co to znaczy, że Kościół jest wspólnotą hierarchiczną;
- charakteryzuje papieża, biskupa, kapłana;
- wymienia podstawowe jednostki organizacji Kościoła;
- rozumie, że jako członek wspólnoty Kościoła ma zadania do spełnienia.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w grupach, praca z obrazem (prezentacja multimedialna), śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, prezentacja multimedialna *Struktura Kościoła*, teksty do pracy w grupach (załącznik 1 – do wydrukowania ×1 i rozcięcia), mapa z podziałem administracyjnym Kościoła i listą metropolii, archidiecezji oraz diecezji (załącznik 2 – do wydrukowania dla każdego ucznia), *Słownik języka polskiego* (jeden egzemplarz, z hasłem „hierarchia”), podkład muzyczny lub nagranie *Piosenki o Dobrym Pasterzu* (według uznania katechety), komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zamiast modlitwy zaproponuj odśpiewanie *Piosenki o Dobrym Pasterzu* (tekst znajduje się w podręczniku w części „Odkrywam”, autorką słów i muzyki jest Magda Anioł).

*Po zielonych pastwiskach owieczki chodziły,
Dobry Pasterz pilnuje, aby nie zbłądziły.*

Hej, Pasterzu, hej, owce Cię słuchają,
Gdzieżby tyle miały, co u Ciebie mają.

Hej, Pasterzu, hej, paś owieczki swe,
Ty najlepiej wiesz, co dla nas dobre jest.

Po zielonych pastwiskach owieczki hasały,
Dobry Pasterz pilnuje, aby się nie bały.

Hej, Pasterzu, hej, owce Cię słuchają,
Kogóż mają słuchać, skoro Ciebie mają.

2. Włącz prezentację (slajd 1: zdjęcie pastwiska). Podziel uczniów na cztery grupy i poproś: *Wymyślcie tytuł, który będzie nawiązywał do tekstu piosenki oraz zdjęcia.*

Wśród odpowiedzi powinno pojawić się hasło: „pasterz”.

Po przeczytaniu odpowiedzi przez wszystkie grupy spytaj:

- Kto to jest pasterz? (ten, kto pasie owce lub inne zwierzęta, pilnuje ich, dogląda pasącego się stada)
- Jakie są jego zadania wobec stada? (prowadzi owce na pastwisko; wyprowadza je; idzie na ich czele; zna drogę, więc idzie pierwszy; opiekuje się stadem; troszczy się o stado; zapewnia pokarm, wodę; chroni przed drapieżnikami...)

Podsumuj: *Może zwróciliście uwagę na to, że słowa piosenki, a szczególnie refren, nie mówią o zwykłym pasterzu, który opiekuje się stadem owiec – zwierząt. Za chwilę do tego wrócimy. Przypomnijcie najpierw, jak nazywa się wspólnota wierzących, którą założył Chrystus.*

Zachęć uczniów do udzielania odpowiedzi. Powinno paść hasło: *Kościół.*

Powiedz: *Kościół jest wspólnotą założoną przez Chrystusa. Tak jak każda wspólnota Kościół potrzebuje kogoś, kto będzie ją prowadził i stał na jej czele – jak pasterz.*

3. Spytaj: *Kto kieruje Kościołem?* Podpowiedz: *Jeszcze raz zapoznajcie się ze słowami piosenki i pomyślcie, o jakiego pasterza tu chodzi. Kogo symbolizują owieczki?* (powinno paść odpowiedź, że my jesteśmy owcami, a pasterzem jest Jezus Chrystus – jeśli będzie trzeba, naprowadź uczniów na właściwą odpowiedź).

Jezus Chrystus jest Dobrym Pasterzem. Wiedząc, że nie będzie mógł zawsze być obecny wśród nas w sposób widzialny, władzę w Kościele powierzył konkretnym ludziom i ustanowił ich pasterzami.

4. Przełącz **prezentację** na kolejne slajdy (2 – papież, 3 – biskup, 4 – kapłan). Przy każdym zdjęciu spytaj uczniów, kto jest na fotografii, a następnie krótko skomentuj.

- **Papież** (gr. *pappas* – ojciec) następca apostoła Piotra, biskup Rzymu. Ponieważ Piotr był pierwszym wśród apostołów, papież jako jego następca zajmuje pierwsze miejsce w Kolegium Biskupów. Jako zastępca Chrystusa jest najwyższym pasterzem, kapłanem i nauczycielem Kościoła.
- **Biskup** (gr. *episkopein* – nadzorować) następca apostołów. Przewodzi diecezji. Jako członek Kolegium Biskupów (któremu przewodniczy papież) również troszczy się o cały Kościół.
- **Kapłan, ksiądz** (gr. *presbyteros* – starszy) współpracownik biskupa w przepowiadaniu Ewangelii i udzielaniu sakramentów. Sprawuje swoją posługę w łączności z innymi kapłanami pod przewodnictwem biskupa.

5. Zapowiedz kolejną pracę w grupach (w tym samym składzie). Każdemu zespołowi rozdaj tekst do pracy (**załącznik 1**). Uczniowie mają zapoznać się z tekstami biblijnymi i odpowiedzieć na pytanie: *O jakim wydarzeniu mówi tekst biblijny?*

Grupa 1: Mk 3,13–19 (powołanie apostołów)

Grupa 2: Mt 16,15–19 (wybór Piotra)

Grupa 3: Dz 14,21–23 (wybór współpracowników – starszych, prezbiterów)

Grupa 4: J 21,15–17 (powierzenie władzy pasterskiej Piotrowi)

6. Włącz kolejny slajd **prezentacji** (z drabiną). Podsumuj tę część katechezy. Przy pogrubionych słowach odślaniaj kolejne napisy (kliknięcie).

PAN JEZUS jest niewidzialną głową wspólnoty wierzących, najwyższym Pasterzem w Kościele. Kościół jest wspólnotą widzialną, to znaczy istnieje na ziemi i tworzą go ludzie. Właśnie dlatego Chrystus dał mu widzialną głowę: **PIOTRA**. Piotr był jednym z dwunastu **APOSTOŁÓW**, których Pan Jezus wybrał i powołał, aby nauczali w Jego imieniu. Piotr zajmował wśród apostołów szczególne miejsce. W Ewangelii nazwany jest skałą,

na której zostanie zbudowany Kościół. O szczególnej roli Piotra świadczy także fragment Ewangelii św. Jana, który opisuje, jak Chrystus (już po swoim zmartwychwstaniu) trzykrotnie spytał Piotra „Czy miłujesz Mnie?” i uczynił go pasterzem swojej Owczarni („Paś owce moje”). Gdy zaczęła wzrastać liczba wspólnot chrześcijańskich (w Palestynie i poza nią), apostołowie zaczęli powoływać współpracowników, którzy w tworzących się nowych wspólnotach mieli kontynuować dzieło rozpoczęte przez Dwunastu – nazwano ich **STARSZYMI, PREZBITERAMI** (tu kliknij jeszcze raz).

Dzisiaj następcami apostołów są **BISKUPI**. Wśród nich najważniejszą rolę spełnia **PAPIEŻ**, który jest następcą Świętego Piotra. Współpracownikami biskupów są **KAPŁANI** (tu kliknij jeszcze raz). Taka struktura Kościoła nosi specjalną nazwę.

7. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku. Zadaniem uczniów jest odszyfrowanie hasła (rozwiązanie: struktura hierarchiczna).

Spytaj, czym jest hierarchia. Wystuchaj kilku odpowiedzi, po czym sięgnij po *Słownik języka polskiego* i poproś jednego z uczniów, by znalazł i przeczytał słownikową definicję.

Powinno wybrzmieć stwierdzenie, że hierarchia to »ustalony porządek wg wybranego kryterium, np. ważności«, a także »grupa osób sprawująca władzę w Kościele«.

Możesz dopowiedzieć, że w wymiarze kościelnym słowo „hierarchia” pochodzi od greckich słów *hieros* i *arche* (święty początek). Jest to strukturalna budowa Kościoła oparta na Chrystusie, od którego pochodzi wszelka władza i autorytet (por. Youcat).

8. Powiedz, że tak jak państwo dzieli się na województwa, powiaty i gminy (tzw. podział administracyjny), tak samo możemy mówić o podziale Kościoła.
9. Rozdaj uczniom materiały z **załącznika 2**: mapę podziału administracyjnego Kościoła wraz z listą metropolii, archidiecezji i diecezji.

Wyjaśnij: *Jednostkami organizacyjnymi Kościoła są: metropolia (która dzieli się na archidiecezję i diecezje), dekanat oraz parafia* (wykres do tej części lekcji znajduje się na kolejnym slajdzie prezentacji).

Powiedz: *Najmniejszą jednostką administracyjną w Kościele katolickim jest parafia, którą kieruje proboszcz. Pomagają mu wikariusze. Kilka lub kilkanaście sąsiadujących ze sobą parafii tworzy dekanat – na jego czele stoi dziekan. Dekanaty leżące na określonym terenie składają się na diecezję, która podlega jest biskupowi. W niektórych diecezjach są również biskupi pomocniczy.*

Powiedz: *Możemy znaleźć na tej mapie naszą metropolię i diecezję (lub archidiecezję), do której należymy.*

10. Poproś o wykonanie ćwiczeń 2 i 3.

Ćwiczenie 2. *Ułóż w odpowiedniej kolejności podane jednostki organizacyjne Kościoła (od najmniejszej do największej). Dopisz, kto stoi na czele każdej z nich.*

Rozwiązanie:

PARAFIA (proboszcz) > DEKANAT (dziekan) > DIECEZJA (biskup)

Ćwiczenie 3. *Uzupełnij tekst – w razie potrzeby skorzystaj z wiadomości w internecie.*

Obecnie papieżem jest *Franciszek*.

Moja parafia jest po wezwaniu...

Proboszczem mojej parafii jest...

Należy ona do dekanatu... i leży na terenie diecezji...

Biskupem mojej diecezji jest...

11. Powiedz: *Pan Jezus powierzył mijsję przewodzenia wspólnocie Kościoła papieżowi, biskupom i kapłanom, których nazywamy duszpasterzami, hierarchami. Z tej misji wynikają konkretne zadania: nauczanie; głoszenie Dobrej Nowiny; sprawowanie Mszy Świętej i sakramentów; troska o czystość wiary; umacnianie ludzi w wierze.*

12. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj: *Jak możemy wspierać duszpasterzy? (modlitwą, angażowaniem się w życie parafii, aktywnym udziałem w lekcjach religii).*

Powiedz: *Ludzie świeccy również mają do spełnienia określone posłannictwo w Kościele. Oznacza to, że mają do wykonania różne zadania. Wynikają one z sakramentu chrztu świętego.*

Spytaj: *Jak myślicie, jakie są nasze zadania we wspólnocie Kościoła?* (dawanie świadectwa wiary swoim życiem; głoszenie Ewangelii słowem i życiem; wzajemna pomoc; gorliwe wypełnianie obowiązków; uczestnictwo we Mszy Świętej; przystępowanie do sakramentów; modlitwa; czynne uczestnictwo w życiu parafii – służba jako ministrant, lektor, udzielanie się w scholii itd.).

13. Pomódlcie się wspólnie w intencji Kościoła.

*Módlmy się za Kościół – Jezusową owczarnię,
aby wzrastał w jedności i duchowej sile.
CIEBIE PROSIMY...*

*Módlmy się za ojca świętego, biskupów i kapłanów, aby wpatrzeni
we wzór Dobrego Pasterza wiernie i z oddaniem pełnili swoją misję. CIE-
BIE PROSIMY...*

*Módlmy się o nowe powołania kapłańskie, aby nie brakowało tych, któ-
rzy będą nam mówić o Panu Jezusie i wszystkich do Niego prowadzić.
CIEBIE PROSIMY...*

BIBLIJNE OBRAZY KOŚCIOŁA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom różnych obrazów biblijnych Kościoła.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- poznaje obrazy Kościoła zawarte w Starym i Nowym Testamencie;
- potrafi wyjaśnić znaczenie i symbolikę biblijnych obrazów Kościoła;
- odkrywa, że za pomocą tych obrazów ukazana jest tajemnica Kościoła.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w grupach, praca z obrazem (prezentacja multimedialna).

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, materiały do pracy w grupach (załącznik 1 – do wydrukowania dla każdego ucznia), flamastry i kredki (kolory: zielony, fioletowy, czerwony), nożyczki, 10 arkuszy bristolu, klej dla każdej grupy, prezentacja multimedialna *Biblijne obrazy Kościoła*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę do Ducha Świętego.
2. Przypomnij, że Kościół został założony przez Pana Jezusa. Tworzą go ludzie z różnych zakątków świata, a Bóg gromadzi ich, dzięki czemu są wspólnotą. Stają się oni dziećmi Bożymi przez wiarę i chrzest. Każdy wierzący jest świątynią Ducha Świętego. Kościół żyje słowem Bożym i Ciałem Chrystusa, karmiąc się nimi podczas Eucharystii.

Spytaj: *Gdzie możemy przeczytać o Kościele? Co jest najbardziej wiarygodnym źródłem na temat Kościoła?* (tak pokieruj rozmową, by padła odpowiedź: Biblia).

Powiedz: *Biblia jest księgą, która najwięcej mówi o Kościele. W Piśmie Świętym możemy znaleźć różne obrazy Kościoła. O wielu z nich mówił sam Jezus.*

Powiedz: *Kościół ma swoje korzenie w Starym Testamencie. To, co zostało zapowiedziane w ST, wypełniło się w Jezusie Chrystusie.*

3. Poproś o przeczytanie zamieszczonych w podręczniku fragmentów Pisma Świętego. Najpierw przeczytajcie fragment Listu do Efezjan.

A więc nie jesteście już obcymi i przybyszami, ale jesteście współobywatelami świętych i domownikami Boga – zbudowani na fundamencie apostołów i proroków, gdzie głowicą węgła jest sam Chrystus Jezus. W Nim zespalana cała budowla rośnie na świętą w Panu świątynię, w Nim i wy także wznosicie się we wspólnym budowaniu, by stanowić mieszkanie Boga przez Ducha. (Ef 2,19–22)

Zacznij rozmowę kierowaną do pierwszego fragmentu. Spytaj:

- O czym mówi fragment Listu do Efezjan? (że jesteśmy dziećmi Bożymi, w których mieszka Duch Święty; współobywatelami świętych i domownikami Boga)
- Kim jest Jezus? (fundamentem, kamieniem węgielnym)
- Kim dzięki Niemu jesteśmy? (każdy z nas jest świątynią Ducha, razem z Nim budujemy Kościół)

Poproś o przeczytanie drugiego fragmentu (1 List do Koryntian).

Podobnie jak jedno jest ciało, choć składa się z wielu członków, a wszystkie członki ciała, mimo iż są liczne, stanowią jedno ciało, tak też jest i z Chrystusem. Wszyscyśmy bowiem w jednym Duchu zostali ochrzczeni, [aby stanowić] jedno Ciało: czy to Żydzi, czy Grecy, czy to niewolnicy, czy wolni. Wszyscyśmy też zostaliśmy napojeni jednym Duchem. (1 Kor 12,12–13)

Zadaj kolejne pytania:

- O czym mówi fragment 1 Listu do Koryntian? (w Chrystusie stanowimy jedno ciało)

→ Dlaczego stanowimy jedno ciało z Chrystusem? (jesteśmy napętnieni Duchem Świętym)

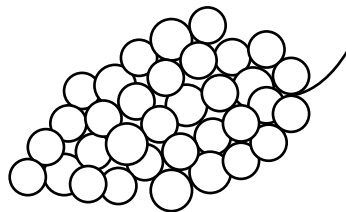
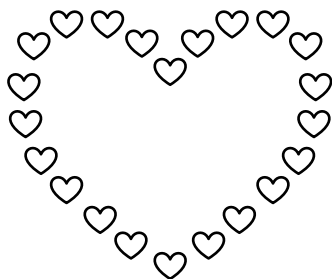
Poproś o przeczytanie trzeciego fragmentu (Ewangelia wg św. Jana).
Ja jestem dobrym pasterzem i znam owce moje, a moje Mnie znają, podobnie jak Mnie zna Ojciec, a Ja znam Ojca. Życie moje oddaję za owce. (J 10,14–15)

Spytaj: *Dlaczego Jezus nazywa siebie dobrym pasterzem?* (spodziewana odpowiedź: On zna nas po imieniu i oddaje za nas swoje życie, jak pasterz za owce).

Powiedz: *W Piśmie Świętym możemy znaleźć różne obrazy Kościoła. Odwołują się one do codziennego życia. Wiemy o tym z przypowieści, które Jezus opowiadał uczniom – miały one pomóc im w zrozumieniu, co stanowi istotę Kościoła, a także utwierdzać ich wiarę w to, że On (Jezus) jest jego założycielem.*

4. Rozdaj uczniom wydrukowane arkusze z załącznika 1. Poproś: *Pokolorujcie kilka kótek na zielono, większość na fioletowo, a serduszka na czerwono. Wycinajcie je.*
5. Podziel uczniów na pięć grup. Rozdaj zespołom po dwa arkusze brystolu. Poproś, by uczniowie zespołowo ułożyli z serduszek jedno wielkie serce, a z kótek – kiść winogrona. Powiedz, by przykleili je do papieru. W razie potrzeby podpowiedz, jak ułożyć serduszka, i zasugeruj, żeby dorysować ogonek i listka przy kiści winogron.

Podsumuj: *Każdy człowiek ochrzczony i wierzący w Chrystusa buduje wspólnotę Kościoła, tak jak pojedyncze serca budują większe serce, a grona – kiść winogrona.*

6. Wyświetl **prezentację**. Powiedz, że omówicie teraz biblijne obrazy Kościoła. Wyświetlaj kolejne slajdy i komentuj.

→ **Dobry pasterz i owczarnia** – *Oto Ja sam będę szukał moich owiec (...) i uwolnię je ze wszystkich miejsc, dokąd się rozproszyły w dni ciemne i mroczne (Ez 34,11.12). Ja jestem dobrym pasterzem i znam owce moje, a moje Mnie znają, podobnie jak Mnie zna Ojciec, a Ja znam Ojca. Życie moje oddaję za owce (J 10,14–15).*

Zwróć uwagę na relację między pasterzem i owcą (bliskość, odpowiedzialność, zaufanie, bezpieczeństwo, poczucie wspólnoty).

→ **Winnica** – *Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić (J,15,5).*

Podkreśl, że chrześcijanin będzie mógł wzrastać w wierze (czyli przynosić dobre owoce) tylko wtedy, gdy będzie trwał w jedności z Chrystusem.

→ **Drzewo oliwne** – *Albowiem jeżeli ty zostałeś odcięty od naturalnej dla ciebie dziczki oliwnej i przeciw naturze wszczepiony zostałeś w oliwkę szlachetną, o ileż łatwiej mogą być wszczepieni w swoją własną oliwkę ci, którzy do niej należą z natury (Rz 11,24).*

Zaznacz, że każdy ochrzczony został wszczepiony w Chrystusa; jest jak oliwka, która rośnie na szlachetnym drzewie oliwnym.

→ **Skąła** – *Ty jesteś Piotr [czyli Opoka], i na tej opoce zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą (Mt 16,18).*

Wytłumacz, że Piotr został wybrany przez Pana Jezusa na głowę Kościoła. Chrystus porównał apostoła do skały, na której zbuduje On swój Kościół. Podkreśl, że skała jest solidna i niezniszczalna: jest fundamentem, a zbudowana na nim budowla nie runie.

→ **Przybytek Boga** – *Oto przybytek Boga z ludźmi: i zamieszka wraz z nimi, i będą oni Jego ludem, a On będzie „BOGIEM Z NIMI” (Ap 21,3).*

Wytłumacz, czym jest przybytek (jedna z definicji mówi, że jest to budowla lub pomieszczenie mające charakter sakralny; dawniej było to miejsce, najczęściej namiot, w którym oddawano Bogu cześć). Wyjaśnij, że Bóg mieszka w swoim Kościele, a my jesteśmy Jego ludem.

→ **Rola Boża** – *My bowiem jesteśmy pomocnikami Boga, wy zaś – uprawną rolą Bożą i Bożą budowlą (1 Kor 3,9).*

Powiedz, że fundamentem Kościoła jest Chrystus: to On gwarantuje jego trwałość i spoistość. Wierni są jak uprawna rola, która przynosi różne plony.

→ **Oblubienica/matka** – *Mężowie, miłujcie żony, bo i Chrystus umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie, aby go uświęcić, oczyściwszy obmyciem wodą, któremu towarzyszy słowo, aby samemu stawić przed sobą Kościół jako chwalebny, nie mający skazy czy zmarszczki, czy czegoś podobnego, lecz aby był święty i nieskalany (Ef 5,25–27).*

Podkreśl rolę Chrystusa w Kościele: Jezus wydał samego siebie i poniósł śmierć na krzyżu, aby Kościół był święty.

7. Podsumuj: *Wszystkie te obrazy utwierdzają chrześcijan w jedności z Chrystusem, a także wzmacniają ich więzy między sobą. Pozwalają one zrozumieć, czym jest Kościół. Odwołują się do życia pasterskiego, rodzinnego, rolnictwa, budownictwa. Ukazują Pana Jezusa jako Tego, który dba o wspólnotę Kościoła, czyli lud Boży; troszczy się o niego i opiekuje się nim. Pozwalają one w pełni utożsamiać się z Chrystusem i innymi chrześcijanami. Utwierdzają nas w przekonaniu, że Zbawiciel kocha Kościół i nie zostawi nas aż do skończenia świata.*

8. Poproś o wykonanie ćwiczeń 1 i 2 w podręczniku.

Ćwiczenie 1. *Wy tłumacz znaczenie biblijnych obrazów Kościoła. Dlaczego Pan Jezus porównuje Kościół do owczarni, winnicy, roli Bożej, oblubienicy?*

Przykładowe odpowiedzi:

Owczarnia: Jezus jest jak pasterz, który opiekuje się swoją trzodą. My jesteśmy owcami.

Winnica: Tak jak winorośle przynoszą owoce, tak my wzrastamy w wierze i dobru, trwając w jedności z Chrystusem. Dajemy owoce, kiedy trwamy w Nim.

Rola Boża: Fundamentem Kościoła jest Chrystus. Wierni są jak uprawna rola, ziemia, która przynosi różne plony.

Oblubienica: Tak jak mąż miłuje żonę, tak Chrystus umiłował Kościół. W ten sposób go uświęcił.

Ćwiczenie 2. Z rozsypanki utwórz zdanie i zapisz je poniżej.

Rozwiązanie: *Biblijne obrazy Kościoła świadczą o niezgłębionej tajemnicy Kościoła i odwołują się do życia codziennego, pasterskiego, rolnictwa oraz budownictwa.*

9. Zadanie domowe: ćwiczenie 3 w podręczniku (*Zaprojektuj znak graficzny do jednego z biblijnych obrazów Kościoła.*)
10. Pomódlcie się, dziękując za to, że należycie do wspólnoty Kościoła.

Panie Jezu, dziękuję za to, że założyłeś Kościół i chciałeś, abym i ja należał do tej wspólnoty. Dziękuję, że na chrzcie świętym obmyłeś mnie z grzechu pierworodnego i dałeś mi łaskę Bożą. Daj potrzebne siły i mądrość papieżowi, biskupom oraz kapłanom, by kierowali Kościołem zgodnie z Twoją wolą. Doprowadź nas do Twego królestwa w niebie. Amen.

44 WIARYGODNOŚĆ KOŚCIOŁA

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że Kościół jest wiarygodny i prowadzi do zbawienia.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wie, że Kościół został założony przez Jezusa i jest wspólnotą;
- wyjaśnia pojęcie „wiarygodny”;
- wnioskuje, że Kościół jest wiarygodny, ponieważ nauka Jezusa przekazywana jest przez Jego następców;
- odkrywa źródło wiarygodności Kościoła w osobie Jezusa Chrystusa;
- potrafi powiedzieć, dlaczego Kościół jest pewną drogą zbawienia, czyli do świętości.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, słuchanie słowa Bożego, rozmowa kierowana, układanka (puzzle), film.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, kartki A5 (po jednej dla każdego ucznia), kredki i nożyczki (dla każdego ucznia), tekst biblijny do odsłuchu* (Mt 16,13–20), film ukazujący efekty współpracy grupy** (według uznania katechety), komputer z dostępem do internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaczynij katechezę od modlitwy *Ojcze nasz*.

* Możesz skorzystać z portalu biblijni.pl albo bibliaaudio.pl.

** Np. „it’s smarter to travel in groups” (Smilefortheplanet), dostępny online: <https://www.youtube.com/watch?v=FIIMhPhkoSA> (1:22, film warto przygotować przed katechezą, żeby uniknąć wyświetlania reklam podczas lekcji).

2. Poproś, by uczniowie zapoznali się z poleceniem do ćwiczenia 1 w podręczniku (*Na niedużej kartce narysuj kościół. Następnie potnij kartkę na ok. 10 elementów, by powstały puzzle*). Rozdaj każdemu kartkę A5, kredki i nożyczki. Zadaniem uczniów jest narysowanie kościoła (prosty rysunek). Następnie mają podzielić (pociąć) kartkę na kilka części (10 elementów).
3. Kilkanaście minut później poproś o wykonanie ćwiczenia 2 (uczniowie mają wpisać na każdym elemencie obrazka imiona: swoje, swoich bliskich, przyjaciół; następnie mają złożyć obrazek i wkleić go do podręcznika).

Podsumuj pracę: *Każdy człowiek jest częścią Kościoła. Bez nas – beze mnie i bez ciebie – Kościół byłby uboższy. To dokładnie tak, jak w przypadku układanki: jeśli zgubi się choć jeden puzzle, nie otrzymamy pełnego obrazu. Kościół istnieje i jest wiarygodny dzięki osobie Jezusa Chrystusa. To on przekazał Kościołowi naukę, która nas scala.*

4. Spytaj:

- Kiedy zostaliśmy włączeni do wspólnoty Kościoła? (w momencie chrztu świętego)
- Jaki cel przyświeca wszystkim wierzącym? (zbawienie, życie wieczne)

5. Powiedz, że będziecie dziś rozmawiać o wiarygodności Kościoła, do którego wszyscy należymy. Spytaj, co to znaczy, że coś lub ktoś jest wiarygodny (w podręczniku przy części „Spotykam” znajduje się definicja).

WIARYGODNY – prawdziwy, godny zaufania i naszej wiary.

6. Odsłuchajcie fragment biblijny: Mt 16,13–20.

Gdy Jezus przyszedł w okolice Cezarei Filipowej, pytał swych uczniów: „Za kogo ludzie uważają Syna Człowieczego?”. A oni odpowiedzieli: „Jedni za Jana Chrzciciela, inni za Eliasza, jeszcze inni za Jeremiasza albo za jednego z proroków”. Jezus zapytał ich: „A wy za kogo Mnie uważacie?”. Odpowiedział Szymon Piotr: „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego”. Na to Jezus mu rzekł: „Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jony. Albowiem nie objawiły ci tego ciało i krew, lecz Ojciec mój, który jest w niebie. Otóż i Ja tobie powiadam: Ty jesteś Piotr [czyli Opoka], i na tej opoce zbu-

duję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie”. Wtedy surowo zabronił uczniom, aby nikomu nie mówili, że On jest Mesjaszem.

Skomentuj: Jezus podczas ziemskiej posługi wybrał dwunastu apostołów, którzy dali początek Kościołowi. Byli oni pierwszymi członkami Kościoła, a zarazem jego fundamentem. Wysłuchany tekst mówi o rozmowie Jezusa z uczniami. Chrystus podkreślił w niej, że Piotr ma niezwykle dar poznania jego Osoby. Wybrał więc Piotra na opokę – fundament Kościoła.

7. Poproś, by uczniowie przypomnieli sobie wiadomości z ostatniej katechezy i przypomnieli, czym jest opoka. Skomentuj: *Właśnie dlatego, że opoka to rodzaj skalistego podłoża, Piotra często nazywa się Skatą.*

Kontynuuj: *Fragment Ewangelii Mateusza pokazuje, że Kościół ma niezwykle trwałe podłoże – w końcu opiera się na solidnych fundamentach (skale). Właśnie dlatego żadne kryzysy nie są w stanie zachwiać budowlą i pokonać Kościół. Jeśli coś jest zbudowane na takich podstawach, nie da się tego zniszczyć.*

Dodaj: *Jezus, zanim wstąpił do nieba, poprosił Piotra, by został Jego następcą na ziemi i dbał o Kościół. Każdy papież, począwszy od Świętego Piotra, jest widzialną głową Kościoła, jego zwierzchnikiem. Dbą on o wiarygodność Kościoła Chrystusowego.*

8. Zaczynij rozmowę kierowaną. Spytaj:

- Kogo Jezus wybrał na swojego następcę? (Świętego Piotra)
- Co to znaczy, że Piotr otrzymał klucze królestwa niebieskiego? (został pierwszym papieżem; został zwierzchnikiem Kościoła katolickiego)
- Kto jest następcą Świętego Piotra? (każdy kolejny papież)

9. Poproś o wykonanie ćwiczenia 4 w podręczniku.

Odpowiedzi na pytania:

Dlaczego Jezus wybrał Piotra i uczynił z niego fundament Kościoła? Ponieważ miał niezwykle dar poznania Jezusa i powiedział, że jest on Mesjaszem, Synem Boga.

Kto jest obecnie widzialną głową Kościoła? Papież.

Wymień papieży, których zdjęcia znajdują się w tym rozdziale. Święty Piotr, Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek.

Skomentuj: *Jezus, zakładając Kościół, chciał, by każdy z nas znalazł w nim swoje miejsce. Wiarygodność Kościoła wynika z faktu, że został On założony przez samego Jezusa i jest w nim głoszona Jego nauka. Chrystus sam o sobie powiedział, że jest drogą, prawdą i życiem. Z tego wynika też fakt, że w Kościele możliwe jest zbawienie, czyli dojście do pełni wiary. To w Kościele osiągamy zbawienie, czyli życie wieczne.*

10. Poproś o wykonanie ćwiczenia 3 w podręczniku (Zaznacz, czy zdania są prawdziwe czy fałszywe. Wstaw X w odpowiednim miejscu).

Kościół został założony przez Jezusa Chrystusa. (P)

Kościół to tylko budynek, w którym znajduje się tabernakulum. (F)

Kościół jest wiarygodny, ponieważ jego członkowie żyją Ewangelią. (P)

W Kościele można odnaleźć pewną drogę do Zbawienia. (P)

11. Podsumuj: *Jezus, zakładając Kościół, chciał zbawić nas nie pojedynczo, ale we wspólnocie. Jako wierzący jesteśmy za siebie nawzajem odpowiedzialni. We wspólnocie łatwiej pokonać drogę do zbawienia, bo kiedy tracimy siły, ktoś zawsze może nam pomóc.*

12. Na zakończenie możesz wyświetlić film *it's smarter to travel in groups*, który jest dostępny na YouTube (<https://www.youtube.com/watch?v=FIIMhPhkoSA>).

Skomentuj: *Członkowie wspólnoty Kościoła zawsze pomagają sobie nawzajem – działając wspólnie, są dużo silniejsi niż w pojedynkę.*

13. Kontynuuj podsumowanie: *Każdy z nas ma swoje miejsce i różne zadania do wykonania. We wspólnocie Kościoła wszyscy jesteśmy równi. Naszym celem jest osiągnięcie zbawienia.*
14. Poproś, by uczniowie wypowiedzieli swoje dziękczynienie za to, że należą do Kościoła.

45 PRZYKAZANIA KOŚCIELNE

CEL GŁÓWNY: Zapoznanie uczniów z treścią przykazań kościelnych i ich interpretacja.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wymienia i interpretuje przykazania kościelne;
- wie, że przykazania kościelne są normą życia chrześcijańskiego, określają podstawowe obowiązki chrześcijanina;
- wyjaśnia znaczenie przykazań w życiu człowieka wierzącego;
- wymienia święta nakazane;
- wymienia dni i okresy pokutne w ciągu roku;
- rozróżnia post jakościowy i ilościowy;
- kształtuje postawę troski o swoje życie duchowe.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, praca w grupach, praca z obrazem (prezentacja multimedialna).

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, materiały do gry w domino (załącznik 1 – do wydrukowania ×5), małe lusterko na każdą ławkę, nożyczki dla każdej grupy (pięć par), prezentacja multimedialna *Przykazania kościelne*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się do Ducha Świętego.
2. Włącz prezentację i wyświetl slajd 1 (z przepisem na ciasteczka).

Spytaj: *Co to jest?* (spodziewana odpowiedź: przepis na ciasteczka).

Włącz kolejne dwa slajdy (przepisy ruchu drogowego). Ponownie spytaj: *Co to jest?* (spodziewana odpowiedź: przepisy o ruchu drogowym, kodeks drogowy).

Od razu zadaj kolejne pytanie: *Czy znacie jakieś inne przepisy?* Wysłuchaj kilku odpowiedzi. Mogą paść takie propozycje jak: regulamin, statut szkoły, Dekalog i inne.

Podsumuj: *Przepis to pewna wskazówka, która określa sposób wykonania czegoś; to ustalona, obowiązująca zasada, norma. Możemy mówić o przepisie kulinarnym, w którym krok po kroku wyjaśnia się, jak upiec maślane ciasteczka. Przepisy mogą też dotyczyć zasad postępowania: tutaj możemy wymienić przepisy szkolne czy drogowe. Gdy mówimy „przepisy”, mamy na myśli zbiór zasad, norm.*

Zacznij pogadankę. Spytaj: *Po co są przepisy, normy, zasady? Czy pomagają, czy utrudniają człowiekowi życie?* Wysłuchaj kilku odpowiedzi.

Podsumuj: *Przepisy mają porządkować życie. Czasami może się wydawać, że ograniczają wolność człowieka, bo nie pozwalają na pewne zachowania czy do czegoś zobowiązują. Ostatecznie służą dobru człowieka. Każdy z nas jest częścią jakiejś wspólnoty i w związku z tym jest zobowiązany do przestrzegania ustalonych norm. Dzięki temu wszyscy możemy czuć się bezpiecznie.*

3. Powiedz: *Na dzisiejszej lekcji porozmawiamy o przepisach, które obowiązują nas jako członków wspólnoty, którą jest Kościół.*
4. Rozdaj uczniom małe lusterka (po jednym na ławkę). Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (uczniowie mają odczytać w lusterku słowa i uzupełnić zdanie – rozwiązanie to PRZYKAZANIA KOŚCIELNE).

Powiedz: *Uczyliście się już pięciu przykazań kościelnych, więc potraficie je wymienić. Dzisiaj wyjaśnimy sobie, jak należy je rozumieć, i powiemy sobie, dlaczego tak istotne jest ich przestrzeganie.*

5. Poproś, by uczniowie przypomnieli treść przykazań kościelnych.

Przykazania kościelne:

- 1) W niedziele i święta nakazane uczestniczyć we Mszy Świętej i powstrzymać się od prac niekoniecznych.

- 2) Przynajmniej raz w roku przystąpić do sakramentu pokuty.
  - 3) Przynajmniej raz w roku w okresie wielkanocnym przyjąć Komunię Świętą.
  - 4) Zachowywać nakazane posty i wstrzeźliwość od pokarmów mięsnych, a w czasie Wielkiego Postu powstrzymywać się od udziału w zabawach.
  - 5) Troszczyć się o potrzeby wspólnoty Kościoła.
6. Kiedy przypomnieć sobie treść przykazań, powiedz: *Przykazania kościelne mają nam pomóc w osiągnięciu zbawienia. Wyznaczają one obowiązki religijne i moralne każdego wierzącego.*

Dodaj: *Treść przykazań kościelnych zmieniała się w ciągu wieku (pierwsze wzmianki dotyczące ich istnienia pochodzą z XV wieku). W XVI wieku na Soborze Trydenckim ustalono liczbę pięciu przykazań. Zawsze były one zakorzenione w przykazaniach Bożych i przykazaniu miłości.*

7. Zapowiedz pracę w grupach. Podziel klasę na pięć zespołów. Każda grupa powinna otrzymać wydrukowany załącznik 1 (domino) i nożyczki. Zadaniem uczniów jest wyciąć karty i ułożyć domino zgodnie z treścią przykazań kościelnych. Zwróć uczniom uwagę, by nie przecinali przerywanych linii.
8. Omów kolejne przykazania:

Przykazanie 1: W niedziele i święta nakazane uczestniczyć we Mszy Świętej i powstrzymywać się od prac niekoniecznych

Dlaczego to przykazanie jest takie ważne? Niedziela – dzień zmartwychwstania Pana Jezusa – od samego początku chrześcijaństwa była dniem, w którym wierni gromadzili się na Eucharystii. Udział w niedzielnej Mszy Świętej w chrześcijaństwie pierwotnym (do IV wieku) był czymś oczywistym – nawet, jeśli wiązał się z wielkim niebezpieczeństwem. Z biegiem lat pojawiła się potrzeba określenia obowiązku udziału w Eucharystii i właśnie dlatego pierwsze przykazanie mówi jednoznacznie o konieczności udziału we Mszy Świętej w każdą niedzielę i święto nakazane.

Możesz spytać, czy uczniowie znają jakieś święta nakazane.

Powiedz: *W Polsce mamy kilka świąt nakazanych. Zaraz je sobie wymienimy.*

Włączaj kolejne slajdy. Za każdym razem pytaj uczniów o skojarzenia – najprawdopodobniej nazwą poprawnie nazwy świąt. W razie potrzeby naprowadź ich na właściwą odpowiedź.

- Slajd ze źłóbką: uroczystość Narodzenia Pańskiego – święta Bożego Narodzenia (25 grudnia).
- Slajd z Matką Bożą z Dzieciątkiem: uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi (1 stycznia).
- Slajd z drzwiami z napisem K+M+B+2020: uroczystość Objawienia Pańskiego – święto Trzech Króli (6 stycznia).
- Slajd z pustym grobem: uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego – święta Wielkanocy (święto ruchome, zawsze przypada w niedzielę).
- Slajd z procesją Bożego Ciała: uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa – święto Bożego Ciała (święto ruchome w zależności od Wielkanocy; czwartek po uroczystości Trójcy Przenajświętszej).
- Slajd z obrazem wniebowzięcia NMP: uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (15 sierpnia).
- Slajd z płonącymi zniczami na cmentarzu: uroczystość Wszystkich Świętych (1 listopada).

Powiedz: *Drugim obowiązkiem wynikającym z pierwszego przykazania jest powstrzymanie się od wykonywania prac niekoniecznych.*

Spytaj, co uczniowie rozumieją pod pojęciem „prace niekonieczne”, a następnie dopowiedz: *Pracą niekonieczną będzie dobrowolna praca zarobkowa. Ktoś, kto jest właścicielem sklepu, nie powinien handlować w niedzielę. Dotyczy to także obowiązków domowych: w niedzielę nie powinno się robić prania, sprzątać w domu ani w ogrodzie, remontować mieszkania. Niewskazane są nawet drobne prace, na które mamy czas w tygodniu, a które w niedzielę utrudniają nam oddawanie czci Bogu i nie pozwalają na odpoczynek.*

Przykazanie 2: Przynajmniej raz w roku przystąpić do sakramentu pokuty

Sakrament pokuty, czyli spowiedź, jest bardzo ważna w życiu chrześcijanina. „Raz w roku” to absolutne minimum, na którym nie powinniśmy poprzestawać. Człowiek jest grzeszny i słaby – przystępując do spowiedzi, może być w ciągłej bliskości z Bogiem.

Przykazanie 3: Przynajmniej raz w roku, w okresie wielkanocnym, przyjmując Komunię Świętą

Przykazanie 3 jest sformułowanie podobnie jak 2, ale dotyczy Komunii Świętej. Powinniśmy przyjmować ją przynajmniej raz w roku. Podobnie jak w przykazaniu 2, „raz w roku” to minimum konieczne dla zachowania łączności z Bogiem. Biskupi polscy podczas 205. Zebrania Plenarnego KEP z 2 marca 1985 roku rozszerzyli na terenie Polski możliwość przyjmowania tzw. Komunii Świętej wielkanocnej na okres od Środy Popielcowej do Niedzieli Trójcy Świętej. Tak naprawdę do Komunii Świętej powinniśmy przystępować jak najczęściej – właściwie zawsze, gdy tylko jest to możliwe, czyli kiedy jesteśmy w stanie łaski uświęcającej i zachowaliśmy post eucharystyczny.

Przykazanie 4: Zachowywać nakazane posty i wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych, a w czasie Wielkiego Postu powstrzymać się od udziału w zabawach

Przykazanie 4 mówi o dniach pokutnych, w które obowiązuje m.in. wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych. Jak te dni? Dowiemy się tego za chwilę.

Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 2 w podręczniku (rozszyfrowanie hasła). Prawidłowa odpowiedź: WSZYSTKIE PIĄTKI ROKU (przygotuj na) CZAS WIELKIEGO POSTU.

Podsumuj: *W Kościele powszechnym dniami i okresami pokutnymi są wszystkie piątki roku i czas Wielkiego Postu.*

Powiedz: *Wyjątek od tej reguły stanowią te piątki, w które przypada uroczystość kościelna.*

Spytaj: *Co to jest „post”?*

Wysłuchaj kilku odpowiedzi.

Powiedz: *Gdy mówimy o poście, nie powinniśmy koncentrować się tylko na posiłkach. Piątkowa wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych to zaledwie jeden z aspektów postu. Powinniśmy mieć na uwadze podejmowanie czynów miłosierdzia ze względu na Jezusa i Jego cierpienie za nas, a także podejmowanie wyrzeczeń i umartwień. Post to czas, w którym mamy zastanawiać się nad swoim postępowaniem i życiem.*

Wytłumacz: Rozróżniamy post ilościowy i jakościowy. Post jakościowy obowiązuje każdego, kto ukończył 14 lat, i dotyczy wstrzemięźliwości od pokarmów mięsnych. Post ilościowy dotyczy osób między 18 a 60 rokiem życia (obowiązuje w Środę Popielcową i Wielki Piątek) i polega nie tylko na powstrzymaniu się od spożycia pokarmów mięsnych, ale także ograniczeniu posiłków w ciągu dnia do jednego do syta oraz do dwóch mniejszych.

Poproś o wykonanie ćwiczenia 3 (Przeczytaj uważnie podane w tabelce informacje, a następnie w odpowiednie miejsca w tabeli wpisz hasła „post jakościowy” oraz „post ilościowy”).

Poprawna odpowiedź:

- polega na powstrzymywaniu się od jedzenia pokarmów mięsnych (wstrzemięźliwość) – **post jakościowy**
- polega na spożyciu jednego posiłku w ciągu dnia do syta i dwukrotnym posileniu się, z zachowaniem wstrzemięźliwości od pokarmów mięsnych – **post ilościowy**

Przykazanie 5: Troszczyć się o potrzeby wspólnoty Kościoła

Gdy słyszymy „troszczyć się o potrzeby”, to często mamy na myśli potrzeby materialne Kościoła i w dużej mierze rzeczywiście tak jest. Nie jest to jednak jedyny aspekt tego przykazania. Musimy pamiętać, że Kościół jako wspólnota osób ma też potrzeby duchowe.

W pierwotnym Kościele na Eucharystię przynoszono dary, które następnie były rozdzielane wśród potrzebujących. Dzisiaj wsparcie materialne to przede wszystkim tzw. „taca” (kolekta mszalna) i inne okazjonalne zbiórki, np. na misje, seminaria duchowne, pomoc poszkodowanym w różnych kataklizmach, wsparcie ofiar wojen.

W przykazaniu 5 chodzi również o pomoc w różnych inicjatywach Kościoła, np. angażowanie się w przygotowanie świątecznych paczek dla ubogich rodzin, angażowanie się w duszpasterstwo parafialne, pomoc w sprzątaniu świątyni, przygotowanie ołtarzy na Boże Ciało i inne.

9. Poproś, by ktoś przeczytał cytat z Youcat (znajduje się w podręczniku w części „Poznaję”).

Przykazania kościelne są po to, by chrześcijanie pamiętali w codziennym życiu o Bogu i wspólnocie. Kościół mówi: „Tu jest pięć ważnych wskazówek, jak być w stałym kontakcie z Bogiem i pięknie budować Kościół”. (Youcat dla dzieci, 135)

Podsumuj: Przykazania kościelne można określić jako niezbędne minimum praktyk religijnych, które każdy wierzący powinien spełnić. Dzięki temu będzie mógł zachować więź z Bogiem i Kościołem. Przykazania wyznaczają kierunek na naszej drodze do Boga i pomagają na niej trwać. Nie powinniśmy traktować ich jako formy ograniczenia, ale pomoc w codziennym uświęcaniu. Dzięki przykazaniom możemy stawać się lepsi – ponieważ zobowiązują nas do modlitwy i wysiłku moralnego.

10. Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 4 w podręczniku (Złóż swoją deklarację wypełniania przykazań).

Przykładowe rozwiązanie:

Będę regularnie przystępować do spowiedzi. Mam obowiązek przystąpić do niej przynajmniej **raz w roku**, ale wiem, że ten sakrament umacnia mnie w wierze i warto korzystać z niego jak najczęściej.

Zadbam o to, by jak najczęściej przyjmować **Komunię Świętą**. Każdy z nas powinien przystępować do niej w **okresie wielkanocnym**, ale wiem, że Komunia Święta jest dla nas dobrem i warto korzystać z tego dobra nieustannie.

11. Na koniec pomódlcie się wspólnie:

Panie Jezu, ustanowiony przez Ciebie Kościół daje mi w swoich przykazaniach szczególną pomoc, abym trwał w jedności z Tobą. Pomóż mi zrozumieć, że przykazania nie są żadnym ciężarem i w niczym mnie nie ograniczają. Są one wyrazem troski Kościoła o moje zbawienie. Proszę Cię, umocnij mnie w ich zachowywaniu. Amen.

CEL GŁÓWNY: Ukazanie, że wspólnota wierzących w Jezusa Chrystusa to Kościół pielgrzymujący.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi wyjaśnić, że Kościół prowadzi człowieka do Boga;
- wyjaśnia, dlaczego historia Kościoła jest niezwykle ważna dla wierzących;
- zna podstawowe informacje na temat historii Kościoła.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, metoda „burza mózgów”, rozmowa kierowana, praca z obrazem (prezentacja multimedialna), praca w grupach, śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte (jedno na ławkę), prezentacja multimedialna *Historia Kościoła*, podkład muzyczny lub nagranie piosenki *Poślij nas* (według uznania katechety), komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna, ew. akcesoria do odtworzenia utworu muzycznego.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się słowami *Ojciec nasz*.
2. Powiedz: *Na ostatnich katechezach rozmawialiśmy o przymiotach Kościoła, jego misji, strukturze i ustroju. Wspólnie przyglądaliśmy się biblijnym obrazom Kościoła. Dzisiaj spojrzymy na Kościół z innej perspektywy – jak na pielgrzymującą wspólnotę wierzących.*

Dodaj: *Zacznijmy od krótkiej powtórki. Rozwiążcie krzyżówkę w ćwiczeniu 1 w podręczniku.*

Odpowiedzi:

Wspólnota, do której należymy, to Kościół rzymsko ... (KATOLICKI)

Rozmowa z Bogiem. (MODLITWA)

Wierzą, że Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu, żeby zbawić ludzi. (CHRZEŚCIJANIE)

Jezus ... (CHRYSZTUS)

W dniu Pięćdziesiątnicy na apostołów zstąpił Duch ... (ŚWIĘTY)

Inaczej zbiorowość, grupa ludzi, którą coś łączy. (WSPÓLNOTA)

Pan Jezus na najbliższych uczniów wybrał dwunastu ... (APOSTOŁÓW)

Rozwiązanie: **KOŚCIÓŁ**.

3. Nawiązując do pytań z krzyżówki, podsumuj: *Każdy z nas jest członkiem wspólnoty Kościoła. Zostaliśmy nimi przez chrzest święty. Wspólnie jesteście odpowiedzialni za to, jaki jest Kościół.*

Spytaj: *O czym myślicie, słysząc słowo „kościół”?* Wystuchaj kilku odpowiedzi. Pokieruj rozmową w ten sposób, by padły odpowiedzi związane nie tylko z budynkiem, ale również wspólnotą.

Podsumuj: *Kościół to wspólnota ludzi wierzących i ochrzczonych. Członkowie Kościoła wyznają wiarę w Jezusa Chrystusa Zmartwychwstałego.*

Dodaj: *Kościół to coś więcej niż budynek – to przede wszystkim żywy organizm. Każdy z nas jest jego członkiem.*

4. Powiedz: *Od momentu zesłania Ducha Świętego apostołowie głosili Dobrą Nowinę o Jezusie – Zbawicielu świata. Najpierw w Jerozolimie, a potem w innych miejscach zaczęli gromadzić się ludzie, których nazwano chrześcijanami. Wspólnie rozważali naukę Jezusa, sprawowali sakramenty, dzielili się tym, co posiadali, żyli jak rodzina, wspierając się we wszystkim. Dlatego nawet w czasach krwawych prześladowań byli w stanie wytrwać w wierze.*

Podsumuj: *Człowiek może wytrwać w prawdziwej wierze tylko dzięki wspólnocie Kościoła, który przez sakramenty jednoczy się z Jezusem.*

5. Na każdej ławce połóż Pismo Święte. Poproś, by uczniowie odszukali fragment biblijny: J 15,1-11. Chętny uczeń odczytuje tekst.

Ja jestem prawdziwym krzewem winnym, a Ojciec mój jest tym, który [go] uprawia. Każdą latorośl, która nie przynosi we Mnie owocu, odci-

na, a każdą, która przynosi owoc, oczyszcza, aby przynosiła owoc obfity. Wy już jesteście czysti dzięki słowu, które wypowiedziałem do was. Wytrwajcie we Mnie, a Ja w was [będę trwać]. Podobnie jak latorośl nie może przynosić owocu sama z siebie – jeśli nie trwa w winnym krzewie – tak samo i wy, jeżeli we Mnie trwać nie będziecie. Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić. Ten, kto nie trwa we Mnie, zostanie wyrzucony jak winna latorośl i uschnie. Potem ją zbierają i wrzucają w ogień, i płonie. Jeżeli we Mnie trwać będziecie, a słowa moje w was, to proście, o cokolwiek chcecie, a to wam się spełni. Ojciec mój przez to dozna chwały, że owoc obfity przyniesiecie i staniecie się moimi uczniami. Jak Mnie umiłował Ojciec, tak i Ja was umiłowałem. Trwajcie w miłości mojej! Jeśli będziecie zachowywać moje przykazania, będziecie trwać w miłości mojej, tak jak Ja zachowałem przykazania Ojca mego i trwam w Jego miłości. To wam powiedziałem, aby radość moja w was była i aby radość wasza była pełna.

6. Włącz prezentację do katechezy i wyświetl slajd, na którym widnieje rysunek drzewa i uschniętej gałęzi.

Zachęć kilku uczniów, by opowiedzieli, co widzą, a następnie zadaj pytania:

- Czym różnią się gałęzie, które wyrastają z drzewa, od gałęzi, która znajduje się w dolnej części slajdu? (te na drzewie mają liście, gałąź na dole jest sucha i nie ma liści)
- Dlaczego gałęzie mają liście? (jest to oznaka życia)
- Dlaczego oderwana gałąź jest sucha? (nie może pobierać wody i składników odżywczych)

Podsumuj: Gałęzie są zielone i wypuszczają nowe liście, kiedy wyrastają z drzewa z korzeniami, czyli mogą pobierać z niego życiodajną wodę i składniki odżywcze. Podobnie jest z wiarą: wyłącznie wtedy, kiedy trwamy w Jezusie Chrystusie, jest ona żywa. Jeśli się od niego oddalamy, stajemy się jak uschnięta gałąź, która nie ma dostępu do wody. W ten sposób tracimy możliwość duchowego wzrostu. Łączność z Chrystusem wyraża się poprzez trwanie we wspólnocie Kościoła.

Powiedz, że wspólnotę ludzi wierzących często porównuje się do żywego organizmu, w którym każdy członek pełni ważną rolę. Wspólnota powinna być dynamiczna w rozwoju i działaniu, nie powinna zatrzymy-

wać się w miejscu ani izolować. Właśnie dlatego tak często mówimy o pielgrzymowaniu Kościoła.

7. Spytaj: *Co to jest: pielgrzymka?*

Metodą „burzy mózgów” spróbujcie określić, czym są pielgrzymka i pielgrzymowanie. Na koniec stwórzcie definicje (podpowiedz, że w części „Spotykam” znajduje się pomocny słowniczek). Warto zapisać je w części „Moje notatki”.

8. Spytaj: *Jak myślicie, czy pielgrzymowanie jest proste i przyjemne, czy raczej trudne?*

Powiedz, że pielgrzymowanie zawsze wiąże się z wysiłkiem i wyrzeczeniami, zwłaszcza w przypadku kilkudniowych pielgrzymek do sanktuariów. Jednak kiedy pielgrzymuje się we wspólnocie, razem z grupą osób, zawsze można liczyć na czyjąś pomoc lub zaproponować ją, jeśli ktoś będzie tej pomocy potrzebował.

Kontynuuj: *Wiarę też można porównać do pielgrzymki. Jako chrześcijanie wspólnie pielgrzymujemy do nieba – tak jak pielgrzymi dzielnie idą do przodu (nawet kiedy pada deszcz czy świeci słońce), tak chrześcijanie również nie powinni poddawać się mimo niesprzyjających okoliczności. Wierzący zawsze mogą liczyć na pomoc współbraci.*

Powiedz: *Cała historia Kościoła to historia ludu pielgrzymującego do Boga. Począwszy od pierwotnych wspólnot gromadzących się przy apostołach, aż po nasze czasy. Obecnie wierni gromadzą się pod przewodnictwem biskupów i księży.*

9. Spytaj: *Czy świeccy również mają w Kościele jakieś zadania do spełnienia? (powinna paść odpowiedź, że tak).*

Podsumuj: *Każdy ma w Kościele jakieś zadania do spełnienia. Dotyczy to także was, uczniów.*

10. Poproś o przeczytanie na głos tekstu z części „Odpowiadam” (por. Youcat, 139).

Cała historia Kościoła to historia ludu pielgrzymującego do Boga. Począwszy od pierwotnego Kościoła, czyli wspólnot gromadzących się przy apostołach, aż po nasze czasy, kiedy wierni zbierają się pod przewodni-

ctwem biskupów i księży. Nie tylko oni są jednak odpowiedzialni za to, jak wygląda Kościół. Swoją rolę do spełnienia mają tu także świeccy. An gażując się w życie społeczne, mamy przyczynić się do wzrastania królestwa Bożego wśród ludzi. Jako wierzący mamy udział w kapłaństwie Chrystusa (tzw. powszechne kapłaństwo wiernych). Mamy za zadanie szerzyć Ewangelię w naszym otoczeniu, aby ludzie wokół nas mogli nauczyć się kochać Chrystusa.

Postaraj się uświadomić uczniom, jaka jest ich rola w budowaniu historii Kościoła. Zaczynij rozmowę kierowaną:

- Kim są świeccy? (to członkowie Kościoła, inni niż duchowni czy osoby zakonne)
- Jakie zadania w Kościele mają świeccy? (ich zadaniem jest dobrze żyć i głosić Ewangelię w miejscu, w którym żyją)
- Jak ważne dla Kościoła są te zadania? (są bardzo ważne, bo prowadzą do świętości zarówno ich, jak i tych, którym głoszą Chrystusa)
- Czy duchowny może zastąpić świeckich w ich zadaniach? (kiedy padnie odpowiedź „nie”, poproś o uzasadnienie: duchowni nie są w stanie dotrzeć do wszystkich środowisk, w których żyją, uczą się i pracują świeccy)

11. Podziel klasę na dwuosobowe grupy i poproś, aby w parach uzupełni li tabelkę z ćwiczenia 2. Uczniowie mają wskazać, co mają wspólnego i czym się różnią księża i świeccy.

Proponowane odpowiedzi:

	KSIĘŻA	ŚWIECCY
Co mają wspólnego?	<ul style="list-style-type: none"> > są zjednoczeni w Chrystusie > trwają we wspólnocie > mają dobrze żyć > mają głosić Ewangelię 	
Czym się różnią?	<ul style="list-style-type: none"> > sprawują Eucharystię > słuchają spowiedzi > prowadzą katechezy 	<ul style="list-style-type: none"> > mają dostęp do różnych środowisk (w pracy, w szkole) i mogą głosić w nich Ewangelię > świadczą o Chrystusie swoim życiem rodzinnym

12. Podsumuj katechezę. Podkreśl, że na to, w jakiej sytuacji znajduje się dziś Kościół, ogromny wpływ mają zarówno duchowni, jak również świeccy. W dzisiejszych czasach każdy z nas przyczynia się do tego, jak wygląda wspólnota Kościoła.
13. Jeśli jest taka możliwość, poproś o rozwiązanie testu sprawdzającego znajomość wiedzy z całego rozdziału. Do quizu odsyła kod QR zamieszczony na początku części „Moje notatki”. Możesz też poprosić uczniów, by rozwiązali test w domu.
14. Na zakończenie odśpiewajcie piosenkę *Poślij nas* (autorem tekstu jest Jan Góra OP). Słowa znajdują się w podręczniku w części „Modlę się”.

*Pośród tego świata Ciebie wybieramy.
Pokaż drogę Panie, daj nam Twego Ducha.
Pośród tego świata słyszę Twe wołanie.
Chcę być apostołem Twojej miłości, Panie!
Chcę przekazać światu pokój i nadzieję.*

*Poślij nas, poślij nas na żniwo Twoje Panie,
poślij nas, słyszymy Twe wołanie.*

PIERWSI CHRZEŚCIJANIE: OD RADOŚCI DO PRZEŚLADOWAŃ

CEL GŁÓWNY: Przedstawienie początków chrześcijaństwa.

CELE SZCZEGÓLOWE – UCZEŃ:

- potrafi wskazać, że chrześcijaństwo rozprzestrzeniło się w basenie Morza Śródziemnego;
- rozumie, że został powołany do głoszenia Ewangelii;
- wie, że Ewangelię można głosić w różny sposób.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, metoda „burza mózgów”, rozmowa kierowana, pogadanka, filmik.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, filmik *Historia pudełka na śniadanie**, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Na początku zaproponuj odmówienie modlitwy słowami Jana Pawła II:

Panie Jezu, który powołujesz tego, kogo zechcesz, wezwij wielu z nas do pracy dla Ciebie, do pracy z Tobą. Ty, który swoim słowem oświeciłeś tych, których powołałeś, oświeć nas darem wiary w Ciebie. Ty, który wsparłeś powołanych w trudnościach, pomóż przezwyciężyć nasze trudności młodzieży współczesnej.

---

* Dostępny online na stronie mojanorwegia.pl.

A jeśli powołujesz kogoś z nas, aby poświęcić go w całości dla siebie, niech od samego początku Twoja miłość rozпали to powołanie i pozwoli mu wzrastać i wytrwać aż do końca. I niech się tak stanie. Amen.

2. Powiedz: *Kiedy chcemy przekazać komuś jakąś informację, możemy użyć różnych środków. Wysyłanie wiadomości trwa dziś bardzo szybko i można to robić na wiele sposobów. Wykonajmy ćwiczenie 1 w podręczniku (Wyień trzy współczesne sposoby przekazywania informacji).*

Daj uczniom chwilę na zastanowienie i wpisanie odpowiedzi, po czym metodą „burzy mózgów” omówcie razem, jakie są współczesne sposoby przekazywania informacji (internet – mail, Messenger, Instagram; telewizja; telefon – SMS, połączenie; radio; tradycyjny list; rozmowa w cztery oczy – zwróć uwagę, aby wśród odpowiedzi pojawił się „list” i „rozmowa”).

Wszystkie propozycje zapisz na tablicy (uczniowie zapisują w ćwiczeniu tylko trzy odpowiedzi).

Możesz pokrótce przypomnieć uczniom, jakie są zasady adresowania kopert.

3. Powiedz: *Przesyłanie wiadomości trwa obecnie dużo krócej niż kiedyś. Na dzisiejszej katechezie opowiemy sobie o pierwszych chrześcijanach i trudnościach, które napotykali. Musimy zacząć od tego, że Jezus przed swoim wniebowstąpieniem polecił uczniom, by poszli na cały świat i nauczali wszystkich ludzi. Powiedział wówczas: „Gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami w Jeruzalem i w całej Judei, i w Samarii, i aż po krańce ziemi” (Dz 1,8).*

Przeczytaj cytat jeszcze raz, po czym zadaj pytania:

- Co Jezus obiecał apostołom? (że będą jego świadkami)
- Kto będzie pomagał apostołom głosić Ewangelię? (Duch Święty)

4. Poproś, żeby uczniowie zerknęli na zamieszczoną w podręczniku mapę. Wyjaśnij, że zaznaczone na niej obszary obejmują miejscowości, do których w pierwszych trzech wiekach naszej ery (a zatem w niepełną 300 lat) dotarło chrześcijaństwo.

Spytaj: *Wokół jakiego morza leży większość tych miejscowości? (Morza Śródziemnego)*

5. Powiedz: *Tak wyglądał zasięg chrześcijaństwa trzysta lat po tym, jak Pan Jezus rozesłał uczniów na cały świat. Patrząc na tę mapę, możemy odnieść wrażenie, że chrześcijaństwo rozprzestrzeniło się powoli: trzy wieki po powołaniu uczniów było tyle jasnych plam! Te białe plamy to miejsca zamieszkiwane przez ludzi, którzy jeszcze nie wiedzieli o Jezusie.*
6. Kontynuuj: *Ktoś mógłby powiedzieć, że chrześcijaństwo było nieciekawe albo apostołowie i ich następcy wcale nie przykładali się do wypełnienia ostatniego nakazu Pana Jezusa. Popatrzmy jednak na tę sytuację trochę inaczej. Wróćmy do ćwiczenia 1 i naszych zapisków. Wymażmy te sposoby przekazywania informacji, które z całą pewnością nie były wówczas dostępne.*

Po zmazaniu kolejnych haseł z tablicy (możesz zrobić to ty – sugerując się podpowiedziami uczniów – lub poprosić wybraną osobę) na tablicy zostaje tylko „list” i „rozmowa”.

7. Podsumuj: *Aby przekazać Ewangelię trzysta lat po Chrystusie, należało osobiście dotrzeć do drugiego człowieka. Nie można było wysłać maili albo wiadomości na Messengerze. Nawet zwykły, napisany ręcznie list musiał zostać przez kogoś dostarczony – przez jakiegoś posłańca. Bywało oczywiście tak, że Ewangelia nie podobała się tym, którzy o niej słyszeli.*

Spytaj, co to znaczy, że coś jest zakazane (spodziewane odpowiedzi: nie można tego robić, zrobienie tego może poskutkować karą). Powiedz, że w słowniku możemy znaleźć definicję, według której jeśli coś jest zakazane, budzi strach.

Kontynuuj: *W pierwszych trzech stuleciach chrześcijaństwo było religią zakazaną w cesarstwie rzymskim. Wyznawców Chrystusa prześladowano. Wielu ludzi oddało wówczas swoje życie za wiarę w Boga. Prześladowania ustały dopiero za rządów cesarza Konstantyna Wielkiego – w 313 roku wydał on edykt (czyli specjalny dokument) zezwalający chrześcijanom na swobodne wyznawanie ich wiary. Sam zresztą też został chrześcijaninem.*

Powiedz: *Jeżeli słuchacie radia czy telewizji albo czytacie wiadomości w internecie, z pewnością wiecie, że nawet dziś w różnych zakątkach świata chrześcijanie są prześladowani.*

8. Dodaj: *Wróćmy jednak do początków, które Święty Łukasz opisał w Dziejach Apostolskich. Przeczytajmy fragment tekstu biblijnego z podręcznika.*

Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwie. Bojaźń ogarniała każdego, gdyż Apostołowie czynili wiele znaków i cudów. Ci wszyscy, którzy uwierzyli, przebywali razem i wszystko mieli wspólne. Sprzedawali majątki i dobra i rozdzielali je każdemu według potrzeby. Codziennie trwali jednomyślnie w świątyni, a łamiąc chleb po domach, spożywali posiłek w radości i prostocie serca. Wielbili Boga, a cały lud odnosił się do nich życzliwie. Pan zaś przymnażał im codziennie tych, którzy dostępowali zbawienia. (Dz 2,42–47)

Zacznij rozmowę kierowaną:

- Co robili pierwsi chrześcijanie? (trwali we wspólnocie, modlili się, sprawowali Eucharystię, dzielili się swoimi dobrami)
- Co robił dla nich Bóg? (pomnażał ich liczbę – nowi ludzie przyjmowali wiarę w Boga i stawali się chrześcijanami)

9. Powiedz: *Osoby, które uwierzyły w Chrystusa, były nim tak zafascynowane, że wiele z nich oddało swoje życie za wiarę w Niego. Poznamy teraz niektóre z tych osób. W podręczniku znajdziecie obraz przedstawiający Świętego Szczepana, który szerząc wiarę, został ukamienowany. W tekście znajduje się też wzmianka o Świętej Agnieszce. Była ona jedną z młodszych męczenniczek tego czasu. Jako dwunastoletnia dziewczynka poniosła śmierć męczeńską za wiarę w Jezusa. Agnieszka była piękną dziewczyną, dlatego o jej rękę starało się wielu chłopców, Ona jednak zawsze odpowiadała swoim zalotnikom, że wybrała już sobie małżonka, którego nie mogą zobaczyć oczy ludzie (czyli Jezusa Chrystusa). W końcu oskarżono ją o wyznawanie wiary chrześcijańskiej, która była zabroniona – i Agnieszka została ścięta. Na śmierć szła z wielkim spokojem, bo wiedziała, że wkrótce spotka Jezusa, którego bardzo kocha. Jest patronką panien i ogrodników. Jej święto obchodzimy 21 stycznia.*

10. Podsumuj: *Polecenie Pana Jezusa, aby iść i głosić Ewangelię, zostało skierowane także do nas. Mamy inne możliwości niż apostołowie, nie musimy ginąć jak męczennicy, ale tak jak oni powinniśmy głosić Ewangelię.*

Zadaj pytania do rozważenia:

- W jaki sposób możemy głosić Ewangelię? (przyznając się do swojej wiary, mówiąc innym o Bogu, zachowując się dobrze, pomagając)

→ Gdzie możemy ją głosić? (nie tylko na misjach, ale także w kraju i domu)

11. Powiedz, że obecnie mamy wiele sposobów, by promować dobre postawy i zachęcać do miłości bliźniego. Jednym ze sposobów, by opowiadać o Jezusie i uczyć wiary, może być tworzenie krótkich filmików.

Jako przykład wyświetl dzieciom filmik *Historia pudełka na śniadanie*.

12. W ramach podsumowania poproś o rozwiązanie ćwiczenia 3 (uczniowie mają uzupełnić tekst podsumowujący wiadomości z katechezy).

Prawidłowe rozwiązanie:

Ostatnie polecenie Jezusa skierowane do apostołów brzmiało: „Będziecie moimi **świadcami**”. Chrześcijaństwo rozprzestrzeniło się najpierw w basenie Morza **Śródziemnego**. Przez pierwsze wieki uczniowie Jezusa byli **prześladowani**. Dopiero w roku **313** cesarz Konstantyn Wielki wydał specjalny edykt, w którym zezwolił na wyznawanie chrześcijaństwa.

13. Zadanie domowe: ćwiczenie 2 (*Napisz list do wymyślonej koleżanki lub wymyślonego kolegi, którzy przestali chodzić na religię i niedzielną mszę. Spróbuj ich przekonać, że warto poznawać Jezusa. Zaadresuj poprawnie kopertę*).
14. Na koniec pomódlcie się słowami *Modlitwy Świętego Franciszka z Asyżu*.

*O Panie, uczyn z nas narzędzia Twojego
pokoju: abyśmy siali miłość tam, gdzie
panuje nienawiść;
wybaczenie tam, gdzie panuje krzywda;
jedność tam, gdzie panuje zwątpienie;
nadzieję tam, gdzie panuje rozpacz;
światło tam, gdzie panuje mrok; radość
tam, gdzie panuje smutek.*

ROZWÓJ CHRZEŚCIJAŃSTWA – DZIAŁALNOŚĆ ZAKONÓW

CEL GŁÓWNY: Uświadomienie uczniom roli Kościoła (w tym zakonów) w rozwoju nauki, architektury, sztuki i życia codziennego.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- poznaje działalność Świętych Cyryla i Metodego;
- dowiaduje się o działalności Świętego Benedykta i roli benedyktynów;
- wymienia zakony, które przyczyniły się do rozwoju kultury w świecie.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, pogadanka, rozmowa kierowana, praca z mapą, praca w grupach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, prezentacja multimedialna z mapą świata (*Chrześcijanie na świecie*), załącznik 1 (do wydrukowania dla każdego ucznia), komputer, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Rozpocznij katechezę od modlitwy w intencji chrześcijan mieszkających na różnych kontynentach.
2. Powiedz: *Na ostatniej katechezie mówiliśmy o tym, że chrześcijaństwo rozprzestrzeniło się powoli. Wynikało to z ograniczonych możliwości komunikacji i tego, że początkowo chrześcijanie byli prześladowani. Wszystko zmieniło się dzięki Konstantynowi Wielkiemu. Po 313 roku cesarstwo rzymskie, które obejmowało wówczas prawie całą Europę i Bliski Wschód, stało się po prostu chrześcijańskie.*

3. Wyświetl **prezentację** z mapą świata, która pokazuje współczesne rozmieszczenie chrześcijan na świecie. Wspólnie z uczniami odczytajcie informacje z mapy. Wymieńcie kontynenty, które zamieszkują chrześcijanie (przy okazji powtarzając nazwy geograficzne).

Poproś, by uczniowie wymienili inne religie, których zasięg został zaznaczony na mapie.

Podsumuj: *Chrześcijanie zamieszkują przede wszystkim Europę i obie Ameryki oraz Australię i południową część Afryki.*

4. Spytaj: *Jak doszło do tego, że Ewangelia – Dobra Nowina, która narodziła się w Ziemi Świętej, rozprzestrzeniła się na cały świat?* Pokieruj rozmowę w ten sposób, by padły odpowiedzi, że o Chrystusie mówili apostołowie i uczniowie.

Powiedz: *Poznamy dzisiaj świętych, dzięki którym Dobra Nowina dotarła do Europy. Będziemy mówić o czasach średniowiecznych. Na początku opowiemy sobie o Świętym Benedyktynie.*

5. Poproś o przeczytanie tekstu z podręcznika (część „Spotykam”):

Święty Benedykt z Nursji był niezwykle mądrym człowiekiem. Był też bardzo rozsądny – to znaczy, że zanim coś zrobił, najpierw dobrze się zastanowił. Dzięki temu jego decyzje były zazwyczaj trafne. Jedną z nich było założenie zakonu (dziś od imienia Świętego z Nursji członków i członkinie tego zgromadzenia nazywamy benedyktynami i benedyktynkami). Benedykt dbał o to, by jego współbracia pogłębiali swoją wiarę, a także zachęcał ich, by troszczyli się o kulturę i inne aspekty życia. Benedyktynie stawiali piękne kościoły, rozwijali rolnictwo, udzielali podróźnym gościny, a chorym pomocy lekarskiej. Dzięki Benedyktowi oraz jego współbraciom i współsiostrom rozwijało się nie tylko życie religijne, ale także kultura i wiedza*.

Dopowiedz: *Zakonnicy z klasztorów benedyktyńskich zajmowali się rolnictwem i kulturą. Przepisywali starożytne księgi, a nawet spisywali nowe.*

Podsumuj: *Możemy już stwierdzić, że rozwój chrześcijaństwa łączył się z rozwojem kultury, nauki, a nawet rolnictwa. Dowodzi tego nie tylko przy-*

---

* Por. *Święty Benedykt i Jego dzieło*, <http://www.pch24.pl/swiety-benedykt-i-jego-dzieło,4137,i.html#ixzz5o7847acR> (dostęp: 6 lutego 2020 roku).

kład zakonów benedyktyńskich, ale również dominikańskich i franciszkańskich. Opowiemy sobie teraz o Cyrylu i Metodym.

6. Powiedz: Bracia Cyryl i Metody byli mnichami, kaznodziejami i językoznawcami (a więc znali się na języku i badali go). Cesarz bizantyjski Michał III w 860 roku zażądał, by Cyryl wraz z Metodym udali się do Chazarów. Było to plemię tatarskie na Krymie. Bracia założyli tam Kościół chrześcijański, po czym wyruszyli do Bułgarów, a potem na Morawy. Było to w roku 863. Mieli głosić w tamtym rejonie Ewangelię i przetłumaczyć na język morawski Biblię, gdyż władali biegle językiem słowiańskim. Bracia stworzyli zrzęby alfabetów słowiańskich (od imienia Cyryla pismo służące do zapisu licznych języków słowiańskich, na przykład bułgarskiego, rosyjskiego czy ukraińskiego, nazywane jest cyrylicą). Święty Cyryl przetłumaczył Ewangelię i psalmy na język staro-cerkiewno-słowiański (czyli starobułgarski). To właśnie tym dwóm świętym słowiańska część Europy zawdzięcza przyjęcie chrześcijańskiej wiary**.
7. Kontynuuj: Teraz opowiemy sobie o braciach dominikanach i franciszkanach. Podzielimy się na dwie grupy. Waszym zadaniem będzie zapoznać się z tekstem na temat tych dwóch zakonów i przygotować zbiór najważniejszych informacji na ich temat.

Podziel uczniów na dwie grupy. Rozdaj im kartki z tekstami z **załącznika 1** i przeznacz kilka minut na pracę w grupach (poniżej zaznaczono najważniejsze informacje, na które uczniowie powinni zwrócić uwagę).

Bracia dominikanie **powstali ponad 800 lat temu** po to, by: „Głosić [słowo Boże] wszystkim, zawsze, wszędzie i na wszystkie możliwe sposoby”. Obecnie **prowadzą szeroką działalność**: ich pierwszym i najważniejszym zadaniem jest **głoszenie kazań i udzielanie sakramentów**. W szeregach zakonnych dominikanów byli **wielcy uczeni, mistycy i artyści** (Albert Wielki – teolog, filozof; **Tomasz z Akwinu** – wielki filozof, doktor Kościoła i najwybitniejszy teolog chrześcijański; **Mistrz Eckhart** – mystyk, filozof, teolog; **Fra Angelico** – artysta, malarz; i wielu innych). Gdy powstawały nowe **uniwersytety**, dominikanie bardzo często byli ich **założycielami i wykładowcami**, ponie-

---

** Por. *Początki chrześcijaństwa w Polsce – Cyryl i Metody*, http://www.literatura.hg.pl/cyr_met.htm (dostęp: 6 lutego 2020 roku).

waż **ogromną wagę przywiązywali i przywiązują do nauki**. Do dziś dominikanie służą Kościołowi swoją wiedzą. Prowadzą duszpasterstwa w wielu miastach, organizują rekolekcje i spotkania ewangelizacyjne. Posiadają własne wydawnictwo i platformę wideo zwaną katolickim Netflixem.

Franciszkanie – zakon założony przez Świętego Franciszka z Asyżu. Franciszkanie są nazywani „braćmi mniejszymi”. Charakteryzuje ich: **umiłowanie ubóstwa, pokora, prostota i radość**, a także solidarność z najniższymi warstwami społecznymi. Ich założyciel chciał, by bracia szli i głosili słowo Boże, nie czekając na nagrodę na ziemi. **Ich hasła to pokój i dobro**. Franciszkanom zależało na pojednaniu zwaśnionych narodów. **Święty Franciszek zapoczątkował budowanie w kościołach żłóbków** w czasie Bożego Narodzenia. Zakonnicy z jego zgromadzenia dali **początek różnym nabożeństwom okresowym** (takim jak Droga Krzyżowa, Anioł Pański). **Franciszkanie prowadzą bogatą działalność apostolską, społeczną, kulturalną i naukową. Są opiekunami (kustoszami) miejsc świętych w Palestynie.**

8. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku (Czym zajmowali się zakonnicy? Podaj nazwy kilku zakonów i wymień przykładowe formy działalności). Przykładowe odpowiedzi:

Benedyktyni **zajmowali się** przepisywaniem starożytnych ksiąg oraz tworzeniem nowych.

Dominikanie **zajmowali się** zakładaniem uniwersytetów i wykładaniem na nich.

Franciszkanie **zajmowali się** działalnością społeczną i kulturalną. Zaczęli budować w kościołach żłóbki, które znamy obecnie.

9. Podsumuj: *Średniowieczny Kościół miał ogromny wpływ na naszą cywilizację. Wiele zakonów przyczyniło się (i wciąż przyczynia) do rozwoju kultury i sztuki, szkolnictwa, malarstwa, architektury, teatru, muzyki. Obecnie zakony prowadzą nawet szeroką działalność w mediach społecznościowych.*

10. Poproś o przeczytanie cytatu biblijnego z podręcznika.

Wszystkie Pańskie dzieła, błogostawcie Pana, chwalcie i wywyższajcie Go na wieki! (Dn 3,57)

11. Rozpocznij rozmowę kierowaną. Zadaj pytania:

- Co to znaczy błogosławić Pana? (błogosławić Boga to opowiadać o Nim, sławić Go, rozszerzać dobre dzieła Boga i Jego dobre Imię)
- Jak myślicie, kto ma za zadanie błogosławić Pana? (zakonnicy, kapłani, my wszyscy)

Powiedz, że każdy człowiek jest powołany do tego, by głosić słowo Boże. Poproś o uzupełnienie ćwiczenia 3 (*Od podanych nazw zawodów wymyśl powiązane z nimi formy głoszenia słowa Bożego. Uzupełnij tabelkę według przykładu*).

Przykładowe rozwiązanie:

JAK MOŻE GŁOSIĆ SŁOWO BOŻE?

pisarz	<i>pisząc książki, wymyślając historie</i>
malarz	<i>malując obrazy, szkicując</i>
rzeźbiarz	<i>rzeźbiąc, nadając kształty</i>
informatyk	<i>pisząc programy, naprawiając komputery</i>
ogrodnik	<i>sadząc rośliny, dbając o nie</i>
lekarz	<i>lecząc ludzi, ratując ich życie</i>
pielęgniarka	<i>opatrując rany, pomagając chorym</i>

12. Następnie poproś o napisanie krótkiego listu, w którym uczniowie wyjaśnią, co znaczy „błogosławić Pana” (ćwiczenie 1). Mają wymienić swoje pierwsze skojarzenia.

13. Na koniec wspólnie odmówcie modlitwę z podręcznika:

Boże, dziękujemy dziś za wszystkie zakony, które przez wieki przyczyniały się do rozwoju Kościoła i świata. Prosimy o światło Ducha Świętego dla zakonnic i zakonników, by zawsze szli drogą wyznaczoną przez Ciebie. Amen.

SMUTNE KARTY HISTORII KOŚCIOŁA: PODZIAŁY I WOJNY KRZYŻOWE

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom, że Jezus pragnie dla Kościoła jedności.

CELE SZCZEGÓLOWE – UCZEŃ:

- potrafi wyjaśnić, że jedność nie wyklucza się z różnorodnością;
- odkrywa, że źródłem podziałów są niezgoda i konflikty;
- poznaje naukę Chrystusa o jedności Kościoła;
- odkrywa potrzebę dążenia do jedności i zgody;
- odpowiada na wezwanie Chiary Lubich.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, praca plastyczna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaczynij katechezę od modlitwy:

*Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze, dodaj nam ochoty i zdolności, aby ta nauka była dla nas pożytkiem doczesnym i wiecznym.
Amen.*

2. Opowiedz uczniom o następującej sytuacji: *W pewnej szkole uczniowie z klasy piątej „be” popadli w konflikt. Zaczęło się od tego, że mieli przygotować przedstawienie na Boże Narodzenie. Pokłócili się o to, kto ma zagrać główną rolę. Wszyscy chcieli być aniołkiem, który pojawiał się w każdej scenie. Z tego powodu w ich klasie wytworzyły się wewnętrzne podziały na kilka małych grup, które rozmawiały tylko w swoim gronie i unikały się nawzajem.*

Spytaj: *Gdybyś był wychowawcą takiej klasy, co doradziłbyś swoim uczniom? Wysłuchaj wypowiedzi chętnych uczniów (losowanie ról, casting z głosowaniem, podzielnie roli aniołka na kilka osób). Porozmawiajcie na ten temat.*

Podsumuj: *Każdy z nas jest inny. Te różnice czasami mogą doprowadzić nas do konfliktów. Musimy jednak pamiętać, że nierówności mają swój urok i na swój sposób są piękne. Powinniśmy szanować poglądy innych. Nie możemy kierować się wyłącznie swoim dobrem, ale winniśmy brać pod uwagę dobro innych. W sytuacjach konfliktowych warto przebaczać. W ten sposób można budować jedność, która sprzyja naszemu rozwojowi i wzajemnej satysfakcji.*

3. Powiedz: *Chrystus pragnie, aby ludzie stanowili jedność z Nim i między sobą. Na to pragnienie w szczególny sposób odpowiedziała pewna młoda dziewczyna. Pochodziła ona z Włoch i nazywała się Chiara Lubich. Założyła wspólnotę „Focolari”, której cechą charakterystyczną było i jest dążenie do jedności w zwykłym, codziennym życiu.*
4. Poproś, aby ktoś przeczytał fragment wypowiedzi Chiary, która była skierowana do dzieci (część „Spotykam” w podręczniku).

Kilka lat temu przyszedł mi do głowy pomysł, który polega na tym, aby na sześciu ściankach kostki zapisać sześć tajemnic miłości. Każdego dnia trzeba rzucić kostką, by wiedzieć, jak żyć w ciągu dnia. Wiecie, co jest na niej napisane? Zapewniam Was, że od wielu lat ćwiczę się w tej sztuce miłości. Jeśli uda się Wam kochać innych, nawet nieprzyjaciół, wtedy przeżyjecie wielką radość. Wokół Was wybuchnie rewolucja miłości! Kiedy rozpoczęłam tę przygodę, byłam sama. Teraz już miliony osób – wśród nich dzieci, młodzi, rodziny – chcą zanosić na cały świat ogień miłości przyniesiony przez Jezusa. Czy Wy też chcecie tak żyć?*

5. Powiedz: *Zerknijcie na kostkę miłości, która znajduje się w podręczniku. Odczytajcie na głos widoczne napisy:*

KOCHAĆ WSZYSTKICH
KOCHAĆ JAK SIEBIE SAMEGO
KOCHAĆ NIEPRZYJACIÓŁ

---

* Chiara Lubich, cyt. za: <https://www.malygosc.pl/doc/961787.Chiara-Lubich> (dostęp: 20 stycznia 2020 roku).

Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 (W części „Spotykam” zamieszczono grafikę kostki miłości z trzema hasłami. Jak myślisz, jakie napisy mogą znajdować się na pozostałych trzech ściankach kostki?). Dzieci mają zaproponować inne napisy, które mogłyby znajdować się na kostce miłości. Sugerowane odpowiedzi:

KOCHAĆ JAKO PIERWSZY
KOCHAĆ JEZUSA WE WSZYSTKICH
KOCHAĆ SIĘ WZAJEMNIE

Powiedz: *Chrystus chciał, aby wszyscy wierzący tworzyli jedną wspólnotę wiary. Właśnie dlatego założył jeden Kościół i zesłał Ducha Świętego, który miał pomagać budować miłość we wspólnocie. Tę pierwotną jedność w Kościele zakłóciła ludzka słabość i skłonność do sporów. Niektóre z tych sporów nie wynikały ze złych intencji. Dyskutowano np. o tym, jak rozumieć to, że Jezus jest zarówno Bogiem, jak też człowiekiem. Z czasem nieporozumienia urastały do coraz większych rozmiarów. W końcu doszło do tego, że chrześcijańscy rycerze z Zachodu wyruszyli na wyprawę krzyżową na Wschód. Nie potrafili uszanować tamtejszych chrześcijan. Wierzyli oni w tego samego Boga, ale inaczej się modlili i trochę inaczej pojmowali niektóre prawdy wiary. Wówczas nastąpił pierwszy podział: chrześcijanie ze Wschodu (prawosławni) oddzielili się od chrześcijan z Zachodu (katolików). Ten moment nazywamy wielką schizmą wschodnią.*

Kilkaset lat później (w XVI wieku) w chrześcijaństwie zachodnim zaczęły się kolejne spory. W ich wyniku wyodrębnili się protestanci. Obecnie istnieją więc trzy wielkie odłamy chrześcijaństwa: katolicyzm, prawosławie i protestantyzm.

6. Poproś o przeczytanie cytatów z Pisma Świętego:

Jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich, którzy uwierzyli. Żaden nie nazywał swoim tego, co posiadał, ale wszystko mieli wspólne. (Dz 4,32)

Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie, aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojczy, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, aby świat uwierzył, że Ty Mnie posłałeś. (J 17,20–21)

Podsumuj: *Choć protestanci, katolicy i prawosławni różnią się między sobą, wyznają wiarę w tego samego Boga. Inaczej się modlimy, mamy odmienną liturgię, inaczej wyglądają nasze kościoły, ale wszyscy wierzymy w tego sa-*

meo Boga i w Jego Syna, Jezusa Chrystusa, który pragnął jedności oraz pokoju między ludźmi.

7. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Zaprojektuj plakat, który będzie wzywał do jedności i zgody między ludźmi*).
8. Nawiąż do opowiadania, które streścisz na początku lekcji. Porozmawiaj z uczniami na temat podziałów w ich najbliższym gronie, ale bez wchodzenia w szczegóły – możesz wrócić do historii z przedstawieniem bożonarodzeniowym.

Podsumuj: Podziały istniały od zawsze i będą już nam towarzyszyć. Naszym zadaniem jest troska o to, by było ich jak najmniej – szczególnie w Kościele, który jest miejscem budowania jedności. Bardzo ważnym zadaniem każdego chrześcijanina jest modlitwa o jedność i branie odpowiedzialności za tę jedność w swoim, nawet najmniejszym, środowisku.

9. Poproś, by uczniowie ułożyli swoją własną modlitwę o pokój na świecie (ćwiczenie 3 w podręczniku).
10. Na koniec pomódlcie się. Uczniowie mogą przeczytać napisane przez siebie modlitwy. Możecie też pomodlić się słowami modlitwy z podręcznika:

Boże, Ojczy Pana naszego, Jezusa Chrystusa, jedynego Zbawiciela, dozwól, abyśmy uświadamiali sobie wielkie niebezpieczeństwa, w jakich pogrążają nas nieszczęsne podziały. Spraw, aby znikła wszelka nienawiść, wszelkie przesady, wszystko, co może nam stawiać przeszkody na drodze do zjednoczenia i Bożej zgody. Jak jest tylko jedno Ciało i jeden Duch i jedna nadzieja, którą otrzymaliśmy, jak jest jeden Pan, jeden chrzest, jedna wiara, jeden Bóg i Ojciec wszystkich, tak też spraw, abyśmy mogli żyć zjednoczeni świętymi węzłami prawdy i pokoju, wiary i miłości i jedną myślą oraz jednym głosem mogli wychwalać Ciebie. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

(Modlitwa Świętego Jana Pawła II o jedność Kościoła)

POLSKA PRZYJMUJE CHRZEŚCJAŃSTWO

CEL GŁÓWNY: Uświadomienie uczniom znaczenia chrztu dla historii Polski.

CELE SZCZEGÓLOWE – UCZEŃ:

- wyjaśnia znaczenie świadectwa wiary Dobrawy dla nawrócenia Mieszka I;
- wymienia skutki chrztu;
- omawia misję Świętego Wojciecha;
- rozumie, że świadectwo wiary jest konieczne do jej przekazywania.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, metoda aktywizująca „słoneczko”, oglądanie animacji.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte, animacja *Drzwi Gnieźnieńskie – Drzwi Świętego Wojciecha – Animacja, jakiej nie było!*^{*}, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna, świeca, lusterko.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się na rozpoczęcie lekcji.
2. Powiedz uczniom, że wspólnie stworzycie definicję chrztu. Możesz zapisać na tablicy „CHRZEST” i poprosić uczniów, by zgłaszali swoje propozycje/skojarzenia.

---

^{*} Dostępna online: <https://www.youtube.com/watch?v=cs9X2RiKb2E> (8:23, warto przygotować film przed katechezą, by uniknąć wyświetlania reklam podczas lekcji).

Podsumuj: *Chrzest to inaczej nawrócenie, oczyszczenie z grzechów. Być ochrzczonym to być złączonym z Jezusem Chrystusem. Chrystus jest głową Kościoła, zaś my – wierni – tworzymy Chrystusowe ciało. Chrzest to wkroczenie na drogę prowadzącą do zbawienia.*

3. Poproś, by uczniowie opowiedzieli o swoim chrzcie, jeśli go pamiętają. Spytaj: *Jak myślicie, czy niewierzący dorosły może nawrócić się i przyjąć chrzest?* Kiedy padnie odpowiedź „tak”, dopytaj: *W jaki sposób dorosły może przyjąć chrzest?*

Wysłuchaj wypowiedzi uczniów.

Powiedz, że chrzest może przyjąć zarówno dziecko (do chrztu zanoszą je rodzice, którzy deklarują, że zawsze będzie ono żywą częścią wspólnoty wierzących), jak również osoba dorosła (przyjęcie tego sakramentu symbolizuje ich spotkanie z Chrystusem i nawrócenie).

4. Poproś o przeczytanie polecenia do ćwiczenia 2 w podręczniku (*Co Bóg obiecuje wszystkim, którzy uwierzą i przyjmą chrzest? Przyłóż lusterko i odczytaj*). Podaj uczniom lusterko (mogą je przekazywać między ławkami) i poproś, by sprawdzili rozwiązanie.

Rozwiązanie: TYM, KTÓRZY UWIERZĄ I PRZYJMĄ CHRZEST, BÓG OBIECUJE ZBAWIENIE.

5. Zapowiedz, że na dzisiejszej lekcji przypomnicie sobie pierwszego historycznego władcę Polski, który nie tylko sam uwierzył w Boga, ale spowodował, że cały naród przyjął chrześcijaństwo.
6. Poproś o przeczytanie treści z części „Spotykam”.

Pierwszy polski władca Mieszko przyjął chrzest jako człowiek dorosły. Najprawdopodobniej miało to miejsce 14 kwietnia 966 roku w Wielką Sobotę. Historycy podejrzewają, że miejscem chrztu był Ostrów Tumski (w Poznaniu). Do podjęcia takiej decyzji Mieszka nakłoniła jego żona Dobrawa. Była chrześcijanką i chciała, aby jej mąż tak jak ona oddawał cześć jednemu Bogu, a nie pogańskim bóstwom. Mieszko I przyjął więc wiarę chrześcijańską: chciał też, aby przyjęli ją wszyscy jego poddani. Decyzja Mieszka I miała jednak znaczenie nie tylko religijne. Za sprawą chrztu ziemie polskie nabrały znaczenia w chrześcijańskiej Europie. Książę wprowadził w swoim młodym państwie europejskie struktury

administracyjne i zaczęło w nim obowiązywać nowoczesne prawo. Polski książę stał się ważnym partnerem dla innych władców. Od momentu chrztu do Polski zaczęli też przybywać misjonarze – a wraz z nimi szerzyła się wiedza, umiejętność pisania, nowe obyczaje.

7. Poprowadź rozmowę kierowaną. Zadaj pytania:

- Komu zależało na tym, aby Mieszko I przyjął chrzest? (żonie Dobrawie)
- Na czym zależało księciu po tym, jak sam przyjął chrzest? (chciał, aby wszyscy jego poddani także się ochrzcili)
- Na jakie dziedziny życia miało wpływ wprowadzenie chrześcijaństwa? (na religię, politykę, kulturę)
- W czym przejawiał się wpływ chrześcijaństwa na politykę? (Mieszko wprowadził europejskie struktury administracyjne, zaczęło obowiązywać nowoczesne prawo, polski książę stał się ważnym partnerem dla innych władców)
- W czym przejawiał się wpływ chrześcijaństwa na kulturę? (zaczęły kształtować się obyczaje, rozwijała się umiejętność pisania, szerzyła się wiedza)

8. Poproś o wypełnienie kolumn w ćwiczeniu 1 w podręczniku (uczniowie mają uzupełnić rubryki i wpisać, jaki wpływ na życie narodu polskiego miało przyjęcie chrztu). Możesz podpowiedzieć, co wpisać w ostatnią kolumnę.

Przykładowe rozwiązanie:

ZNACZENIE CHRZTU

polityczne	kulturalne	religijne
nowoczesne struktury polityczne i administracyjne; nowoczesne prawo; polski książę stał się równorzędnym partnerem dla innych władców	kształtowanie się nowych obyczajów; rozwój umiejętności pisania; szerzenie wiedzy	misjonarze zaczęli katechizować ludność zamieszkującą tereny Polski; coraz więcej ludzi przyjmowało chrzest i nawracało się z pogaństwa

9. Podkreśl: Chrzest Mieszka I był jednorazowym wydarzeniem. Trzeba było zaznajomić ludzi z wiarą chrześcijańską – tego zadania podjęli się misjonarze. Dotarcie w każde, nawet odległe zakątki państwa i katechizowanie ludności (opowiadanie o Jezusie) wymagało sporo czasu. Właśnie dlatego wielu mieszkańców naszego kraju jeszcze przez długi czas nie znało Chrystusa.

Jednym z misjonarzy był Święty Wojciech. Urodził się i został ochrzczony w Libicach w Czechach. Jako dziecko ciężko zachorował. Rodzice zanieśli go wówczas do kościoła, położyli na ołtarzu i poprosili o ratunek Boga. Prosząc o uzdrowienie syna, obiecali, że w zamian zostanie on duchownym. Wojciech wyzdrowiał.

Po kilku latach rodzice, zgodnie ze złożoną obietnicą, oddali chłopca do szkoły przy katedrze w Magdeburgu. Wojciech pilnie się uczył i wiele czasu poświęcał na modlitwę. Został księdzem, potem biskupem Pragi, a jeszcze później – misjonarzem.

W 997 roku wyruszył na misję do kraju Prusów. Opowiadał Prusom o Bogu oraz chrzczył tych, którzy się nawrócili. Nie wszyscy chcieli go słuchać – niektórzy bali się nowej wiary. Z niechęci do nowej religii i z obaw przed nią zabili oni Wojciecha, kiedy odprawiał Mszę Świętą.

Ksiązę Bolesław Chrobry wykupił ciało misjonarza, by sprawić mu godny pogrzeb. Podobno musiał dać za nie tyle złota, ile ono ważyło. Ciało Świętego Wojciecha przewieziono do Gniezna i złożono w miejscowej archikatedrze.

Wiadomości o męczeńskiej śmierci Wojciecha szybko rozeszły się po całej Europie. Kult tego świętego miał olbrzymi wpływ na rozprzestrzenianie i umacnianie się chrześcijaństwa.

Historię życia Świętego Wojciecha możemy poznać z kronik, a także płaskorzeźb na drzwiach gnieźnieńskich. Przedstawiają one 18 scen, a ostatnia z nich obrazuje złożenie Świętego do grobu.

10. Możesz zaproponować obejrzenie animacji (Drzwi Gnieźnieńskie – Drzwi Świętego Wojciecha – Animacja, jakiej nie było!, Fundacja Świętokrzyska Góry Historii).
11. Podsumuj: Świadeństwo życia Świętego Wojciecha do dziś budzi szacunek wielu ludzi. Niektórzy pragną iść w jego ślady i głosić Ewangelię na całym świecie. Jest to zgodne z nakazem Jezusa (mówiliśmy o tym na poprzednich katechezach). Przed wstąpieniem do nieba, żegnając się ze swoimi uczniami, Jezus wypowiedział słowa, które teraz sobie przypominamy.

12. Poproś jednego z uczniów, by odnalazł w Piśmie Świętym fragment Ewangelii św. Marka: Mk 16,16 (Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony).

Podsumuj: *Zbawienie dotyczy całej wieczności, a więc naszego przyszłego życia z Bogiem. Doczesne życie, choćby trwało 100 czy nawet 120 lat, jest tylko chwilą w porównaniu z wiecznością. Dlatego warto starać się o rozwój wiary – swojej i swoich bliskich. Przekazywanie wiary i dawanie o niej świadectwa jest ważnym obowiązkiem każdego chrześcijanina. Powinniśmy być wierni Bogu i dawać świadectwo wiary w każdym momencie naszego życia.*

13. Powiedz: *Święty Wojciech oddał życie za wiarę chrześcijańską. Zastanówcie się, jaka jest wasza wiara. Czy macie odwagę, by się do niej przyznawać? Na co dzień stajemy przed różnymi trudnymi sytuacjami, w których możemy dać o niej świadectwo.*
14. Poproś o wykonanie ćwiczenia 3 w podręczniku – *Napisz krótko, w jaki sposób (jako chrześcijanin) powinieneś się zachować w każdej z tych sytuacji.*

- A. Koleżanka, która nie chodzi na religię, namawia mnie, abym też wypisała się z zajęć. Mówi, że będziemy miały wolne i będziemy mogły wcześniej wychodzić ze szkoły.
- B. Kolega zaproponował, żebyśmy poszli do kina w niedzielne przedpołudnie. W tym czasie miałem iść z rodzicami na Mszę Świętą. Mam ochotę iść ze znajomym na film.
- C. Mam nową, bardzo wciągającą grę komputerową. Mama prosi, żebym poszedł spać. Przeciagam moment zakończenia gry. Mówię mamie, że pominę wieczorną modlitwę.
- D. Noszę medalik, który dostałam na I Komunię Świętą od mojej chrzestnej. Dziewczyny ciągle się ze mnie śmieją. Zastanawiam się, czy nie przestać go nosić. Mamie powiem, że go zgubiłam.

Przykładowe rozwiązanie:

Sytuacja A: Mówię, że chętnie będę spędzać z nią więcej czasu, ale nie rezygnuję z lekcji religii.

Sytuacja B: Idę z rodzicami na Mszę Świętą. Proponuję koleżdze spotkanie po południu.

Sytuacja C: Gram trochę dłużej niż planowałem, ale nie rezygnuję z modlitwy. Następnego dnia idę wcześniej spać.

Sytuacja D: Nie rezygnuję z noszenia medalika. Tłumaczę koleżankom, jak duże ma dla mnie znaczenie.

15. Podsumuj: *Chrzest Polski miał ogromne znaczenie dla naszego narodu – nie tylko religijne, lecz także kulturalne i polityczne. Wiara jest bardzo ważna: dzięki niej otrzymujemy zbawienie. Każdy z nas na wzór Świętego Wojciecha powinien być świadkiem wiary w swoim otoczeniu.*
16. Zadaj zadanie domowe: *Podziękuj rodzicom za to, że jesteś ochrzczony/ochrzczona i dzięki temu należysz do wspólnoty Kościoła.*
17. Na koniec zapal świecę i powiedz, że teraz odmówicie modlitwę dziękczynną. Najpierw zachęć uczniów do chwili refleksji i zadumy nad ich wiarą – poproś o chwilę ciszy. Następnie odczytajcie tekst Psalmu 9, który znajduje się w podręczniku:

*Chwalić Cię będę, Panie, całym sercem moim,
opowiem wszystkie cudowne Twe dzieła.
Cieszyć się będę i radować Tobą,
psalm będę śpiewać na cześć Twego imienia, o Najwyższy.
Niech Pan będzie ucieczką dla uciśnionego,
ucieczką w czasach utrapienia.
Ufają Tobie znający Twe imię,
bo nie opuszczasz, Panie, tych, co Cię szukają.
(Ps 9,2–3.10–11)*

ODPOWIEDZIALNOŚĆ WŁADZY I WIERNOŚĆ EWANGELII – ŚWIĘTY STANISŁAW

CEL GŁÓWNY: Ukazanie Świętego Stanisława jako wiernego świadka Ewangelii.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- podaje najważniejsze fakty z życia Świętego Stanisława i opisuje okoliczności jego śmierci;
- wie, że Święty Stanisław zginął w obronie zasad chrześcijańskiego życia;
- wyjaśnia, w czym można naśladować Świętego Stanisława;
- rozumie, że jako chrześcijanin ma za zadanie bronić swojej wiary i jej zasad moralnych.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, ćwiczenie multimedialne.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, ćwiczenie multimedialne *Święty Stanisław (biskup)*.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Odmówcie wspólnie *Ojcze nasz*.
2. Przypomnij uczniom legendę o Popielu i Piaście.

Dawno, dawno temu, w grodzie Kruszwica mieszkał książę Popiel. Władca beztrosko spędzał czas. Bardzo lubił wyruszać na polowania. Zwykle towarzyszyła mu w nich jego żona, niemiecka księżniczka. Styl życia księcia smucił jego stryjów. Kiedy rycerze oraz prości poddani zwracali

mu uwagę, że powinien zająć się krajem, by ten nie popadł w ruinę, Popiel ignorował ich i nic nie robił sobie z ich porad.

Zasami książę myślał o tym wszystkim i zaczął się obawiać, że poddani mogą się zbuntować, a krewni Popiela mogą ich poprzeć. Zwierzył się ze swych obaw żonie, a ta wpadła na pomysł, by wyprawić ucztę oraz podać zatrute wino i w ten sposób „pozbyć się problemów”.

Tak też zrobili. Stryjowie Popiela przyjęli zaproszenie, ale po toaście zasnęli na wieczne czasy. Książę i jego żona mieli nadzieję, że żaden z poddanych nie odkryje ich zbrodni.

Po kilku dniach w okolicy pojawiły się myszy, których z każdą chwilą przybywało. Zwierzątka omijały domy chłopów i zmierzały w stronę zamku. Poddani zaczęli mówić między sobą, że to z pewnością kara za grzechy księcia. Tymczasem Popiel i jego żona postanowili przepłynąć przez jezioro i ukryć się na wyspie. Myszy dotarły jednak nawet tam, a na koniec pożarły niegodziwego władcę i jego żonę.

3. Zaczynij rozmowę kierowaną:

- Jakie życie prowadził książę Popiel? (beztrosko spędzał czas, jeździł na polowania z żoną, nie interesował się losem kraju)
- Jak traktował swoich poddanych? (nie słuchał ich)
- Co zrobił Popiel za namową swojej żony? (zaprosił stryjów na ucztę, podczas której podał zatrute wino)
- W jaki sposób książę Popiel został ukarany za zło, które uczynił? (zjadły go myszy)

Podsumuj: Główny bohater tej legendy – król Popiel – rządził poddanymi w sposób niesprawiedliwy. Krzywdził ich, wykorzystywał, z nikim się nie liczył. Dbał tylko o swoje dobro. Był tak zapatrzony w siebie, że bez skrupułów pozbawił życia swoich stryjów, aby nie stali się przywódcami buntujących się poddanych. Za zło, które wyrządził, został ukarany – stracił życie. Zjadły go myszy. Władzę nad ludem objął wtedy ktoś inny.

- ### 4. Powiedz: Mając w pamięci historię o Popielu, powiedzcie, jakimi cechami powinien odznaczać się dobry władca? Wysłuchaj odpowiedzi uczniów. Możecie podyskutować chwilę na ten temat. Na koniec poproś o wykonanie ćwiczenia 1 (Spośród podanych określeń wybierz i podkreśl te, które twoim zdaniem powinny charakteryzować dobrego władcę).

Cechy, którymi powinien wyróżniać się dobry władca, to: sprawiedliwość, dobroć, zrozumienie, zaufanie, troska, odpowiedzialność, wrażliwość.

5. Powiedz: *Jedną z cech, którą zakreśliliście, jest odpowiedzialność. Porozmawiajmy teraz o tym, czym ona jest.*

Możecie porozmawiać na ten temat spontanicznie. Następnie podsumuj: *Jak mówi słownik, odpowiedzialność to przyjęcie na siebie obowiązku zadbania o kogoś lub o coś. Jeśli ktoś kieruje jakąś wspólnotą – państwem, miastem, szkołą, stowarzyszeniem – ma władzę. Podejmując decyzje, powinien dbać o dobro grupy, a nie o własne interesy.*

Spytaj: *Do czego zobowiązani są natomiast członkowie takiej grupy, wspólnoty, państwa?*

Powinna paść odpowiedź: do posłuszeństwa, przestrzegania ustanawianych praw i wydawanych poleceń.

Powiedz, że może być tak, że władca wcale nie kieruje się dobrem poddanych. Wróć do legendy o Popielu i spytaj: *Dlaczego poddani buntowali się przeciwko Popielowi? (dbał tylko o siebie i swoją żonę, swoje sprawy, liczył się tylko jego dobro)*

Spuentuj: *Niczyja władza nie jest nieograniczona. Jeżeli osoba wybrana przez innych do rządzenia nie dba o dobro wspólne, nie szanuje innych, łamie podstawowe prawa, ustanawia niesprawiedliwe zasady, podejmuje działania sprzeczne z dobrem człowieka, wówczas można odmówić jej posłuszeństwa. Taki bunt jest w pełni uzasadniony.*

6. Powiedz: *Dzisiaj poznamy osobę, dla której przestrzeganie prawa Bożego i wierność Ewangelii były ważniejsze od posłuszeństwa ówczesnemu królowi.*

Poproś o rozwiązanie krzyżówki (ćwiczenie 2 w podręczniku). Powiedz, że rozwiązanie nakieruje uczniów na osobę, która jest bohaterem dzisiejszej katechezy.

Odpowiedzi:

Książę, przyjął chrzest w 966 roku. (MIESZKO)

Prawdopodobna data chrztu Polski: 14 ... 966 roku. (KWIETNIA)

... Chrobry, syn Mieszka I. (BOLESŁAW)

Pierwsza stolica Polski. (GNIEZNO)

Ostrów ..., miejsce przyjęcia chrztu. (TUMSKI)

Mieszko przyjął go jako człowiek dorosły. (CHRZEST)

... Boża, otrzymujemy ją na chrzcie świętym. (ŁASKA)

Opisuje dawne dzieje. (KRONIKA)

Imię żony Mieszka I. (DOBRAWA)

Rozwiązanie: Święty **Stanisław**.

7. Opowiedz uczniom o Świętym Stanisławie.

Stanisław urodził się ok. 1030 roku w Szczepanowie. Wioska ta była własnością jego rodziny. Pierwsze nauki pobierał w domu, potem uczył się prawdopodobnie w Tyńcu, aby w końcu kontynuować kształcenie za granicą, być może w słynnej szkole katedralnej w Liège (Belgia). Po ukończeniu nauki przyjął święcenia kapłańskie i pozostawał w otoczeniu ówczesnego biskupa krakowskiego Lamberta. Po śmierci Lamberta w 1070 roku Stanisław został wybrany na jego następcę.

O działalności duszpasterskiej Stanisława wiemy niewiele. Ze starych kronik dowiadujemy się, że był bardzo gorliwym pasterzem, który zastąpił z miłosierdzia i sprawiedliwości. Zawsze był gotów pomagać ubogim. Bardzo zależało mu na szerzeniu i umacnianiu wiary chrześcijańskiej w narodzie polskim. Nawoływał do przestrzegania Bożego prawa i życia według chrześcijańskich zasad moralnych.

Początkowo współpraca biskupa krakowskiego Stanisława i ówczesnego króla Bolesława Śmiałego układała się pomyślnie. Późniejszy konflikt, który narodził się między biskupem a królem, wyniknął z tego, że biskup, kierując się wskazaniem Ewangelii, upomniął się o dobro powierzonej mu owczarni.

Z relacji kronikarza Wincentego Kadłubka wiemy, że król Bolesław bardzo często przebywał poza granicami kraju, uczestnicząc w licznych wojnach. W tym czasie w kraju szerzyły się rozboje i dochodziło do grabieży majątków rycerzy, którzy byli razem z królem. Rycerze prosili króla o możliwość powrotu do kraju, aby bronić swoich rodzin i gospodarstw. Władca im na to nie pozwalał, więc ci potajemnie go opuszczali. Po po-

wrocie do kraju król okrutnie mścił się na rycerzach i ich rodzinach. Biskup Stanisław jako jedyny – według kroniki Kadłubka – miał odwagę upomnieć króla za sposób obchodzenia się z poddanymi, za tyranję, surowość i łamanie praw moralnych. Kiedy napomnienia nie pomogły, biskup nałożył na króla karę i wykluczył go ze wspólnoty Kościoła, tym samym zwalniając poddanych z posłuszeństwa wobec króla. Zapłacił za to najwyższą cenę. Rozgniewany król kazał zabić biskupa (niektóre przekazy mówią, że sam uczestniczył w tej zbrodni). Biskup Stanisław poniósł śmierć męczeńską w 1079 roku podczas odprawiania Mszy Świętej w kościele Świętego Michała na Skalce w Krakowie. Opuszczony przez wszystkich król musiał uciekać z kraju. Ostatnie lata życia spędził w klasztorze benedyktyńskim, pokutując za swe winy.

8. Możesz zwrócić uwagę uczniów na fragment obrazu przedstawiający wskrzeszenie Piotrowina. Możesz powiedzieć, że Piotrowin to bohater hagiograficznej legendy z XI wieku. Według Wincentego z Kielczy biskup Stanisław, o którym mówiliśmy, zakupił od Piotra Strzemieńczyka z Janiszewa, zwanego Piotrowinem, dobra ziemskie na rzecz biskupstwa. Po śmierci Piotrowina jego spadkobiercy upomnieli się o ziemię. Postawiony przed sądem Święty Stanisław wyjaśnił, w jaki sposób wszedł w posiadanie ziemi, lecz nie dano mu wiary. Wówczas biskup Stanisław poprosił o 3 dni przerwy, które poświęcił na post i modlitwę. Wszedł następnie do kościoła w Piotrowinie, odprawił mszę, po której kazał otworzyć grób i wskrzesił Piotrowina, by ten poświadczył prawdę w procesie. Po zakończonej rozprawie odprowadził Piotrowina z powrotem do grobu.

9. Zaczynij rozmowę kierowaną:

- Jakim władcą był Bolesław Śmiały? (był nerwowy, nawet okrutny; ostro reagował, gdy coś mu się nie podobało; zbyt surowo karał swoich rycerzy)
- Co można powiedzieć o jego poczuciu odpowiedzialności za swoich poddanych? (nie zależało mu na dobru poddanych, nie słuchał próśb swoich rycerzy, okrutnie się z nimi obchodził, karał ich rodziny)
- Jak oceniacie decyzję biskupa Stanisława, by upomnieć króla? (biskup Stanisław słusznie postąpił, ponieważ kierował się Dekalogiem i nie chciał, by król łamał przykazania)

Powiedz: *Jak widzicie, jesteśmy zgodni w tym, że biskup słusznie postąpił, upominając króla.*

10. Spytaj: *Co dało biskupowi siłę do podjęcia takiego działania i czym się kierował?*

Kontynuuj: *Zanim odpowiemy na te pytania, zapoznamy się z fragmentem Ewangelii, który znajduje się w waszych podręcznikach.*

Wybrany uczeń czyta fragment biblijny.

Gdy brat twój zgrzeszy „przeciw tobie”, idź i upomnij go w cztery oczy. Jeśli cię usłucha, pozyskasz swego brata. Jeśli zaś nie usłucha, weź z sobą jeszcze jednego albo dwóch, żeby na słowie dwóch albo trzech świadków oparła się cała sprawa. Jeśli i tych nie usłucha, donieś Kościołowi. A jeśli nawet Kościoła nie usłucha, niech ci będzie jak poganin i celnik. (Mt 18,15–17)

Podsumuj: *Członkowie wspólnoty muszą właściwie reagować na zło, które wkrada się między nich.*

Jeszcze raz zadaj pytania: *Co dało biskupowi siłę do podjęcia takiego działania? Czym kierował się biskup, tak postępując? (siłę dawała mu wiara, jako pasterz Kościoła kroczył wiernie drogą Chrystusa, głosił Dobrą Nowinę i nią żył, nie tylko głosił zasady życia chrześcijańskiego, ale sam kierował się nimi w życiu...).*

11. Powiedz: *Biskup Stanisław postąpił zgodnie z ewangeliczną zasadą braterskiego upomnienia, które miało na względzie nie tylko obronę pokrzywdzonych, ale także troskę o zbawienie grzesznika, czyli króla.*
12. Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 3 w podręczniku (uczniowie mają rozszyfrować łamigłówkę, rozwiązanie: PATRON CHRZEŚCIJAŃSKIEGO ŁADU MORALNEGO).

Powiedz: *Święty biskup Stanisław był bardzo odważny: nie bał się przeciwstawić królowi. Gdy widział złe postępowanie władcy, upomniął go, chociaż wiedział, że mogą spotkać go za to surowe konsekwencje. Broniąc pokrzywdzonych, dał świadectwo wierności Ewangelii. Może być dla nas przykładem, jak powinniśmy się zachowywać, widząc, że ktoś wyrządza komuś krzywdę.*

13. Zaproponuj **ćwiczenie multimedialne**: *Święty Stanisław (biskup)*.

14. Na koniec dodaj: *8 września 1253 roku papież Innocenty IV kanonizował Stanisława, czyli ogłosił go świętym. 8 maja 1254 roku relikwie Świętego zostały przeniesione do katedry wawelskiej – właśnie dlatego tego patrona Polski wspominamy 8 maja.*

15. Powiedz: Pomodlimy się teraz modlitwą przeznaczoną na ten dzień:

Wszchemogący Boże, Święty Stanisław, biskup, nieustraszenie broniąc Twojej chwały padł pod ciosami prześladowców, spraw, abyśmy za Jego wstawiennictwem aż do śmierci trwali w nienaruszonej wierze. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

ŚWIĘTA WŁADCZYNI W SŁUŻBIE LUDZIOM – ŚWIĘTA JADWIGA KRÓLOWA

CEL GŁÓWNY: Przedstawienie uczniom postaci Świętej Jadwigi Królowej oddanej ludziom.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- potrafi scharakteryzować postać i działalność Świętej Jadwigi Królowej;
- potrafi omówić konkretne dzieła, którym patronowała Święta Jadwiga i w jaki sposób przejawiała się jej troska o poddanych;
- potrafi wyjaśnić, na czym polegała jej świętość;
- odkrywa, że postępowanie Świętej Jadwigi jest godne naśladowania;
- wnioskuje, że cechy osobowości i działalności Świętej Jadwigi są nadal aktualne.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, metoda aktywizująca „słoneczko”, pogadanka, rozmowa kierowana, oglądanie krótkiego filmu.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, film Aplikacja „Źródło”: *św. Jadwiga i Władysław Jagiełło*^{*}, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

---

^{*} Dostępny online: <https://www.youtube.com/watch?v=ZyhH-KqZ11Y> (2:41, film warto przygotować przed katechezą, by uniknąć wyświetlania reklam podczas lekcji).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę:

*Święta patronko nasza Królowo Jadwigo,
którą Bóg obdarzył żarliwością o zbawienie dusz ludzkich
i użył do utwierdzenia Prawdy w naszym narodzie,
wyjednaj, prosimy Cię, aby Bóg zachował od szkody ziarno wiary,
ku chwale Swojej i zbawieniu dusz naszych.
Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.*

2. Zapisz na tablicy słowo „KRÓL”. Poproś uczniów, by spróbowali zdefiniować to pojęcie. Zapisz skojarzenia przy promieniach odchodzących od słowa.

Podsumuj: Król to osoba sprawująca najwyższą władzę; inaczej władca, czyli ktoś, kto stoi na czele państwa. Taka władzę może mieć zarówno mężczyzna (jest wówczas królem), jak też kobieta (jest wówczas królową). Król lub królowa to ktoś najlepszy, najbardziej imponujący i wpływowy, ktoś, kto wyróżnia się spośród otoczenia.

Zadaj pytanie: Co to znaczy: być władcą? To przywilej czy przede wszystkim obowiązek?

Porozmawiajcie chwilę na ten temat.

3. Powiedz: Na ostatniej lekcji wymienialiśmy cechy, którymi powinien odznaczać się dobry władca. Przypomnijcie je.

Powinny paść następujące odpowiedzi: sprawiedliwość, dobroć, zrozumienie, zaufanie, troska, odpowiedzialność, wrażliwość.

Kontynuuj rozmowę kierowaną:

- Z kim powinien współpracować władca? (z tymi, którzy mają wiedzę, są wykształceni; z doradcami)*
- Do kogo jeszcze władca może zwrócić się z prośbą o pomoc i opiekę? (do Pana Boga)*
- O co władca może prosić Pana Boga? (o umiejętność podejmowania dobrych decyzji, o opiekę nad swoim ludem)*

Podsumuj: Dobry władca powinien wyróżniać się dobrocią, zrozumieniem, zaufaniem, powinien być wrażliwy i odpowiedzialny, a także sprawiedliwy

i stanowczy. Powinien być również dalekowzroczny, to znaczy umieć przewidzieć różne konsekwencje i skutki określonych decyzji czy wydarzeń. Aby mógł podejmować trafne sądy, takiego władcę powinni otaczać mądrzy doradcy. Najważniejsze jest jednak to, by władca potrafił zawierzyć swoje rządy Panu Bogu. Tak też czyniła Święta Jadwiga.

4. Powiedz, że na dzisiejszej katechezie porozmawiacie o Świętej Jadwidze Królowej.

Możesz włączyć uczniom krótki film (Aplikacja „Źródło”: św. Jadwiga i Władysław Jagiełło) lub opowiedzieć o Jadwidze własnymi słowami (poniżej fragment z podręcznika).

Święta Jadwiga żyła pod koniec XIV wieku. Była wnuczką Władysława Łokietka. Po śmierci swojego ojca Ludwika objęła polski tron i zgodziła się zostać żoną Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Litwy. Dzięki tej decyzji naród litewski poznał Boga i przyjął chrzest – tak jak kiedyś dzięki Dobrawie naród polski stał się narodem chrześcijańskim. Jadwiga nade wszystko kochała Boga, ludzi i ojczyznę. Często się modliła i to właśnie dzięki modlitwie zachowywała roztropność w podejmowaniu decyzji. Ta polska królowa pomagała potrzebującym i była bardzo wrażliwa na krzywdy społeczne. Zawsze starała się zauważać potrzeby innych ludzi, szczególnie biednych i cierpiących. Nie poprzestawała ona na modlitwie, ale wcielała w życie przykazanie miłości. Jako królowa nigdy nie zaniedbywała zwykłych poddanych. Troszczyła się o rozwój wiary oraz nauki, fundowała klasztory, kościoły i szpitale (m.in. w Sączu czy Krakowie). Często odwiedzała chorych i wspierała ich. Swoje koszty oddała Akademii Krakowskiej. Dzięki jej podarunkowi późniejszy Uniwersytet Jagielloński stał się bardzo ważną uczelnią, równą innym europejskim uniwersytetom.

Tutaj możesz podpowiedzieć uczniom, by zerknęli na dwa zdjęcia Uniwersytetu Krakowskiego w podręczniku: jedno pochodzi z lat 30., a drugie jest współczesne. Możesz opowiedzieć historię:

Tak jak wspomnieliśmy, Królowa Jadwiga fundowała wiele kościołów. Legenda głosi, że przy budowie kościoła Najświętszej Maryi Panny w Krakowie osobiście doglądała prac budowlanych. Pewnego dnia spotkała kamieniarza, który był smutny. Zapytała, jaki jest tego powód, a gdy dowiedziała się, że kamieniarz ma ciężko chorą żonę i boi się, że sam bę-

dzie musiał wychowywać małe dzieci, królowa wyrwała ze swego bucika złotą klamerkę obsadzoną drogimi kamieniami i oddała ją robotnikowi, by opłacić lekarza. Nie zauważyła, że bosą stopę położyła na kamieniu oblany wapnem. Wdzięczny kamieniarz obkuł dookoła odbity ślad i wraz z kamieniem wmurował w zewnętrzną ścianę świątyni. Do dzisiaj można go oglądać przy ul. Karmelickiej w Krakowie.

Kontynuuj: *Jadwiga angażowała się również w inne sprawy. Umacniała także więzi między Polską i Litwą, troszcząc się o owocną współpracę zarówno na tle religijnym, jak również kulturalnym.*

5. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Korzystając z informacji z dzisiejszej katechezy, uzupełnij krótką notkę biograficzną o Świętej Jadwidze*).

Poprawne rozwiązanie:

Królowa Jadwiga żyła w **XIV** wieku. Była wnuczką **Władysława Łokietka**, a jej ojciec miał na imię **Ludwik**. Po jego śmierci objęła rządy w **Polsce** i została żoną **Władysława Jagiełły**, władcy **Litwy**. Jadwiga troszczyła się o rozwój **wiary**, kultury i nauki. Oddała **kosztowności** Akademii Krakowskiej, fundowała **klasztory, kościoły i szpitale**. Była bardzo wrażliwa na biedę i cierpienie, dlatego **pomagała** potrzebującym. Siłę czerpała z **modlitwy**.

6. Następnie poproś o wykonanie ćwiczenia 2 (*Wymień co najmniej trzy sprawy, w które angażowała się królowa Jadwiga, sprawując rządy*).

Spodziewane odpowiedzi:

Królowa Jadwiga odwiedzała chorych i wspierała ich.

Królowa Jadwiga oddała kosztowności na rzecz Akademii Krakowskiej.

Królowa Jadwiga umacniała więzi między Polską a Litwą.

Królowa Jadwiga fundowała klasztory.

Podsumuj: *Królowa Jadwiga może być wzorem zaangażowania w życie poddanych: była dobra, mądra, sprawiedliwa i pobożna. To przykład idealnej władczyni. Siłę do codziennych wyzwań czerpała z modlitwy – dzięki temu podejmowała rozsądne decyzje.*

7. Poproś o odczytanie tekstów biblijnych z podręcznika.

Lecz Jezus przywołał ich do siebie i rzekł: „Wiecie, że władcy narodów uciskają je, a wielcy dają im odczuć swą władzę. Nie tak nie będzie u was. Lecz kto by między wami chciał stać się wielkim, niech będzie waszym sługą. A kto by chciał być pierwszy między wami, niech będzie niewolnikiem waszym, tak jak Syn człowieczy, który nie przyszedł, aby Mu służyć, lecz aby służyć i dać swoje życie na okup za wielu”. (Mt 20,25–28)

Kto zaś chciałby Mi służyć, niech idzie za Mną, a gdzie Ja jestem, tam będzie i mój sługa. A jeśli ktoś Mi służy, uczci go mój Ojciec. (J 12,26)

Znów podejmij rozmowę kierowaną:

- Kto dał przykład, jak być dobrym władcą? (Pan Jezus)
- Na czym polega prawdziwa władza? (na służbie)
- O czym mówi Pan Jezus we fragmencie Ewangelii św. Jana? (mówi, że dał przykład służby – postawy, którą uczniowie mają naśladować)

8. Skomentuj: *Pan Jezus dał przykład prawdziwego królowania, które polega na służbie braciom. Wiele razy przypominał, że wiara polega na służbie. Każdy, kto chce dobrze wykonywać swoje obowiązki i być Jego uczniem, powinien dostrzegać potrzeby braci i im służyć. Dobry władca nie wywyższa się nad swoich poddanych, bo cechuje go pokora. Święta Jadwiga naśladowała Pana Jezusa w codziennej służbie potrzebującym i ubogim, czerpiąc wzór z postawy Pana Jezusa i tym samym wypełniając Jego słowa.*

9. Pomódlcie się na koniec:

Panie Jezu Chryste, Ty przez Świętą Jadwigę wskazujesz nam pewną drogę do Ciebie, opartą o modlitwę, czystość obyczajów, pokorę, dobroć i otwartość serca. Za jej wstawiennictwem, prosimy, obdarzaj nas swoją łaską i ucz nas miłości bliźniego oraz pielęgnowania duchowego dziedzictwa naszej Ojczyzny. Amen.

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom prawdy, że każdy człowiek od momentu chrztu świętego jest powołany przez Boga, aby dawał świadectwo wiary.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wie, że został powołany przez Boga do głoszenia Ewangelii, czyli Dobrej Nowiny;
- wnioskuje, że do głoszenia Ewangelii powołany jest każdy człowiek, a nie tylko misjonarz, ksiądz, siostra zakonna;
- odkrywa, że głosić Ewangelię można całym życiem, w każdym miejscu i sytuacji;
- potrafi i pragnie odważnie wyznawać swoją wiarę.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w grupach, gra ewangelizacyjna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, 4 arkusze białego papieru, flamastry i kredki dla każdej grupy, załącznik 1 (pytania do gry – wydrukować ×1, rozciąć według linii i złożyć), pudełko na pytania, klepsydra do pomiaru czasu (np. z gry „5 sekund”).

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Wprowadź uczniów w katechezę: *Na ostatnich katechezach poznawaliśmy historię Kościoła, omawialiśmy jego początki i dość trudne momenty, przez które musiał przejść. Poznaliśmy wiele postaci, którym zawdzięczamy rozwój naszej wiary. Zadanie głoszenia Dobrej Nowiny stoi przed każdym chrześcijaninem – także przed nami. Na mocy chrztu świętego jesteśmy*

poślani do świata, aby swoim życiem dawać świadectwo wiary, a słowem i czynem głosić Ewangelię, czyli Dobrą Nowinę o Jezusie i Jego Królestwie.

3. Zaproponuj pracę w grupach. Podziel uczniów na cztery grupy. Rozdaj im bristol, flamastry i kredki.

Podaj zespołom hasła przewodnie:

1. Dom
2. Szkoła
3. Podwórko
4. Kościół

Powiedz: W każdym miejscu, w którym się znajdziemy, mamy być Bożymi posłannikami. Dotyczy to domu, szkoły, podwórka, na którym bawicie się z przyjaciółmi, i kościoła. Każda grupa będzie miała za zadanie zastanowić się, jak można świadczyć o wierze właśnie w tych miejscach. Zaprojektujcie plakat. Pamiętajcie, że apostołstwo polega na głoszeniu Jezusa przez słowa i dobre uczynki.

Daj uczniom kilka minut na pracę. Poproś przedstawicieli każdej grupy o przedstawienie efektów pracy. Porozmawiajcie chwilę o tym, że apostołami mogą być nie tylko misjonarze wyjeżdżający na misję, ale wszyscy ludzie, także my.

Podsumuj: Codziennie możemy dawać piękny przykład wiary, dzieląc się z innymi tym, co mamy, pomagając potrzebującym i kierując się dobrem drugiego człowieka. Apostołowanie to nie tylko zadanie misjonarzy, księży albo sióstr zakonnych, ale także nas. Wszyscy jesteśmy do tego powołani. Do bycia apostołami zachęca nas sam Jezus, mówiąc: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu!”. Jesteśmy apostołami, kiedy mówimy innym o Jezusie, albo popełniamy dobre uczynki względem bliźnich.

5. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku (Stwórz współczesną definicję słowa „apostoł”).

Przykładowa odpowiedź:

APOSTOŁ to uczeń Jezusa, ktoś, kto głosi Dobrą Nowinę / głosi Bożą miłość.

Czasownik od tego słowa brzmi „apostołować”, czyli **głosić**.

Zadaniem każdego apostoła jest dziś **głoszenie wiary w Jezusa przez słowa oraz dobre uczynki**.

6. Poproś jednego z uczniów o przeczytanie opowiadania z części „Odpowiadam”.

Podczas II wojny światowej przed pewnym kościołem anglikańskim stał posąg Jezusa z wyciągniętymi rękami. Napis pod nim brzmiał: „Przyjdźcie do mnie wszyscy, którzy utrudzeni i obciążeni jesteście”. Gdy spadły bomby, kościół został zniszczony, a posąg wysadzony w powietrze. Kiedy po wojnie zaczęto odbudowywać świątynię, odkryto fragmenty Jezusowej rzeźby. Zachował się tułów Chrystusa, ale ręce rozpadły się na miliony kawałeczków, więc w żaden sposób nie dało się ich uratować. Członkowie tamtejszego kościoła mogli poprosić o naprawienie rzeźby i wykonanie Chrystusowych ramion, ale podjęli zupełnie inną decyzję. Posąg Jezusa Chrystusa do dziś stoi przed londyńskim kościołem bez ramion. Zmieniono tylko podpis, który brzmi: „Chrystus nie ma rąk – oprócz naszych rąk. Chrystus nie ma ramion – oprócz naszych ramion”. Ta historia pokazuje, że to my jesteśmy ciałem Chrystusa, jesteśmy jego wysłannikami. On porusza się za pomocą naszych stóp, przytula potrzebujących za pomocą naszych ramion i przemawia naszymi ustami.

Zacznij rozmowę kierowaną:

- Gdzie stała rzeźba Chrystusa z wyciągniętymi ramionami? (przed kościołem anglikańskim)
- Jak brzmiał napis pod figurą? („Przyjdźcie do mnie wszyscy, którzy utrudzeni i obciążeni jesteście”)
- Który fragment figury ocalał po bombardowaniu? (tułów)
- Jaką decyzję podjęli członkowie tamtejszego kościoła? (nie naprawili rzeźby, zostawili figurę bez rąk)
- Jaki podpis pod figurą znajduje się obecnie? („Chrystus nie ma rąk – oprócz naszych rąk. Chrystus nie ma ramion – oprócz naszych ramion”)

Podsumuj: Mamy być stopami, ramionami i głosem Jezusa, a więc mamy czynić dobro w Jego imieniu. Miłość Bożą możemy głosić wszędzie tam, gdzie jesteśmy: w szkole, w domu, podczas zabawy z przyjaciółmi.

7. Poproś, by uczniowie wymienili cechy, którymi powinien wyróżniać się apostoł (np. wiara, odwaga, cierpliwość, troska, mądrość, wrażliwość). W ramach podsumowania poproś o wykonanie ćwiczenia 1 (Zastanów się, w jaki sposób możesz pokazywać, że jesteś apostołem Jezusa. Swoje propozycje wynotuj poniżej. Wykonaj ćwiczenie według wzoru).

Przykładowa odpowiedź:

*Jestem apostołem Jezusa, kiedy...
...pomagam mamie w przygotowaniu obiadu.
...zajmuję się młodszym rodzeństwem.
...pomagam tacie w porządkach.
...wyręczam babcię w zakupach.
...dzielę się z kolegą drugim śniadaniem w szkole.*

8. Zaproponuj grę ewangelizacyjną. Wytłumacz zasady: po całej klasie (ławkami) będzie krążyła klepsydra. Jeden z uczniów będzie odmierzał czas (jak w grze „5 sekund”), natomiast drugi będzie losował pytanie (po kolei podajesz uczniom pudełko ze zwinionymi pytaniami, a oni losują po jednym ruloniku). Pierwszy uczeń zaczyna odmierzać czas, kiedy drugi rozwija paperek. Każdy uczeń powinien raz odmierzać czas i raz odpowiadać na pytanie. Poprawne odpowiedzi podano poniżej (numer pytania odpowiada numerowi odpowiedzi).

Pytania:

1. Jak mieli na imię pierwsi ludzie?
2. Czym trudnił się Kain?
3. Co to znaczy, że Bóg jest wszechmocny?
4. Inna nazwa Pisma Świętego to...
5. Biblia dzieli się na...
6. Ostatnia księga Pisma Świętego to...
7. Co wyraża postawa klęcząca podczas modlitwy?
8. Która część Pisma Świętego opowiada o działalności Jezusa Chrystusa?
9. Co to znaczy, że Bóg jest wieczny?
10. Wymień dwa przykładowe gatunki literackie, które można znaleźć w Biblii.
11. Postawa stojąca podczas modlitwy wyraża...
12. Która część Pisma Świętego opowiada o działalności proroków?
13. Jak nazywa się część Mszy Świętej, podczas której czyta się słowo Boże?
14. Jak nazywa się pierwsza księga Pisma Świętego?
15. Co wyraża postawa siedząca podczas modlitwy?
16. Jaką ofiarę złożył Bogu Abel?
17. Jak nazywamy statek, który ocalał z wód potopu?
18. Kto znajdował się w arce?

19. Jak mieli na imię synowie Izaaka?
20. Gdzie trafił Józef sprzedany do niewoli przez swych braci?
21. Jak nazywał się prorok, którego Bóg posłał do Niniwy?
22. Komu Bóg polecił wyprowadzić Izraelitów z Egiptu?
23. Dziesięć przykazań Bożych to inaczej...
24. Jak nazywali się bracia, których nazywamy dzisiaj apostołami Słowian?
25. Jak nazywał się Święty, patron dzieci i młodzieży, który pochodził z Rostkowa?
26. Pierwsza część tajemnic różańcowych to tajemnice...
27. O czym zapomniały panny nierozsądne?
28. Wymień dwa uczynki miłosierdzia względem duszy.
29. Kto założył Kościół?
30. Wymień cztery przymioty Kościoła.

Odpowiedzi:

1. Adam i Ewa
2. Zajmował się rolnictwem, pracował na polu
3. Może wszystko uczynić
4. Biblia
5. Księgi
6. Apokalipsa
7. Pokorę, uniżenie
8. Nowy Testament
9. Zawsze był, jest i będzie
10. List, psalm, przypowieść
11. Gotowość do działania
12. Stary Testament
13. Liturgia słowa
14. Księga Rodzaju
15. Słuchanie, skupienie, rozmyślanie
16. Ofiarował Bogu najlepsze zwierzęta ze swego stada
17. Arka
18. Noe i jego rodzina, po parze zwierząt z każdego gatunku
19. Ezaw i Jakub
20. Do Egiptu
21. Jonasz
22. Mojżeszowi

23. Dekalog
24. Cyryl i Metody
25. Stanisław
26. Radosne
27. O oliwie do lamp
28. Np. grzeszących upominać, nieumiejętnych pouczać, wątpiącym dobrze radzić, strapiionych pocieszać, krzywdy cierpliwie znosić, urazy chętnie darować, modlić się za żywych i umarłych (mogą być też przykłady)
29. Jezus
30. Jeden, święty, powszechny i apostołski

9. Jeśli jest taka możliwość, poproś o rozwiązanie testu sprawdzającego znajomość wiedzy z całego rozdziału. Do quizu odsyła kod QR zamieszczony na początku części „Moje notatki”. Możesz też poprosić uczniów, by rozwiązywali test w domu.

10. Zachęć uczniów do modlitwy wstawienniczej w intencjach ludzi całego świata.

Panie Jezu, prosimy Cię za ludzi z różnych krajów świata, aby poznali Ciebie, jedynego Pana. Ciebie prosimy...

WIELKI POST CZASEM ZATRZYMANIA

CEL GŁÓWNY: Zachęcenie uczniów do dobrego przeżycia czasu Wielkiego Postu.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wie, kiedy zaczyna się i kończy okres Wielkiego Postu;
- odkrywa znaczenie słów Jezusa o jałmużnie, modlitwie i poście;
- wyjaśnia, na czym może polegać trening duszy.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, pogadanka, praca plastyczna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się do Ducha Świętego:

Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze, dodaj nam ochoty i zdolności, aby ta nauka była dla nas pożytkiem doczesnym i wiecznym. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

2. Wprowadź uczniów w temat katechezy. Spytań, czy uczniowie lubią oglądać zawody sportowe. Poproś, by wymienili kilka dyscyplin, które najbardziej ich interesują.

Spytań: *Jak myślicie, od czego zależy, czy ktoś osiąga sukcesy sportowe, czy nie?* (padną różne odpowiedzi: od talentu, od szczęścia, od Boga – powinna też paść odpowiedź, że od tego, czy trenują).

Podsumuj: *Oglądając sukcesy sportowców, rzadko zastanawiamy się nad tym, ile trudu kosztowało ich osiągnięcie tak dobrych wyników. Nawet najbardziej utalentowani sportowcy codziennie poświęcają dużo czasu na trening.*

Spuentuj: *Tak jak sportowcy muszą pracować nad swoją siłą i kondycją fizyczną, my powinniśmy pracować nad naszą kondycją duchową. Szczególnym czasem pracy nad duszą może być okres Wielkiego Postu. To idealny moment, by zacząć trening... duszy.*

3. Spytaj: *Jak myślicie, na czym może polegać trening duszy?*

Wysłuchaj wypowiedzi chętnych uczniów. Mogą paść odpowiedzi: na modlitwie, na skupianiu się na czytanej słowie Bożym, na ćwiczeniu cierpliwości.

4. Poproś uczniów o wykonanie ćwiczenia 1 (projekt graficzny *Jak człowiek może ćwiczyć swoją duszę?*).

Podsumuj: *Możemy ćwiczyć naszą duszę poprzez modlitwę, dobre postanowienia, uczynki miłosierne. Warto znaleźć czas, by zatrzymać się w codziennym zabieganiu i znaleźć chwilę na refleksję nad swoim życiem.*

5. Powiedz, że za chwilę przeczytacie fragment wywiadu z kimś, kto miał szczególną okazję ćwiczyć się w sztuce refleksji.

Opowiedz o Jaśku Meli:

Jan Mela to polski podróżnik i działacz społeczny (jest współzałożycielem fundacji „Poza Horyzonty”). Został najmłodszym w historii zdobywcą obu biegunów (dokonał tego wyczynu w ciągu jednego roku!). Jest pierwszą osobą niepełnosprawną, której się to udało. Jasiek zdobył też szczyty górskie takie jak Kilimandżaro i Elbrus. Doznał wypadku w wieku 13 lat. Wszedł do niezabezpieczonej stacji transformatorowej na placu zabaw w Malborku. Padał deszcz, a on dotknął przewodów elektrycznych. Poraził go prąd. Kiedy odzyskał przytomność, niezwłocznie przewieziono go do szpitala w Gdańsku, gdzie po trzech miesiącach leczenia podjęto decyzję o amputacji lewego podudzia i prawego przedramienia.

Przeczytamy teraz fragment wywiadu z Janem Melą*.

---

* *Jestem! Nie musisz się drzeć*, rozmowa Marcina Jakimowicza z Janem Melą, „Gość Niedzielny” nr 10/2010.

Idziesz na biegun. Obok Marek Kamiński. Modlicie się razem czy wstydzicie się takich gestów?

Modlitwa była elementem podróży. Szliśmy we czterech (z Wojtkami Moskałem i Ostrowskim). I mimo że idzie jeden chłop za drugim, to tak naprawdę idziesz sam. Wypełnia cię wielka cisza. Przed wyprawą cieszysz się: „Będę miał czas na przemyślenia”, a potem okazuje się, że nie starcza ci myśli na wypełnienie całego czasu. Brniesz przez śnieg dzień-godzin dziennie. Opracowałem na to pewien patent. Dostosowałem swoją modlitwę do tempa marszu. Szedłem tak: Zdrowaś Maryjo, krok, taskiś pełna, krok. Z nogi na nogę.

Sporo różańców zostawiłeś na tych biegunach...

Można by zbawić pół świata (śmiech). Po powrocie słyszę, że Marek na jakiejś konferencji mówi: Idąc, modliłem się w ciszy, krok za krokiem. Nie wiedziałem o tym. Nigdy o tym nie gadaliśmy.

6. Przeczytajcie na głos fragment Ewangelii św. Mateusza.

Strzeżcie się, żebyście uczynków pobożnych nie wykonywali przed ludźmi po to, aby was widzieli; inaczej bowiem nie będziecie mieli nagrody u Ojca waszego, który jest w niebie. Kiedy więc dajesz jałmużnę, nie trąb przed sobą, jak obłudnicy czynią w synagogach i na ulicach, aby ich ludzie chwaili. Zaprawdę, powiadam wam: ci otrzymali już swoją nagrodę. Kiedy zaś ty dajesz jałmużnę, niech nie wie lewa twoja ręka, co czyni prawa, aby twoja jałmużna pozostała w ukryciu. A Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odda tobie. Gdy się modlicie, nie bądźcie jak obłudnicy. Oni lubią w synagogach i na rogach ulic wystawać i modlić się, żeby się ludziom pokazać. Zaprawdę, powiadam wam: otrzymali już swoją nagrodę. Ty zaś, gdy chcesz się modlić, wejdź do swej izdebki, zamknij drzwi i módl się do Ojca twego, który jest w ukryciu. A Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odda tobie (...). Kiedy pościcie, nie bądźcie posępni jak obłudnicy. Przybierają oni wygląd ponury, aby pokazać ludziom, że poszczą. Zaprawdę, powiadam wam, już odebrali swoją nagrodę. Ty zaś, gdy pościsz, namaść sobie głowę i umyj twarz, aby nie ludziom pokazać, że pościsz, ale Ojcu twemu, który jest w ukryciu. A Ojciec twój, który widzi w ukryciu, odda tobie. (Mt 6,1–6.16–18)

Powiedz: Ten fragment Pisma Świętego może być dla nas przestaniem na czas Wielkiego Postu. Najważniejsze rzeczy dokonują się w naszym wnętrzu.

trzu. W tym szczególnym okresie warto zatrzymać się na chwilę i zastanowić nad swoją wiarą. Czas postu to czas modlitwy i jałmużny – nie chodzi tu wyłącznie o pomoc materialną, ale również o uczynki miłosierdzia.

7. Spytaj: *Jak długo trwa Wielki Post?*

Wysłuchaj kilku odpowiedzi. Powiedz: *Wielki Post zaczyna się w Środę Popielcową i trwa do Mszy Wieczery Pańskiej w Wielki Czwartek.*

Powiedz: *W tym okresie podejmujemy różne postanowienia. Podajcie swoje propozycje postanowień, które mogą pomóc nam owocnie przeżyć ten czas. Chętni uczniowie mogą przedstawić swoje postanowienia.*

8. Wykonajcie ćwiczenie 2 w podręczniku (*Ułóż swoją własną modlitwę wielkopostną*).

9. Poproś, by każdy uczeń pomodlił się słowami napisanej przez siebie modlitwy.

TRIDUUM PASCHALNE

55

CEL GŁÓWNY: Zachęcenie uczniów do głębszego i świadomego uczestnictwa w obchodach Triduum Paschalnego.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- omawia liturgiczne obrzędy Triduum Paschalnego;
- uzasadnia religijny wymiar uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego;
- odkrywa w sobie potrzebę głębszego zjednoczenia z Chrystusem w tajemnicy śmierci i zmartwychwstania Pańskiego;
- angażuje się w parafialną liturgię Triduum Paschalnego.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca z obrazem (prezentacja multimedialna).

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, prezentacja multimedialna *Triduum Paschalne*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się.
2. Rozpocznij rozmowę o tym, jak w domach przebiegają ostatnie dni przed świętami Wielkanocy. Uczniowie opowiadają o przygotowaniach do świąt (prawdopodobnie wymienią takie czynności jak sprzątanie, pieczenie mazurków i babek wielkanocnych, dekorowanie jajek...).
3. Następnie zwróć uwagę uczniów na to, że równie ważne – a nawet ważniejsze – jest przygotowanie duchowe na radość Zmartwychwstania.

Spytaj: *Jak myślicie, na czym polega takie przygotowanie duchowe?*

Wysłuchaj propozycji. W razie potrzeby naprowadź uczniów na oczekiwane odpowiedzi. Powinno paść, że przygotowanie duchowe polega na przystępowaniu do spowiedzi, udziale w rekolekcjach, uczestnictwie w liturgii Triduum Paschalnego.

4. Spytaj: *Który z uczniów Jezusa pozostał z Nim aż do końca?*

Być może padnie prawidłowa odpowiedź (Święty Jan). Przedstaw uczniom postać Świętego Jana – ucznia, którego Jezus szczególnie umiłował. Zwróć uwagę na to, że Jan był obecny w wydarzeniach paschalnych:

- a) Święty Jan towarzyszył Jezusowi podczas ostatniej wieczerzy.
- b) Towarzyszył też Jezusowi (razem z Piotrem i Jakubem) w Ogrójcu, gdzie Jezus się modlił i został pojmany.
- c) Był świadkiem procesu.
- d) Jako jedyny z uczniów był obecny pod krzyżem.

Powiedz: *O tym, że Jan stał pod krzyżem, mówi fragment biblijny dołączony do dzisiejszej katechezy. Przeczytaj go.*

A obok krzyża Jezusowego stały: Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena. Kiedy więc Jezus ujrzał Matkę i stojącego obok Niej ucznia, którego miłował, rzekł do Matki: „Niewiasto, oto syn Twój”. Następnie rzekł do ucznia: „Oto Matka twoja”. I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie. (J 19,25–27)

Dodaj, że Święty Jan był pierwszym apostołem, który pojawił się przy pustym grobie w niedzielny poranek.

5. Powiedz, że omówicie sobie przebieg kolejnych dni Triduum Paschalnego.

6. Włącz prezentację. Charakteryzując poszczególne dni, przetaczaj slajdy (moment, w którym należy kliknąć, zaznaczono wykrzyknikiem).

Triduum Paschalne (!) rozpoczyna się w Wielki Czwartek (!). W tym dniu wspominamy ostatnią wieczerzę, ostatnie wspólne spotkanie Jezusa z apostołami (!). Jest to święto Eucharystii i kapłaństwa. Tego dnia Jezus polecił nam wszystkim, byśmy na Jego pamiątkę spotykali się na łamaniu chleba (to znaczy na Eucharystii). Umył też nogi swym uczniom,

by pamiętali, że mają służyć, a nie rządzić. Dlatego podczas liturgii Wielkiego Czwartku celebrans obmywa stopy dwunastu osobom (!).

Msza Święta w tym dniu jest szczególnie uroczysta, a przy ołtarzu są zgromadzeni wszyscy kapłani (!).

Po zakończeniu Eucharystii kapłan znosi Najświętszy Sakrament do ciemnicy (!). Miejsce to ma nam przypominać, że tej nocy Jezus, gdy modlił się w Ogrodzie Oliwnym, został aresztowany.

Kolejny dzień Triduum Paschalnego (!) to **Wielki Piątek**. Wspominamy wówczas mękę i śmierć Jezusa na krzyżu (!). Tego dnia nie odprawia się Mszy Świętej – chrześcijanie spotykają się w kościele na liturgii Męki Pańskiej, która rozpoczyna się w całkowitej ciszy. Najpierw księża przychodzą przed ołtarz i oddają cześć Ukrzyżowanemu, kładąc się twarzą do ziemi (!).

Po chwili modlitwy wstają i rozpoczyna się liturgia słowa. Po wysłuchaniu słowa Bożego następuje odsłonięcie Krzyża (!).

Poproś uczniów o uzupełnienie ćwiczenia 2 w podręczniku (mają uzupełnić dialog celebransa i wiernych podczas odsłonięcia krzyża).

KAPŁAN: Oto drzewo Krzyża, na którym zawisło zbawienie świata.
WIERNI: Pójdźmy z pokłonem.

Po odsłonięciu krzyża rozpoczyna się adoracja (!). W tym dniu Krzyż jest równy Najświętszemu Sakramentowi, to znaczy: jest w nim obecny Jezus Chrystus. Dlatego umieszcza się go w centralnej części kościoła, na przykład przed ołtarzem.

Po adoracji krzyża udzielana jest Komunia Święta.

Na koniec nabożeństwa kapłan przenosi Najświętszy Sakrament – przy dźwięku kołatek – do Grobu Pańskiego. Wierni pozostają przy nim na modlitwie (!) do późnych godzin. Można się przy nim modlić także kolejnego dnia, w Wielką Sobotę (!), gdy przychodzimy do kościoła, aby poświęcić pokarmy na stół wielkanocny (!).

W **Wielką Sobotę** po zmroku gromadzimy się na Wigilii Paschalnej (!), która jest już świętem Zmartwychwstania (!).

Jej pierwsza część, liturgia światła, odbywa się przed kościołem, przy ognisku. Od poświęconego ognia kapłan zapala pascha (!) i wnosi go do kościoła.

Przerwij opowiadanie. Włącz kolejny slajd (symbolika paschału). Omów poszczególne elementy. Powiedz: *Ogień symbolizuje światło Chrystusa („w nim było życie”), zaś воск nawiązuje do słów orędzia paschalnego, w którym jest mowa o „owocu pracy pszczelego roju”. Alfa i omega to pierwsza i ostatnia litera alfabetu greckiego, symbolizują Chrystusa, który jest początkiem i końcem. Rok – potwierdza, że Jezus jest z nami zawsze, w każdej chwili. Krzyż to symbol chrześcijaństwa, męki i śmierci Chrystusa, a czerwone gwoździe symbolizują rany Chrystusa.*

Poproś o wykonanie ćwiczenia 3 w podręczniku (*Narysuj znaki, które widzisz na paschale*). Sprawdźcie poprawność jego wykonania (na paschale powinny widnieć: litery A i Ω, znak krzyża, rok, czerwone gwoździe symbolizujące rany Chrystusa).

Powiedz: *Wróćmy teraz do wielkosobotniej liturgii. Kiedy kapłan wnosi do kościoła paschał, wszyscy zgromadzeni zapalają od niego swoje świece i w ich blasku rozpoczyna się starożytny radosny hymn o zmartwychwstaniu – Exultet.*

Poproś jednego z uczniów o przeczytanie fragmentu orędzia (tekst znajduje się w podręczniku w części „Modlę się”).

*Weselcie się już, zastępy Aniołów, w niebie:
weselcie się, słudzy Boga.
Niechaj zabrzmiały dzwony głoszące zbawienie,
gdy Król tak wielki odnosi zwycięstwo.
Raduj się, ziemio, opromieniona tak niezmiernym blaskiem,
a oświecona jasnością Króla wieków,
poczuj, że wolna jesteś od mroku, co świat okrywa!
Zdobny blaskiem takiej światłości,
raduj się, Kościele święty, Matko nasza!*

Powiedz: *Tej nocy czytań jest znacznie więcej niż zwykle. Możemy w nich usłyszeć całą historię zbawienia. Najpierw odczytywane są teksty ze Starego Testamentu, potem z Nowego Testamentu. Przed czytaniem Nowego Testamentu przy dźwiękach dzwonów i dzwonek śpiewa się głośno i radosno „Chwała na wysokości Bogu”, a przed Ewangelią wybrzmiewa „Alleluja”.*

Kolejna część nabożeństwa to liturgia chrzcielna (!), która przypomina, że chrzest jest początkiem naszego życia w wierze. Odnawiamy wów-

czas swoje przyrzeczenia chrzcielne (!). Czasami udzielany jest też sakrament chrztu, zwłaszcza osobom dorosłym.

Po liturgii eucharystycznej odbywa się procesja rezurekcyjna – wychodzimy z kościoła, śpiewając radosne „alleluja” i głosząc wszystkim, że Chrystus zmartwychwstał! W niektórych parafiach procesja rezurekcyjna odbywa się rano w Niedzielę Zmartwychwstania.

Triduum Paschalne kończy się nieszporem w Niedzielę Zmartwychwstania.

7. Poproś o wykonanie ćwiczenia 1 (uczniowie mają dopasować wydarzenia do odpowiednich dni).

Prawidłowe rozwiązanie:

WIELKI CZWARTEK – OSTATNIA WIECZERZA

WIELKI PIĄTEK – UKRZYŻOWANIE

WIELKA SOBOTA – CHRYSZTUS LEŻY W GROBIE

WIELKANOC (NOC PASCHALNA) – ZMARTWYCHWSTANIE

8. Zachęć uczniów do uczestnictwa w obrzędach w swoich parafiach.

Powiedz: *Zbliżają się najważniejsze dni roku liturgicznego. Wszystkie domowe tradycje mają nam pomóc przeżywać święta Wielkanocy, ale nie zastąpią one uczestnictwa w liturgii Triduum Paschalnego.*

9. Pomódlcie się na koniec: *Ojcze nasz...*

ZESŁANIE DUCHA ŚWIĘTEGO

CEL GŁÓWNY: Poznanie prawdy, że Duch Święty ożywia i umacnia wiarę.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- wie, kim jest Duch Święty;
- wymienia znaki towarzyszące zesłaniu Ducha Świętego i jego skutki w życiu apostołów;
- wie, kiedy został napełniony Duchem Świętym;
- wie, że Duch Święty umacnia chrześcijanina do bycia świadkiem Jezusa;
- wyjaśnia, na czym polega działanie Ducha Świętego w życiu wierzących.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, opowiadanie, rozmowa kierowana, film, praca w grupach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, film nr 51 z serii 3MC – Trzyminutowy Katechizm: *Kto to jest Duch Święty?**, komputer z dostępem do internetu, rzutnik lub tablica interaktywna, mały wiatraczek na baterie albo suszarka podróżna, cienka apaszka.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Zaproponuj modlitwę do Ducha Świętego.
2. Powiedz: *Są takie zjawiska, których nie można zobaczyć, ale mamy pewność, że istnieją. Możemy ich doświadczyć. Za chwilę podpowiem wam, o jakie zjawiska może chodzić.*

---

* Dostępny online: <https://www.youtube.com/watch?v=v20Sve8ePfA> (3:04, film warto przygotować przed katechezą, by uniknąć wyświetlania reklam podczas lekcji).

Poproś jednego z uczniów, by ci asystował (dziewczynka z długimi, rozpuszczonymi włosami będzie świetną modelką). Podaj uczniowi apaszkę i poproś, by trzymał ją luźno w wyciągniętej dłoni. Włącz wiatraczek lub suszarkę i nakieruj go na materiał (i włosy modelki, jeśli asystuje ci dziewczynka).

Po chwili spytaj:

- Czy widzicie coś między wiatrakiem a apaszką? (nie)
- Co się dzieje? (powstaje wiatr, podmuch, który rusza apaszką i włosami)

Podziękuj asystentowi i podsumuj: *Choć nie widać podmuchu wiatru, apaszka się porusza. Dostrzegamy efekty jego działania, ale nie widzimy wiatru. Jest wiele takich zjawisk, których nie widzimy, ale odczuwamy skutki ich działania. Czy potraficie wymienić podobne przykłady?* (prąd elektryczny, fale radiowe, powietrze...).

3. Zauważ, że czasami nie potrafimy dostrzec również innych, bardziej przyziemnych rzeczy albo emocji. Powiedz, że przeczytasz teraz opowiadanie, które właśnie o tym mówi.

Każdego poranka bogaty i wszechpotężny król Bengodi odbierał hołdy swoich poddanych. W swoim życiu zdobył już wszystko, co można było zdobyć, i zaczął się trochę nudzić.

Pośród różnych poddanych, zjawiających się codziennie na dworze, pojawiał się również punktualnie pewien cichy żebrak. Przynosił on królowi jabłko, a potem oddalał się równie cicho, jak wchodził.

Król, przyzwyczajony do otrzymywania wspaniałych darów, przyjmował ten podarunek z odrobiną ironii i pobłażania, a gdy tylko żebrak się odwracał, drwił sobie z niego, a wraz z nim cały dwór.

Jednak żebrak tym się nie zrażał. Powracał każdego dnia, by przekazać królewskim dłoniom kolejny dar.

Król przyjmował go rutynowo i odkładał natychmiast do przygotowanego na tę okazję koszyka znajdującego się blisko tronu. Były w nim wszystkie jabłka cierpliwie i pokornie przekazywane przez żebraka. Kosz był już przepiętny.

Pewnego dnia ulubiona królewska małpa wzięła jedno jabłko i ugryzła je, po czym plując nim, rzuciła pod nogi króla. Monarcha oniemiał z wrażeń, gdy dostrzegł wewnątrz jabłka migoczącą perłę.

Rozkazał natychmiast, aby otworzono wszystkie owoce z koszyka. W każdym z nich znajdowała się taka sama perła.

Zdumiony król kazał zaraz przywołać do siebie żebraka i zaczął go przepytывать.

- Przynosiłem ci te dary, Wasza Wysokość - odpowiedział człowiek - abyś mógł zrozumieć, że życie obdarza cię każdego dnia niezwykłym prezentem, którego ty nawet nie dostrzegasz i wyrzucasz do kosza. Wszystko dlatego, że jesteś otoczony nadmierną ilością bogactw. Tym niezwykłym prezentem jest każdy rozpoczynający się nowy dzień**.

4. Zaczynij rozmowę kierowaną:

- Jaki prezent dla króla codziennie przynosił żebrak? (jabłko, w którym była perła)
- Co widział król? (jabłko)
- Dlaczego król nie mógł dostrzec perły? (drwił z daru żebraka, nie przyglądał się dokładnie, nie przypuszczał, że żebrak może przynieść coś cennego, co by go zadowoliło)

Podsumuj: *Król codziennie otrzymywał bardzo cenny dar, ale nie dostrzegał jego wartości. Był przekonany, że żebrak nie może dać mu nic wartościowego. Na dzisiejszej lekcji będziemy mówić o darze, który Pan Jezus przekazał apostołom, a także nam. To dar, którego nie widać - jak perła, której nie dostrzegał król - ale bardzo cenny i potrzebny.*

5. Poproś uczniów, by rozwiązali rebus z ćwiczenia 3. Powiedz, że rozwiązanie naprowadzi ich na odpowiedź, o jaki dar chodzi (DUCH ŚWIĘTY).

6. Jeśli masz dostęp do internetu, włącz film nr 51 z serii 3MC - Trzyminutowy Katechizm: Kto to jest Duch Święty?

Po obejrzeniu filmu zapowiedz pracę w grupach (po cztery osoby, tak jak przypadają ławki). Powiedz, że odtworzysz film jeszcze raz, a uczniowie mają jak najwięcej zapamiętać, by odpowiedzieć na pytania.

Podpowiedz, że uczniowie mogą notować odpowiedzi w części „Moje notatki”. Poniżej podano cztery pytania i przykładowe odpowiedzi.

- **Kim jest Duch Święty?** (*Duch Święty to trzecia osoba Trójcy Świętej; pochodzi On od Ojca i Syna; Duch Święty jest miłością między Ojcem a Synem*)

** B. Ferrero, *Jabłko*, w: *365 krótkich opowiadań dla ducha*, t. I, Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa 2020.

- **Co się dzieje, kiedy naśladowujemy Chrystusa?** (Miłość Boża, Duch Święty, wlewa się do naszych serc, a my stajemy się świątynią Ducha Świętego, Jego mieszkaniem; wraz z Duchem otrzymujemy Jego moc, wspiera On nasze działania)
  - **Do czego zostało porównane działanie Ducha Świętego w Kościele?** (do podróży żaglówką do Ameryki – dzięki sile wiatru płynie ona szybciej niż zwykła łódka, dzięki czemu możemy mieć pewność, że dotrzemy do celu wyprawy; podróż łódką symbolizuje życie bez Ducha, zaś podróż żaglówką oznacza życie z Duchem Świętym)
  - Ile żagli ma żaglówka symbolizująca Ducha Świętego? (siedem)
7. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku (Na czym polega działanie Ducha Świętego? Wpisz swoje pomysły na karteczki).

Sugerowane odpowiedzi:

pochodzi od Ojca i Syna / ma w nas swoje mieszkanie / moc Ducha Świętego wspiera nasze działania / pomaga w zachowaniu przykazań i pełnieniu uczynków miłości / pomaga nam w modlitwie / obdaruje darami, abyśmy mogli umacniać swoją wiarę

8. Wprowadź uczniów do przeczytania fragmentu biblijnego: *Apostołowie otrzymali dar Ducha Świętego w dniu Pięćdziesiątnicy. Było to żydowskie święto, na które wyznawcy judaizmu tłumnie przyjeżdżali do Jerozolimy. Obchodzili je 50 dni po święcie Paschy, dla upamiętnienia zawarcia przymierza na Synaju. Pan Jezus obiecał apostołom, że otrzymają Ducha Świętego jeszcze przed swoją śmiercią, bo wiedział, że będzie im bardzo potrzebny, że bez Niego nie wypełnią zadania, które im zlecił.*

Poproś o przeczytanie fragmentu z *Dziejów Apostolskich* albo sama odczytaj tekst.

Kiedy nadszedł wreszcie dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu. Nagle dał się słyszeć z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wichru, i napełnił cały dom, w którym przebywali. Ukazały się im też jakby języki ognia, które się rozdzielały, i na każdym z nich spoczął [jeden]. I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić. Przebywali wtedy w Jeruzalem pobożni Żydzi ze wszystkich narodów pod słońcem. Kiedy więc powstał ów szum, zbiegli się tłumnie i zdumiali, bo każdy słyszał, jak [tamci] przemawiali w jego własnym języku. (Dz 2,1–6)

9. Zaczynij rozmowę kierowaną:

- Gdzie znajdowali się wszyscy w dniu Pięćdziesiąticy? (w tym samym miejscu)
- Co wydarzyło się w dniu Pięćdziesiąticy? (było słychać szum, wiatr napętnił dom, pojawiły się języki ognia, apostołowie otrzymali Ducha Świętego)
- Jakie znaki towarzyszyły zstąpieniu Ducha Świętego? (wiatr, ogień)
- Co zmieniło się w życiu apostołów? (wyszli z Wieczernika i zaczęli odważnie głosić Chrystusa, mówiąc w różnych językach)

10. Podsumuj: *Apostołowie potrzebowali Ducha Świętego i Jego mocy, aby podjąć się zadania, które otrzymali od Jezusa przed Jego wniebowstąpieniem. Bez daru Ducha Świętego bali się, siedzieli zamknięci w Wieczerniku. Duch Święty, który na nich zstąpił, umocnił ich wiarę i dał im odwagę do głoszenia Ewangelii.*

11. Poproś o rozwiązanie ćwiczenia 1 w podręczniku (*Jakie znasz symbole Ducha Świętego? Wymień je*). Przykładowe odpowiedzi: woda, ogień, obłok, światło, gołąb.

12. Powiedz: *Każdy chrześcijanin, tak jak apostołowie, ma do spełnienia określone zadania. Mamy być świadkami Jezusa. Tak jak apostołowie potrzebujemy do tego pomocy Ducha Świętego, Jego mocy. Dzięki temu jesteśmy w stanie modlić się, rozumieć Pismo Święte, walczyć z pokusami, czynić dobro.*

Spytaj:

- Kiedy każdy z nas otrzymał Ducha Świętego? (w sakramencie chrztu świętego)
- W jaki sposób stajemy się świadkami Jezusa? (przykładowe odpowiedzi: przez podanie ręki do zgody, przeproszenie za wyrządzoną krzywdę, zgodną zabawę, bezinteresowną pomoc, unikanie wulgarnych słów w mowie...)

13. Przeczytajcie słowa piosenki z podręcznika lub odśpiewajcie ją.

*Duchu Święty, przyjdź, Duchu Święty, przyjdź.
Niech wiara zagości, nadzieja zagości,
niech miłość zagości w nas.
Niech pokój zagości, radość zagości,
niech szczęście zagości w nas.*

BOŻE CIAŁO – DOŚWIADCZENIE BOGA WŚRÓD NAS

CEL GŁÓWNY: Ukazanie uczniom istoty święta Bożego Ciała, które jest czasem doświadczenia obecności Boga wśród nas.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- poznaje historię ustanowienia święta Bożego Ciała;
- potrafi wyjaśnić istotę i znaczenie uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa;
- potrafi wymienić charakterystyczne cechy tego święta;
- odkrywa, że Jezus jest obecny w Najświętszym Sakramencie;
- wnioskuje, że Boże Ciało jest czasem doświadczenia obecności Boga wśród nas.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca w parach, praca w grupach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, tekst hymnu eucharystycznego* (załącznik 1 – do wydrukowania dla każdego ucznia), Pismo Święte (jedno na ławkę), 5 arkuszy bristolu, kolorowe pisaki i inne przybory.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Rozdaj uczniom kartki z tekstem hymnu eucharystycznego *Zbliżam się w pokorze*, którego autorstwo przypisywane jest Świętemu Tomaszowi z Akwinu.

---

* *Zbliżam się w pokorze*, w: *Bogu chwala. Modlitewnik dla dorosłych*, Wydawnictwo Świętego Wojciecha, Poznań 2008, s. 287–288.

1. *Zbliżam się w pokorze i niskości swej,
wielbię Twój majestat skryty w Hostii tej.
Tobie dziś w ofierze serce daję swe,
o, utwierdź w wierze, Jezu, dzieci Twe.*
2. *Mylą się, o Boże, w Tobie wzrok i smak;
kto się im poddaje, temu wiary brak;
ja jedynie wierzyć Twej nauce chcę,
że w postaci Chleba utaiłeś się.*
3. *Bóstwo swe na krzyżu skryłeś wobec nas,
tu ukryte z Bóstwem Człowieczeństwo wraz;
lecz w Oboje wierząc, wiem, że dojdę tam,
gdzieś przygarnął totora: do Twych niebios bram.*
4. *Jak niewierny Tomasz Twych nie szukam ran,
lecz wyznaję z wiarą, żeś mój Bóg i Pan.
Pomóż wierze mojej, Jezu, łaską swą,
ożyw mą nadzieję, rozpal miłość mą.*
5. *Tyś, coś upamiętnił śmierci Bożej czas,
Chlebie Żywy, życiem swym darzący nas;
spraw, bym dla swej duszy życie z Ciebie brał,
bym nad wszelką słodycz Ciebie poznać chciał.*

2. Nawiąż do słów modlitwy i zwróć uczniom uwagę, że Pan Jezus jest obecny w Najświętszym Sakramencie w wyjątkowy sposób. Czasami trudno nam przyjąć to do wiadomości, ale tak jest. Niełatwo zrozumieć, że choć nie widzimy Jezusa, jest obecny wśród nas w sposób sakramentalny – pod postaciami eucharystycznymi chleba i wina. Kościół od samego początku wierzył w realną obecność Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie.

Dodaj, że ludzie współcześni Jezusowi nie potrafili dostrzec w nim bóstwa, my zaś – patrząc na Hostię – często nie widzimy Jego człowieczeństwa.

3. Spytaj:

- W jaki sposób możemy doświadczyć obecności Pana Boga w swoim życiu? Gdzie możemy Go spotkać? (podczas Mszy Świętej, w słowie Bożym, w komunii, w drugim człowieku, podczas modlitwy)
- Dlaczego Pan Jezus chciał z nami pozostać? (bo nas kocha i obiecał, że będzie z nami aż do skończenia świata)

4. Rozdaj uczniom Pismo Święte. Poproś, by pracowali w parach. Ich zadaniem jest odszukać fragment Ewangelii św. Mateusza: 28,16–20, a następnie odpowiedzieć na pytania z ćwiczenia 1 w podręczniku.

Przykładowe rozwiązanie:

Gdzie udało się jedenastu uczniów Jezusa? **Do Galilei, na górę.**

O co poprosił uczniów Jezus? **Aby poszli i nauczali.**

Jak długo Jezus będzie z nami? **Po wszystkie dni aż do skończenia świata.**

Gdzie możemy Go spotkać? **W komunii, w kościele...**

5. Przeczytajcie fragment Ewangelii św. Jana.

Rzekł do nich Jezus: „Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Jeżeli nie będziecie spożywali Ciała Syna Człowieczego ani pili Krwi Jego, nie będziecie mieli życia w sobie. Kto spożywa moje Ciało i pije moją Krew, ma życie wieczne, a Ja go wskrzeszę w dniu ostatecznym. Ciało moje jest prawdziwym pokarmem, a Krew moja jest prawdziwym napojem. Kto spożywa moje Ciało i Krew moją pije, trwa we Mnie, a Ja w nim”. (J 6,53–56)

Zacznij rozmowę kierowaną:

- O czym Jezus mówił do Żydów? (wskazywał, że kto nie będzie spożywał Jego Ciała i pił Jego Krwi, nie będzie miał w sobie życia)
- Jaką złożył obietnicę? (kto przyjmuje Jego ciało i pije Jego Krew, będzie miał życie wieczne)
- Co mówił o swoim Ciele i Krwi? (Jego Ciało jest prawdziwym pokarmem, a Krew prawdziwym napojem)
- O czym zapewnił nas Jezus? (kto spożywa Jego Ciało, trwa w Nim, a On w nas)

Skomentuj: *Chrystus ustanowił Eucharystię podczas Ostatniej Wieczerzy. Kościół obchodzi uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa, zwaną Bożym Ciałem, aby podziękować Panu Jezusowi za obecność w Najświętszym Sakramencie, upamiętnić ustanowienie przez Niego Eucharystii oraz zadośćuczynić za znieważanie Najświętszego Sakramentu. Tego dnia wierni wychodzą z kościoła i idą w uroczystej procesji do czterech ołtarzy – symbolizują one cztery strony świata, a także czterech ewangelistów. Przy każdym ołtarzu czytane są fragmenty Ewangelii związane z Eucharystią.*

6. Podziel uczniów na pięć grup, każdej podaj arkusz bristolu oraz kolorowe pisaki. Poproś: *Narysujcie poszczególnych uczestników procesji.*

Grupa I – ministranci niosący krzyż

Grupa II – ministranci z dzwonekami

Grupa III – dziewczynki sypiące kwiatki

Grupa IV – ksiądz z monstrancją i osoby niosące baldachim nad księdzem

Grupa V – wierni uczestniczący w procesji

Kilkanaście minut później podsumuj pracę. Wykonane plakaty ułóżcie w odpowiedniej kolejności.

Podsumuj: *Procesja w święto Bożego Ciała jest znakiem wiary w obecność Jezusa w Najświętszym Sakramencie. Podczas procesji zapraszamy Pana Boga do miejsc, w których mieszkamy, uczymy się, pracujemy i odpoczywamy.*

7. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku (*Napisz wiadomość do przyjaciela lub przyjaciółki, w której zaprosisz jego lub ją na procesję w święto Bożego Ciała.*)
8. Powiedz: *Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (Boże Ciało) została ustanowiona na życzenie Pana Jezusa, który prosił o osobne święto ku czci Najświętszej Eucharystii podczas objawień Świętej Julianny z Cornillon, przeoryszy klasztoru augustianek w Mont Cornillon w pobliżu Liège w 1245 roku. Biskup Liège, Robert, spełnił życzenie Pana Jezusa. Pierwsza procesja eucharystyczna odbyła się w 1246 roku, a święto Bożego Ciała dla całego Kościoła ustanowił papież Urban IV w 1264 roku. W Polsce święto to obchodzone jest od 1320 roku, czyli od czasów króla Władysława Łokietka. Święto obchodzone jest w czwartek po uroczystości Najświętszej Trójcy.*
9. Poproś, by uczniowie przeczytali w domu tekst z części „Spotykam” (podręcznik). Zapoznają się z postacią Świętej Julianny.
10. Pomódlcie się na koniec słowami modlitwy z podręcznika:

Panie Jezu, Ty jesteś obecny pod postacią chleba w Najświętszym Sakramencie. Moje oczy Cię nie widzą, ale w sercu słyszę Twoje słowa, że jesteś tu obecny i jesteś z nami aż do skończenia świata. Pragnę Ci podziękować za Twoją dobroć i miłość do mnie. Błogosław mojej rodzinie, przyjaciołom i wszystkim, których dziś spotkam. Bądź uwielbiony, Panie Jezu, w Hostii utajony!

OBIETNICE NAJŚWIĘTSZEGO SERCA PANA JEZUSA

CEL GŁÓWNY: Poznanie obietnic Serca Jezusa związanych z odprawianiem nabożeństwa pierwszych piątków miesiąca i wynagrodzenia za grzechy świata.

CELE SZCZEGÓLWE – UCZEŃ:

- wie, jakie obietnice Jezus złożył tym, którzy odprawiają nabożeństwo pierwszych piątków miesiąca;
- wnioskuje, że Jezus z miłości do człowieka pozostawił nabożeństwo pierwszych piątków miesiąca;
- odkrywa, że nabożeństwo pierwszych piątków miesiąca związane jest z wynagrodzeniem Jezusowi za popełnione grzechy;
- pragnie odprawiać nabożeństwa pierwszych piątków miesiąca.

METODY: praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca z obrazem (prezentacja multimedialna).

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: podręcznik z ćwiczeniami, prezentacja multimedialna *Motyw serca*, komputer z dostępem do internetu, rzutnik albo tablica interaktywna.

PRZEBIEG KATECHEZY

1. Pomódlcie się do Świętej Urszuli. Przeczytaj słowa modlitwy i poproś, by w odpowiednim miejscu uczniowie pomyśleli swoją intencję:

O Jezu, Sercu Twemu polecam...

(tu wszyscy wymieniają w myślach swoją intencję)

Spojrzyj i uczyni to, co Ci Serce Twe wskaże.

Dozwól działać Twemu Sercu.

O Jezu, liczę na Ciebie, ufam Ci,
oddaję Ci się zupełnie, jestem pewny(a) Ciebie.
O Serce pełne miłości,
całą mą ufność pokładam w Tobie,
gdyż sam(a) z siebie zdolny(a) jestem do wszystkiego złego,
ale spodziewam się wszystkiego po Twojej dobroci. Amen.

2. Włącz prezentację multimedialną z motywem serca w różnych ujęciach (zatrzymaj się przed slajdem ukazującym Serce Jezusowe, a więc na slajdzie z rysunkiem biologicznego serca).

Spytaj: Co wyraża motyw serca? (miłość, zdrowie, uczucia, dobre emocje).

Podsumuj: Motyw serca wyraża miłość do drugiego człowieka. Jak pewnie zauważyliście, tak naprawdę kształt ludzkiego serca jest nieco inny niż charakterystyczne kontury, które często szkicujemy. Dzisiaj porozmawiamy o innym znaczeniu tego motywu. Serce funkcjonuje również w kontekście religijnym.

3. Włącz kolejny slajd prezentacji: Serce Jezusa z widocznymi kolcami i płomieniem.

Skomentuj: Serce Jezusa często ukazywane jest z kolcami, które symbolizują nasze grzechy. Płomień, który wychodzi z Serca Jezusowego, jest symbolem Jego miłości do ludzi. Bóg nigdy nie przestanie kochać człowieka, nawet jeśli ów grzeszy.

4. Poproś o wykonanie ćwiczenia 2 w podręczniku. Uczniowie mają napisać, co symbolizują kolce i płomień na obrazach przedstawiających Serce Jezusowe (kolce symbolizują nasze grzechy; płomień symbolizuje miłość Jezusa do ludzi).

5. Przeczytajcie cytaty biblijny z podręcznika.

Lecz gdy podeszli do Jezusa i zobaczyli, że już umarł, nie łamali Mu goleni, tylko jeden z żołnierzy włócznią przebił Mu bok, a natychmiast wypłynęła krew i woda. (J 19,33–34)

6. Skomentuj: Jezus, umierając na krzyżu, ukazał ludzkości swoje otwarte Serce, które przypomina o Bożej miłości do każdego człowieka. W drugiej połowie XVII wieku we Francji Pan Jezus ukazywał się siostrze Małgorzacie Marii Alacoque, pokazując swoje Najświętsze Serce. Płonęło ono miłością

do ludzi i zarazem było zranione ich grzechami. Podczas objawień Jezus pozostawił Świętej Małgorzacie Marii Alacoque 12 obietnic dla tych, którzy uczczą Jego Najświętsze Serce.

Możesz przeczytać obietnice:

- Dam im wszystkie łaski, potrzebne im w ich stanie.
- Zgoda i pokój będą panowały w ich rodzinach.
- Będę sam ich pociechą we wszelkich smutkach i utrapieniach.
- Będę ich najbezpieczniejszą ucieczką w życiu, a szczególnie w godzinę śmierci.
- Będę błogosławić wszystkim ich zamiarom i sprawom.
- Grzesznicy znajdą w mym Sercu źródło i morze niewyczerpanego miłosierdzia.
- Dusze oziębłe staną się gorliwymi.
- Dusze gorliwe szybko dostąpią doskonałości.
- Złe błogosławieństwo na te domy, w których obraz mego Boskiego Serca będzie zawieszony i czczony.
- Kapłanom dam moc kruszenia serc najzatwardziały.
- Imiona osób, które rozpowszechnią będą nabożeństwo do mego Serca, będą w Nim zapisane i na zawsze w Nim pozostaną.
- Z nadmiernego miłosierdzia mego Serca obiecuję ci, że wszechmocna miłość tego Serca wszystkim przystępującym przez dziewięć z rzędu pierwszych piątków miesiąca do Komunii Świętej da ostateczną łaskę pokuty tak, że nie umrą w stanie Jego niełaski ani bez sakramentów świętych i że Serce moje będzie dla nich bezpieczną ucieczką w godzinę śmierci.

Powiedz: Pan Jezus prosił siostrę Małgorzatę, by ludzie pamiętali o Jego miłującym sercu i je czcili. Poprosił ją także, by pierwszy piątek po oktawie święta Bożego Ciała był szczególnym świętem ku czci Jego Serca (uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa), aby w tym dniu przyjmowano Komunię Świętą i aby czyniono Jego Sercu odpowiednie zadośćuczynienie za wzgardę, jakiej doznało. W zamian Pan Jezus obiecał otoczyć łaską obfitości tych, którzy będą Mu oddawać boską cześć.

7. *Powiedz: Jezus zachęca każdego człowieka, aby wynagradzał Sercu Bożemu za grzechy swoje i innych. Możemy podjąć to wynagrodzenie, uczestnicząc w nabożeństwie pierwszych piątków miesiąca. Nabożeństwo to polega na przyjmowaniu Komunii Świętej wynagradzającej za grzechy przez dzie-*

więć pierwszych piątków miesiąca. Odprawianie tego nabożeństwa związane jest ze spowiedzią świętą (chodzi o stan łaski uświęcającej, a więc gotowość przyjęcia komunii po spowiedzi).

Dodaj: Jezus w obietnicach przekazanych przez Świętą Małgorzatę Marię Alacoque zapewnił, że nikt, kto odprawi nabożeństwo pierwszych piątków miesiąca, nie umrze niepojednany z Bogiem. Jest to dla nas obietnica zbawienia.

8. Poproś, by uczniowie zerknęli na ćwiczenie 3 w podręczniku (Czy uczestniczysz w pierwszych piątkach miesiąca? Jeśli nie, zacznij jak najszybciej. W poniższej tabeli zapisz daty pierwszych piątków miesiąca, aby o nich pamiętać. Jeśli będziesz w któryś z tych piątków na Mszy Świętej i przyjmiesz Komunię Świętą – narysuj serduszko w ostatniej kolumnie).
9. Zaproponuj ćwiczenie 1 w podręczniku (Zaprojektuj bilet do nieba, który zachęci wszystkie dzieci Boże do udziału w nabożeństwach pierwszych piątków miesiąca).
10. Jeśli jest taka możliwość, poproś o rozwiązanie testu sprawdzającego znajomość wiedzy z całego rozdziału. Do quizu odsyła kod QR zamieszczony na początku części „Moje notatki”. Możesz też poprosić uczniów, by rozwiązali test w domu.
11. Pomódlcie się słowami modlitwy z podręcznika.

Serce Jezusa, Syna Ojca Przedwiecznego, ZMIŁUJ SIĘ NAD NAMI.

Serce Jezusa, gorejące ognisko miłości, ZMIŁUJ SIĘ NAD NAMI.

Serce Jezusa, cierpliwe i wielkiego miłosierdzia, ZMIŁUJ SIĘ NAD NAMI.

Serce Jezusa, włócznie przebite, ZMIŁUJ SIĘ NAD NAMI.

Projekt okładki – Adam Piasek

Redakcja wydawnicza – Magdalena Marciniak

Layout i skład – Joanna Dąbrowska | so-design.eu

Przygotowanie wersji elektronicznej – Stanisław Tuchołka | panbook.pl

Zdjęcie na pierwszej stronie okładki – Allen Taylor

Zdjęcie na czwartej stronie okładki – Vanessa Bumbeers

Opracowanie graficzne prezentacji

Adam Piasek (projekt), Magdalena Marciniak (wykonanie)

Zdjęcia i rysunki w prezentacjach, załącznikach i ćwiczeniach multimedialnych

archiwum wydawnictwa, Christopher Burns, Markus Spiske, Jonathan Chng, Steven Lelham, Elżbieta (Eluta) Kidacka, Hari Panicker, Saffu, Jarosław Tomaszewski, Kalim, Marcin Jozwiak, Kamil Manka, Marcin Siemiginowski, Adam Nieścioruk, macieknowaczyk, MET Museum, Robert Woźniak, wikimedia, Wojciech Bryś, Free Bible images; pozostałe zdjęcia – Freepik i Pixabay

© Święty Wojciech Dom Medialny sp. z o.o., Poznań 2020

ISBN 978-83-8065-368-9 (książka + płyta CD)

ISBN 978-83-8065-389-4 (ebook + pakiet materiałów dodatkowych)

Wydawca

Święty Wojciech Dom Medialny sp. z o.o.

Wydawnictwo

ul. Chartowo 5, 61-245 Poznań

tel. 61 659 37 13

wydawnictwo@swietywojciech.pl

Zamówienia

Dział Handlowy

ul. Chartowo 5, 61-245 Poznań

Obsługa księgarń i hurtowni:

sprzedaz@swietywojciech.pl | tel. 61 659 37 57 (79)

Obsługa zamówień detalicznych:

sklep@swietywojciech.pl | tel. 61 659 37 61 (55)

www.swietywojciech.pl